

T.C.
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MUHSİN YAZICIOĞLU'NUN YAKIN DÖNEM DEMOKRASİ
GELENEĞİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Hazırlayan
Bedri Berkcan KARACAOĞLU

Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Prof.Dr. Ercan OKTAY

KARAMAN – 2023

TEŞEKKÜR

Kendisinden bizzat ilham alarak yazmış olduğum bu çalışmam için öncelikle başta Muhsin Yazıcıoğlu olmak üzere bütün şehit ve gazilere, bu çalışma konusunu tavsiye ederek danışmanlığımı yapan Prof. Dr. Ercan Oktay'a, ilgisini yardımını esirgemeyen Arş. Gör. Selime Yıldırım'a teşekkür ederim. Çalışmamı hazırlama aşamasında eserleriyle ve arşiviyle bana yol gösteren Hakkı Öznur'a, mülakat görüşmelerimde aracı olarak başta Hasan Çağlayan, Ökkeş Şendiller, Hayati Tek gibi isimlerle tanıştıran Efendi Barutçu'ya ve dönemi anlatan Mahir Damatlar'a, Lütfü Şehsuvaroğlu'na, Prof. Dr. Orhan Kavuncu'ya, Salih Dilek'e, Remzi Çayır'a, Murat Aslan'a, Abdullah Gürgür'e, Prof. Dr. Mehmet Akgül'e, Ali Keser'e, Namık Kemal Zeybek'e, Haşim Akten'e, Dr. Bilal Habeşi Özkaynar'a ve anket çalışmama katılan herkese, arşivini paylaşan Bilgehan Yahya Atasoy ve Ali İmat'a teşekkürü bir borç bilirim. Başta Muhsin Yazıcıoğlu olmak üzere vatanını sevdası bilip sevdası için baş koyarak can veren tüm aziz şehitlerimize rahmet ve minnetle...

ÖNSÖZ

Verilen büyük emekler neticesinde hazırlanmış olan bu çalışma, Türkiye'nin en buhranlı olduğu, gençlik hareketlerinin şiddet olaylarına dönüştüğü bir zamanda Anadolu'nun küçük bir köyünden başkente samimi, idealist duygularla gelerek mücadelesini genç yaşlarda Türkiye'nin tamamını kapsayacak şekilde devam ettiren Muhsin Yazıcıoğlu'nun 12 Eylül İhtilali ile işkence, tecrit ve uzun yıllar cezaevinde geçen gençlik yıllarından sonra mücadelesini siyaset yoluyla devam ettirerek demokratik kırılımların gerçekleştiği dönemlerde nasıl bir kilit rol oynadığını, demokrasi adına siyasete, siyasetçilere ve topluma nasıl yol gösterici olduğunu, söylemleriyle, inandığı değerler uğruna verdiği mücadele ile Türk demokrasi geleneği üzerinde nasıl bir etki bıraktığını göstermeye çalışmaktadır.

Bu çalışma, Muhsin Yazıcıoğlu'nun fikri yapısını oluşturan şahsiyetler, ideolojiler ve kurumları kapsayarak, Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava söyleminin olduğu gençlik dönemlerinden, cezaevi sürecine, siyasete girerek siyasi partiler çerçevesinde demokrasiden yana verdiği mücadeleleri, demokrasiye müdahalelere karşı tutumu kapsamında kaleme alınmıştır.

Daha önce yapılan bilimsel çalışmalar arasında Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava söylemine, dava söyleminin Türk demokrasi geleneği üzerindeki etkisine dair herhangi bir çalışma yapılmamış olup, yapılan bu çalışma bu çerçevede bir ilk olarak bilimsel çalışmalar arasında ki yerini alacaktır.

Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokratik kırılımlarda, sıkıntılı zamanlarda dik duruşu, millet iradesinin, milletin inançlarının siyasette, toplumsal hayatta, mecliste en iyi şekilde temsil etmesini Türk demokrasi ve siyaseti adına siyasetçiler, toplum ve gelecek nesiller tarafından

örnek alınması gerekmektedir. Binlerce yıllık bir tarihin, bir geleneğin, Hoca Ahmed Yesevi'den günümüze uzanan bir terkinin temsilcisi olan Muhsin Yazıcıoğlu'nu anlatmaya çalışmak benim için şevk ve azim kaynağı olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, birçok insanın şuurunun dirilişcisi olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun duruşu, inancı, fikirleri, ahlâkı nesillere pusula olacaktır.

ÖZET

Muhsin Yazıcıoğlu, Türk siyasi tarihi ve demokrasisi açısından önemli bir yere sahiptir. İdealizme dayalı gençlik hareketlerinin hissedildiği bir dönemde mücadelesi ve karakter yapısı olarak adından oldukça bahsettirmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava anlayışının, söyleminin, demokrasi anlayışının Türk siyasetinde nasıl tezahür bulunduğunu, Türk demokrasi geleneği üzerindeki etkisini akademik açıdan tespit etmek önem arz etmektedir. Bu çerçevede çalışmanın amacı, Muhsin Yazıcıoğlu'nun Genç Ülkücüler Hareketi'ne ilk katıldığı 1968 yılından vefat tarihi olan 2009 yılına kadar olan dönemde dava anlayışının ve fikri yapısının hangi temeller üzerine inşa edildiğini ve sonraki süreçte meydana gelen demokratik kırılımlarda nasıl bir tutum sergilediğini ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup literatür taraması ve yarı yapılandırılmış mülakat formu hazırlanarak ilgili dönemlere şahitlik yapmış kişilerle görüşme yapılmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu'nun söylem ve eylem birliğine sahip olduğu, siyaset üzerinde vesayet kurmaya çalışan çevrelere karşı tepkisel duruşuyla sivil demokrasinin yanında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhsin Yazıcıoğlu, Demokrasi, Büyük Birlik Partisi, Darbe, Ülkücülük.

ABSTRACT

Muhsin Yazıcıoğlu has an important place in Turkish political history and democracy. He made a name for himself in terms of his struggle and character structure in a period when idealism-based youth movements were felt. It is important to academically determine how Muhsin Yazıcıoğlu's understanding of litigation, his discourse, and his understanding of democracy manifested in Turkish politics and its effect on the Turkish democracy tradition. In this context, the aim of the study is to reveal the foundations on which Muhsin Yazıcıoğlu's understanding of the case and his intellectual structure were built from the time he first joined the Young Nationalists' Movement in 1968 until his death in 2009, and what kind of attitude he displayed in the democratic breakdowns that occurred in the next period. Qualitative research method was used in the study, literature review and semi-structured interview form were prepared and interviews were conducted with people who witnessed the relevant periods. It has been concluded that Muhsin Yazıcıoğlu has a unity of discourse and action, and stands by civil democracy with his reactive stance against those who try to establish tutelage over politics.

Keywords: Muhsin Yazıcıoğlu, Democracy, Great Union Party, Coup, İdealism

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR	XI
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE MUHSİN YAZICIOĞLU'NUN FİKRİ YAPISININ TEMELİ	
1.1. Demokrasi	6
1.1.1. Demokrasinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	7
1.1.2. Demokrasinin İlkeleri	11
1.1.2.1. Siyasal Katılım	11
1.1.2.2. Siyasi Partiler	12
1.1.2.3. Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması	13
1.1.2.4. Hukuk Devleti İlkesi	14
1.1.3. Demokrasinin Pratik Biçimler	14
1.1.3.1. Doğrudan Demokrasi	15
1.1.3.2. Yarı Doğrudan Demokrasi	15
1.1.3.3. Temsili Demokrasi	15

1.2. İdeoloji ve Yaklaşımlar	16
1.2.1. Milliyetçilik.....	20
1.2.1.1. Milliyetçilikle ilgili Yaklaşımlar.....	20
1.2.1.2. Milliyetçiliğin Ortaya Çıkışı ve Etkileri	21
1.2.2. İslamcılık	24
1.3. Muhsin Yazıcıoğlu'nun Fikri Yapısının Temelleri.....	27
1.3.1. Savunduğu İdeolojiler	28
1.3.1.1. Türk-İslam Ülküsü	28
1.3.1.2. İlay-ı Kelimetullah İçin Nizam-ı Âlem.....	31
1.3.1.3. Türk Milliyetçiliği.....	33
1.3.2. Etkilendiği Şahsiyetler	37
1.3.2.1. Seyyid Ahmed Arvâsi	37
1.3.2.2. Osman Yüksel Serdengeçti	40
1.3.2.3. Galip Erdem	44
1.3.2.4. Hüseyin Nihal Atsız	46
1.3.2.5. Dündar Taşer	49
1.3.3. Liderliğini Yaptığı Gençlik ve Eğitim Teşkilatları	51
1.3.3.1. Ülkü Ocakları Derneği	52
1.3.3.2. Ülkücü Gençlik Derneği	54
1.3.3.3. Ülkü Yolu Derneği	55

II. BÖLÜM

MUHSİN YAZICIOĞLU'NUN İDEOLOJİ-SİYASİ-DEMOKRASİ MÜCADELESİ

2.1. Erken Gençlik Dönemi	56
---------------------------------	----

2.1.1. Ülkü Ocakları'nda Mücadele	59
2.1.2. Ülkü Ocakları Genel Başkanlığı	67
2.1.3. Muhsin Yazıcıoğlu ve Ülkücü Gençliğe Provokasyonlar	70
2.1.3.1. ETKO ve Sivas Olayları	70
2.1.3.2. Bahçelievler Olayı	73
2.1.3.3. Kahramanmaraş Olayları	73
2.1.4. 12 Eylül Askeri Müdahalesi'ne Doğru	78
2.1.4.1. Siyasete Uyarı Mektubu	78
2.1.4.2. Gün Sazak'ın Suikasta Uğraması	81
2.1.5. 12 Eylül Askeri Müdahalesi	82
2.1.5.1. 12 Eylül ve Ülkücü Hareket	85
2.1.5.2. 12 Eylül ve Muhsin Yazıcıoğlu	88
2.1.5.3. Cezaevi Günleri ve Karıştır-Barıştır Uygulaması	90
2.1.5.4. Yargılama	94
2.2. Hapisten Siyasi Arenaya: MÇP'li Yıllar	98
2.2.1. Milliyetçi Çalışma Partisi'nden Kopuş	105
2.2.1.1. Parti İçi Demokrasi Sorunu	106
2.2.1.2. MKYK Listesinin Delinmesi	109
2.2.1.3. DYP-SHP Koalisyon Hükümeti'ne Güvenoyu Verilmesi	111
2.2.1.4. Bizim Dergâh Dergisi'nin Basılması	115
2.2.1.5. Milliyetçi Çalışma Partisi'nden İstifa	117
2.3. Lider Sultalığından Meşveret Anlayışına.....	119
2.3.1. Çokluk İçinde Birlik: Yeni Oluşum Hareketi	119

2.3.2. Büyük Birlik Partisi'nin Kurulması	125
2.3.3. Büyük Birlik Partisi'nde Siyasi Mücadele	127
2.4. Refah-Yol Hükümeti'nin Kurulması ve 28 Şubat	128
2.4.1. Zorlama Hükümet: Ana-Yol Koalisyon Hükümeti	129
2.4.2. Muhsin Yazıcıoğlu'nun Kilit Rolü: Refah-Yol Hükümeti'nin Kurulması	132
2.4.3. Refah-Yol Koalisyon Hükümeti'nin Yıkılması	138
2.4.3.1. Necmettin Erbakan'ın Yurtdışı Gezileri.....	138
2.4.3.2. Necmettin Erbakan'ın İftar Yemeği, Aczimendiler.....	141
2.4.3.3. Askeri Vesayete Yetki Devri: Kriz Masası	142
2.4.3.4. Askeri Vesayeti Tahrik: Kudüs Gecesi ve Tanklar	143
2.4.3.5. Namlusunu Milletine Çevirmiş Tanka, Selam Durmam!	145
2.4.4. Tarihi MGK Toplantısı ve 28 Şubat Postmodern Darbe	149
2.4.5. Sözde İrtica İle Mücadele: Batı Çalışma Grubu, Beşli Çete, Brifingler	152
2.4.6. Ara Rejim Hükümetinin Kurulması	155
2.5. 367 Krizi ve 27 Nisan 2007 E-Muhtırası	157
2.5.1. Muhafazakâr Cumhurbaşkanı Seçilme İhtimaline Karşı Yükselen Sesler	157
2.5.2. Cumhuriyet Mitingleri	158
2.5.3. Özde Değil Sözde Cumhurbaşkanı	159
2.5.4. Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde 367 Krizi	162
2.5.5. Org. Yaşar Büyükanıt'ın Kaleminden E-Muhtıra	164
2.5.6. E-Muhtıra'ya Karşı İlk Tepki: Muhsin Yazıcıoğlu	168
2.5.7. İktidardan E-Muhtıra'ya Karşı Açıklama	170
2.5.8. Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanı Seçilmesi	171

2.6. Faili Meçhul Cinayetler ve Bağlantıları	172
2.6.1. Rahip Santoro Cinayeti ve Danıştay Saldırısı	173
2.6.2. Fırat: Hrant Dink Cinayeti	175

III. BÖLÜM

DAVA VE DEMOKRASİ KAVRAMLARI ÇERÇEVESİNDE MUHSİN YAZICIOĞLU

3.1. Araştırmanın Amacı	180
3.2. Araştırmanın Yöntemi	181
3.3. Örneklem Bilgileri	181
3.4. Görüşme Süreci	184
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	186
3.6. Bulgular	187
3.6.1. Tema 1: Muhsin Yazıcıoğlu'nun Davası	187
3.6.2. Tema 2: Muhsin Yazıcıoğlu'nun İnsan Haklarına Bakışı, Demokrasi Anlayışı	189
3.6.3. Tema 3: Muhsin Yazıcıoğlu'nun Dava Anlayışı Türk Siyasetinde Tezahürü	191
3.6.4. Tema 4: BBP'nin Kuruluş İlkeleri	192
3.6.5. Tema 5: Muhsin Yazıcıoğlu'nun, Türkiye'deki Demokratik Kısırlıklarda Sergilediği Tutum	194
3.6.6. Tema 6: Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk Demokrasi Geleneği Üzerindeki Etkisi	197
3.6.7. Tema 7: Muhsin Yazıcıoğlu'nun "Muhsin Başkan" Olarak Anılmasının Sebebi	200
SONUÇ	202
KAYNAKÇA	209
EKLER	229

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ANAP	: Anavatan Partisi
AP	: Adalet Partisi
BBP	: Büyük Birlik Partisi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CKMP	: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
DEP	: Demokrasi Partisi
DGM	: Devlet Güvenlik Mahkemesi
DİSK	: Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DSP	: Demokratik Sol Parti
DTP	: Demokrat Türkiye Partisi
DYP	: Doğru Yol Partisi
ETKO	: Esir Türkleri Kurtarma Ordusu
FETÖ	: Fetullahçı Terör Örgütü
HEP	: Halkın Emek Partisi
IDP	: Islahatçı Demokrat Parti
MÇP	: Milliyetçi Çalışma Partisi
MGK	: Milli Güvenlik Kurulu
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MİSK	: Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu
MSP	: Milli Selamet Partisi

POL-DER	: Polis Derneği
RP	: Refah Partisi
SHP	: Sosyaldemokrat Halkçı Parti
SOGEV	: Sosyal Güvenlik ve Eğitim Vakfı
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu
THKO	: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP-C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cepheci
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
TİT	: Türk İntikam Tugayı
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÖB-DER	: Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği
Türk-İş	: Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
ÜGD	: Ülkücü Gençlik Derneği
ÜKK	: Üniversiteliler Kültür Kulübü

GİRİŞ

Türk siyasal hayatında ideolojiler, ideolojik söylemler ve ideolojik partiler çok önemli bir yere sahiptir. Zaman zaman ideolojik çatışmalar, sokak eylemlerine, cinayetlere, tutuklamalara ve darbelere neden olmuştur. Cumhuriyet siyasi tarihinde önemli bir yere sahip olan askeri müdahalelerin başbakan ve bakanlar dâhil olmak üzere çeşitli idamlara, binlerce kişiye uygulanan hapis cezası ve gözaltı alınmalara, hükümetlerin değişmesine neden olmuştur. Bu askeri müdahalelerin etkileri yıllarca sürmüştür. Cumhuriyet kurulmadan önce ve kurulduktan sonra gerçekleşen askeri müdahaleler ve demokrasi karşıtı hareketler arasında bazıları kurucu anayasa oluşturarak yönetimde değişikliklere neden olunmuştur.

1968 yılında Avrupa'da başlayan öğrenci hareketleri daha sonra Türkiye'ye sıçrayarak "68 Kuşağı" olarak anılacak nesil ile birlikte öğrenci hareketleri daha sonra şiddet olaylarına dönüşmüştür. Sol görüşün ağırlıkta olduğu bu kuşak silahlı eylemlere başvurarak uzun yıllar boyunca sürecektir olan bir çatışmayı başlatmıştır. Sol grupların başlattığı bu eylemler karşısında milliyetçi, ülkücü gençler tepki göstererek karşı koymaya çalışmışlardır. Türkiye'de kendi ideolojileri doğrultusunda rejim değişikliği yapmayı hedefleyen sol gruplar ilerleyen süreçte güçlenerek ordu içerisindeki sol görüşlü cunta aracılığıyla bu amaçlarını gerçekleştirmek istemiştir. Genelkurmay yönetiminin müdahalesi ile Türkiye sol bir ihtilal aracılığıyla rejim değişikliğinin eşliğinden dönmüştür. Yapılan muhtıra ile sol örgütlerin etkisi kırılmak istenmiş fakat daha sonra hükümet tarafından yapılan af ile bu etki ortadan kaldırılmıştır. Türkiye'de oluşan siyasi istikrasızlık, artan şiddet olayları, ekonomik bunalım durumu daha da vahim bir hale götürmüştür. Her gün şiddet olayları, çatışmalar neticesinde binlerce öğrenci, sivil vatandaş hayatlarını kaybetmiştir. Amerikalılar'ın "our boys" diye tarif

ettiği cunta tarafından Türk siyasi tarihinin en kapsamlı askeri müdahalesi yapılarak binlerce kişi işkencelerden, cezaevlerinden sorgulamalardan geçirilmiştir. Henüz bu ihtilalin tesirinden halk yeni kurtulmuşken “irtica” söylemleri altında “postmodern” bir müdahale gerçekleştirilmiş, milletin iradesi, demokrasi hiçe sayılmıştır. Laiklik adı altında yapılan “irtica” söylemlerinden ve 28 Şubat’ın etkisinden toplum henüz kurtulamamışken millet iradesinin tecelligâhı olan mecliste muhafazakâr bir cumhurbaşkanı seçilmesini engellemek adına kriz çıkartılmış ve ardından gece yarısına doğru yayınlanan bir elektronik muhtıra ile demokrasi hedef alınmak istenmiştir.

12 Eylül Askeri Müdahalesi ile birlikte işkencelere, hücre ve hapis cezalarına maruz kalan idealist gençlik liderlerinden birisi de Muhsin Yazıcıoğlu’dur. 12 Eylül Askeri Müdahalesi’nde suçsuz olduğu halde yedi buçuk yıl cezaevinde kalmış ve bir kısmını da karşıt görüşlü olduğu gençlik lideri ile aynı hücrede yatmıştır. Bu durum neticesinde bazı durumların farkına varmış olan Muhsin Yazıcıoğlu cezaevinden çıktıktan sonra karşıt görüşlüler içerisinde en az kendileri kadar vatanperver kişilerinde var olduğunu görmüş olmasının da etkisiyle 12 Eylül öncesi var olan demokrathığı, yapıcılığıyla birlikte katı biçimde demokrasiden yana olduğunu ifade etmiş ve demokrasiden yana hareket etmiştir. MÇP’de görev aldığı zaman parti içi demokrasi sorunuyla karşı karşıya kalarak bu sorun ile mücadele etmiştir. Bu mücadelesi neticesinde “çokluk içinde birlik” ilkesini benimseyen, meşverete önem veren Büyük Birlik Partisi’ni arkadaşlarıyla beraber kurmuştur.

Muhsin Yazıcıoğlu’nun Büyük Birlik Partisi milletvekilleri olarak dışarıdan desteklediği Refah-Yol Koalisyon Hükümeti de 28 Şubat 1997 tarihinde postmodern darbeye uğramıştır. 12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi’nin en büyük mağdurlarından olan Muhsin

Yazıcıoğlu, 17 yıl sonra 28 Şubat Askeri Müdahalesine en sert ve açık bir şekilde eleştirmiş, karşı çıkmıştır. Yine 27 Nisan 2007 tarihinde gerçekleşen E-Muhtıra'ya en çok karşı bildiri yayımlayarak ilk tepki koyan siyasetçi olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava söylemi, anti-demokratik hareketler karşısında geniş bir yankı bulmuş ve Türk demokrasisinde derin izler bırakmıştır. Bu demokratik söylemleri ve tutumlarından oluşan izler özellikle anti-demokratik hareketler ve söylemler çıktığı zaman Türk siyasetinde ve kamuoyunda tekrar gündeme gelmektedir. Bu çalışma Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava söyleminin etkisi ile anti demokratik hareketler karşısındaki tutumunun Türk demokrasi geleneği üzerindeki etkisini anlamayı amaçlamaktadır. Konunun akademik olarak yeterli düzeyde araştırılmamış olması ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun arkadaşları ve beraber siyaset yaptığı kişiler ile görüşme yapılması çalışmayı diğerlerinden ayıran öneme sahip kılmaktadır.

Çalışmayı hazırlarken öncelikle Muhsin Yazıcıoğlu, Büyük Birlik Partisi ve diğer kavramlar hakkında tez çalışması, kitap, makale, video ve haber taraması yapılmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu'nun yol arkadaşı olan ve aynı zamanda ilgili döneme ait en çarpıcı bilgi ve verileri eserlerinde dile getiren araştırmacı yazar Hakkı Öznur'un ve gazeteci Ali İmat'ın gazete ve doküman arşivleri incelenmiştir. Çalışma hazırlanırken araştırmacı yazar Hakkı Öznur'un altı ciltlik Ülkücü Hareket eseri ve üç ciltlik Muhsin Yazıcıoğlu Külliyyatı temel kaynak olarak kullanılmıştır.

Temel kaynak olarak kullanılan diğer bir eser ise Ömer Umur tarafından hazırlanan Türk Siyasi Tarihinde Büyük Birlik Partisi eseri ve Muhsin Yazıcıoğlu tarafından bizzat yayımlanan konuşmalarından, bildirimlerinden, basın açıklamalarından ve programlardan oluşan

“İhtilafın Rahmetinde Milli Mutabakata Doğru” ile “Yeni Bir Dünya İçin Yeni Bir Türkiye” eserleri hazırlanan bu çalışmada doğru bilgiye ulaşılmasına olanak sağlayan eserler olmuştur.

Dönemlere dair televizyon programları, belgeseller, kongre ve toplantı konuşmaları incelenmiş olup milliyetçi çevrelerce çıkarılan Devlet, Gündüz, Yeni Hafta gibi gazeteler ile Genç Arkadaş, Hasret, Nizam-ı Âlem gibi dergiler incelenmiş ve eserde kaynak olarak kullanılmıştır. Çalışmada yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi kullanılmış olup Muhsin Yazıcıoğlu’nu yakından tanıyan, onunla birlikte siyasi mücadelede bulunan on üç kişi ile görüşme yapılarak alınan bilgiler tez çalışmasında kullanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde tezin temel kavramlarından olan demokrasi, milliyetçilik ve ideoloji üzerine kavramsal çerçeve hazırlanmıştır. Bu kavramlar üzerine tanımlardan, tarihsel gelişimlerinden ve yaklaşımlardan bahsedilmiştir. Bu bölümde Muhsin Yazıcıoğlu’nun fikri temellerini oluşturan ideolojiler, ideolojiye dair söylemler, etkilendiği bazı münevver şahsiyetler ve bu şahsiyetlerin hayatları ve fikri yapıları açıklanmıştır. Bu bölümde ayrıca Muhsin Yazıcıoğlu’nun gençlik döneminde içinde bulunduğu ve genel merkez yöneticiliği ile genel başkanlık yaptığı, kendi fikir ve mücadele dünyasını etkileyen Ülkü Ocakları kurumunun kuruluşundan ve mücadelesinden bahsedilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde Muhsin Yazıcıoğlu’nun dava söyleminin oluşması süreci kaleme alınmıştır. Erken gençlik döneminde köyünde başlayıp lise yıllarına ve üniversite yıllarına uzanan dönem 12 Eylül İhtilali ile devam etmiştir. Ankara’da Ülkü Ocakları’nda verdiği mücadele ve görev aldığı süre boyunca yaşanan hadiseler, atılan iftiralar ve 12 Eylül İhtilali süreci ile işkence, sorgu, cezaevi dönemi, karıştır-barıştır uygulaması ve yargılama

süreçleri ele alınarak Muhsin Yazıcıoğlu'na ve ülkücü gençliğe etkileri incelenmiştir. Ardından bu bölümde Muhsin Yazıcıoğlu'nun cezaevinden çıkarak ülkücüleri toplamak için verdiği mücadele, siyasete girmesi, siyasi ve demokrasi mücadelesi incelenmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun inandığı değerler ve demokrasi adına mücadelede bulunarak Büyük Birlik Partisi'ni kurması ardından Refah-Yol hükümetinin kurulmasındaki demokrasiden yana kilit rolüne değinilmiştir. 28 Şubat'a giden süreçte ve 28 Şubat Postmodern Darbe sürecinde, 367 Krizi'nde, 27 Nisan 2007 E-Muhtıra sürecinde tutunduğu tavır ve demokrasinin, millet iradesinin egemenliği adına verdiği mücadeleye vurgu yapılmıştır. Bu bölümün son kısmında Büyük Birlik Partisi ve Muhsin Yazıcıoğlu üzerine olumsuz algı oluşturma kapsamında faili meçhul cinayetler ve bazı şiddet olayları ile devlet dışı yapılanma bağlantılarına değinilmiştir.

Üçüncü bölümde çalışmanın yönteminden ve tasarımından bahsedilmiştir. Çalışmanın amacına dair bilgiler verilmiş olup, araştırmanın örnekleme kısmında görüşme yapılan kişiler hakkında bilgiler verilmiş daha sonra da görüşme sürecinin nasıl işlediği, araştırmanın varsayımları ve sınırlılıkları ele alınmıştır. En son araştırmanın bulguları işlenmiş, burada yedi tema çerçevesinde görüşme yapılan kişilerin verdiği cevaplar bu temalar altında işlenmiştir.

I. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE MUHSİN YAZICIOĞLU'NUN

FİKRİ YAPISININ TEMELİ

Bu bölümde demokrasi ve ideolojiye yönelik açıklamalar yer almaktadır. Çalışmanın ana eksenini demokrasi kapsamında ortaya konulan mücadele olduğundan literatür çerçevesinde söz konusu kavramlar, gelişimleri ve ilkeleri geniş olarak açıklanmıştır.

1.1. Demokrasi

Demokrasi kavramı, 2500 senedir bütün yönleriyle tartışılan bir olgu olmuştur. Tarihin farklı çağlarında, farklı insan grupları içerisinde farklı şekilde anlamlandırılmıştır (Dahl, 2017: 9). Bu durumu çözmek için demokrasi kavramının tanımı yapılması lazımdır. Fakat var olan üzerinden veya ideal olandan demokrasi tanımı yapılmaktadır. Bu sebeple iki yönlü tanımlama yapılmalıdır. İdeal olan var olanı tanımlamaz, var olan demokrasi ile ideal olan demokrasi aynı olmamaktadır. Demokrasi var olan ile ideal olan arasındaki ilişkiden meydana gelir ve şekil bulur (Sartori, 1996: 9).

Demokrasi kavramı, Antik Yunanistan döneminde köken olarak Yunanca'da halk ve iktidar anlamına gelen kelimelerden türemiştir. Demokrasi kavramı, halkın iktidarı manasına gelmektedir. Demokrasi kavramı, ilk kez Yunan tarihçi Herodot tarafından milattan önce beşinci yüzyılda kullanılmıştır. Demokrasi kavramını oluşturan Yunanca "demos" sözcüğü fakir halk manasına geldiği için demokrasi kavramı Antik Yunan'da aristokrat kesim tarafından küçümsenmiştir (Şahin, 2016: 5).

Demokrasi kavramı kısaca bir devlette halkın devletin idaresinde söz sahibi olduğu, halkın kendisini etki edecek hususlarda halkın kendisinin karar aldığı bir yönetim biçimi olarak tanımlanabilir. Demokratik bir rejimin egemen olduğu devletlerde, idarenin kontrolü herhangi bir grup, topluluk, zümre veya bir yapılaşmanın kontrolünde olmaz. Demokrasi, herhangi bir azınlığın, toplumun çoğunluğunu idare etmesine engel olur. Demokrasinin bulunduğu yönetimlerde o ülkenin halkı dolaylı veya doğrudan idarede söz sahibi olur, ülkeyi yani halkı yönetecek yönetimde kendi iradesini ortaya koyar (Akçalı, 2007: 4).

Demokrasi kavramı hakkında bazı filozof ve düşünürler tarafından olumsuz şekilde algılanmıştır. Bunun nedeni demokrasi kavramındaki “demos” kelimesinin fakir, mal varlığı bulunmayan halk anlamına gelmesidir. Bu filozof ve düşünürlere göre demokrasi, özgürlük ve erdemın karşıtı şeklinde görülmüştür. Platon, demokrasiyi aşırı çeşitliliğinden olarak görmüş ve bu çeşitliliğın kargaşaya neden olduğunu savunarak demokrasiye olumsuz bakmıştır (Şahin, 2016: 6-7).

1.1.1. Demokrasinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Demokrasi, Antik Yunanistan’da Kleisthenes Reformları ile ortaya çıkmıştır. Milattan önce 508 yılında Kleisthenes kanunları ile Atina’da, Atinalılar on aile sınıfına mensup yapılmıştır. Aristokratların ayrıcalığında bulunan birçok hak, hür olarak dünyaya gelen bütün Atinalılar’ı kapsamıştır. Atina’da doğrudan demokrasi anlayışı hâkim olmuştur. On sekiz yaşındaki her bir birey, Atina Meclisi’nde oy kullanma hakkına sahip olmuştur. Atina Meclisi’nde siyasi partiler bulunmamakta olup, mecliste görüşülmesi gereken konuları senato belirlemekteydi. Konsey’de beş yüz üye bulunmaktayken, bu üyeler otuz yaşın üzerindeki bireyler arasından kura çekimi sonucu belirlenmekteydi (Hardal, 2016: 37). Atina nüfusunu

oluşturan on kabileden belirli sayıda üyenin oluşturduğu konsey yürütme vazifesini görmekteydi. Genel Meclis'in aldığı kararları kontrol etmekteydi (Tanilli, 2006: 22)

Yunanistan'daki demokrasi yönetimleri arasında en çok ön plana çıkan Atina demokrasisi olmuştur. Atina'da bütün yurttaşların yer alabildiği Genel Meclis (ekklelesia)'nın önemli görev ve yetkileri bulunmaktaydı. Önemli meseleler hakkında oylama yapılır, bazı memurluklara atamalar yapılır ve yurttaşlar da burada oy kullanır veya seçilirdi. Agora'da yılın belli zamanlarında veya olağanüstü durumlarında toplanan meclis, savaş, barış kararları, politikanın hakkında kararlar, yasaların çıkarılması gibi temel haklarını yurttaşlar doğrudan kullanırlardı (Oğuzhan, 2019: 13). Genel Meclis'e katılma hakkı sadece yirmi yaşın üzerinde vergilerini veren erkek kişilere tanınmış, kadın ve kölelerin katılması yasaklanmıştır. Ekklesia, devlet içerisinde yasama vazifesi görmektedir (Ateş, 1994: 35).

İtalya Yarımadası'nda Etrüskler, Latin toplumu üzerinde egemenlik kurarak krallıklarını dikte etmişlerdir. Yönetimden memnun olmayan Latinler, daha sonra Etrüskler'e karşı ayaklanarak bu egemenliği ortadan kaldırmışlardır. Latinler'in Etrüsk Krallığı'na karşı nefreti rejime karşıda bir karşıtlık oluşturmuştur. Bu nedenle Latinler tarafından cumhuriyet kurulmuştur. Latinler tarafından kurulan cumhuriyette toplumun sınıfsal yapısı köleler, azledilmişler ve vatandaşlardan oluşmaktaydı. Vatandaşlık sınıfıysa plepler ve patricilerden oluşmaktaydı (Şenel, 2019: 202-203).

Yunanistan'daki şehir devletlerinden sonra milattan önce 509 tarihinde Roma'da krallık rejiminin bırakılarak cumhuriyet rejimine geçilmesi demokrasinin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Halkçılık, Roma'da öne çıkmaya başlamıştır. Romalılar, yönetimlerine Latince'de halka ait olan şey anlamına gelen "republic" kavramını kullanmışlardır. Cumhuriyet rejiminin Roma'da kurulmasından sonra ilk başlarda yönetime aristokrat kesime ve soylu

kesime girme hakkı tanınmış fakat daha sonra diğer vatandaşlara da katılma hakkı tanınmıştır. Roma'da hukuk anlayışı oldukça gelişmiştir. İlerleyen süreçte Roma'da politikaya farklı meslek gruplarından bireylerin katılmasına imkân tanıyan yasalar çıkarılmıştır (Roberts, 2017: 97-100).

Roma Cumhuriyeti'nde yönetim iki eşit konsülden yani meclisten oluşmaktaydı. İki eşit meclis, tayin edilen yüksek dereceli memurlardan oluşmaktaydı. İki meclis birbirlerinin kararlarına itiraz etme haklarına sahiptiler. Savaş ve barış kararlarının alınması, yüksek dereceli memurların atanması gibi yetkiler Comitia Centuriata'ya yani halk meclisine aitti. Olağanüstü durumlarda bütün yetki bir kişiye süreli bir şekilde devredilirdi. Bu devir yetkisi Senato tarafından kullanılabilirdi. Roma Cumhuriyeti'nde günümüz hukukunun temellerini oluşturan "12 Levha Kanunları" adı verilen yazılı kanunlar çıkarılmıştır. Bu kanunlar demokrasinin gelişimine önemli derecede katkı sağlamıştır (Akçalı, 2007: 8).

Roma Cumhuriyeti'nde ülkenin idaresine yurttaşlar ağır basmamış daha çok konsül ve senato aracılığıyla soylu kesim yönetimi elinde tutmuştur. Özetle Antik Yunanistan'da uygulanan demokrasi rejimlerinde yetkin yönetimler olmamasına karşın Roma'daki cumhuriyet yönetiminde halkın yönetime katıldığı hükümetler oluşturulmuş fakat buradaki eksiklik oylamayla yönetime gelen fonksiyonel bir temsili hükümet sisteminin var olmaması sebep olmuştur (Doyuran, 2021: 49).

Batı Roma'nın çöküşüyle birlikte demokrasi gelişimi durmuş yerini feodal yönetimlere bırakmıştır. Ortaçağ'da ekonomik, siyasal, toplumsal haklar feodalizm çerçevesinde biçim almış, feodal beyler güçlü hale gelmiş ve bu dönemde feodal beyler arasında güç savaşları olmuştur. Feodalizmin egemen olduğu Ortaçağ'da demokrasinin gelişimi adına önem arz eden Magna Carta ilan edilerek kabul edilmiştir (Göze, 2016: 72-80).

İngiltere Kralı John, 1214 senesinde Fransa ile girdiği savaşta mağlup olunca ülkesi ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalmış ve Kral John yeni vergiler getirerek savaşın maliyetini baronlar üzerinden azaltmaya çalışmıştır. Kral John'un aldığı bu karardan rahatsızlık duyan baronlar birleşerek isyan çıkarmıştır. Çıkan isyan neticesinde baronlar ile kral müzakere ederek krala 47 maddeden oluşan isteklerini sunmuşlardır. Kral tarafından kabul edilerek yayınlanan bildiri ile kralın yetkilerine yönelik ilk defa bir sınırlandırma getirilmiştir. Magna Carta, ilerleyen süreçte demokrasinin gelişimi açısından zemin oluşturacak olması nedeniyle önemli bir bildiri olmuştur (Oğuzhan, 2019: 15)

Demokrasinin gelişimi açısından bir dönüm noktası da Amerika'nın Britanya İmparatorluğu'na karşı bağımsızlığını ilan ettiği "Bağımsızlık Bildirgesi" olmuştur. Yayınlanan bildiri insan hürriyetini temel alan eşitlik, adalet gibi kavramların vurgulandığı bir yapıya sahiptir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1776 yılında ilan edilen anayasa ile demokrasinin gelişimi önemli bir ivme kazanmıştır (Akçalı, 2007: 10). İlk yazılı anayasa olan ABD anayasası ile demokratik rejimlere giden önemli bir yol açılmış ve anayasal demokrasi ön plana çıkmıştır (Akkoç, 2013: 50).

Fransa'da XVIII. Yüzyılın ikinci yarısında kolonilerin kaybedilmesi, sarayın aşırı harcamaları, ekonomik sıkıntılar ve gelir dağılımındaki adaletsizlik nedeniyle toplum içerisinde huzursuzluk hâkim olmuştur. Fransa'daki burjuva kesimi ekonomik taleplerinin kral tarafından reddedilmesinin ardından halkı da tetikleyerek rejimin değişmesine yönelik isyan başlatmışlardır. Bu dönemde meşruti monarşi ve cumhuriyetçi söylemler ön plana çıkmıştır. Kargaşanın artması sonucu meşruti monarşinin gelmesini isteyenler tarafından Fransız Devrimi gerçekleştirilmiştir. Daha sonra ilan edilen anayasa ile Fransa kralının yetkileri sınırlandırılmış ve ilan edilen İnsan ve Yurtaş Hakları Bildirgesi ile demokrasi açısından bir dönüm noktası

meydana gelmiştir. Bu bildiri ile özel mülkün dokunulmazlığı, insan hürriyeti, eşitlik ilkesi gibi temel insan hakları ve egemenliğin halka ait olduğu gibi demokrasi açısından önemli bir ilke kabul edilmiştir. Fransız İhtilali daha sonraki süreçte birçok mutlak monarşi rejiminin değişmesine, demokrasinin hâkim olmasına neden olacaktır. Demokrasinin gelişimi ile insan hakları açısından gelişmelerde paralel olarak gerçekleşmiştir (Sander, 2013: 67).

1.1.2. Demokrasinin İlkeleri

Demokrasi, yönetimlerin üstünde bir yapıya sahip olmalıdır. Bir ülke yönetim şeklinde demokrasiden bahsedebilmek için demokrasinin ilkelerinin, faktörlerinin var olması gerekmektedir. Demokrasinin bu ilkeleri demokrasinin işleyişini sağlayan nitelikler taşımaktadır.

1.1.2.1. Siyasal Katılım

Egemenliğin esas kaynağı ulustur. Temsili demokrasilerde ulus, egemenliğini seçtikleri temsilciler vasıtasıyla ortaya koymaktadır. Seçimler vasıtasıyla ulusun siyasi katılımı gerçekleşmiş olur. Yarı doğrudan demokrasilerde halk girişimi, halk vetosu, referandum gibi uygulamalarla siyasal katılım gerçekleşir. Demokrasi de çoğunluğun ortak kararı tatbik edilirken azınlık durumunda olanların hakları çiğnenmez, fikir hürriyeti ve yaşama hakları korunur. Halkın siyasal katılımı engellenmez (Akyol, 2005: 65).

Halkın kendisini idare edecek kişileri doğrudan ya da dolaylı olarak seçmesi yani halkın yönetime katılımıdır. Halk seçimler ile siyasal katılım gerçekleştirebilirken toplum yararına çalışan sivil toplum kuruluşları ile de siyasal katılım desteklenmektedir. Siyasal katılım

bireylerin sadece seçimde oy kullanmasından ibaret değildir. Genelde ve yerelde bireyler, toplum baskı kurarak siyasete nüfuz etmekte ve yön vermektedir (Akçalı, 2007: 16).

Bu baskı örgütlenmeler, sivil toplum kuruluşlar vasıtasıyla da gerçekleştirilir. Toplumun farklı meslek grupları ve kesimlerinden bireyler örgütlenmede bulunarak binlerce üyeden oluşan federasyon, konfederasyon ve sivil toplum kuruluşları kurabilirler. Ortak noktalar ve faydalar gözetilerek kurulan bu kuruluşlar aracılığıyla siyasi mekanizma baskı altına alınarak iktidara kendi gayeleri doğrultusunda yön vermeleri mümkün olabilir. Siyasi iktidar, iktidarını korumak için kalabalık örgütlenmelere karşı durmaktan sakınır (Demir, 2010: 603).

1.1.2.2. Siyasi Partiler

Siyasi partiler, sosyal, ekonomik, siyasal programlar ortaya koyup iktidara gelerek toplumu, toplumun belli bir kısmını temsil eden, belli bir ortak amaç ve siyasi görüş etrafında birleşerek örgütlenen, iktidara geldiğinde yönetme gücünü elinde bulunduracak olan siyasi yapılardır (Cerit, 2019: 5)

Siyasi Partiler, demokratik yönetimlerde olması gereken bir faktördür. Siyasi partiler aracılığıyla halkın siyasal katılımı gerçekleştirilir. Siyasi partiler, iktidarı denetim altında tutarak herhangi keyfi bir hareketlerini engellemeye çalışır. Bu durum siyasette dengeyi oluşturur. Rejimin demokratik olablmesi için çok partili bir yönetim olması gerekmektedir. Bunun nedeni halkın iradesine ve fikirlerine uygun partiler aracılığıyla halkın mecliste temsil edilmesidir (Akçalı, 2007: 17)

Parti içi demokrasinin bulunduğu yapılarda demokrasi fikri ile siyasi parti arasında önemli bir bağdan söz edilebilir aksi halde siyasi partiler siyasi elitlerin ortaya çıkardığı temsilcilerin seçmenler tarafından seçimlerde onaylanmasına aracılık eden organizasyondan

ibaret olur. Siyasi partiler, toplum yani seçmenle iktidar arasında aracı konumundadır. Farklı konularda politikaların ortaya konulması ve uygulanması siyasi partilerin işlevidir. Farklı fikir ve inançların ifade edilmesi temsil edilmesi, temsilcilerin tanıtılması ve kadroların oluşturulması siyasi partilerin diğer işlevleri arasındadır (Cerit, 2019: 9-10).

1.1.2.3. Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması

Demokrasi için önemli bir faktördür. Başka bir insanın özgürlüğünü kısıtlamayacak, müdahale etmeyecek şekilde bireyin temel hak ve hürriyetleri kanunlar ile koruma altına alınması demokrasinin varlığı için önem arz etmektedir (Targal, 2019: 16).

İnsanların kendi hür iradeleri ile serbest bir şekilde karar alabilmelerine özgürlük denilmektedir. Demokrasinin varlığından söz edebilmek için temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilmemesi gerekmektedir. Düşünce özgürlüğü, toplantı ve yürüyüş yapma özgürlüğü, basın ve konuşma özgürlüğü bu hak ve özgürlüklerden bazılarıdır. Her vatandaş eşit haklara sahip olmakla bereaber vatandaşlara götürülen hizmetlerde iktidar ve devletin vatandaşların eşitliği çerçevesinde bu hizmetleri götürmesidir. Vatandaşlar, unsur bakımından hiçbir ayırım yapılmaksızın eşittir (Demir, 2010: 601).

Hiçbir ayırım gözetmeksizin bütün insanların yararlanabildiği hak ve özgürlüklerin tamamına “insan hakları” denilmektedir. İnsan hakları kapsamında birey, çoğunluğa veya devlete karşı korunmalıdır. Dünyada “insan Hakları Bildirgesi” ile insan hakları güvence altına alınmıştır. Demoratik ülkelerde de insan hakları, anayasa ve yargı ile korunmaktadır (Akyol, 2005: 61-62).

1.1.2.4. Hukuk Devleti İlkesi

Demokrasinin temelinde kanunlarla demokrasinin korunma altına alınması bulunmaktadır. Keyfi veya güç kullanılarak kurumların hareket etmesini önlemeye çalışan devlet organlarının kanunlar çerçevesinde hareket etmesini zorunlu kılınmasına “hukuk devleti ilkesi” denilmektedir. Demokrasinin şekli varlığının yanında esas olarak da varlığı bu ilkenin bulunmasına bağlı olmaktadır. Bu ilkenin varlığı ile bir devlette demokrasi, insan hak ve hürriyetleri korunma altına alınmaktadır (Akçalı, 2007: 17).

Hukuk devleti ilkesi, koyulan kurallara hem toplumun hemde devletin kendisinin uymasını sağlamaktadır. Anayasa, demokratik bir devletin varlığı için önemli bir unsurdur. Bireylerin hak ve özgürlükleri ile devletin egemenliğinin sınırları anayasa ile belirlenmektedir. Anayasa ve yasalar ile hukuk devleti ilkesi etkinliğini ve varlığını koruyabilmektedir (Akyol, 2005: 64).

1.1.3. Demokrasinin Pratik Biçimleri

Demokrasinin uygulama biçimi üç temel şekilde ortaya çıkmıştır. Doğrudan demokrasi, yarı doğrudan demokrasi ve temsili demorkasi olarak uygulanmaktadır. Bu uygulama biçimlerinden doğrudan demokrasi öncelikle ortaya çıkmıştır. Fakat daha sonra demokrasi anlayışının ve ülkelerin gelişmesi ile diğer uygulama biçimleri ortaya çıkmış ve kullanılmaya devam edilmektedir.

1.1.3.1. Doğrudan Demokrasi

Doğrudan demokrasi ilk defa Atina'da uygulamaya girmiştir. Doğrudan demokraside yönetim halk tarafından bizzat kendisinin katılımıyla gerçekleşmektedir. Kararlar vatandaşlar tarafından doğrudan alınır ve uygulamaya sokulur. Doğrudan demokrasi her ne kadar gerçek demokrasiyi temsil etse de günümüzde nüfus kalabalıklığından dolayı uygulanamaz duruma gelmiş, ideal halini almıştır.

1.1.3.2. Yarı Doğrudan Demokrasi

Yarı doğrudan demokrasi yönteminde egemenliğin yönetilmesi iktidar ile halk arasında paylaştırılarak ortaya çıkmıştır. Yarı doğrudan demokrasi, temsili ile doğrudan demokrasinin karışımından meydana gelmiştir. Halk tarafından parlamenterler seçilse de bazen halkın tamamını ilgilendiren konularda halkın doğrudan bu karara etki etmesi, bu kararı ret veya kabul etmesi yürütme organı başında bulunanlar tarafından istenebilir. Yarı doğrudan demokrasi yönteminde daha geniş katılımlı egemenlik anlayışı hedeflenirken referandum, temsilcilerin azli, halk girişimi ve halk vetosu yarı doğrudan demokrasinin araçlarıdır (Gözler, 2020: 120).

1.1.3.3. Temsili Demokrasi

Temsili demokraside halkın kendisini temsil edecek kişiler, halk tarafından seçilir. Temsili demokrasi, halkın egemenliği bu temsilciler aracılığıyla yansıtılmasıdır. Kısaca halkın egemenliğini, temsilcilerin halkın adına kullanmasıdır temsili demokrasi. Günümüz modern çağda hâkim olan temsili demokrasi ile halkın temsilcileri halk adına faaliyette bulunur ve siyaset yaparlar. Günümüzdeki nüfus kalabalıklığı nedeniyle devletler içerisinde temsili

demokrasi kullanılması demokrasinin işlevselliği açısından daha pratik olmuştur (Yayla, 2019: 148).

Halk tarafından yetkilendirilen bu temsilciler yasama organı olan mecliste halkın iradesini temsil ederek kanunlar çıkarmakta ve meclisin vazifelerini yerine getirmekle mükelleftirler. Bütün bir halkın temsilcisi olan bu kişiler halkın seçimiyle göreve gelmektedirler. Temsili demokraside temsilci halka hesap verebilir bir halde olmalı ve halk temsilcisini sürekli bir şekilde denetlemelidir. Halkın iradesinin temsil edildiği mecliste görev yapan temsilciler ile halk arasında ki bağlar kopuk olmamalıdır (Taşkesen, 2011: 103).

1.2. İdeoloji ve Yaklaşımlar

İdeoloji kavramının çok farklı tanımı yapılabilmektedir bu yüzden tanımı tartışmalıdır, herhangi ortak bir tanım oluşturulamamıştır. Yunanca “idea” kelimesinden türeyen kavram Latince’de sembol anlamına gelmektedir. Platon tüm felsefesin hayatı boyunca idea kavramı üzerine kurmuştur. Platon’a göre akılla kavranabilen ve daima değişmeyen şeyler ideadır. İnsan zihni tarafından kavranılan bu varlıklar insandan bağımsızdır, akıl bu varlıkları yani ideaları görmektedir. Bu idealar, siyasette, bilgide, ahlakta ve estetikte nesnelliğin kaynağı olarak görülmektedir (Şahin, 2013: 4-5).

İdeoloji kavramı modernleşme döneminde ortaya çıkan her kavram gibi Fransız İhtilali’nin olduğu bir dönemde ortaya çıkmıştır. 1797 yılında Fransız Destutt de Tracy tarafından ilk kez kullanılan kavram o dönemde doğru şekilde düşünme yöntemlerinin gösterilmesi anlamında kullanılmaktaydı. Tracy’e göre kilise tarafından dayatılan dogma bilgilere karşı hakiki bilgiye sadece akıl ile ulaşılabilir. Bilim aracılığıyla hurafelerden, batıl bilgilerden akıl soyutlanabilmektedir. Fransız İhtilali’nin gerçekleşmesinden sonraki iki yüzyıl

ideoloji dönemi olmuştur. Bu dönemde toplumlar harekete geçirip çoğu rejimlerin yok olarak yerine yeni rejimlerin, yönetimlerin geldiği bir dönem olmuştur. İdeoloji tabanı geniş bir kavram olup felsefede somutlaşmış, toplumun tabanına nüfus etmiştir. Felsefenin, kültürlerin açıklık getiremediği durumları açıklayabilen kavram ideolojidir (Kandemir, 2021: 46).

Halk içerisinde ideoloji denilince insanların akıllarında iki farklı ideolojiye dair iki anlam ortaya çıkmaktadır. İlki, ideolojinin sistematik fikirlerinden meydana gelen yapıdır. İkincisi ise gerçekleri, doğruları saklayarak meydana getirilen sistematik fikirlerdir. İdeolojinin insanlarda oluşturduğu anlamlarda ideolojinin sistematikliğinin ortak bir algı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bazı ideolojilerde sistematik fikir yapısından daha çok eylemlerin ön plana çıktığı görülmektedir (Caner, 2021: 7).

İdeoloji, egemen topluluğun inandığı veya temsil ettiği fikriyattır, inanç sistemidir. İdeolojiler, buldukları topluluktaki insanlar arasındaki bağı güçlendiren, insanların aidiyet duygusunu arttıran, perspektif kazandıran fikirler olmuştur. İdeoloji hem doğru hem de yanlış bilgi olarak mana kazanabilmektedir. Çünkü ideolojiler insanı doğru bilgiye ulaştırabilirken yanlış bilgiye de ulaştırabilir (Kandemir, 2021: 47).

Destutt de Tracy'e göre ideoloji, bireysel hürriyetler, özel mülkiyet, serbest piyasa, devlet başındaki iktidarın meşru sınırları gibi örneklendirilen hususlarda sağlam bir esas üzerinde savunulmasına imkân verecek liberal yapıda toplumsal ve ekonomik bir felsefedir. İdeoloji bilimlerin birliğini oluşturmayı gaye edinmektedir. Destutt de Tracy, ideolojinin hangi fikrin doğru veya yanlış olduğunu göstermeye çalışan, daha eğitilmiş, donanımlı bir toplum oluşturmayı hedefleyen, toplum geleceğini oluşturacak bir bilim olduğu özelliğinden bahsetmiştir (Arslan, 2014: 61).

Karl Marx'a göre ideolojiler, daima ekonomiyle olan ilişki çerçevesinde incelenmelidir. Düşüncelerin bu çerçevede incelenmesi idealist bilgi teorisi yerine materyalist bir analizi zorunlu kılmaktadır. Karl Marx, bireylerin düşüncelerinin kaynağı olarak bireylerin maddi üretim ile olan ilişkilerine dikkat çekmiştir. Siyasi ve toplumsal örgütlenmeler, bireylerin iradelerinden bağımsız şekilde yaşadıklarının, tecrübelerinin neticesi olarak meydana çıkmıştır (Engels ve Marx, 2018: 30). Karl Marx, ideolojinin nasıl oluşturulduğu konusunu kapitalist üretim ilişkileri aracılığıyla açıklamaya çalışmıştır. İdeolojinin oluşmasını, kapitalizmde bulunan meta üretim koşullarını açıklamaya yeterli görmüştür (Marx, 2015: 83). Karl Marx'ın ideolojiye dair farklı yaklaşımları bulunmaktadır ve bu yaklaşımlarının hepsinde eleştirelilik bulunmaktadır. Marx'a göre ideoloji yaşanan dünyanın yanlış bir şekilde algılanmasına neden olmakla birlikte ideoloji ve kültür üst zümrenin ürünüdür. Marx, ideolojinin kendisini benimsemiş herhangi bir sınıfı, zümreyi toplum içerisinde egemen, hâkim sınıf yaptığını savunmuştur (Engels ve Marx, 2018: 52).

Lenin, ideolojiyi toplulukları harekete, eyleme geçirme gücüne sahip evrensel bir görüş olarak nitelemiştir. Proleteryanın başarıya ulaşmasının ideolojiye bağlı olduğunu savunmuştur. Proleteryanın üretim araçlarına sahip olabilecekleri bir ideoloji olarak Marksizm'i görmektedir (Kandemir, 2021: 48).

İnsan davranışlarının temelinde bulunan düşüncüleri fikir, temelde bulunmayanları ise ideoloji olarak adlandırmıştır Engels. Ona göre yanlış bilincin ortaya çıkardığı ürün, bireylerin temelinde bulunmayan ideolojidir. Engels'ı bu çıkarıma yönelten şeyin, ekonomiye yönelik ilişkileri, bireylerin zaruri ihtiyaçlarını esas alması olmuştur. Üretilen bütün fikirlerin, ortaya çıkan bütün düşüncelerin insanlığın refah seviyesini arttırmaya yönelik olması nedeniyle Engels'ın yanlış bilinç yargısı peşin hükümlülük olarak görülmektedir (Caner, 2021: 23).

Gramsci, ideolojinin negatif anlamını yok etmeye çalışmıştır. İdeolojinin olumsuz bir şekilde değerlendirilmesinin esasen ideoloji kavramına dair fazlasıyla indirgemeci bir davranışın bulunulmasının neden olduğunu savunmuştur. İdeoloji kavramının tanımlamasında, ideolojinin aralarında etkileşim bulunan kurumlarla bu etkileşimin yalnızca tek taraflı olduğunu ifade etmiştir (Melellan, 2012: 31).

İdeolojileri, Gramsci organik ideolojiler ve geleneksel ideolojiler olarak incelemiştir. Bireyleri harekete geçirip, o fikirlere aidiyet hissiyatı oluşturan ideolojilere organik ideoloji olarak nitelemiştir. Kaybolmak üzere olan değerler üzerine kurulan geleneksel ideolojiler, daha idealist bir yapıya sahiptir. Geleneksel ve organik olarak ayrılan aydınlar ideoloji üretmektedir (Melellan, 2012: 32).

Bireylerin dünya görüşünü, devletin ideolojik aygıtlarını meydana getiren unsurlar, kurumların benliklerinde ürettikleri söylemler vasıtasıyla kazandırılmaktadır. Toplum, kendilerini idare eden bu fikirler ile bu unsurların arzu ettiği şekilde yaşayıp, düşünmeye başlar. Hâkim zümrelerin yararına olan bir durum olmaktadır bu. Toplumun baskın şekilde nüfuz eden iktidarlar devlette bir araya gelmektedir. Foucault, iktidar söylemdir, ne devlettir ne de baskın sınıftır. İktidar, bilgiyle ortaya çıkarılmaktadır, beden ise iktidarın yönettiği, bilginin aktarıldığı varlıktır. Bilgiyle üretilen iktidarı ortaya çıkaranın söylem olduğunu ideoloji olmadığını savunmuştur. İdeoloji vasıtasıyla toplum ikna edilerek toplumda hareketlilik, kimlik ve toplum içindeki bireylerin toplumlarına, ülkelerine aidiyet duyguları oluşturulmaktadır (Kandemir, 2021: 49-50).

1.2.1. Milliyetçilik

Milliyetçilik kavramı üzerine birçok tanımlama yapılmış fakat müşterek bir tanım üzerinde fikir birliğine gidilememiştir. Milliyetçilik, farklı disiplinlerde çeşitli farklı boyut ve biçimlerde ele alınmış, tanım alanı geniş ve açık olan bir kavramdır. Hobsbawn, milliyetçiliğin ortaya çıkışı hususunda milliyetçiliğin milletleri ortaya çıkardığını milletlerin milliyetçiliği ortaya çıkarmadığını ileri sürmüştür. Milliyetçilik fikri modern zamanlarda ortaya çıkmış olsa da Hobsbawn'a göre milliyetçilik, milletlerin oluşmasından önce ortaya çıkmıştır (Taneri, 1993: 24).

Milliyetçilik fikri, dünya tarihi, siyaseti, toplumsal yapı ve medeniyetler açısından dönüm noktası olmuş, tarihin, siyasetin seyrini değiştirmiştir. Milliyetçilik kavramını tanımlayabilmek için öncelikle millet kavramı üzerinde durulması ve tanımlanması gerekmektedir. Millet, belli ölçütlere, benzerliklere veya belli duyguya sahip olan bir kesiminden, toplumundan oluşmaktadır.

Milliyetçilik; kültürel, siyasi, sosyal bir ulusun müşterek duygu, düşünce, tecrübe ve şartlar zemininde idealize olarak varlığını sürdürmesidir. Milliyetçilikte asıl gaye ulusun bütünlüğünü oluşturmasıdır. Milliyetçilik, milleti millet yapan değerlerin, unsurların, kültürün korunması, geliştirilmesi ve ulusun birliğinin sağlanmasıdır. Milletlin özgünlüğünü, milli kimliği korumayı gaye edinir. Milliyetçilik ile milli hissiyat oluşur. Fertler, kendi milletlerinin temel unsurları ile gurur duymaktadır (Çelik, 2022: 82).

1.2.1.1. Milliyetçilikle ilgili Yaklaşımlar

Bir yaklaşıma göre somut unsurlar yani aynı dil, aynı din veya aynı etnik kökene bağlı olma gibi özellikler gösteren insan toplulukları millet olabilirler. Başka bir yaklaşıma göre

soyut unsurlar yani bir insan topluluğu içerisinde yaşamı beraber sürdürme arzusu veya aynı duyguya sahip olma özelliği insan topluluğunu millet yapar. Anthony Smith, ortak bir tarihi geçmişe, maziye, iktisada, yasal haklara sahip toplumların millet olabileceğini savunmuştur. Çoğu ülke birden fazla millete, kültüre sahip olduğu için somut unsurların milleti oluşturduğu anlayış yerine ortak duyguya sahip toplumların millet olabileceği anlayış daha ağır basmaktadır. (Connor, 1994: 70)

İlkselci yaklaşıma göre kişiler arasında ilksel bağlar var olduğunu, aradaki bu bağın o toplum içinde dünyaya gelmeden dolayı oluştuğunu, dil, gelenek, din gibi müşterek noktalarla varlığını devam ettiren özelliği olduğunu ileri sürülmüştür. Her birey ve insan topluluğunda duygulardan ortaya çıkmış bağların olduğu insan karakterinin alt yapısını oluşturduğu, ilksel insan kimliğinin dünyaya gelme yoluyla kazanıldığı, özünde duygusal özellikler taşıdığı ifade edilmiştir (Heywood, 2019: 175)

İlkselci yaklaşımın aksine milletin modernleşme sürecinde ortaya çıktığını savunan modernci yaklaşım, millet anlayışının Fransız İhtilali'nden sonra dünyada gelişen laiklik, sanayileşme, kapitalizm ve merkezîyetçi devlet anlayışı gibi modern süreçleriyle beraber ortaya çıktığını savunmuştur. Modern topluma geçiş süreci milletin ve milliyetçiliğin oluşmasını sağlamıştır. Modern toplumlarda var olan iş bölümü, bireyler arasında güçlü bir iletişimi zorunlu kılarak milletin oluşmasını sağlamıştır. Dil, bu süreçte önemli bir unsur olmuştur. Toplum içindeki ortak kültür milletleşmeyi sağlan diğer bir güçlü unsurdur (Arslan, 2021: 27).

1.2.1.2. Milliyetçiliğin Ortaya Çıkışı ve Etkileri

Milliyetçilik, kavram olarak ilk kez 18. yüzyılda Avrupa'da ortaya çıkmıştır. Milliyetçilik, devletlerin yıkılmasına, yeni devletlerin kurulmasına neden olan, dünya tarihi

üzerinde ve günümüzde etkisi sürmeye devam eden önemli bir fikirdir, akımdır. Milliyetçilik ile günümüzde ağırlığı devam eden ulus devlet anlayışı oluşmuş ve devletler içerisinde etnik çatışmalar, bağımsızlık mücadeleleri, sömürgeci devlet anlayışının yok olmasına neden olmuş önemli bir kavramdır (Çoban, 2012: 345).

İngiltere’de 17. yüzyıldan sonra başlayarak, Avrupa’da daha sonra da Amerika’da yaygınlaşan Milliyetçilik ile toplumlar yöneticilerine olan bağlılıkları yerine milli kimlik veya buldukları vatanlarına karşı bağlılık duymuşlardır. Milliyetçiliğin ortaya çıkmasıyla birlikte tebaa olan halk vatandaş kimliğine bürünmüştür. Milliyetçilik fikri ile feodal yönetimin olduğu ve bütünlük olmayan Almanya, İtalya gibi devletler ulus devlet yapısına sahip olarak milli bir kimlik oluşumu sağlanmıştır. İlerleyen süreçlerde sömürge altındaki devletlerde milliyetçilik fikri ile bağımsızlık hareketleri başlamıştır. Bunun yanı sıra milliyetçilik fikri ile Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya Macaristan İmparatorluğu gibi çatısı altında birçok milleti barındıran devletler yıkılmıştır. Milliyetçilik, demokratik, milli birlik duygusunu sağlayan, bağımsızlık anlayışını ortaya çıkartan bir yapıya sahip olmuştur (Kuş, 2018: 10).

Milliyetçiliğin artması ve bazı değişikliklere uğramasıyla birlikte milletler arasında rekabet artmış, milletler birbirlerini ötekilemiştir. Bu sürecin devamında I. Dünya Savaşı çıkmıştır. Birçok bölgede milletlerin oluşumunu sağlayan milliyetçilik, savaştan sonra milletlerin kendi kaderlerini kendilerinin yönetmesine olanak sağlaması ile birlikte yeni ulus devletleri ortaya çıkmıştır. Milliyetçiliğin yükselmesinden sonra Almanya ve İtalya’da ırkçı yönetimler ortaya çıkmış ve bu yönetimlerin davranışları nedeniyle tekrardan dünya çapında savaş patlak vermiştir. Sonraki yıllarda milliyetçilik, sömürgecilğe karşı toplumların başkaldırmalarını sağlayan fikir olmuştur (Ataman, 2014: 8).

Fransız İhtilali'nden sonra sanayileşmeyle birlikte ortaya çıkan modernizm, milliyetçilik fikrinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Sanayileşme sebebiyle ekonomik üretim araçlarındaki değişimin toplumunda değişmesine yol açarak milliyetçiliğin ortaya çıktığını savunan görüşte vardır. Bir diğer yandan milliyetçilik fikrinin ortaya çıkmasını kapitalizmle ilişkilendirenler de olmuştur (Arslan, 2021: 22).

Milliyetçilik hakkında çok fazla sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırmalardan dolayı milliyetçilik, rejimlere, ekonomik yapılara, toplumsal yapılara, bulunduğu zamana kendini adapte edebilen, yer koşullarına, zaman koşullarına göre değişime uğrayabilen bir fikriyattır. Milliyetçilik belli olguları esas alarak varlığını devam ettirebilir. Milliyetçilik, çeşitli veya zıt görüşlerle ifade edilebilir. Milliyetçilik, modern millet olma şuuruna kavuşmanın yoludur (Smith, 2004: 129).

Milliyetçilik fikriyatında milleti bulunduğu toprak üzerinde her bir ferdi his olarak birbiriyle bütünleşmiş bir topluluk olarak görür. Bu nedenle milliyetçilik fikriyatında sınıfsal yapılar ve sınıfsal çatışma bulunmamaktadır. Her bir ferdin bütünleşme hissiyatı milliyetçiliğe, kendi amacının toplum amacı olduğu propagandası yapabilmeyi sağlar (Smith, 2003: 121).

Milliyetçilik, insanlar arasında dayanışma duygusunu pekiştirerek buldukları topluluğun diğer topluluklardan farklı olduğu düşüncesinin oluşmasına neden olur. Diğer topluluklar yabancı veya olası düşman olarak algılanır. Milliyetçilik, yabancı korkusunu yaygınlaştırarak devlete karşı sadakatin oluşmasına, artmasına ve devleti yönetenlere karşı disiplin oluşturmaya çalışır. Yabancılar tehdit ve iç düşman olarak görülür (Ataman, 2014: 8).

Milliyetçilik, milli kimliğin inşasını tekrar yapar ve toplum içindeki fertlerin birbirine olan benzerliğini ön plana çıkarır. Topluma ait gelenekler ve ortak unsurlar milli kimliğin yeniden inşası sürecinde önemli bir rol almaktadır. Sadece o topluma mensup fertlerin

bildiği bu ortak değer ve unsurlar toplum içindeki bireylerin aidiyet ve koruma duygusunu arttırır. Bu ortak değer ve unsurların milleti kapsar hale getirilmesi toplumun içerisindeki farklılıkları örtetek toplumdaki fertler arasında benzerlik, ortak nokta olduğunu gösterir. Millet içindeki bazı fertler bu unsurlara karşı duygu besleyerek aidiyetleştirir ve milliyetçiliğin oluşmasının, yaygınlaşmasının önünü açar. Ortak değerler, gelenekler, unsurlar milli kimliği somutlaştırarak tekrardan inşa eder. Milli kimlik farklılıklarına rağmen toplumdaki insanları bir arada tutmaktadır. Milliyetçilik, fertleri duygusal yönden hareketlendirir. Milliyetçilik, insanlar arasında bağlılığı sağlamaktadır (Gökalp, 2007: 293).

1.2.2. İslamcılık

Osmanlı İmparatorluğu'unda Tanzimat Fermanı ile başlayan modernleşme sürecinden sonra imparatorluğu ayakta tutabilmek için çeşitli fikri akımlar meydana çıkmıştır. Osmanlıcılık, Batıcılık, Türkçülük, Âdem-i Merkeziyetçilik ve bunların yanı sıra İslamcılık bu dönemde ortaya çıkmıştır. İslamcılık bu dönemden günümüze kadar gelen bir ideoloji olarak tarih, siyasi ve düşünce alanlarında önemli bir yer tutmaktadır. İslamcılık, İslami öğretiler, İslami inanç, ahlak ve yaşam şekli çerçevesinde biçimlenmiş bir fikri akımdır. İslamcılık, İslam ile alakası olsa da doğrudan İslam'ın kendisi değildir (Küçükkaya, 2020: 14).

Dünyada ideolojilerin ortaya çıktığı bir süreçte meydana gelen İslamcılık akımı, ideal yönetimin nasıl olması gerektiğini, insanların nasıl idare edilmesi gerektiğini, Osmanlı İmparatorluğu'nda ki kargaşanın ortaya çıkmasında ne gibi hatalar yapıldığına dair konuları ele alarak çözümlmeyi amaçlamaktadır. Osmanlı'nın neden Avrupa'dan geri kaldığı ve kargaşa içerisinde olduğunu İslamcılık akımı düşünürleri fertlerin İslam'dan uzaklaşmasını neden olarak

göstermiş, İslam'dan uzaklaşmanın ilerlemeye engel olduğunu savunmuşlardır (Küçükkaya, 2020: 15). İslam âleminin tekrardan İslam'ın esasına yani Kur'an ve sünnete dönülmesi durumunda ıslahatlar yapılarak Avrupa'ya karşısında güçleneceği ve İslam dünyasının eski ihtişamına kavuşabileceği iddia edilmiştir (Cebeci, 2019: 11).

İslamcılık fikri ilk olarak uzak doğu ülkelerini, uzak doğu Müslümanlarını Avrupa sömürsünden kurtarmayı amaçlayarak Hindistan'da ortaya çıkmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda İslamcılık kavramı ilk defa 19. yüzyılın son çeyreğinde İslam birliği fikri olarak görülmüştür. Sömürgeleştirilmeye çalışılan Asya'daki Müslüman ülkelere gelen yardım talepleri neticesinde dikkatini bu ülkelere veren Osmanlı idaresi ve aydınlarında yardımlaşmayla birlikte İslam birliği anlayışı ortaya çıkmıştır.

Sultan II. Abdülhamid Han döneminde imparatorluğu tekrar ayağa kaldırmak, sömürü faaliyetlerine son vermek, Osmanlı toplumu içerisindeki kargaşayı ortadan kaldırmak, Avrupa'daki kalkınmayı yakalamak amacı ile İslamcılık fikri devlet politikası haline getirilmiştir (Aktaran, 2021: 17).

Tanzimat Fermanı ile Osmanlı İmparatorluğu köklü ıslahatlara gitmiş, 1856 yılında İslahat Fermanı'nın ilan edilmesi ile gayrimüslimler ile Müslümanlar eşit konuma gelmiştir. Müslüman halk bu durumdan rahatsızlık duymuş ve Osmanlı'nın eski günlerine özlem duygusu artmıştır. Bu durum neticesinde tutucu bir kesim ortaya çıkmıştır. Sömürü faaliyetlerine karşı dayanışma ile ortaya çıkan İslam birliği fikri oluşmuştur. Müslüman milletlerin haklarını savunan, kendisini diğer Müslüman milletlerle özdeşleştiren bir kimlik, şuur olarak ortaya çıkan bu fikir yayın organları ile yayılma imkânı bulmuştur. İslam'ı, zihinlerden yeni bir biçim ile canlandırmayı amaçlamışlardır (Yalcı, 2021: 520).

Hilafet makamının Osmanlı İmparatorluğu'nda bulunması, toplumun ağırlıklı Müslüman olması, devlet adamlarının da destek vermesiyle İslamcılık akımı taban içerisinde hızlı bir şekilde yayılarak kabul görmüştür (Yalcı, 2021: 520). Bu dönemde Çin idaresindeki Müslümanların akıbetinin konuşulması İslamcılık fikrinin etkisini göstermektedir (Öztürk, 2022: 13). Sultan II. Abdülhamid Han'ın tahta çıkması ile birlikte hilafet makamı üzerinde durularak siyasette aktif olarak kullanılmıştır. Sultanın bütün Müslümanların halifesi olduğu vurgulanarak İslam birliği kurulması hedeflenmiştir. İslamcılık fikrinin devletin esas politikası haline aldığı bu dönemde Endonezya, Türkistan, Çin, Afrika gibi dünyanın birçok Müslüman bölgesine temsilciler gönderilerek hilafetin nüfuzu kullanılmaya çalışılmıştır (Cebeci, 2019: 36).

Halife ünvanının padişah, sultan gibi ünvanlardan daha ön plana çıktığı bu dönemde İslamcılık politikası doğrultusunda İslam beldelerine ücretsiz olarak dini kitaplar dağıtılarak dini bilgisi yüksek toplumun inşası ve güçlü bağlar kurulması hedeflenir. Bu doğrultuda Hicaz demiryolu projesi gerçekleştirilmiştir. Araplar'ın yaşadığı yerlerde hızlı bir imar çalışması başlatılmıştır. Hurafe ve bidatlerden arındırılmış Müslüman kimliği oluşturulmaya çalışılmış bu doğrultuda eğitimde özellikle de medreselerde ıslah çalışmalarına gidilmiştir. Asrısaaadet denemini örnek alan, ahlaki yönden iyileştirilmiş, çalışkan, bir toplum hedeflenmiştir. Kendi kültürel ve dini değerlerini koruyup teknik ve bilimde Avrupa'yı örnek alınması gerektiği savunulmuştur (Yalcı, 2021: 521).

Sultan II. Abdülhamid, dağılmakta olan imparatorluğu ve kargaşa içindeki milletin bütünlüğünü koruyacağına inandığı İslamcılık fikrine Balkanlar'da çıkan gayrimüslim toplumların ayaklanmaları ile daha da sıcak bakmıştır. Bu dönemde kaybedilen yerler nedeniyle

Anadolu'ya büyük Müslüman göçleri yaşanmıştır (Aktaran, 2021: 46-47). Hilafet makamının gücü Sultan II. Abdülhamid tarafından 1897 yılındaki Osmanlı-Yunan Savaşı'nda cihat çağrısı ile aktif olarak kullanılmaya çalışılmıştır. Dimetoka Meydan Muharebesi ile savaşı Osmanlı'nın kazanmasını İslamcılık politikasının, hilafet makamının zaferi olarak görülmüştür (Öztürk, 2022: 15).

Osmanlı'nın çalkantılı olduğu bir dönemde İngilizler'in Osmanlı'yı bölmek ve hilafet makamını kendi lehlerinde kullanmak için Osmanlı içerisinde Araplar'ın yaşadığı bölgelerde Araplar bir halife fikri ile bölgeyi isyan etmeye çabalamışlardır. Bu çabalar neticesinde Hicaz Emiri Şerif Hüseyin İngilizler'in halife olma ve bağımsız Arap devleti vaadlerini kabul ederek Osmanlı'ya karşı isyan etmiştir. Şerif Hüseyin'in isyanı, Balkan Savaşları, Arnavutlar'ın isyanı ve I.Dünya Savaş'ında Sultan Reşad'ın cihat çağrısının çok karşılık bulamaması gibi sebeplerle İslam birliğinden, İslamcılık politikasından vazgeçilmiş ve bu fikir Osmanlı'da iflas etmiştir (Cebeci, 2019: 69).

1.3. Muhsin Yazıcıoğlu'nun Fikri Yapısının Temelleri

Muhsin Yazıcıoğlu, ilay-ı kelimetullah için nizam-ı âlem davasına, turancılık fikri yapısına sahip muhafazakâr bir Türk milliyetçisidir. Bu fikri yapısına lise yıllarından itibaren sahip olmaya başlarken üniversite yıllarında olgunlaşmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu'nun sahip olduğu bu fikri yapının oluşmasında bazı fikir sistemleri, aydınlar ve Ülkü Ocakları etkili olmuştur.

1.3.1. Savunduğu İdeolojiler

Muhsin Yazıcıoğlu, bir siyasi parti genel başkanlığının yanında ideolojik donanımına sahip bir gençlik lideri ve kitleleri ideolojisinin peşinden sürükleyen bir siyasetçi konumundadır. Gençlik yıllarından itibaren hayatının her safhasında sahip olduğu inanç değerleri, gelenekleri ve ideolojisi; siyasetini, eylemlerini yönlendiren unsurlar olmuştur. Bu bağlamda Muhsin Yazıcıoğlu, Türk-İslam ülküsüne inanmış, benimsemiş, İlay-ı Kelimetullah için nizam-ı âlem davasına ömrünü adanmış muhafazakâr bir Türk milliyetçisiydi. Bu doğrultuda mücadele etmiş ve siyasi, içtimai hayatını sürdürmüştü. Bu bölümde Muhsin Yazıcıoğlu'nun takip ettiği ideolojiler olan Türk-İslam ülküsü, İlay-ı Kelimettullah için nizam-ı âlem ve Türk milliyetçiliği ideolojiler hakkında bilgi verilmiştir.

1.3.1.1. Türk-İslam Ülküsü

Seyyid Ahmed Arvasi Türkler'in, İslamiyet'i kabullerinden önce asırlar boyunca kendi benliğine kendi özüne uygun bir din bulamadıklarını, yüzyıllarca sanki İslamiyet'i aradıklarını ifade etmiştir. Kendi geleneklerine, yaşam biçimlerine uygun olarak gördükleri İslamiyet'i kendi iradeleri ile seçerek kitleler halinde Müslüman olmuşlardır (Arvâsi, 1998: 81). Türkler, Müslüman olduktan sonra İslam âleminin koruyucusu, fetih hareketlerinin öncüsü konumuna gelmiştir. Türk İslam Ülküsü, Türk milletini İslam'la, İslamiyet'inde Türkler ile güçlendirmek, ileriye götürmek demektir (Arvâsi, 1998: 154).

Türkler, İslamiyet'i din olarak kabul etmenin yanında ideoloji olarak da görmüş ve kabul etmişlerdir. Kendi kültürlerini geleneklerine ve amaçlarını İslamiyet ile yoğurmuşlardır.

İslamiyet ve Türklük birbirinden kuvvet almaktadırlar. Bu nedenden dolayı Türklük ve İslamiyet birbirinin karşıtı değil bir bütünü halindedir. İslamiyet’i kabulünden önce de dünyada büyük devletler kurmuş ve büyük savaşlar vermiş olan Türk milleti “cihan hâkimiyeti” anlayışına sahipti. İslamiyet’i kabulü ile birlikte Türk milleti bu anlayışına İslami bir çehre kazandırmıştır (Arvâsi, 1998: 269)

Türk kelimesi sadece bir ırk bir millet anlamına gelmemektedir. Türk kelimesi bir inancın bir medeniyetin bir adalet anlayışının bir kültür anlamına gelmektedir. Türkler bir tek askeri olarak değil dini bilgi birikimine, İstanbul gelişimine ve İslamiyet’in insanlar arasında yayılmasına da öncelik etmişlerdir (Arvasi, 1998: 84). Türk milletinin evrensel düzeydeki davası İslamiyet’tir. Türk milleti, dünyadaki ideolojiler arasında kendisine rehber olarak İslamiyet’i yol gösterici olarak görmüştür (Arvâsi, 1998: 259).

Emperyalist güçler Türk ve İslam dünyasına sindirmek yok etmek için planlar kurmaktadırlar. Kültür sömürgeciliği Anadolu gençlerini kendi özüne yabancılaştırarak kendi gayelerine hizmet için onları yönlendirmektedirler. Kendilerine karşı çıkan kadroları bölerek, iç çatışmalar çıkararak pasifize etmeye çalışmıştır. Bazı değerleri birbirinin karşıtı gibi gösterme girişiminde bulunurlar. İslam’da milliyetçilik yoktur, İslamiyet ve milliyetçilik zıtlardır gibi söylemlerde bulunarak kutuplaşma oluşturulmuştur. Seyyid Ahmed Arvâsi bu durum karşısında Türk-İslam kültür ve medeniyetine, Türk-İslam ülküsüne gönülden bağlı, Türklük şuuruna, duruşuna sahip, imanlı, aşk ve ahlaka sahip aksiyoner bir gençlik yetiştirmeyi hedeflemiştir (Arvasi, 1990)

Seyyid Ahmed Arvâsi’ye göre Türk İslam ülküsünü takip edenler İslam’ın kurallarına göre yaşamalıdır. Ashab-ı Kirâm’dan sonra İslam’a en çok hizmet etmiş toplum

olarak Türkler'i işaret eden Arvâsi, Türk milletinin büyük bir şerefe sahip olduğunu onların, kınayanların kınamasından aldırmandan zalimlere karşı savaştığını, Allah için cihat ettiğini, Allah için sevdiğini, doğru bildikleri yolda ölüme korkusuzca yürüdüklerini, her zaman Müslümanların yanında saf tuttıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda tarihin bağrından çıkmış olan ülkücü gençliği, yaratanın Türk milletine ve İslam âlemine bir ihsanı olduğunu ifade etmiştir (Arvâsi, Hergün, 1978).

Seyyid Ahmed Arvâsi, Türk'ün haysiyeti, İslam'ın basiretine sahip olarak nitelendirdiği, kültür, sanat, medeniyette kendine has olan, sırat-ı müstakim üzere hareket etmek olarak gördüğü Türk İslâm ülkücülüğünün gayesini şöyle tarif etmektedir:

“Türk İslâm ülkücüsü, yalnız kendine, esir soydaşlarına değil, mazlum, mağdur ve sefil düşen İslâm âlemine, bütün ezilen milletlere ve ufku kararan bütün beşeriyete yüklü bir “mesaj” sunmaktadır. Allah'tan başka ilah tanımayan Türk oğlu, sahte dinlerin, kanlı ideolojilerin, zalim diktatoryaların, sefil felsefelerinin yonttuğu bütün “sahte mabutları” yıkacaktır. Eğer Allah, insanoğluna yeni bir “hidayet kapısı” açacaksa “en güzel surette yaratılmış insanın” yeniden şerefine uygun bir yaşayışa kavuşmasını murat edecekse, görülen odur ki, bunu, yine tarihi misyonuna yakışır biçimde, Türk İslam ülkücüsü, mazlum ve mağdur “Anadolu çocukları” başaracaklardır. Ümidimiz ve duamız budur.” (Arvâsi, Hergün, 1979).

Seyyid Ahmed Arvasi, Türk-İslam ülküsünün ırk tabanlı değil medeniyet kültür ve şuur zemini üzerine kurulu olduğunu “ülkücülük, seyyid soylu birinin neden Türk milliyetçisi olduğunu anlamaktır” diyerek ifade etmektedir. Türk-İslam ülkücülüğü, Türk medeniyetini ileri taşıma, dünyaya Türk-İslam medeniyetini yayma, insanları refaha erişirme ve adaleti tesis etmektir. Ehl-i sünnet çizgisinde, ehlibeyt sevgisi ile donatılmış Türk-İslam ülkücülerinin birlikteliği ve barışı sağlayacağına inanılmaktadır.

Ülkücü hareketin lideri Alparslan Türkeş, Türk için, Türk'e göre savını savunmuştur. Fikir dimağlarında mezhepçiliğe, dar kavmiyetçiliğe, kafatası ırkçılığına ve mikro milliyetçiliğe karşı çıkmış, maneviyatçı, insan sevgisine dayanan, demokratik bir görüşe sahip bir ülküyü benimsediklerini ifade etmiştir (Türkeş, 1975: 17-19)

Türk İslam ülkücüsü, inandığı davayı bütün unsurlarıyla yaşayan, nasıl görünüyorsa öyle olma çabası içerisinde olan kişidir. Şahsında ülküsünün yara alabileceğini aklından hiç çıkarma yani Türk İslam ülkücüsü örnek bir Müslüman örnek bir Türk olma gayesini unutmaz. Türk İslam ülkücüsü ülküsü için yaşayan kişidir. Sadece boş zamanlarını değil bütün zamanını ülküsünün, gayesinin muvaffak olabilmesi için harcayan şuurlu ve ufku açık kişidir. Türk İslam ülküsü, bütün insanlık âlemine ışık olacak ruh ve madde dengesini esas alan Türk İslam medeniyetinin tekrardan doğuşunun öncü kuvvetidir. Türk İslam ülkücüleri, tarihi bir vazife yaptıklarının bilincinde olarak bütün davranış ve tutumlarını da bu bilinç uyanıklığını göz önünde tutarak yönlendiren insanlardır (Zeybek, 1995: 31-33)

1.3.1.2. İlay-ı Kelimetullah İçin Nizam-ı Âlem

İlay-ı Kelimetullah için nizam-ı âlem davası; ülkücü gençliğin, Muhsin Yazıcıoğlu'nun savunduğu temel görüş ve amaçlarını ortaya koymaktadır. İlay-ı Kelimetullah kavramsal olarak Allah'ın ismini yayma Allah'ın dinini şeriatını ufukların ötesine götürmek insanlara yalnızca askeri olarak değil ilimle gönül irşadında bulunarak onları İslam'a, mutluluğa ve iç huzura erdirme anlamını taşımaktadır.

“*Kim İlay-ı Kelimetullah için çarpışırsa ancak o Allah yolundadır.*” Hadis-i şerifi nizam-ı âlem davasının temel gayesini belirtmektedir. Nizam-ı Âlem ülküsü, Allah’ın düzenini, nizamını ve hükümlerini tüm dünyaya egemen kılarak, yeryüzündeki zulmü, haksızlığı ve fesatlığı ortadan kaldırmayı amaçlar. Allah’ın ismini, yüceliğini tüm topraklar üzerinde yaşayanlara kabul ettirerek insanoğlunun birbirinin kulu olmasını engellemek, Allah’a kulluklarını kabul ettirmeyi hedefler (Alpaslan, 1990: 25).

Milletimiz, âleme nizam vermek istiyordu. Ama kendi menfaati, arzu ve hevesleri açısından değil; ilahi kaideler istikametlerinde bir nizâm... İşte İlay-ı Kelimetullah ruhu bunu gayeleştirmiştir. Milli Ülkü’nün zahiri görünüşü Nizam-ı Âlem davası, özü ise İlay-ı Kelimetullah idi. İlay-ı Kelimetullah sözü bir kavı-i mücerret değil, manası, medlulu ve muhtevası, tatbiki yönü olan büyük bir vaat idi. Allah adın yayma, Allah’ın iradesi istikametinde insanlara saadet kapıları açan bir nizam verme mânâsında idi. (Zeybek, 1995: 24)

Nizam-ı Âlem, nefis terbiyesi ile başlar. İnsan önce iç olgunluğuna, kemal erip nefsinin arzu istek ve heveslerinden kurtularak, ruhunu Allah'a tabii kılmış bir şekilde kendini donanımlı hale getirir. Daha sonra bir insanın kendini kemale erdirmesi ile birlikte çabalarının neticesinde ailesi daha sonra bulunduğu cemiyet Allah’ın nizamına tabii olur. Cemiyetin ahlâken, şer’en düzelmesi, Türk İslam medeniyeti ve kültürünün yükselmesinin ardından devlette Allah’ın nizamı oluşur ve adil bir düzen, bir yönetim ortaya çıkar. Devlette adaletin tesis edilmesinin ardından devletin İlay-ı Kelimetullah davasına talip olarak, gerek bireyler gerek cemiyetler aracılığıyla toplumda, devlette kurulu olan tesisi ilahiye, adil düzeni ve iç huzuru devlet kanalıyla da kendi sınırlarının ötesine bir başka değışle ufuk çizgisine kadar götürmeyi hedeflemesi ve başarmasıyla nizam-ı âlem gerçekleşir. Buna nizam-ı nefis, nizam-ı

aile, nizam-ı cemiyet, nizam-ı devlet ve nizam-ı âlemden oluşan nizam-ı âlem ülküsünün beş merhalesi, aşaması denmektedir.

İlay-ı kelimetullah için nizam-ı âlem davası alperenler eliyle sınırların ötesine taşınmıştır. Alperenler, Pir-i Türkistan Hoca Ahmet Yesevi hazretlerinin, çile, aşk, iman ve gönül ocağında, bileği güçlü, zekâsı keskin, inancı kavi olan alplerin pişerek; nefsini ruhuna, ruhunu Allah'a tabii kılarak, kendini Allah yolunda erdirerek, eren olarak ilimle, irfanla donatılmış bir şekilde bileğindeki gücü ruhunun kemalatıyla daha da kuvvetlendirmesi neticesinde ortaya çıkmıştır. Namık Kemal Zeybek Alperenleri, dünün ülkücüleri, ülkücüleri ise bugünün alperenleri olarak nitelendirmekdir (Zeybek, 1995: 40-43). Bu nitelendirme ile Türk-İslam ülkücüleri üzerinde tarihi bir misyon ve vazife yüklenmektedir.

1.3.1.3. Türk Milliyetçiliği

Türk milliyetçiliği, Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlarında ülkenin yıkılmasına parçalanmasına engel olmak amacıyla Tanzimat döneminde meydana çıkmış bir fikri akımdır. İmparatorluğun yıkılması ile birlikte Anadolu'da kurucu unsur olarak Türkler'in olduğu ulusal bir devlet olarak cumhuriyet kurulmuştur (Ancak, 2015: 35). Türk milliyetçiliği, Osmanlı İmparatorluğu'na özellikle Çarlık Rusya'nın zulmünden kaçıp gelen Türk aydınlarının gelişmiş fikri, siyasi duyguları neticesinde öncelikle edebi alanda daha sonra da siyasi sahada kendisini göstermiş bir fikri yapıdır. Bu ideolojinin teorik esasları Ziya Gökalp tarafından ortaya konmuştur (Oba, 2020: 142).

Türk milliyetçiliği, siyasi manada ilk defa Yusuf Akçura'nın kaleme aldığı Üç Tarz-1 Siyaset ile meydana çıkmıştır. Akçura'ya göre dünya Türklüğü'nü birleştirme çalışmasının sürdürülmesi aşamasında içeriden kaynaklanan engeller ülkü birliği ideolojisine göre daha çoktur. Türk milleti içerisine milliyetçilik anlayışı henüz çok yeni girmiştir (Akçura, 2018: 38). Kan bağının diğer bağlara göre daha sağlam olduğunu savunan Yusuf Akçura, ırk olarak Türk olmayıp da Türkleşmiş Müslüman'ın daha da Türkleşeceğini ve Türkleşmemiş, milli bilinci yerinde olmayan toplumların Türkleşeb milletlerde ileceğini savunmuştur (Akçura, 2018: 37).

Yusuf Akçura, milliyetçiliğin insanın içinde bulunan içgüdüsel bir duygu olduğunu ileri sürmektedir. Her milletin kendine has özellikleri hissettiğini ve çoğu zaman bu milletlerin kendisini diğer milletlerden daha üstün olduğunu iddia ettiklerini ifade etmiştir (Akçura, 2018: 23). Ziya Gökalp, milletin tanımını yaparken kan bağını, coğrafyayı, siyasi görüşü ortak nokta olarak görmez. Milleti, dil, din, ahlak ve duygu açısından ortak olan bir zümre olarak nitelendirmektedir (Gökalp, 2008: 23). Türk milliyetçiliğini, Türk milletini ilerletmek, yükseltmek olarak açıklamaktadır (Hocaoğlu, 1971: 7).

Ziya Gökalp, Türk milliyetçiliğinin vazifesinin toplum içerisinde var olan Türk kültürünü, örfünü arayıp, ortaya çıkarılması olduğunu dile getirmiştir. İlimde, medeniyette ve teknikte ileri olan Batı toplumunun tekniğinin alınarak Türk milletinin kültürü ile kaynaştırılması gerekmektedir. Bir devlet, milletin kendi kültürünün yanında başka bir milletin, bir toplumun kültürüne aynı anda sahip olamaz (Gökalp, 2021: 45).

Reha Oğuz Türkan, Türk milliyetçisinin Türk milletinin ilerlemesini, refah seviyesini arttırmak için doğru yol bulacağını, Türk milletinin her zaman birliğini sağlamaya

çalıştığını, ahlaki olarak üst seviyede olmaya çalışması gerektiğini savunmuştur. Türkkan, Türk milliyetçisi, vatansever, şuurlu, Türk milletinin menfaatlerine çalışması gerektiğini, Türk milliyetçisinin çalışkan, yapıcı, üretici ve atılgan olması gerektiğini ifade etmiştir (Türkkan, 1942: 31-32).

Erol Güngör, bir milletin benliğini, Őuurunu korumasının en iyi yolunun milliyetçilik olduğu görüşünü ortaya atmıştır. Asimilasyona maruz kalan bir milletin kimliklerini koruma ve tekrardan ortaya çıkarmanın yolu milliyetçilik olarak görmüştür Erol Güngör. Türk milliyetçiliği, Erol Güngör'e göre birleştirici rolü üstlenmekte ve İslamiyet'in sınırları dışında düşünülemez olduğu görüşünü savunmuştur. Erol Güngör'e göre Türk milliyetçiliği, medeniyeti ortaya çıkararak milletin sosyolojik olarak bozulmasını önlemiŐtir (Seçen, 2016: 74).

Seyyid Ahmed Arvasi'ye göre Türk milliyetçileri dillerini korumalı, l gatlarını geliŐtirmelidirler. Dil ile milliyetçilik arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu belirtmiştir (Arvasi, 1998: 211). Arvâsi, Türk milliyetçiliğini milli benliği ve birliğin muhafazasının yolu olarak görmüştür. Arvâsi Hoca, milletin bulunduğu yerde devlet ve milliyetçiliğin de olması gerektiğini, bu yüzden Türk milliyetçiliğinin varlığının Türk milleti için zaruri olduğunu savunmuştur (Hüdavendigar, 2014: 210).

Ortaya koyulan bu milliyetçilik çerçevesinde Muhsin Yazıcıoğlu'nun milliyetçilik anlayışı oluşmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, yaptığı bir konuşmada milliyetçilik anlayıŐından Şöyle bahsetmektedir:

Tek bayrak, tek millet sloganının gerçek sahibi ve takipçisiyiz. Biz, kendi çıkarı için siyaset yapanlardan çok farklıyız. Biz gerçek birer vatanseveriz. Yürekllerimiz vatan aşkıyla çarpıyor. Biz inançlı vatanseverler topluluğuyuz. Bizim alt ve üst kimliklerimiz yok. Biz Türk milletiyiz, biz büyük birliğiz. Birlikten yanayız. Vatan bölünmez, şehitler ölmez, bayrak inmez, ezan susmaz diyoruz. Biz DEP'lileri meclise taşıyanların, AB'nin yolu Diyarbakır'dan geçer diyenlerin devamı değiliz. Biz milliyetçilik söylemlerini yeni akıllarına getirenlerden değiliz. Ruhumuzla canımızla kanımızla gerçek milliyetçileriz. Biz milliyetçiliği PKK'yı gördükten sonra hatırlayanlardan da değiliz. Bizim milliyetçiliğimiz ete, kemiğe değil bizi millet yapan değerlere dayanır. Bizim milliyetçiliğimiz kavgacı değil barıştırmacı, ayrıştırıcı değil birleştiricidir. Bizim milliyetçiliğimiz hayatına milli ve manevi değerlere karşı durarak geçirenlerle asla buluşmaz. Türk milliyetçiliği, Türk milletinin değerlerine karşı olanlarla bir araya gelmez. Bizim milliyetçiliğimiz, Beka vadisine gidip eşkıyanın başındaki it oğlu ite selam duranlarla asla aynı değildir (Üç Tuğ Medya, 2019, 2.17-4.25).

Muhsin Yazıcıoğlu, Türk milliyetçiliğini İslamiyet'in koyduğu sınırlar çerçevesinde, İslam'a hizmet etmiş bir milletin mensubiyetinin şerefini taşıyarak kabul etmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'na göre Türk milliyetçiliği, mensubu oldukları Türk milletini sevmeden dolayı duydukları duygudan bahsederek Türk milliyetçiliklerini hissiyatla ilişkilendirmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, Türk milliyetçiliğinin İslamiyet'le güçlendiğini; Türk milliyetçiliğini, Türk kültürünün oluşturduğunu savunmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'na göre Türk milliyetçiliği, Türk milletini millet yapan değerlere dayanır. Türk milliyetçiliği, Yazıcıoğlu'na göre yapıcı, kaynaştırıcı, barıştan yana, kan ve soy bağına değil kültüre dayanmaktadır.

1.3.2. Etkilendiği Şahsiyetler

Muhsin Yazıcıoğlu'nun fikri temellerinin oluşmasında ve mücadelesinde sahip olduğu ideolojilerin yanında hiç şüphesiz onu eğiten, ona etki eden ve birebir görüştüğü, beraber mücadele ettiği aydınların da yoğun bir etkisi olmuştur.

1.3.2.1. Seyyid Ahmed Arvâsi

Ahmed Arvâsi, altı çocuklu bir ailenin ikinci çocuğu olarak 15 Şubat 1932 tarihinde babasının memurluğu nedeniyle buldukları Ağrı Doğubayazıt'ta dünyaya gözlerini açmıştır. Ahmed Arvâsi'nin babası Abdülhekim Efendi, annesi Cevriye Hanım'dır. Ailesi aslen Van'ın Arvas köyünden olup Sıbgatullah Arvâsi, Abdülhakim Arvâsi gibi âlimler yetiştirmiş köklü bir ailedir. Arvâsiler, atası Kasım Bağdadi'nin öncülüğünde Orhan Gazi zamanında Bağdat taraflarından Anadolu'ya göç etmiş ve burada hizmetlerde bulunmaya başlamışlardır. Arvâsiler, Hz.Hüseyin'in soyundan olup Hz.Muhammed'in torunları olmakla beraber “Seyyid” olarak anılmaktadırlar.

Altı kardeş olan Ahmed Arvâsi, Doğubayazıt ve Erzurum'da ilk ve ortaokul öğrenimi gördükten sonra Ankara'da pedagoji eğitimi almıştır. Öğretmenlik yaptığı ve Hergün gazetesine günlük yazılar gönderen Seyyid Ahmed Arvâsi, 1978 yılında Bülent Ecevit genel başkanlığındaki CHP'nin iktidara gelmesi ile sürgün edilmiştir. Anadolu'nun farklı bölgelerinde öğretmenlik yaptıktan sonra 1979 yılında emekli olmuştur (Özdemir, 2006: 22).

Seyyid Ahmed Arvâsi, 1979 yılındaki MHP kongresinde delegeler tarafından kendisinden habersiz bir şekilde genel idare kuruluna seçilmiştir. Arvâsi, GİK'e girmesi

nedeniyle emekliliğini istemiştir. 12 Eylül 1980 askeri müdahalesinde MHP GİK üyesi olduğu için tutuklanmış ve iki buçuk sene kadar hapiste kalmıştır (Onur, 2003: 78). Seyyid Ahmed Arvâsi hoca, 31 Aralık 1988 günü daktilo başında bir yazı kaleme alırken geçirdiği kalp krizi sonucunda vefat etmiştir.

Seyyid Ahmed Arvâsi, Devlet, Genç Arkadaş, Nizam-ı Âlem gibi birçok ülkücü yayın organında yazılar yazmış ülkücü tabana hitap etmiştir. Hergün gazetesinde Türk-İslam Ülküsü başlığı ile yazdığı günlük yazılar toplanarak üç cilt halinde Türk-İslam Ülküsü adı ile basılmıştır (Kuvancı, 1992: 157). Türk kültür, medeniyeti ile İslâm unsurlarının incelendiği, eğitim, sosyolojik değişim, politika gençlik gibi birçok farklı konuya değindiği bir eserdir (Öznur, 1999: 498). Seyyid Ahmed Arvâsi, Türk İslam Ülküsü ile Müslüman Türk milletinin kendisini keşfederek dünya görüşünü ortaya çıkarmayı hedeflemiştir (Arvasi, 1998: 126).

Seyyid Ahmed Arvâsi Hoca, ırk, kavim üstünlüğünü reddetmiş ve onları cahiliye devri adetleri olarak görmüştür. İslamiyet'in insanın kendi ırkını inkâr etmeye davet etmediğini aksine "kişi, kavmini sevmekle suçlanamaz" gibi hadisleri öne sürerek, Türk milliyetçileri için İslamiyet ve milliyet duygusunun zıt iki unsur olduğu görüşünü reddetmiştir (Arvâsi, 2008: 108-110). Milleti, ortak ülkü ve değerler etrafında birleştirmeyi, bu birlikteliğin devletin yayın organları ve çeşitli teşkilatlarla, eğitimle başarmaya çalışılması gerektiğini vurgulamıştır. Milliyetçiliği bir mensubiyet duygusu olarak görmüş ve insanın doğası gereği kendi değer ve tarihini sevmesinin zaruri olduğunu savunmuştur (Arvâsi, 2015: 447).

Seyyid Ahmed Arvâsi Hoca, Türkler'in İslamiyet'i bir din olarak kabul etmesinin yanında ideoloji olarak da benimsediğini, kültür ve medeniyetini bu doğrultuda oluşturduğunu söylemiştir. Türk milletinin İslam'la, İslamiyet'in de Türklük ile daha ileriye gittiğini,

güçlendiğini ve bunu da dünyadaki herkesin bildiğini bu nedenle İslamiyet'in ve Türklük'ün karşıt tez şeklinde düşmanlar tarafından çatıştırılamayacağını, bunun artık işe yaramayacağını savunmuştur (Türk-İslam Ülküsü, 258-260)

Seyyid Ahmed Arvâsi, ilk defa Ahmet Er tarafından ortaya atılan Türk-İslam sentezi kavramında kullanılan sentez kavramının, tez ve antitezden oluştuğunu, Türklük ile İslamiyet arasında böyle bir durum olmadığından “Türk-İslam Ülküsü” kavramının kullanılmasını daha doğru bularak bu kavramı ortaya atmıştır (Arvâsi, Hergün, 1978). Alparslan Türkeş, can dostum diye nitelendirdiği Seyyid Ahmed Arvâsi'nin vefatından sonra onun hakkında şunları söylemiştir:

Birçok dergi ve gazetelerde 1980 sonrasında da “Türk İslâm Ülküsü” doğrultusundaki 20.yy ve fikri yazılarla karanlıkları aydınlatmaya çalışmıştı. Kendisi Türkiye gazetesinde de günlük yazılar yazarak kıymetli fikirleri ile memleketimize hizmete devam etti. Dürüst, temiz, ahlâklı, iman sahibi değerli bir insandı. İslâm-Türk Ülküsünün önde gelen bir fikir ve eylem adamıydı. Vefatı ile büyük bir insanı kaybetmiş olduk. Milletimizin başı sağ olsun (Türkeş, 1989: 3).

Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları, Seyyid Ahmed Arvâsi'nin bu çalışmalarından ilham alarak İslâmî vurgunun ağırlıkta olduğu sloganlar kullanmışlardır. Muhsin Yazıcıoğlu, Seyyid Ahmed Arvasi'nin kendilerine ve ülkücü harekete olan katkısını, neden önemli bir şahıs olduğunu şöyle açıklamıştır:

Seyyid Ahmed Arvâsi hoca, buhranlı bir dönemde; İslam'ı, Türklüğü, kendi inanç ve değer sistemimizi gençlerimize anlatarak imanlı bir gençlik yetişmesini sağlamıştır. Arvâsi hoca, üç ciltlik Türk-İslam Ülküsü eseriyle gençliğe ışık tutmuştur. Gerçek manada davanın kitabını Seyyid Ahmed Arvâsi hoca yazmıştır.

Arvâsi hoca kendi bizim için neden önemlidir sorusunu kendi kendimize sorduğumuzda şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır: 1- İlimin, Müslüman'ın yitik malı olduğunu bildiği ve onun her türlüşünden istifade edebilmek için çalıştığı için; 2- Milliyetçilik üzerindeki spekülasyonları susturduğu, kuru milliyetçiliği reddedip, İslam'la yoğrulmuş milliyetçiliği kabul ettiği için; 3- İslam'ın estetik ve diyalektiğini ortaya koyduğu için; 4- Engel tanımadan mücadele adamlığına devam ettiği için; 5- Hem Türk hem de Müslüman olarak muasır medeniyet seviyesine ulaşabileceğimizi ortaya koyduğu için; 6- Milli birliğimiz ve bütünlüğümüzü savunduğu, siyaseti çirkeflik değil, hizmet aracı olarak kabul ettiği için; Seyyid Ahmed Arvâsi hocamız davamızın önemli şahsiyetlerinden birisidir. (Yazıcıoğlu, Gündüz, 1994).

Seyyid Ahmed Arvâsi, ülkücü hareketin çizgisini, Kur'an ve sünnet ışığında belirleyen yazıları ile ülkücü harekette vazgeçilmez bir yere sahip olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun Ülkü Ocakları genel başkanlığı döneminde yazdığı yazılar ile ülkücü hareketin daha çok İslamlaşmasını sağlamıştır. Türk-İslam ülküsüne dair kaleme aldığı yazılar ile ülkücü gençlere davanınher alanda boyutunu, çizgisini ve içeriğini anlatmış, başta Muhsin Yazıcıoğlu olmak üzere ülkücü gençliğin donanımlı hale gelmelerinde önemli bir etken olmuştur.

1.3.2.2. Osman Yüksel Serdengeçti

Asıl ismi Osman Zeki Yüksel olan fikir adamı, yazar ve şair Serdengeçti Antalya Akseki'de 1917 yılında doğmuştur. Serdengeçti Dergisi'ni çıkarırken bu isim ile anılmaya başlamış ve soyadını Serdengeçti olarak değiştirmiştir. Osman Yüksel Serdengeçti, küçük yaşta annesini kaybetmiş, ilkokulu Akseki'de, ortaokulunu yatılı olarak Antalya'da okumuştur. Liseyi de Ankara'da Atatürk Lisesi'nde bitirmiştir. Serdengeçti, öğrenim hayatı boyunca boş vakitlerini sürekli kitap okuyarak değerlendirilmiştir. Karakter yapısı olarak haksızlığa boyun

eğmeyen, keskin, inancından taviz vermeyen, alçak gönüllü, içi dışı bir yapıya sahip, Mehmet Akif Ersoy hayranı birisidir (Özcan, 2009: 4-6).

Osman Yüksel Serdengeçti, kendisini bir dağ çocuğu olarak nitelendirilmiştir. Onun hayatında dağların ayrı bir yeri vardır (Serdengeçti, 2000: 117). Osman Yüksel Serdengeçti, Mehmet Akif Ersoy'dan Yunus Emre'ye birçok şair ve yazarı okumuş, yabancı eserleri takip etmiş, başta Dostoyevski'nin eserleri olmak üzere dünya klasiklerine ilgi duymuştur. Böylece dünyayı yakından tanıma fırsatı bulmuş ve dimağını geliştirmiştir (Üzmez, 2001: 76).

Osman Yüksel Serdengeçti, okuduğu kitapların verdiği şevkle Ankara'da insan ve toplumun ruhunu öğrenmek, milletine faydalı olmak amacıyla felsefe bölümüne kaydolmuştur (Serdengeçti, 1947: 4). Serdengeçti, fakültede hayal kırıklığına uğrayarak, toplumu küçük gören, halktan ve tarihinden uzak, komünizm hayranlarının olduğu bir ortama düştüğünü fark etmiştir (Serdengeçti, 1947: 4). Serdengeçti, üniversitede şiddet olaylarına bulaşmadan komünizmle mücadeleye girişmiştir. Üniversite öğrencisiyken yazdığı "Moskofname" şiiri ile ünlenmiştir. Osman Yüksel Serdengeçti'nin fakültedeki bir konferanstan dönerken karşılaştığı komünist yazar Sabahattin Ali'yi sokak ortasında dövmesi, Türkiye çapında büyük bir infiale neden olmuştur. Serdengeçti 3 Mayıs 1944 İrkçılık-Turancılık davasında tutuklanmış ve hücrede kalmıştır (Öznur, 1999: 105-106).

Osman Yüksel Serdengeçti, Danıştay'ın kararına rağmen üniversiteden atılmıştır. Buna sinirlenen Serdengeçti dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'e "yüksek vekâletin alçak vekiline" başlıklı bir mektup göndermiştir. "Allah'a, Millete, Vatana Koşanların Dergisi" sloganı ile 27 Nisan 1947 tarihinde Serdengeçti Dergisi'nin ilk sayısını çıkarmıştır (Öznur, 1999: 107-108).

Osman Yüksel Serdengeçti, Adnan Menderes hükümetini çok sert bir dille eleştirmiş, bu dönemde Ahmet Emin Yalman suikastından Necip Fazıl Kısakürek ile sorumlu tutulmuş ve on dört ay hapis yatmıştır (Avşar, 1992: 19). Daha önceleri de yazdığı yazılardan dolayı cezaevlerinde kalan Serdengeçti, tutuklanıp idamla yargılanacağı “Ayasofya” makalesini kaleme almıştır. “Ey İslam’ın nuru, Türklüğün gururu Ayasofya!” diye başladığı makalesini şöyle devam ettirmiştir:

Ayasofya ses vermiyor! Ayasofya bir hoş, Ayasofya bomboş!.. Hani nerde şu temiz minberde, binlerce erin, binlerce gazinin baş koyduğu şu temiz yerde şimdi hangi kirli ayaklar dolaşiyor? Ayasofya Ayasofya seni bu hale koyan kim? Seni çırılçıplak soyan kim? (Serdengeçti, 1952: 2).

Osman Yüksel Serdengeçti 15 Ekim 1961 tarihinde yapılan seçimlerde Adalet Partisi’nden Konya milletvekili adayı olmuştur. Seçim çalışmalarında bulunurken önceki yıllarda yazdığı yazı nedeniyle tutuklanarak hapse atılmıştır. Serdengeçti seçimler bittikten sonra cezaevinden salınmıştır. Serdengeçti 1965 genel seçimlerinde memleketi olan Antalya’dan Adalet Partisi milletvekili seçilerek meclise girmiştir. Serdengeçti “Ben, yalınayak, kravatsız çileli insanların vekiliyim” diyerek kendisini tarif etmiştir (Serdengeçti, 1956: 3). Alışıl gelmiş olan milletvekili profiline hiç benzememiş, giyinişiyle, hareketleriyle dikkatleri üzerine çekmiştir. Bu yüzden bazen milletvekili sanılmayarak bazı kapılardan geri çevrilmiştir (Üzmez, 1992: 417).

Osman Yüksel Serdengeçti, 4 Mayıs 1967 tarihinde Adalet Partisi’nden meclise kravatsız geldiği, Atatürk ilke ve inkılaplarına karşı olduğu, parti disiplinine aykırı hareket ettiği gibi nedenlerle ihraç edilmiştir (“Serdengeçti, AP’den İhraç Edildi, ” 1967). Serdengeçti,

AP'den ihraç edildikten sonra kendisine ve Alparslan Türkeş'e atılan iftiralara Milli Hareket Dergisi'nde yazdığı yazılarla cevap vermiştir (Serdengeçti, 1967: 16). Serdengeçti, CKMP İstanbul il teşkilatının hazırladığı kalabalık bir törenle CKMP'ye katılmış, parti rozetini de CKMP Genel Başkanı Alparslan Türkeş takmıştır. Türkeş'den sonra konuşma yapan Serdengeçti, kalabalığa şöyle hitap etmiştir:

Aziz kardeşlerim, Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de "İnanıyorsanız mutlaka üstünsünüz" buyuruyor. Biz inanıyoruz. O'na inanıyoruz. Hiç ölmeyene, bitmeyene, tükenmeyene, ebedi olana inanıyoruz. Her türlü ikilikten ve nifaktan uzağız. Biz, Tanrı Dağı kadar Türk, Hira Dağı kadar Müslümanız. Varlığımızın, birliğimizin esas bu iki temel üzerinde yükseliyor (Öznur, 1999: 125).

Serdengeçti'nin kullandığı "Tanrı Dağı kadar Türk, Hira Dağı kadar Türküz" cümlesi ülkücü harekette vazgeçilmez bir slogana dönüşmüş ve ülkücü kimliği en net şekilde anlatan bir ilke haline gelmiştir. CKMP'nin, Milliyetçi Hareket Partisi'ne döndüğü 8-9 Şubat 1969 tarihlerinde gerçekleşen Adana kurultayında Osman Yüksel Serdengeçti, bozkurtçulara karşı üç hilalcilerin öncülüğünü yapmış ve parti adının MHP, ambleminin de üç hilal olmasını sert bir biçimde savunmuş ve böyle olmasını sağlamıştır (Özcan, 2009: 37).

Serdengeçti, komünizm ile mücadele eden ülkücü gençleri çok sevmiş, onlara seminerler vermiş, ilham kaynağı olmuştur. 9 Mayıs 1970 tarihinde Ankara'da düzenlenen dokuz ışık yürüyüşünde ülkücü gençlik ile beraber yürümüş ve bir konuşma yapmıştır (Devlet, 1970). Serdengeçti, 1970 yılına doğru milletvekilliği görevi bitince siyasete tam yedi sene ara vermiş, yazı hayatına yoğunlaşmıştır. Fakat 1977 yılında yakın dostu Süleyman Arif Emre'nin ısrarları ile MSP'ye girmiştir. Bu yüzden MHP cenahı tarafından eleştirilmiştir. Serdengeçti,

MSP’de bir hafta kaldıktan sonra “MSP selamet değil, felaket partisidir” diyerek buradan istifa etmiş ve MHP’ye üye olmuştur. Başta Muhsin Yazıcıoğlu olmak üzere bütün lkc gençler arasında önemli bir yere sahip olan ve onlara ideolojik olarak önemli bir katkı sağlayan Serdengeçti 10 Kasım 1983 günü vefat etmiştir (Öznur, 1999: 132-134).

1.3.2.3. Galip Erdem

Galip Erdem, 10 Mart 1930 tarihinde Rize Fındıklı’da doğmuştur. İlkokulu Fındıklı’da, ortaokulu da Bitlis ve Siirt’te bitirmiştir. Babası Rasim Bey’in Erzurum’a atanması nedeniyle liseyi burada okumuştur. Galip Erdem, Ankara hukuk fakültesini kazanır. Vatani görevini yaptıktan sonra Galip Erdem 1953 yılında Ankara’da PTT’de memuriyet hayatına başlar ve sırasıyla Milli Emlak Genel Müdürlüğü, İETT, Gima T.A.ř. de çalışır. Burada alışırken Hukuk fakültesinden mezun olur, daha sonrasında bayındırlık bakanlığında müşavir olarak göreve başlar kısa süre sonra buradan da ayrılır. Galip Erdem, Tercüman Gazetesi ile başladığı yazarlığını Sabah Gazetesi’nde devam eder. Galip Erdem, birçok dergi ve gazetede yazarlık yapmış, birçok kurumda üst düzey çalışmıştır. 12 Eylül İhtilali’nden sonra avukatlıkta yapmış olan Galip Erdem, 12 Mart 1997’de vefat etmiştir (Varol, 2019: 456-457).

Galip Erdem, gençliğinin ilk yıllarından beri Türk milliyetçiliği fikriyatını benimsemiş ve mücadelesi içinde yer almıştır. 1946 yılında milliyetçi arkadaşlarıyla birlikte Türk Gençlik Teşkilatı’nı kurmuşlardır. Mücadelesi niversitede de devam etmiş ve komünistlere karşı faaliyetlerde bulunmuştur. Galip Erdem, Türk Ocakları genel yayın yönetmenliği görevini 1958-1960 yılları arasında yaparak Türk milliyetçiliğine üst düzeyde hizmet etme imkânı bulmuştur. 27 Mayıs İhtilali’nden sonra Galip Erdem niversiteliler Kitap

Kulübü'nü kurmuş ve burada Orhan Kavuncu, Sadi Somuncuoğlu, Nevzat Kösoğlu, Namık Kemal Zeybek, Ayvaz Gökdemir gibi ülkücü hareketin önde gelen simalarının yetişmesine vesile olmuştur. Alparslan Türkeş'in albaylığı döneminden beri onu destekleyen Galip Erdem, Alparslan Türkeş'in CKMP genel başkanı olması ile birlikte partinin genel merkezinde görev almaya başlamıştır (Öznur, 1999: 306-307).

Galip Erdem, CKMP 1969 Adana Kurultayı'ndan sonra ülkücü aydınlarla birlikte Devlet Gazetesi'ni çıkarmaya başlamış, milliyetçi hareketin İslâmî bir çizgide yer almasını sağlayarak ülkücülüğün oluşmasına katkıda bulunmuştur. Galip Erdem, ülkücü gençliğe sık sık seminer verip onlarla sohbetinde bulunmuş, fikri yapılarını perçinlemekte onlara yardımcı olmuştur. Galip Erdem, Üniversiteliler Kültür Derneği'nin kapatılması konusunda Alparslan Türkeş ile fikir ayrılığına düşmüş daha sonra da Ülkü-Bir kongresinde Türkeş'in kendi listesini genel merkeze getirmeye çalışması ve bunu da başarması nedeniyle Alparslan Türkeş'e kırgınlık duymuştur (Öznur, 1999: 311-312).

Yazdığı “Ülkücülüğün Çilesi” kitabı ile ülkücü gençlerin kalbine dokunan Galip Erdem, 12 Eylül Askeri Müdahalesi'nde ülkücülerin davalarında avukatlık yapıp, onları savunmuş bir yandan da hapiste bulunan ülkücülerin ve onların ailelerinin ihtiyaçlarını gidermiştir. Bu yüzden “kendini Mamak'a adayın adam” olarak nitelendirilmiştir (Oktay, 2003: 173). Galip Erdem, yardımları mektup aracılığıyla, gizli bir şekilde yürütmüştür (Kösoğlu, 2002: 42).

Yardımların daha iyi bir şekilde yapılması amacıyla Galip Erdem, 17 Mart 1987'de SOGEV'in başına getirilmiştir. Galip Erdem'in SOGEV'in başında olmasından rahatsız olan Alparslan Türkeş, vakfın başına arkadaşlarına yardım etmek isteyen Muhsin Yazıcıoğlu'nu

getirmiştir. Bu değişikliğe kendi rızası olmayan Galip Erdem ölene kadar Alparslan Türkeş'e küs kalmıştır (Kösoğlu, 2002: 46).

Galip Erdem, Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının MÇP'den ayrılarak başlattıkları Yeni Oluşum Hareketi'ni desteklemiş, BBP kurulurken de arkalarında olmuştur. Seçimlerde oyunu BBP'ye vereceğini söyleyen Galip Erdem, BBP'ye ve mensuplarına muhabbet beslemiştir. Galip Erdem vefat ettikten sonra düzenlenen cenaze törenine Alparslan Türkeş, Muhsin Yazıcıoğlu, Mesut Yılmaz, Hasan Celal Güzel ve birçok siyasetçi ve Anadolu'nun dört bir yanından gelen ülkücüler katılmıştır (Öznur, 1999: 320).

Galip Erdem, milliyetçiliği, milletin meşru haklarını garantilemeye çalışan, bir millete mensup olmanın, onu sevmekten kaynaklanan bir fikir olduğunu ifade etmiştir. Galip Erdem'e göre Türk milliyetçiliği, Türk milletinin hürriyetini ve Türk milletinin milli özelliklerinin korunmasını hedefler. Türk milliyetçiliğinin Türk milletinin büyümesinin ileri gitmesini hedeflemek olduğunu söylemiştir (Erdem, 1974: 3-4). Galip Erdem, demokrasinin bir ülkü değil vasıta olduğunu, Türk milliyetçilerinin ülküsünü Türk milletini yaşatmak ve yüceltmek olduğu görüşündedir (Erdem, 1974: 12).

1.3.2.4. Hüseyin Nihal Atsız

Hüseyin Nihal Atsız, 12 Ocak 1905 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. İlk tahsiline Fransız okulunda Daha sonra da Alman okulunda devam etmiştir. Kadıköy'de ortaokulu bitirmiş daha sonra da İstanbul Sultanisi'ni bitirmiştir. Askeri Tıbbiye'de okuyan Hüseyin Nihal Atsız, Ziya Gökalp'in cenazesinden sonra azınlık grupların çıkardığı kavgalara katılmış bu yüzden tıbbiyeden atılmıştır. Daha sonra İstanbul'da edebiyat fakültesini bitiren Atsız, Fuat Köprülü'nün

asistanlığına getirilmiştir. Atsız Mecmua'yı bu görevdeyken çıkarmış, ilk yazılarını burada yayınlamıştır. Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip, Atsız Mecmua'dan dolayı Atsız'ı asistanlık görevinden alarak Malatya'ya öğrenmen olarak vazifelendirir. Atsız 1943 yılında büyük bir kitle yakalayacak olan Orhun Dergisi'ni çıkarmaya başlamıştır (Güntürk, 2018: 14).

Hüseyin Nihal Atsız, Türkiye'deki komünizm tehlikesinden dolayı Başbakan Şükrü Saraçoğlu'na iki defa açıktan mektup yazmıştır. Yazdığı ilk mektup Başbakan Şükrü Saraçoğlu tarafından mecliste okunmuştur. Çok büyük destek gören bu mektuplar Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ve Falih Rıfkı Atay'ı endişelendirmiştir. İkisinin teşvikiyle Sabahattin Ali, Hüseyin Nihal Atsız'ı kendisine bu mektuplarda hakaret ettiği gerekçesiyle mahkemeye vermiştir. Davanın ikinci celsesi görülürken milliyetçi gençler sloganlar eşliğinde yürüyüş düzenlemiştir. Yürüyüş ve gösterilerden sonra onlarca Türkçü genç sebepsiz yere gözaltına alınmıştır. 3 Mayıs günü, daha sonra günümüze kadar Türkçülük günü olarak kutlanmıştır (Beyhan, 2019: 10).

Davanın üçüncü celsesinin görüldüğü 9 Mayıs tarihinden sonra başta Hüseyin Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Alparslan Türkeş, Zeki Velidi Togan, Fethi Tevetoğlu olmak üzere yirmi üç Türk milliyetçisi tutuklanmış ve tecrit ile işkenceye maruz bırakılmıştır. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü 18 Mayıs'ta yayınladığı tebliğ ile Türkçüleri, vatan hainliği, düzeni yıkmaya çalışmakla suçlamıştır. Ertesi gün yaptığı nutuk ile de ağır suçlamalarda bulunmuştur. Nisan 1947'de görülen son celsesinde olayların milli duygulardan kaynaklanarak ortaya çıktığı görüşünü savunup Türkçüler hakkında beraat kararı verilmiştir (Derelioğlu, 1977: 158).

27 Mayıs 1960 darbesinde Hüseyin Nihal Atsız, Irkçılık-Turancılık davasında beraber yargılandığı Alparslan Türkeş'in de cuntanın içinde olmasından dolayı sevmiştir. Atsız,

Türkeş'in ileride Türkçüler'in bayraktarı olacağından emindi. Darbeden sonraki ilk seçimlerde birçok Türkçü Adalet Partisi'nden ve CKMP'den aday olmuştu. Bunların içinden cumhurbaşkanı adayı gösterilen Prof.Dr. Ali Fuat Başgil'i, Atsız Anadoluçuluk fikriyatını savunduğundan dolayı sert bir dille eleştirmiştir (Deliorman, 2000: 239-247).

Hüseyin Nihal Atsız, 1962 yılında Türkçüler Derneği'ni kurarak burada çalışmalarına devam etmiştir. Dernek yöneticilerinin içlerinden bazı kişiler ile Hüseyin Nihal Atsız ters düşmüştür. Bunun nedeni Atsız ile anlaşmazlığa düşen ekibin İslamiyet ile milliyetçiliği bütünleştirmesi nedeni ile Atsız tarafından "ümmeçilik" "Anadoluçuluk" suçlamalarına kalması olmuştur. Atsız daha sonra tekrardan bu derneğin başkanlığını üç yıl daha sürdürmüştür (Deliorman, 2000: 233).

Hüseyin Nihal Atsız, CKMP'nin MHP'ye dönüştüğü 1969 Adana Kurultayı'nda parti isminin "Ulusal Birlik Partisi" ambleminin ise Bozkurt yapılmasını istemiştir (Ötüken, Mart 1969, sayı 63). Atsız, 1969 seçimlerinde CKMP adına radyoda konuşma yapan Ahmet Er'in "Muhammedi Nizam'ı kuracağız" sözünü sert bir dille eleştirmiştir (Atsız, 1992: 296-297). Hüseyin Nihal Atsız'ın, 1970 yılında Ötüken Dergisi'nde yazdığı bir dizi yazı ile İslami konulara ve değerlere değinerek İslâmî hassasiyetten uzak yazması nedeniyle Alparslan Türkeş ile yolları ayrılmıştır (Turgut, 1995: 409-411)

Hüseyin Nihal Atsız, 1973 yılında yazdığı yazılardan dolayı hapse girmiş ve daha sonra da başta ülkücü gençlik olmak üzere birçok çevre tarafından destek gören bir kampanya neticesinde Cumhurbaşkanı Korutürk tarafından affedilmiştir. Bu süreçten sonra vefat edene kadar eserler verip, Türk gençliğine tesirde bulunmaya devam etmiştir (Yılmaz, 2019: 23-24).

Hüseyin Nihal Atsız'a göre Türkçü, Türk ırkının üstünlüğüne inanmış olan kimsedir. Tarihte Türk milletini ileriye götüren, zafere götüren faziletlerin hepsinin Türk milletinin kanunda ruhunda yaşamakta olduğunu savunmuştur. Atsız, Türkçüleri Türk Milletinin fedakârı olarak görmüştür (Atsız, 1950: 10). Türkçülük, Türk memleketinde Türkler'in hâkimiyetini, Türklüğün her bakımdan bütün milletlerden üstünlüğünü sağlama ülküsüdür. Atsız, ülküleri milletlerin manevi gıdası olarak görmüş ve ülküsüz milletlerin sönük kalacağını belirtmiştir (Atsız, 1963: 8). Atsız, bütün Türklerin birleşmesini, yabancı soy etkisinden Türkçülüğün korunmasını istemiştir. Turancılığı, bütün Türk toplumlarının birleşmesi, Türkler'in bağımsızlıklarına kavuşması düşüncesi olarak tarif etmiştir (Atsız, 1952: 2-7).

1.3.2.5. Dündar Taşer

Dündar Taşer, Gaziantep'li bir ailenin çocuğu olarak 15 Mayıs 1925 tarihinde Gaziantep'te doğmuştur. Dündar Taşer'in ataları Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi ile beraber Gaziantep'e gelip yerleşmişlerdir (Kösoğlu, 2015: 14). Dündar Taşer, liseye kadar olan öğrenimini Gaziantep'te tamamlamıştır. Askerlik mesleğine olan ilgisinden dolayı Dündar Taşer, Kuleli Askerî Lisesi'ni kazanarak kayıt olmuştur. Daha sonra Kara Harp Okulu'nu bitiren Dündar Taşer, kurmaylık sınavını kazanarak hizmetine devam etmiştir (Kösoğlu, 2015: 16).

Dündar Taşer, binbaşı rütbesindeyken 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi olmuştur. Dündar Taşer askeri darbeye görev almış ve kendisine tankları hazırlayarak başkent caddelerinde yürütmesi vazifesi verilmişti. Askeri müdahaleden sonra Dündar Taşer'in de içinde bulunduğu Milli Birlik Komitesi içinde fikri ayrılıklar ortaya çıkmış ve Dündar Taşer,

Alparslan Türkeş, Muzaffer Özdağ gibi ileride MHP'nin ülkücü kadrolarının bulunduğu 14 Milli Birlik Komitesi üyesi yurtdışına sürgüne gönderilmiştir (Şanlı, 2019: 243).

Dündar Taşer, Fas'ta iki sene sürgün kaldıktan sonra 1963 tarihinde Türkiye'ye geri dönmüştür. Alparslan Türkeş liderliğindeki 14'ler grubu Türkiye'ye döndükten sonra siyasete girmek için uygun bir yapı aramışlardır. Yapılan görüşmeler neticesinde Dündar Taşer, Alparslan Türkeş ve diğer arkadaşları ile birlikte CKMP'ye katılmış ve daha sonrada GİK'e seçilmiştir. Dündar Taşer, Türk milliyetçilerini biraya getirmeye, tek bir çatı altında toplamak için çabalamış ve bu çalışmalarını CKMP üzerine odaklanarak gerçekleştirmeyi amaçlamıştır (Aygördü, 2021: 86).

Dündar Taşer, CKMP'nin MHP'ye dönüştüğü 1969 Adana Kurultayı'nda üç hilal sembolünün kullanılmasını desteklemiş daha sonraki süreçte de MHP'de tekrardan GİK üyeliğine seçilmiştir. Dündar Taşer, Anadolu'nun dört bir yanına giderek çalışmalarda bulunmuş, MHP tabanını büyütme çalışmıştır. 1969 genel seçimlerinde ısrarlar neticesinde İstanbul'dan milletvekili adayı olan Dündar Taşer seçim sistemindeki değişiklik nedeniyle meclise girememiştir (Aygördü, 2021: 89-90).

Dündar Taşer, radikal sol örgütlerin ortaya çıkardığı şiddet ortamının Türkiye'yi bölmeye çalışan eylemler olduğunu düşünmektedir. İktidarda bulunanların yürüttüğü denge politikası ve oportünist yaklaşımlar nedeniyle bu şiddet ortamının arttığını ifade etmektedir (Taşer, 1979: 469). Dündar Taşer, Sovyet-komünist tehlikesi karşısında direnen tek camianın ülkücü gençlik ve MHP olduğunu savunmuş bu yüzden sol örgütlerin ülkücü camiaya düşmanlık beslediğini, ülkücülerin olmaması durumunda ülkede komünist bir rejimin sol tarafından zorla kurdurulabileceğini ifade etmiştir (Taşer, 1979: 177).

Dündar Taşer, Türk gençliğine çok önem göstermiş ve onlara büyük bir ümit bağlamıştı. Türk milletinin yarınları olacak gençlerin yabancı ideolojilerin kısılcına yakalanmaktan kurtarılması gerektiğine inanmaktadır (Taşer, 1979: 92-94). Sol hareketin gücünün dorukta olduğu bir dönemde milliyetçi gençliği toplayarak Ülkü Ocakları'nın kurulmasında ve teşkilatlanmasında büyük bir çaba sarf eden Dündar Taşer, ülkücü gençliğin fikri anlamda donanımlı hale gelmelerinde büyük emek harcamıştır (Aygördü, 2021: 100-101). Dündar Taşer, 13 Haziran 1972 tarihinde trafik kazası nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Dündar Taşer'in vefatı ülkücü camiada büyük bir üzüntüye neden olmuştur (Feyizoğlu, 2005: 699).

1.3.3. Liderliğini Yaptığı Gençlik ve Eğitim Teşkilatları

Muhsin Yazıcıoğlu, genç yaşlardan itibaren ülkücü gençlik kuruluşlarında mücadele etmiş, inandığı değerleri, ideolojisini burada muhafaza ederek gerçekleştirmeye çalışmıştır. Fikri yapısının oluşmasında genel başkanlık dâhil her bir kademesinde görev yaptığı Ülkü Ocakları'nın büyük bir katkısı bulunmaktadır.

1.3.3.1. Ülkü Ocakları Derneği

CKMP gençlik kollarının Ülkü Ocakları'na dönüşmesinden önce Ülkü Ocakları'nın temeli 1961 yılının son aylarında Üniversiteliler Kültür Kulübü'nün (ÜKK) kurulması ile atılmıştır. 27 Mayıs Cuntası'nın ülkeyi yönettiği bir dönemde milliyetçi gençler kapatılan Türk Ocakları yerine çalışmalarını sürdürebilecekleri bir yapı olarak bu derneği kurmuşlardır. Dernek yönetimi sürgündeki Albay Alparslan Türkeş'e yakınlık duyuyorlardı. Türkeş, Türkiye'ye

döndükten sonra ÜKK'nın birçok toplantı ve seminerine katılmıştır. Alparslan Türkeş'in CKMP genel başkanlığı döneminde ÜKK, Türkeş ve CKMP'ye büyük bir destek ve katkı sağlamıştır. Namık Kemal Zeybek, Ayvaz Gökdemir, Orhan Kavuncu, Orhan Arslan, Nevzat Kösoğlu, Nuri Gürgür gibi birçok isim ileri ki süreçte ülkücü hareketin gençlik liderliği ve aydın kesimi rolünü üstleneceklerdir (Öznur, 1999: 127-128).

Alparslan Türkeş'in CKMP'ye geçişi ve genel başkan olması ile birlikte Üniversiteliler Kültür Derneği'nde bulunan milliyetçi gençlerin çoğu CKMP'ye geçerek burada görev almış ve parti gençlik kollarını oluşturmuşlardır. İlk genel başkanlığını Namık Kemal Zeybek'in yaptığı CKMP gençlik kolları çeşitli seminerler, eğitim ve kültürel faaliyetlerde bulunmanın yanında miting, yürüyüş ve protesto gösterilerinde bulunmuşlardır. Bu dönemde sol örgütler ile ülkücü gençler arasında çatışmalar başlamış ve CKMP gençlik kolları mensubu olan Ruhi Kılıçkiran hayatını kaybetmiştir (Varol, 2019: 77).

CKMP'li gençler 1966 yılında üniversitelerdeki sol fikir kulüplerine karşı fakültelerde ayrı ayrı Ülkü Ocakları'nı kurmuşlardır. Fakültelerde kurulan bu Ülkü Ocakları arasında henüz bir birlik, dernekleşme oluşmamıştır. Resmi olarak Ülkü Ocakları, liseli gençler öncülüğünde 29 Şubat 1968 tarihinde kurulmuştur (Pul, 2019: 58-59). Fakültelerde kurulan Ülkü Ocakları ise daha sonra Ülkü Ocakları Birliği'ne dönüşecektir. Liseli gençler tarafından 1968 yılında Ülkü Ocakları, dernek olarak ilk kez Dündar Taşer'in ve Hasan Basri Öngel'in tavsiyesiyle Genç Ülkücüler Teşkilatı adıyla Salih Dilek öncülüğünde kurulmuştur.

Üniversitelerde ve fakültelerde bağımsız şekilde kurulan Ülkü Ocakları, 1969 yılında aralarında birliktelik kurmuşlardır. Üniversitelerdeki Ülkü Ocakları başkanları

yayınladıkları bir bildiri ile Aytekin Yıldırım liderliğinde Ülkü Ocakları Birliği'nin kurulduğunu ilan etmişlerdir (Acar, 2018: 87). Resmi olarak Ülkü Ocakları Birliği'nin ve Genç Ülkücüler Teşkilatı'nın kurulmasının ardından ülkücü gençlik kurumsal bir yapıya kavuşarak faaliyetlerini bu kurumsal yapının çatısı altında göstermeye başlamış ve daha hızlı bir şekilde teşkilatlanma olmuştur.

Ülkü Ocakları'nın kurulmasının ardından Alparslan Türkeş'in talimatıyla Türkiye'nin birlik ve beraberliğini korumak, sol örgütlerin eylemlerine karşı mücadele ve müdafaa etmek adına ülkücü gençlere fiziksel ve ideolojik eğitimler verilmiştir (Yerasimos, 2001: 204). Ülkücü gençliğin eğitimiyle Dündar Taşer ilgilenmiştir. Ülkücü gençliğe, Alparslan Türkeş'in Dokuz Işık kitabı temel olmak üzere diğer milliyetçi ideologların eserleri temel alınarak eğitim verilmiş bunun yanı sıra dövüş sporları öğretilmiştir (Güler, 2017: 142).

Üniversite okuyan ülkücülerin, sol örgütlerle ilk karşı karşıya gelmesi Ülkü Ocakları'nın Ankara Üniversitesi'nde fakültelerden afişlerinin kaldırılması neticesinde olmuştur. Daha sonra Ülkü Ocakları ve sol örgütler arasında kavgalar, çatışmalar giderek artmıştır (Yılmaz, 1997: 129). Ülkü Ocakları, sol örgütlere tepkisel olarak değil belli bir ideoloji temel alınarak kurulmuştur. Ülkü Ocakları kuruluş döneminde yükselen solun eylemlerine karşı bir reaksiyon olarak ortaya çıkmamıştır. Türkiye'de var olan bir Türk milliyetçiliği fikrinin daha önce farklı dernek ve kurumlar aracılığıyla temsil edilmesinden sonra Alparslan Türkeş'in liderliği çevresinde CKMP'li gençler tarafından kurulmuştur. Sol örgütlerin artan eylemlerine karşı tepki olarak karşısında Ülkü Ocakları bulunmuş ve sol örgütlerle olan çatışmalar nedeniyle ülkücü gençlik aksiyoner bir yapıya sahip olmuştur.

Ülkü Ocakları, komünizm tehlikesine karşı birçok faaliyetler yapmış, bunun yanı sıra milli, manevi programlar, faaliyetler düzenlemiştir. Ülkü Ocakları, kendi gazete ve dergilerini çıkarmış, eğitim seminerleri düzenlemiştir. Türkiye’de şiddeti artan sol örgütlere karşı mücadeleye girmiş, çıkan çatışmalarda yüzlerce ülkücü genç hayatını kaybetmiş, yaralanmıştır. Ülkü Ocakları, ilk dönemlerinde 12 Mart Muhtırası’nı ve 12 Eylül Askeri Müdahalesi’ni yaşamıştır. Özellikle 12 Eylül 1980 Darbesi, Ülkü Ocakları’nı ve Ülkücü gençliğe karşı çok ağır bedeller ödetmiştir. Ülkü Ocakları, ara ara mahkeme kararları ve darbelerden dolayı kapatılmış, bu kapatmalara karşı Ülkü Ocakları’nın ismi değişirken işleyişi değişmemiştir. Ülkü Ocakları, kurulduğu tarihten günümüze kadar varlığını devam ettirmiş, başta Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları olmak üzere binlerce kişinin yetiştiği bir kurum olarak Türkiye’de önemli bir yere sahip olmuştur.

1.3.3.2. Ülkücü Gençlik Derneği

Ankara valisi tarafından Ülkü Ocakları Derneği Eski Genel Başkanı Ali Batman döneminde, dernekler yasasına aykırı olarak Ülkü Ocakları Derneği’nin, Milliyetçi Hareket Partisi ile yakınlığı olduğuna ve beraber çalışma yürüttüğüne dair açılan dava sonucu Ülkü Ocakları Derneği kapatılmak istenmiştir. Bu sebeple Muhsin Yazıcıoğlu genel başkanlığı, genel merkez yönetim kurulu üyesi olan Lütfü Şehsuvaroğlu'na devrederek Konya’da önceden kurulmuş olan Ülkücü Gençler Derneği’nin, Ülkü Ocakları Derneği’nin yerini almasını planlayarak çalışmalara başlamıştır. Ülkücü Gençler Derneği’nde kurultaya giden Muhsin Yazıcıoğlu, genel başkan seçilmiş tüzük değişikliğine giderek dernek merkezini Ankara’ya taşımış ve derneğin ismini Ülkücü Gençlik Derneği olarak değiştirmiştir. İleri tarihlerde açılan

davalar sonucunda Ülkü Ocakları Derneği kapatılmıştı (Altuntaş, 2022: 17). Muhsin Yazıcıoğlu'nun genel başkanlığını yaptığı Ülkücü Gençlik Derneği adı altında Ülkü Ocakları'nın “Esir Türkler Haftası” gibi geleneksel etkinlikleri ve faaliyetleri devam etmiş bir yandan da sağ-sol kavgaları bu dönemde giderek şiddetlenmiştir.

Ülkücü Gençlik Derneği, 4-5 Kasım 1978 tarihinde 2. genel kurultaya gitmiştir. Ankara'da yapılan genel kurultayda seçim sonucunda Muhsin Yazıcıoğlu genel başkanlık makamını Şefkat Çetin'e devretmiştir (Hasret, 1978). Muhsin Yazıcıoğlu genel başkanlık koltuğunu devrettikten sonra MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş tarafından Muhsin Yazıcıoğlu'na, Milliyetçi Hareket Partisi'nin 60 eğitimcisinden birisi olarak görev verilmiş ve MHP genel başkan müşavirliğine getirilmiştir. 12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi 'ne kadar bu görevleri yürütmüştür (Öznur, 2009: 48).

1.4.3.3. Ülkü Yolu Derneği

Ülkücü Gençlik Derneği'nin kapatılma ihtimalinin oluşmasına karşı dernek ÜGD'nin kurulma aşamasındaki yöntemi izleyerek Nevşehir'de 2 Mart 1980 tarihinde “Ülkü Yolu Derneği” kurulmuştur. Yaşar Yıldırım'ın genel başkanlığını yaptığı dernek tüzüğünde Türk milliyetçilerini birleştirmek, Türk milliyetçiliği fikrini yaymak ve geliştirmek, bu doğrultuda programlar, seminerler, eğitim çalışmaları yapmayı amaçlamıştır. Ülkücü gençliği bir arada tutmayı hedefleyen Ülkü Yolu Derneği, genel merkezini sıkıyönetimden dolayı Ankara'ya taşıyamamıştır. Yaşar Yıldırım'ın genel başkanlığını yaptığı dernek 12 Eylül İhtilali ile kapatılmıştır (Acar, 2018: 95-96).

II. BÖLÜM

MUHSİN YAZICIOĞLU'NUN İDEOLOJİ-SİYASİ-DEMOKRASİ MÜCADELESİ

2.1. Erken Gençlik Dönemi

Muhsin Yazıcıoğlu, 31 Aralık 1954 tarihinde Sivas ili Şarkışla İlçesi Elmalı Köyü'nde Danimarka'ya işçi olarak gidecek olan Halit ve onu büyütecek olan Fidan Yazıcıoğlu çiftinin çocuğu olarak, Elmalı Köyü kurulurken inşa edilen ilk evde dünyaya gelmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun ailesi köklü bir aile olup ataları Horasan bölgesinden Anadolu'da önce Antakya civarına daha sonra da dönemin padişahının fermanı ile Elmalı Köyü'ne yerleşmişlerdir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun atalarından bazıları medresede eğitim vermiş kişiler olup, Yazıcıoğlu ailesi gelenek sahibi bir ailedir. Yazıcıoğlu, daha küçük yaşlardayken köyün büyükleri tarafından köyde yapılan, destanlar, İslamiyet ve Türk tarihi üzerine sohbetlere katılarak milli ve manevi duygulara sahip olarak büyümüştür (Öznur, 2009: 10)

Muhsin Yazıcıoğlu, ilkokulu okuduktan sonra Elmalı'da ortaokul olmadığı için yedi km uzaklıktaki Şarkışla'ya her gün yürüyerek okula gitmek durumunda kalmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, birkaç gün okula geç kaldığı için ortaokul öğretmeninden azar yiyince sınıf arkadaşı Hasan Bölücek, bu durumu babası Cemal Bölücek'e izah etmiştir. Cemal Bölücek, oğlu Hasan'a okul sonrası Muhsin Yazıcıoğlu'nu kendisine getirmesini söylemiş ve Muhsin Yazıcıoğlu-Cemal Bölücek tanışması gerçekleşmiştir. Cemal Bölücek, Muhsin Yazıcıoğlu'na kışın geldiğini okul ve ev arasındaki mesafeyi artık gidemeyeceğini belirterek kendi evlerinde kalmasını istemiş ve ikna etmiştir. Cemal Bölücek, Muhsin Yazıcıoğlu'nun üzerine titreyerek tavsiyeleri ve konuşmaları ile Muhsin Yazıcıoğlu'nun yetişmesinde büyük emek sarf etmiş ve Yazıcıoğlu'nun dünyasında derin izler bırakmıştır. (Başkan "Muhsin Yazıcıoğlu" Belgeseli

TRT 1). Muhsin Yazıcıoğlu'nun manevi koruyucusu konumunda olan, onun erdemine büyük tesir eden Cemal Bölücek ile Muhsin Yazıcıoğlu'nun arasındaki bağı, ilişkiyi Katılımcı 9 şöyle anlatmıştır:

Cemal amca, benim Cemal Amca şiirimde olduğu gibi bir akil kişi, Sivashlı. Muhsin Başkan ortaokul yıllarında zaman zaman Şarkışla'da onların evinde kalmıştır. Çünkü Elmalı'dan Şarkışla'ya yürüyerek gidiyor 6-7 km. Hatta yürüyerek gittiğinde bir gün çamur oluyor ayakları sonra öğretmen derse almıyor onun da orada öğretmeni çok güzel bir cevabı var. Cemal amcanın oğlu Hasan Bölücek, Muhsin Başkan'ın sınıf arkadaşı. Zaman zaman o evde kalıyor. Büyüyünce de işte veteriner fakültesinde okurken biz aynı evde kalıyorduk. Hasan Bölücek de bizim evdeydi. Cemal amca zaman zaman gelirdi. Herkes, Cemal amca'yı Muhsin Yazıcıoğlu'nun babası zannederdi. Çünkü yanından ayrılmazdı, kasketli bir amca. Babası Halit amca'ydı ama herkes Hasan'ın babasını onun babası zannederdi. Benim Cemal Amca şiirimde Cemal amca, Şehriyar'ın Haydar Baba şiirine Nazire olarak yazılmıştır. Cemal Amca, Muhsin Başkan'a bir muska yazmıştır. Muskayı taşırdı başkan. 12 Eylül'de Cemal Amca vefat etti. Başkanda içeri girdi. (Katılımcı 9, 2022).

1968 Kuşağı Hareketi olarak adlandırılan gençlik hareketleri ve olaylar büyükşehirlerde toplumu sağ ve sol olarak kutuplaştırmış daha sonra da bu kutuplaşma Anadolu'nun ücra köşelerini de etkilemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, gerek büyüdüğü ortam gerek Cemal Amca'sından aldığı milli, manevi eğitim ve terbiye ile lise yıllarının başında henüz 14 yaşındayken 1967 yılında kurulmuş olan Genç Ülkücüler Teşkilatı'na girmiştir. Bu teşkilatın Şarkışla kurucuları arasında yer almaktadır. Yazıcıoğlu, okuduğu lisenin gazetesini çıkarmış ve burada düşüncelerini, Türkiye dışındaki Türkler'i, onların durumlarını kaleme almıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, Genç Ülkücüler Teşkilatı'ndaki ideolojik seminerlere katılıyor, orada verilen kitapları okuyor ve Türklük üzerine İslam coğrafyası üzerine muhasebe yaptığını aktarmaktadır (Göbelek, 2013).

Lisedeki dört arkadaş beraber özel bir yapılanma olarak bozkurtlar çiftliğini hayal etmişlerdir. Burada bozulmamış bir nesil yetiştirme, ideal bir ülkücü gençlik, aile yapısı ve ülkücü bir dünya görüşünün bütün Türkiye'ye hâkim olmasının çekirdeği olarak hayal etmişlerdir. Bölgenin Anadolu çocuklarını spor dallarında yetiştirmeyi hayal etmişlerdir. Dört arkadaş hangi bölümü okuyacaklarına dair aralarında akitleşmişlerdi. Buna göre birisi ziraatçı, birisi doktor, birisi eğitimci ve birisi veteriner olacaktı. Muhsin Yazıcıoğlu'na arkadaşları ile yaptığı bu akitleşmeden veteriner olmak düşmüştü. Yazıcıoğlu çok yüksek puan almasına rağmen bu hayallerine uygun olarak Ankara Üniversitesi veterinerlik fakültesini tercih etmiş ve kazanmıştır (Yılmaz, "İdam Sehvasından 4 Defa Döndüm," 1997: 11).

1961 Anayasası ile tanınan hak ve özgürlükler nedeniyle gençliğin toplumdaki yeri daha farklı konuma gelmiştir. Gençlik, siyasal ve toplumsal konularda daha aktif hale gelmiş daha çok düşünce beyanında bulunmuş, söz sahibi olmuş ve önemli bir nokta da rol sahibi olmuştur. 68 kuşağı ile sol etkinliğini daha da arttırmış sol cenah Türkiye İşçi Partisi (TİP) ve Dev-Sol etrafında örgütlenmiştir. Bu örgütlenme daha da derinleşerek terör unsuru haline gelmiş Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) militanları polis ile çatışmalara girmiş ve farklı eylemlerde bulunmuştur. Ülkücü gençlik ile devrimciler arasındaki fikir çatışması silahlı çatışmalara ve şiddet olaylarına evrilmiştir. Artan şiddet olayları neticesinde 12 Mart 1971 Muhtırası gerçekleşmiş ve THKO önderleri Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan 6 Mayıs 1972 tarihinde idam edilmiştir (Pul, 2019: 65-73).

Muhsin Yazıcıoğlu böyle karışık bir ortam ve zamanda Ankara Üniversitesi veterinerlik fakültesini kazanmış, Ankara'ya gelmiştir, Yazıcıoğlu, üniversitedeki ülküdaşları

ile tanışmış ve kaynaşmıştır. İdeolojik çatışmalardan dolayı oluşan fakülteadaki ve sınıftaki durumu görünce sınıfta tüm dikkatleri üzerine çekecek bir konuşma yapmıştır;

Arkadaşlar, hepimiz Anadolu'nun dört bir yanından okumak için buralara geldik. 4 yıl bu sıralarda beraber olacağız. Yeni eğitim yılı hepimize hayırlı olsun. Arkadaşlar sıralarda yazan bazı çirkin sloganlar beni üzdü. Biz buralara okumak, milletimize devletimize ilerde hizmet etmek için geldik. Ancak yabancı ideolojilerin bizi birbirimize düşman etmesine izin vermeyelim. Birbirlerimize ideolojik dayatma yapmayalım. Farklı görüşlere sahip olabiliriz. Önemli olan tartışmak ve birbirimizi anlamak, farklılıkların zenginlik olduğunu idrak etmektir.

Birbirimizi Allah için severim, kin ve nefretle birbirimize bakmayalım. Hepimiz kardeşiz. Bu aziz milletin, bu güzel ülkenin ve bu mübarek toprakları evlatlarıyız. Masalara, duvarlara yazılmış bize ait olmayan içi boş "Kahrolsun ve yaşasın" larla başlayan sloganlar bizi bir yerlere götürmez, bizlere gelecek sunmaz. Hepinizi birlik ve beraberlik içinde sadece okumaya ve iyi bir tahsil yapıp vatana hayırlı hizmetler yapmaya çağırıyorum! Çatışma, kavga, kutuplaşma çözüm değil. Diyalog ve hoşgörü ile meselelere yaklaşalım. Gelecek ancak böyle güzel olur. Aksi takdirde Türk gençliği zarar görür. Bunun ülkeye faydası olmaz. Hepinize bu duygularla başarılar dilerim. (Öznur, 2009: 15)

Muhsin Yazıcıoğlu'nun yapmış olduğu bu konuşma yankı bulmasının yanında Yazıcıoğlu'nun kullandığı üslup, demokrasiye, fikir özgürlüğüne vurgu yapması, farklılıkları zenginlik olarak görmesi, barışçı ve birleştirici olması ileriki zamanlarda bir gençlik lideri, Türk demokrasi ve siyasi tarihine etki edecek bir siyasetçi olacağını öngörülür hale getirmektedir.

2.1.1. Ülkü Ocakları'nda Mücadele

Ülkü Ocakları, Muhsin Yazıcıoğlu'nun hayatında çok ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Burada mücadele dava, mücadele ve siyasi hayatının temelini oluşturmaktadır. Muhsin

Yazıcıoğlu'nun Ülkü Ocakları'nda mücadeleye başladığı dönemde Türkiye'nin içinde bulunduğu durum çok vahim bir hal almıştır. Öğrenciler üniversiteleri işgal ediyor, işçiler greve gidiyor, sağ ve sol görüşlü gruplar arasında silahlı çatışma yaşanıyordu. Fransa'da başlayan 68 Kuşağı Olayları dünyanın birçok ülkesini etkisi altına almasının yanında Türk gençliğini de etkilemiş, bu öğrenci hareketleri içinden sol görüşlü radikal örgütlerin doğuşu gerçekleşmiştir. İlk olarak 6. Filo'yu protesto eylemleri ile başlayan olaylar 16 Şubat 1969 tarihindeki “Kanlı Pazar” olayı ile daha da şiddetlenmiştir. Daha sonra da 15-16 Haziran 1969 Olayları gerçekleşmiş ülkenin birçok yerinde işçiler protesto eylemlerine katılmıştır (Köse, 2010: 80).

Ülkücü gençler ve devrimciler arasında küçük çaplı kavgalar daha önceden beri yaşanıyordu fakat 5 Ocak 1968 tarihinde ülkücülerden Ruhi Kılıçkiran'ın devrimciler tarafından katledilmesiyle ülkücüler ile devrimciler arasında kan davası başlamıştı. Ülkücü gençler “Komando Kampları” adı verilen eğitim kamplarında ideolojik, dövüş sanatları ve silah eğitimi alarak komünizmle mücadelede gerek fikir gerek kavga sahasında hazır hale getirilmeye çalışılmıştır. Ülkücü hareketin lideri Alparslan Türkeş de bu kampları inkâr etmemiş ve daha da genişleteceklerini açıklamıştı (Türkeş, Hürriyet, 1969). Ülkücü hareketin devletin istikbalini düşünerek hareket ettiğini savunması ve komünizmin karşısında durması, devlet tarafından komünizm ile mücadele de ülkücü hareketi kendisine yardımcı olduğu düşüncesini oluşturmuştur. Bu kapsamda ülkücü hareket devlet kadroları tarafından destek görmüştür. Ordu içinde de sol görüşlü bir kanadın darbe yapacağı sesleri duyulmaya başlaması, ABD ordusuna mensup askerlerin Deniz Gezmiş ve arkadaşları tarafından kaçırılması olayları, hükümetin etkinliğini yitirmesi ve ekonomik istikrarsızlık, SSCB gibi dış tehditler 12 Mart 1971 tarihinde

askeri muhtıranın gerekleŖmesine neden olmuŖtur. GerekleŖen askeri muhtırayı lkc hareket, komünizmin ülke çapında çok güçlenmesi nedeniyle desteklemiŖtir (Pul, 2019: 69).

Gençlik oluŖumlarının hararetli hareketlerine karŖı devlet bu oluŖumların içine kendi istihbarat elemanlarını yerleŖtirerek bilgi akıŖı sağlamaktaydı. Bu gençlik oluŖumlarının içinde komünizm tehlikesine karŖı mücadele eden lk Ocakları ve diğer milliyetçi yapılar da bulunmaktaydı. Alpaslan TrkeŖ ve arkadaşlarının bir kısmının askeri kökenli, özellikle de eski Milli Birlik Komitesi yesi olmasından dolayı sol Ŗiddet olaylarına ve ordu içindeki sol cunta tehlikesine karŖı muhtıranın olacağından lkc yönetim kadrosunun önceden haberi olmuŖtur. Bu durumu Katılımcı 14 Ŗyle aktarmıŖtır:

12 Mart Muhtırası'nın olacağı biliniyordu. TrkeŖ Bey kendi bana söyledi, Dündar Bey'de söyledi. Hatta 12 Mart'tan evvel bize aman yavaŖ gidin, suç iŖlemeyin dediler. Bende suç çoktu. Hatta aramızda bir MİT ajanı kalmıŖ on gün, rapor da tutmuŖ. Dündar TaŖer beni çağırdı “ya Salih ne halt ettin? Adam böyle bir dosya tutmuŖ, mermilere kadar sayılı. Aman dikkat edin suç iŖlemeyin” dedi. Komünistler 9 Mart'ta ihtilal yapacaktı. Bu ihtilali Mahir Kaynak engelledi. Komünistler 12 Mart Muhtırası'nı önce kendilerinin ihtilali zannettiler, desteklediler. Daha sonra anlaŖıldı ki hiyerarŖı yaptı ihtilali. HiyerarŖı de kendi içinde baŖka otorite istemiyordu. Kendini güçlü zanneden bütün komünistleri de ordudan tasfiye ettiler. O tasfiye edilenlerden biri Celil Gürkan Muhsin Batur'un yardımcısıydı. Sonradan beraber olduk. ankaya Belediyesi'nde ikimiz beraber meclis yesiydik. 12 Mart Muhtırası'nda olaylar çok oėalmıŖtı. (Katılımcı 14, 2022).

Genelkurmay BaŖkanı Memduh Tamga ve kuvvet komutanları nclğinde gerekleŖen askeri muhtıra sebebiyle hükümet deėiŖmiŖ Nihat Erim Hkmetleri ve ardından Ferit Melen, Naim Talu hükümetleri kurulmuŖtur. Bu süre zarfında Ŗiddet olayları durmamıŖtır. THKO liderlerinin muhtıradan sonra yakalanması zerine Deniz GezmiŖ'in silahlı mücadele

için erken demesi nedeniyle THKO'dan ayrılıp kurulan THKP-C üyeleri tarafından İsrail İstanbul Başkonsolosu Efraim Elron'u kaçırılmış ve THKO liderleri serbest bırakılmadığı için 22 Mayıs 1971 tarihinde infaz edilmiştir. Bu infazı gerçekleştiren THKP-C lider kadrosu Tokat/Niksar'a bağlı Kızıldere Köyü'nde bir evde kuşatma altına alınarak 30 Mart 1972 tarihinde Ertuğrul Kürkçü hariç tamamı öldürülmüştür (Keskin, 2011: 263).

Kızıldere Olayı sonrasında THKO liderleri Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan sıkıyönetim mahkemelerinin verdiği karar ile 6 Mayıs 1972'de idam edilmişlerdir. THKO ve THKP-C örgütlerinin lider kadroları öldürüldükten sonra bu örgütler kısa sürede kendi içinde dağınıklar yaşayarak kapanmıştır. Bu olaylar yaşanırken bir yandan da devrimci gençlik ile ülkücü gençlik arasındaki çatışmalar devam ediyor, şiddetin boyutu gün geçtikçe daha da artıyordu. Meydana gelen bu çatışmalarda onlarca ülkücü genç hayatlarını kaybetmişti (Köse, 2010: 147).

Muhsin Yazıcıoğlu'nun Ankara'da Ülkü Ocakları'na mensup olduğu ve görev aldığı zaman ülke böyle bir karışık durum içerisindeydi. 12 Mart Muhtırası ile birlikte Ülkü Ocakları kapatılmıştır. Kapatılan Ülkü Ocakları yerine 15 Şubat 1972 tarihinde Şevket Barutçu genel başkanlığında Çankırı merkezli Türk Ülkücüler Teşkilatı kurulmuştur. Yeni kurulan teşkilat Genç Ülkücüler Teşkilatı'nın tüm şubelerini, faaliyetlerini ve görevlerini devralmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu üniversitede çevresi ve dava arkadaşları tarafından karakteri, duruşu, ağır başkanlığından dolayı çok sevilmiş ve saygı duyulan birisi haline gelerek veterinerlik fakültesi başkanlığı ile göreve başlamıştır. Yazıcıoğlu, gençleri kendi etrafında toplamak için çeşitli etkinlikler ve spor eğitimi gibi faaliyetlerde bulunmuştu. Ülkücü gençlikte ülke çapında hızlı bir toparlanma ve teşkilatlanma sürecine girmişti. Teşkilatlar çeşitli ideolojik ve eğitim seminerleri

veriyor, milli-manevi değeri yüksek olan yerlere geziler organize ediliyor, toplantılar düzenleniyordu (Öznur, 1999: 332).

Ülkücü gençlik toparlanırken Necmettin Erbakan ve Bülent Ecevit liderliğinde kurulan MSP-DSP Koalisyon Hükümeti'nin kuruluşunun ilk günlerine denk gelen 7 Şubat 1974 tarihinde Başbakan Bülent Ecevit genel af ilan ederek çeşitli Şiddet olaylarına, çeşitli suça karışmış olan yaklaşık beş bin sol görüşlü mahkmun hapisten çıkmasını sağlamıştır. Hapisten çıkan sol örgüt militan ve liderleri nedeniyle sol gençlik hareketinde hızlı bir örgütlenme meydana gelmiştir. Bu rgtlenme nedeniyle lkcler ve devrimciler arasında Şiddet olayları, cinayetler tekrardan hızlı bir Şekilde artıŐa geçmiştir (Ersan, 2013: 68).

Ülkücü gençlikte ki bu hızlı toparlanma ve teşkilatlanma sürecinin sonunda lk Ocakları Derneği, Bursa'da 12 Mart Muhtırası ncesi lkc gençliğin önde gelen simalarından Muharrem Şemsek'in öncülüğünde kurultaya gitmiş ve Muharrem Şemsek genel başkan olmuştur. Kurultay sonrasında genel merkez Bursa'dan Ankara'ya taşınmıştır. Muharrem Şemsek, aralarında Devlet Bahçeli'nin de bulunduğu bir grup lkc ile Anadolu'yu gezerek ŐubeleŐme faaliyetlerinde bulunmuştur. Bu dönemde Muharrem Şemsek öncülüğünde Çanakkale Őehitlięi'nde dikkatleri çeken bir yürüyüş düzenlenmiş ve konferans verilmiştir (Öznur, 1999: 346-348).

Ülkü Ocakları, 20 Mayıs 1974 tarihinde bütün parlamenterlere çağrıda bulunarak yayınladıkları mektupta ülkenin içinde bulunduğu anarşi, terör ve kargaşaya karşın parlamenterlerin birlik olarak beraber devleti kudretli hale getirmeye aęırmıŐlardır (Devlet, 1974). Farklı Şehirlerde niversiteye hazırlanan gençler için irtibat büroları kuran lk Ocakları 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs'a çıkartma yapan Türk ordusunu desteklemek için Genelkurmay

Başkanlığı'na yürüyüş düzenleyerek Kıbrıs'ta savaşmak için gönüllü toplama kampanyası başlatmıştır. Ülkü Ocakları Derneği, Kıbrıs meselesinde Yunanistan ve Rum tarafını desteklemesi nedeniyle Fransa'yı protesto etmiştir. Kıbrıs Meselesi ile ilgili ülkücülerin görüşü 19 Ağustos 1974 tarihli 250 sayılı Devlet Gazetesi'nde şöyle geçmektedir:

Türk gençliği olarak Türk devletinin bu yeni ve Çetin imtihandan zaferle çıkması için her türlü görevi hazır olduğumuzu ve bu var olman mücadelesinde her ne suretle olursa olsun düşmanlarla iş birliği yaparak uşaklık eden dış mihraklar ajanlara fırsat ve aman vermeyeceğimizi bir defa daha ilan ederiz. Kıbrıs ve Türkiye de Barış ancak Türk bayrağının gölgesi de mümkündür. Türk milleti ve onun aydınlık geleceğinin teminatı Türk gençliği Kıbrıs'ı istiyor. Batının şımarık çocuğu barbar Yunan'a hak ettiği ders daha tesirli bir şekilde verilmek üzere milletçe hazırlıklı olmalıyız. Dünya barışı, Türk kanı akıtılarak sağlanamaz. Dünya barışını, dünya nimetlerini paylaşanlar düşünsün. (Devlet, 1974)

Ülkü Ocakları Derneği, 27 Ağustos 1974 tarihinde 2. olağanüstü kurultaya gitmiştir. Bu kurultay neticesinde Muharrem Şemsek tekrardan genel başkan seçilmiş ve Şemsek genel başkanlığında kurulan genel merkez yönetiminde Muhsin Yazıcıoğlu da ilk kez Ülkü Ocakları genel merkezinde görev alarak Ülkü Ocakları genel başkan yardımcısı olmuştur. ODTÜ'de çıkan olaylar neticesinde Muharrem Şemsek tutuklanarak cezaevine gönderilmiş ve burada yaklaşık dört buçuk ay kalarak tahliye olmuştur (Turhan, 2014: 412).

Muharrem Şemsek'in tahliyesinden kısa bir müddet sonra Ülkü Ocakları Derneği 3.olağan kurultaya gitmiştir. Anadolu'nun dört bir yanından ülkücü gençlerin katılımı ile yapılan kurultay neticesinde Sami Bal, Ülkü Ocakları Derneği genel başkanı seçilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu yeni yönetimde genel başkan yardımcısı olarak görev almıştır. Bu dönemde de sol

görüŖlü gruplar ile ölkücü gençler arasındaki Ŗiddet olayları artarak devam etmiŖ, olaylar neticesinde hayatını kaybeden gençler olmuŖtur (Öznur, 1999: 380)

1976 yılının ilk aylarında Kırım Türkleri'nin lideri konumunda bulunan, Sovyet Rusya'sına karŖı mücadele eden Mustafa Cemiloğlu'nun Sovyet Rusya hapishanesinde aylardır yürüttüğü açlık grevi sonucu hayatını kaybettiği haberlerinin yayılması sonucunda Ölkü Ocakları Derneği genel merkezi SSCB büyükelçiliğini ve konsolosluğunu protesto etmiŖlerdir (Bozkurt, 1976: 1). Daha sonra da "Mustafa Cemiloğlu Haftası" ilan edilerek konferanslar düzenlemiŖtir. 14-21 Temmuz tarihleri bu dönemde Ölkü Ocakları Derneği genel merkezi tarafından "Esir Türkler Haftası" olarak ilan edilmiŖ ve bu tarihlerde Anadolu'nun dört bir yanında Esir Türkleri Anma etkinlikleri düzenlenmiŖtir (Turhan, 2014: 483).

1975 yılında Türk düşmanlığı ve "Büyük Ermenistan hayalı" üzerine kurulmuŖ olan Ermeni terör örgütü Asala yurt dışındaki diplomatlarımızı hedef almaya baŖlamıŖtır. 20 Ekim 1975 tarihinde T.C. Viyana Büyükelçisi DanıŖ Tunalıgil ardından 24 Ekim günü Paris Büyükelçisi İsmail Erez ve Ŗoförü Asala terör örgütü saldırısı sonucu Ŗehit edilmiŖtir. Ŗehit diplomatların cenaze törenine kalabalık Ŗekilde katılan Ölkü Ocakları Derneği, cenaze törenine katılan kiŖilere Ŗehitlerin fotoğraflarını dağıtarak, törene katılanların yakalarına takmıŖtır. Genelkurmay BaŖkanı Semih Sancar ve Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün yakalarına, Ŗehit diplomatların fotoğraflarını Ölkü Ocakları Derneği Genel BaŖkanı Yardımcısı Muhsin Yazıcıoğlu takmıŖtır (Yazıcıoğlu, Devlet, 1975).

TRT'nin tarafılı bir tutum içinde bulunarak yayın yaptığını savunan Ölkü Ocakları Derneği, İçiŖleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ü ve TRT'yi protesto etmiŖlerdir. Ŗiddet olaylarından dolayı İzmir'de müŖkil duruma düşen bir grup ölkücü genç İzmir'den Ankara'ya yürümüŖ fakat

Ankara'nın içine alınmak istenmemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu bu durumdan dolayı emniyet teşkilatı ile tartışmış daha sonra da dernek genel merkezinin İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ile görüşmesi neticesinde ülkücü gençler Ankara'ya girebilmişlerdir (Öznur, 1999: 405-406).

Ülkü Ocakları Derneği, 14 Şubat 1976 tarihinde Anadolu'nun dört bir yanından katılan delegeler ve gençlerle 4. olağan kurultayına gitmiştir. Yapılan seçimler sonucunda Ali Batman genel başkan seçilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, yeni Genel Başkan Ali Batman öncülüğünde oluşturulan genel merkez yönetiminde bulunmamıştır. Bu dönemde "Esir Türkler Haftası" dolayısı ile etkinlikler yapılmaya devam edilmiştir (Tosun, 2011: 92)

Ülkücülerin güçlü olduğu illerden birisi olan Elazığ'da 4 Eylül 1976 tarihinde ramazan ayında sol görüşlü bir grup, ülkücü gençleri tahrik etmiş ve yaşanan kavga sonucunda ülkücü gençler gözaltına alınmıştır. Adliyeden çıkarken açılan ateş sonucu üç ülkücü genç hayatlarını kaybetmiştir. "Elazığ Olayları" olarak bilinen bu olay sonrasındaki süreçte yürüyüşler düzenlenmiş ve Ülkü Ocakları Derneği Genel Başkanı Ali Batman silahları bırakalım çağrısında bulunmuştur (Batman, Hürriyet, 1976).

Ülkü Ocakları Derneği, 22 Ocak 1977 günü 5. olağan genel kurultaya gitmiştir. Bu kurultayda Ali Batman yerine Selahattin Sarı Ülkü Ocakları Derneği genel başkanı seçilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu kurulan bu yeni genel merkez yönetiminde görev almamıştır (Yiğit ve Özkaynar, 2017: 57) Bu dönemde ODTÜ Rektörü Prof.Dr. Hasan Tan'ın üniversiteden sol militanları temizleme çalışmalarına destekte bulunulmuştur.

2.1.2. Ülkü Ocakları Genel Başkanlığı

Muhsin Yazıcıoğlu, divan başkanının Devlet Bahçeli'nin olduğu Ülkü Ocakları Derneği'nin 31 Temmuz 1977 tarihli 6. olağan genel kurulunda Eski Ülkü Ocakları Genel Başkanı Ramiz Olgun'un önerisi ile genel başkan seçilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, Lütfü Şehsuvaroğlu ve Burhan Kavuncu ile beraber belirledikleri ve milliyetçiliğin yanında İslami vurgunun ağırlıkta olduğu “Kanımız aksa da zafer İslam’ın”, “Çağrımız İslam’da dirilişedir” gibi beş sloganı okuyarak salonda katılımcılara tekrar ettirmiştir (Yıldız, 2021: 12).

Muhsin Yazıcıoğlu, genel başkan seçilmesinden üç gün sonra Hergün Gazetesi'ne verdiği demeçte şiddet olaylarının geride bırakılmasını, silahların indirilmesini ve fikri alanda tartışmaların yapılmasını vurgulayarak şunları söylemiştir:

Her şeye rağmen bütün çağdışı köleliği bize geri taşıyanlara karşı anayasamız tarafından bizlere verilen demokratik haklar doğrultusunda kavgamız devam edecektir. Şu ana kadar verdiğiniz şehitlerimizin ruhlarına da bizlerle beraber olduğuna inanarak mücadelemizde kanunlarımıza saygılı olarak devam edeceğiz. Bizi yolumuzdan ve inancımızdan hiçbir güç, hiçbir silahlı saldırı önleyemeyecektir.

Bütün Türk gençliğine bir kere daha sesleniyorum. Memleket meseleleri silahlar ile değil fikirlerle ve bunların tartışmaları ile çözümlenir. Eli silahlı ve kanlı sokak eşkıyası komünistlerin ve beyinlerinin bu kanlı saldırılarının devletimizi parçalayıcı faaliyetlerinin daha fazla devam edeceğine inanmıyorum. Çünkü devletimiz güçlü, milletimiz sağduyu sahibidir (Yazıcıoğlu, Hergün, 1977).

Muhsin Yazıcıoğlu, genel başkanlığı döneminde hem ülkedeki iç sorunlarla ilgilenmiş hem de Türkiye sınırlarının dışında bulunan Türklerle ilgilenmiştir. Bu kapsamda verdiği demecin birinde Batı Trakya Türkleri'nin haklarını gasp eden Yunanistan'ı eleştirerek,

Batı Trakya Türkleri'nin yanında olduklarını vurgulamıştır. Birleşmiş Milletlere insan hakları günü dolayısıyla gönderdiği kınama mesajında diğer ülkelerdeki Türklere yapılan baskıya sessiz kalmakla suçlamıştır (Turhan, 2010: 1019).

Muhsin Yazıcıoğlu, ülkücüler ve devrimciler arasındaki şiddet olaylarından dolayı Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e mektup yazarak göndermiştir. Mektupta, gençlik hareketleri içinde bulunan ajanların provakatif eylemler gerçekleştirerek sağ sol kavgasının daha da şiddetlendirildiği belirtilerek gençliğin kavgaların, çatışmaların yerine fikri tartışma zeminine çekilmesi gerektiği belirtilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu bu konuda ilk adımı atmaya hazır olduklarını vurgulayarak şunları söylemiştir:

Fikirlerin masa başında uygarca tartışılarak ortaya konulması ve münakaşanın yalnızca masa başında sürdürülmesi gerekliliği de açık bir gerçektir.

Anarşinin sona ermesi ve kardeşkanı durması için her şeyden önce karşılıklı fikir tartışmasının yapılmasına milletimizin büyük çoğunluğu gibi gençlerimizin de inanması zorunludur. Bunun için de bu yolda bizzat devletçe bazı olumlu çabaların sarf edilmesi gerektiğine inandığımızı ifade etmek istiyoruz.

Hangi fikri taşırsa taşırsın, hangi teşkilatı mensubu olursa olsun herkesin fikirlerini silahla değil, uygarca tartışarak karşısındakilere benimsetme yolunu seçmesi için, bu yönde bazı başlangıç çalışmalarına ihtiyaç vardır, kanısındayız.” (Turhan, 2010: 1053).

Muhsin Yazıcıoğlu, 2 Nisan 1978 tarihinde yapılan Ülkü Ocakları Derneği'nin 7. olağanüstü kurultayında tekrardan genel başkan seçilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu genel merkez yönetimine yeni bazı isimler eklerken, ileride adı “Susurluk Olayı” ile anılacak olan Abdullah Çatlı'yı genel başkan yardımcısı yapmıştır (Tosun, 2011: 92). Kurultaydan kısa bir süre sonra Ankara Tandoğan'da 15 Nisan günü MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş liderliğinde beş yüz

bin ölkücünün katıldığı büyük bir yürüyüş ve miting düzenlenmiştir. Bu organizasyonu Ölkü Ocakları Derneği Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu koordine etmiştir. Miting, herhangi bir provokasyonun olmaması için ölkü ocakları genel merkezi tarafından büyük bir disiplin ve titizlikle üst düzey güvenlik sağlanarak koordine edilmiştir. Katılımcı 8, Tandoğan Mitingi'nin nasıl koordine edildiğini ve mitingteki atmosferi şöyle aktarmıştır:

Tandoğan 15 Nisan Mitingi işkencenin ayyuka çıktığı, zam-zulümün ayyuka çıktığı bir dönemdi. O zaman Ölkü ocaklarımda birlikte yönetimdeydik. Muhsin Başkan, genel başkandı. Tabi o zamana kadar olan en büyük miting organize ediyorduk. Ölkü Ocakları'nın en büyük miting değil, Türkiye'de o zamana kadar yapılmamış en büyük miting olacaktı. Yürüyüş, Kurtuluş Parkının orada başlayıp, Tandoğan'da bitecekti. Provokasyonların bol olduğu bir dönemdeydi. Biz bütün olabilecek durumları önceden masaya yatırdık. Kritik bölgelerde olağanüstü tedbirler alarak hatta değişik kıyafetli arkadaşları halkın arasına da yerleştirerek orada herhangi bir provokasyonun olmasını engelleyerek belki de öyle bir dönemde başkalarının kolay kolay yapamayacağı bir miting gerçekleştirdik. Müthiş bir heyecandı ve o kadar zulümden sonra Anadolu'dan gelen insanlar belki deşarj olacaktı. Yani bu kadar yaşamışlığı dışı vuracaktı. Nitekim de öyle oldu. O mitingde o zamana kadar fikir mutfağımızda pişirilen yeni sloganlarımız da geniş kitlelere duyurulmuş oldu. Kanımız aksa da Zafer İslam'ın gibi çağrımız İslam'da dirilişedir, savaşımız vurguncu düzenedir, yaşasın devlet yıkılsın düzen gibi sloganlarımız ki bunların her birinin altına doldurulup kitap yazılacak sloganlardı. Bu yürüyüş sırasında ki o zaman miting düzenlemeye biz çok dikkat ederdik müthiş bir disiplin içerisinde geliştii. Yürüyüş konvoyunun Tandoğan'da meydan dolduğunda halen Kurtuluş Parkı'ndan bir akış vardı o tarafa doğru. Bir ucu Tandoğan'da bir ucu Kurtuluştaydı ama Tandoğan Meydanı da dolmuştu. Tandoğan Meydanı büyük bir meydandır. Ve orada o mitingin bütün organizasyonu bizim sırtımızdan geçti. Taşradan gelen insanlarda hem o kalabalık içerisindeki dayanışmayla müthiş bir moral ile tekrar Anadolu'ya gittiler (Katılımcı 8, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu'nun başında bulunduğu Ülkü Ocakları genel merkezi tarafından adeta ülkücü hareketin İslamileşen kimliğini, ülkücü gençliğe, topluma gösterme fırsatı bulmuştur. Bunun yanı sıra yüz binlerce kişinin katıldığı Tandoğan Mitingi, faili meçhul cinayetlerin, şiddet olaylarının, işkence, siyasi istikrarsızlık ve ekonomik bozukluğun yaşandığı bir dönemde adeta gövde gösterisi olmuştur. Bu miting ile ülkücü taban özellikle taşradaki ülkücüler motive edilmiş, mücadelenin başarıya ulaşarak iktidara ulaşılacağı inancı, bu zihinlere daha da güçlü bir şekilde aktarılmıştır.

2.1.3. Muhsin Yazıcıoğlu ve Ülkücü Gençliğe Provokasyonlar

Şiddet olaylarının arttığı bu dönemde 12 Eylül İhtilali'ne giden süreci hızlandırmak için bazı şartların olgunlaştırılması amacıyla provakatif olaylar meydana getirilmiş ve bu olaylar üzerinden Muhsin Yazıcıoğlu ile ülkücü gençliğe iftiralar atılmıştır. Bu provakasyonlar toplumda karışıklıklar meydana getirmiş yüzlerce kişinin hayatına mal olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu ve ülkücü gençlik atılan iftiralar neticesinde yargılanarak algı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu provakasyonlar sebebiyle Ülkü Ocakları kapatılmış, ihtilale giden süreç hızlandırılmıştır.

2.1.3.1. ETKO ve Sivas Olayları

Yürüyüşün ertesi günlerinde Kahramanmaraş'ta Pol-Der'li polisler ve CHP'li yöneticiler tarafından hayali bir terör örgütü olan ETKO suçlamasıyla 288 ülkücü genç işkenceye maruz kalmıştır. Daha sonra yapılan yargılamalar neticesinde bu polisler cezaya mahkûm edilecektir. Katılımcı 11, "CHP iktidara geldikten sonra sol örgütlerin Anadolu'daki

belli başlı milliyetçi, muhafazakâr şehirlerinde şiddet olaylarını arttırarak bu şehirleri baskı altında tutulmaya çalışıldığını söylemiştir.” (Katılımcı 11, 2022). Kahramanmaraş'ta öğrencilerin okullarına gidemediğini, başka şehirlerde öğrenimlerine devam etmek zorunda kaldıklarını ve Pol-Der'in hâkim olduğu emniyetin bu şiddet olaylarına sessiz kaldığını söylemiştir. Bunun yanı sıra ETKO davası, TİT gibi oluşumların uydurma olduğunu ve Kahramanmaraş olaylarına zemin hazırlamak için tezgâhlandığını savunmuştur.

Aslında ne ETKO davası ne TİT yani Türk İntikam Tugayı diye bir şey vardı. Bunlar tamamen Pol-der'li polislerin yani o zamanki CHP iktidarının, özellikle emniyet üzerindeki çok ciddi çalışmaları vardı, operasyonel çalışmalardır bunlar. Mesela ETKO davası Maraş'ta çıktı gözüktü onun ülkücüler ile bir alakası yoktur. Öyle bir şey de yoktur. Ben o zaman Gaziantep eğitim enstitüsünde öğrenciydim. Okul kapandığı için de Maraş'taydım, Ülkü Ocakları'ndaydım. O zaman tamamıyla Pol-Der'li polislerin ocak içerisinden ayarladıkları birkaç tane, mesela bizim İsmet Çalışır ve ona benzeyen birkaç kişiyi içeri çekerek kullandıkları bir operasyondur. Türk İntikam Tugayı diye bir şey çıkardılar yine. 12 Eylül'e giden yolda son virajdı Maraş Olayları. 12 Eylül'den önce her gün özellikle gençlerden 10-15'e kadar günlük ölen, öldürülen insan vardı ama 12 Eylül Darbesine zemin hazırlamak için o zaman cuntacılar bunu yeterli görmediler. Çorum, Malatya, Maraş olayları son virajdı. Bu olayların tümü de ETKO benzeri tertiplerin sonucunda çıkarılmıştır. Devlet istese ne Maraş olayları ne Malatya ne Çorum gibi benzeri olaylar belki tertiplenebilir, tezgâhlanabilirdi ama (Katılımcı 11, 2022).

Gerçekleşen kavgalar neticesinde her gün sağ ve sol görüşlü gençler hayatlarını kaybetmektedir. “Arife günü ve Ramazan Bayramı'na denk gelen 3-4 Eylül tarihlerinde Sivas'ta provokatörlerin eylemleri sonucunda alevi-sünni kavgası gerçekleştirilmek istenmiştir. Bu tarihlerden birkaç gün önce provokatörler, Alibaba mahallesindeki Alevi vatandaşlara “Ülkücüler Aleviler'in evini basıp yakacak” gibi söylemlerle Alevi vatandaşları kışkırtmak istemişlerdir. Sol örgütlerin, provokatörlerin mahallelere yaptığı saldırı ile olayların fitili

ateşlenmiştir. Sivas olayları neticesinde on kişi ölmüş ve onlarca insan yaralanmıştır” (Katılımcı 8, 2022).

“Sivas olayları esnasında memleketi olan Elmalı köyünde bulunan Muhsin Yazıcıoğlu, iftiralar, yalancı şahitlik ve sol basının baskılarıyla Sivas Olayları'nın sorumlusu suçlamasıyla tutuklanmış ve cezaevine gönderilmiştir. Bir hafta cezaevinde kaldıktan sonra yalancı şahitlerden birinin ifadesini geri çekmesi ile Muhsin Yazıcıoğlu serbest bırakılmıştır. Sivas Olayları'nda, Başbağlar'daki, Madımak'taki gibi Alevi-Sünni potansiyeli olan yerlerde çatışma çıkarmak amacı taşınmaktaydı. Askeri bir müdahaleye zemin oluşması için kurulmuş bir tezgâh olarak görülmüştür. Hem Sivas'ta hem Maraş'ta hem de Çorum'da bu tezgâh yapılmıştır. Üçünde de Alevi-Sünni potansiyeli görülmüş, çatışma sağlanarak ihtilale giden süreci hızlandırmak planlanmıştır” (Katılımcı 9, 2022). Muhsin Yazıcıoğlu, Sivas Olaylarının perde arkasını şöyle anlatmıştır:

Sivas'ta bir pazar yerine saldıran hazırlıklı militanlar halka ateş açmışlar ve 9 vatandaşımızı katletmişler yüzlerce vatandaşımızı yaralanmışlardır. TRT yani iktidarın borazanı ise bu olayı yaptırmıştır. Olaya çocuk kavgası görünümü verilmek istenmiştir. Olay açık bir tertip ve önceden planlanan bir olaydır. Ölen vatandaşlarımızın hepsinin sağ görüşlü olması olay hakkında açık bir gerçeği ortaya koymaktadır. Sivas'taki olay daha evvel tertiplenen olayların toplu katliamların ve provokasyonların bir devamıdır. Üç gün üst üste süren olaylarda vali ve diğer yetkililerin etkisiz kalmaları bir yana olayların büyümesi yolunda tavır almışlar ve üstelik Ankara'ya yanlış haberler ulaştırmışlardır.

Milletimizin bünyesinde tahribat yapan bölücü komünist eşkıyaların ihtilal provaları yaptığı yolunda milletimizde yaygın bir kanaat hâsıl olmuştur ki sorumlular gerekli tedbiri almaz ve bu katliamların gerçek suçluları yakalanmaz ise Türk milleti artık meşru müdafaa hakkını kullanmak zorunda kalacaktır (Yazıcıoğlu, Hergün, 1978).

Muhsin Yazıcıoğlu'nun ismi, Sivas Olayları'na Ecevit iktidarı tarafından bizzat karıştırılmıştır. Hrant Dink, Fırat kod adıyla THKP-C'nin aparat sorumlusu görevindeyken Sivas Olayları'ndan yargılanmıştır. Hrant Dink, Sivas Olayları'yla çok anılmazken Muhsin Yazıcıoğlu beraat etmesine rağmen anılmaktadır. Bunun nedenini Katılımcı 8 *“Bizde beraat, aklanmışlık anlamına gelmiyor, ismi karışmış oluyor. İsmi karıştı ya istediği kadar beraat etsin.”* diyerek açıklamıştır.

2.1.3.2. Bahçelievler Olayı

Muhsin Yazıcıoğlu'nun hapisten çıktığı günün sabahına doğru, Ülkücü Gençlik Derneği Genel Başkanı Yardımcısı Abdullah Çatlı'nın başında bulunduğu ülkücü bir grup tarafından, solcu militanların öldürdükleri sekiz ülkücü öğretmenin intikamı olarak niteledikleri “Bahçelievler Olayı” gerçekleşmiştir. Bu olayda Türkiye İşçi Partisi mensubu 7 öğrenci öldürülmüştür. Bahçelievler Olayı, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'ne neden olan olaylardan birisi olarak nitelendirilmektedir (Yalçın ve Yurdakul, 1997: 69-78).

2.1.3.3. Kahramanmaraş Olayları

Kentlerdeki toplumsal hadiselerin kışkırtıcılığı süreç durmadan devam etmiştir. 1978 Aralık ayının başında Şanlıurfa'da 4 kişinin ölmesi nedeniyle sıkıyönetim ilan edilmiş ve tedbirler alınmıştır. Daha sonra Malatya'da hadiseler yaşanmış, şehir genelinde sokağa çıkma yasağı uygulanmıştır. 19 Aralık 1978 tarihi, mezhepsel ve fikirselsel düzeyde sorunları bulunduğu bilinen bir şehir olan Kahramanmaraş'ı şiddet olaylarına sürükleyecek bir hadiseye sahne oldu. Şehirdeki Çiçek Sineması'nda ülkücü ideolojiye sahip insanlar için mühim olarak görülen

“Güneş Ne Zaman Doğacak” adlı filmin oynadığı esnada bomba atılmıştı. Ertesi günde solcuların içinde olduğu Akın Kiraathanesi tarandı (Özdemir Çolak, 2017: 85). Daha sonra Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği (TÖB-DER) mensubu iki öğretmen vuruldu (Çavdar, 1997: 249-250). Cenaze töreni planlandığı sırada vuku bulan olaylar neticesinde üç kişi ölmüştür. 23-24 Aralık günlerinde hadiselerin boyutu değişmişti. Gerçekleşen olayların neticesinde yüzden fazla insanın hayatını kaybettiği iddia edilmekteydi (Ataay, 2007: 98).

23 Aralık günü içişleri bakanı ve jandarma genel komutanı hadiselerin gerçekleştiği Kahramanmaraş’a gitmişlerdir. Fakat onların gidişi de hadiselere engel olmaya yetmemişti. Dönemin Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren, yaşanan hadiselerde 25-26 Aralık tarihlerinde 107 kişinin öldürüldüğünü açıklamıştır. Yaklaşık 500 evin yağmalandığı hadiselerde 205 kişi yaralanmıştı (Şahhüseyinoğlu, 2012: 81). Yaşanan olaylar Gaziantep’ten gelen birlikler vasıtasıyla bastırılmıştı. Bu hadiseler neticesinde kentte felaket havası egemen olmuştur. Jandarma Genel Komutanlığı bu hal üzerine hazırladığı raporda mezhebe tarikatların bu bölünmelere neden olmasının yanında milliyetçilik fikriyatının ayrılık yönünde kullanıldığından bahsedilmiştir (Ataay, 2007: 36).

Kahramanmaraş’taki hadiseler Türkiye için dönüm noktası haline gelmiştir. Adalet Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri ortak bir açıklama ile şehirde sükûnet arzusunda bulduklarını bildirirken, Kayseri’den, Kahramanmaraş’a intikal ettirilen hava indirme tugayının şehirde girilemeyen mahallelere girdiğini ve güvenliği tesis üzere olduğu bildirilmiştir (Hüsem, 2019: 74). Yakın zamandan beri birçok kentte benzeri görülen olayların bu boyutlara ulaşması iktidarı sıkıyönetim ilanına mecbur kılmıştır. Başbakan Bülent

Ecevit bu durumu daha sonraki zamanlarda iktidarını sıkıyönetim ilan etmeye zorlamak gayesi ile kurulmuş bir oyun olduğunu iddia etmiştir (Birand, Bila ve Aka, 2001: 109).

Olayların yaşandığı 25 Aralık tarihinde Kenan Evren ile görüşen Bülent Ecevit 13 şehirde sıkıyönetim ilanı planladığını beyan etmiştir. Buna mukabil Genelkurmay Başkanlığı atanacak sıkıyönetim komutanlarını belirlemiş, sıkıyönetim askeri mahkemelerin atamalarını da Millî Savunma Bakanlığı belirlemiştir. Genelkurmay tarafından bu sıkıyönetim ilanına Diyarbakır'ın da dâhil edilmesi talep edilmişse de Bülent Ecevit bu isteği reddetmiştir. Bu süreçte Alparslan Türkeş bazı şehirlerin sıkıyönetim dışında tutulmasını tenkit ederek bu şehirlerin hainlere kurtarılmış bölge, şehir gibi bırakılmasını eleştirmiştir (Ataay, 2007: 226).

Katılımcı 11, Kahramanmaraş Olayları'nı 12 Eylül'e giden son viraj olarak değerlendirmiştir. Katılımcı 11, Kahramanmaraş Olayları'nın çıkmasında dış güçlerin parmağının olduğunu hatta sadece Kahramanmaraş'ta değil birçok yerde olduğunu iddia etmiştir. Alexander Peck adında ABD'nin Ankara'da üçüncü kâtibi olarak görünen ama Kıbrıs CIA temsilcisi olduğu iddia edilen kişinin Kahramanmaraş Olayları'nda en büyük tezgâhı kuranlardan birisi olduğunu savunmuştur. “Yılbaşı gelmeden önce aylar öncesinden milli piyangocuları Kıbrıs'tan Adıyaman'a oradan da Maraş'ta otele yerleştiren kişinin Alexander Peck'in bizzat kendisi olduğunu ve buna benzer birçok olaya karıştığını ifade etmiştir. Alexander Peck, Kahramanmaraş ve Çorum Olayları olduktan sonra en son Amasya'da görülmüş, Amasya'dan sonra da istenmeyen adam ilan edilmiş, ardından yurtdışına öyle çıkmıştır” (Katılımcı 11, 2022).

“Kahramanmaraş Olayları'nda sol çetelerin yanında Ermeni eylemciler çok aktif bir şekilde olayların içinde olmuştur. Güvenlik güçleri ile yaşanan çatışmalarda ölenlerin arasında

yedi tane Ermeni cesedi bulunmuştur” (Katılımcı 11, 2022). “THKP-C’nin önde gelen isimlerinden Orhan Bakır da (Armanak Bakırcıyan) Kahramanmaraş Olayları’nın içinde bulunmuştur. Orhan Bakır da Ermeni kökenlidir. Polisle girdiği çatışma neticesinde 1980 yılında öldürülmüştür. Bu bulgular neticesinde yurtdışında ASALA örgütü tarafından Türk diplomatlara saldırı olurken Türkiye içinde de Ermeni kökenli örgütçüler aracılığıyla Türkiye’de eylem yapılmak ve Türkiye karıştırılmak istenmiştir” (Katılımcı 8, 2022) Kahramanmaraş Olayları’nın ülkücüler üzerine yıkılmak istendiğini ve yapılan işkenceleri Katılımcı 11 şöyle ifade etmiştir:

Maraş Olayları’nın çıktığı ikinci günü o zamanki İçişleri bakanı İrfan Özyaydın’ın Maraş’a gelerek yaptığı bir konuşması var. Milleti sakinliğe davet ederek devlet her şeyi çok iyi biliyor dedi. Bu olayları tezgâhlayan, çıkartan altı tane sol örgüt var. Bunların hepsini biz biliyoruz dedi. En kısa sürede bu örgütlerin hepsini ortaya çıkaracağız diyerek milleti sakin olmaya davet eden bir konuşması vardır. O konuşma aslında tezgâhı nasıl kurulduğunu devletin ağız ile de ifade eden bir konuşmadır. İrfan Özyaydın, Ankara’ya döner dönmez hemen görevden alındı yerine Hasan Fehmi Güneş getirildi. O da daha önce bazı olaylara ismi karışmış bu tezgâhta olan birisiydi. O gelir gelmezse yapmaya çalışır şey şuydu: İrfan Özyaydın’ın olayları sol örgütler çıkardığı, altı örgütü biz biliyoruz ifadesini tersine çevirmek için aydınlık gazetesinde kullanarak bir kısım isimler ortaya atıldılar. Bu isimlerin başında da bizim ismimiz vardı. Gazete manşet attılar. Olayları çıkaranlar yakalandı diye. Bizim üzerimize durmalarının sebebi de üniversitede Ülkü Ocakları’nda bilinen öne çıkan birisi olmamızdır. Bizim üzerimize oradan geldiler. Sinemanın bombalanması ve diğer olayların üzerimize yıkılmasının sebebi de güya olayları tahrik etmek için eylemde bulundular gibi söylemde bulundular. Maraş’ta sorguladılar, arkasından Zeki Kaman’ın da olduğu Ankara’daki işkenceci ekip POL-DER genel başkanı da dâhil sorgumuza geldi. Bizden istedikleri bir şey vardı. Olayları çıkarttın olaylara karıştın gibi şeyler söylemediler bize. Ankara’dan özel ekip geldi Ülkücü Gençlik Derneği’nden, bunun içerisinde o zaman ki yöneticiler de dâhil olmak üzere 8-10 tane isim sayıyorlar ve bunlar geldi olaylar yaptılar. Siz de burada onları yönlendirildiniz, Türkeş’ten emir aldınız, Muhsin Yazıcıoğlu’ndan emir aldınız gibi ifade vermeye zorladılar. Baktılar olmadı bizi Ankara’ya

götürdüler. On altı gün Ankara emniyet sarayında işkencede kaldık. İşkencede kalmamızın sebebi de Türkeş'ten, Muhsin Yazıcıoğlu'ndan emir aldık dedirterek ifade almaya çalıştılar (Katılımcı 11, 2022).

MHP, Ülkücü Gençlik Derneği ve Ökkeş Kenger'in Kahramanmaraş Olayları'nın arkasında olduğu iddiaları hakkında Muhsin Yazıcıoğlu görüşünü şöyle beyan etmiştir:

O dönemi hatırlayacak olursak, CHP iktidardaydı. Almış olduğu bir kararla polise olağanüstü bir yetki verdi ve Türkiye bir polis devleti haline geldi. Bu uygulamayı dönemin Marksist yazarlarından Uğur Mumcu bile kitabında tenkit etmiştir. Ülkücü harekete karşı bir takım tezgâhları yapılmış ve bunlar içerisinde de doğrudan doğruya POL-DER diye bildiğimiz Polis Derneği'nin büyük payı olmuştur. Her olayın arkasında ülkücü çıkarmak ve bunu da merkeze bağlamak suretiyle milletin duyarlı bu kesimine karşı darbe vurmak istiyorlardı. Nasıl ki vücudun refleks noktaları bulunduğu gibi bu milletin milliyetçileri olan MHP'liler de refleks noktalarıydı. Bunlar yabancı ideolojileri manevi değerlerimize yapılan saldırıların karşısında aktif rol oynamışlardır. Böylece marksistlerin önünde bir engel olarak ortaya çıkmışlardı. Burada dönemin emniyetinde acil olan zihniyet, Kahramanmaraş olayları Ökkeş Kenger'e bağlarlar, bunun bir ucunu da MHP bağlarsa o zaman çok yakın bir siyasi hareketi mahkûm etmiş olacaktı. Ama geç de olsa bu iftira ve provokasyondan kurtulduk (Öznur, 1999: 293).

Dönemin içişleri bakanının olaylar yaşandığı günlerde olayları çıkartanların sol örgütler olduğunu açıklaması, devleti yönetenlerin olaylar hakkında detaylı bilgiye sahip olduğu çıkarımını ortaya koymaktadır. Bu açıklamayı yapan bakanın görevden alınması ve hemen ardından atanan bakan ve medya aracılığıyla olayların ülkücüler ve Muhsin Yazıcıoğlu üzerine yıkılmak istenmesi, hükümetin Kahramanmaraş Olayları'ndan faydalanmak istediği çıkarımını ortaya çıkartmıştır.

2.1.4. 12 Eylül Askeri Müdahalesi'ne Doğru

Kahramanmaraş Olayları'ndan sonra ülkedeki şiddet olayları tavan yapmış durumdaydı. Her gün ülkücü gençlerden ve devrimci gençlerden hayatlarını kaybedenler oluyor toplum içinde büyük bir korkuya yol açıyordu. 1 Şubat 1979 tarihinde Milliyet Gazetesi genel yayın yönetmenliği görevini yürüten Abdi İpekçi suikast sonucu hayatını kaybetmiştir. Bu suikast Türkiye'de büyük bir infiale yol açmıştır (Milliyet, 1979).

Şiddet olaylarının hâkim olduğu böyle bir ortamda Ülkücü Gençlik Derneği, Çanakkale Deniz Zaferi'nin yıl dönümü olan 18 Mart 1979 tarihinde 3. olağan genel kurultaya gitmiştir. Divan başkanlığını Eski Genel Başkan Muhsin Yazıcıoğlu'nun yaptığı kurultayda Hasan Çağlayan yeni genel başkan seçilmiştir (Hasret, 1979).

2.1.4.1. Siyasete Uyarı Mektubu

Süleyman Demirel başbakanlığında kurulan yeni hükümet ülke genelinde her geçen gün artan anarşide eski hükümetlerin uygulama ve kararlarının büyük oranda etkili olduğunu düşünüyordu. Ayrıca ülkede tanınmış insanlara karşı suikast girişimleri yeniden gündeme gelmiştir. Adil İpekçi cinayetinden çok geçmeden ikinci bir cinayet daha işlenmiştir. İstanbul Üniversitesi öğretim görevlisi Prof. Dr. Cahit Orhan Tütengil suikast sonucunda öldürülmüştür. Daha sonra cenaze esnasında çıkan kargaşa sonucunda 1 kişi ölmüş, 13 kişi ise yaralanmıştır. Prof. Dr. Cahit Orhan Tütengil cinayetinden çok geçmeden iki farklı suikast veya terör girişi daha olmuştur. Şöyle ki, 12 Aralık 1979 yılında Güney Ekspresi eşkâli bilinmeyen kişiler tarafından soyulmuştur. Bu olaydan iki gün sonra, yani 14 Aralık 1979 günü Türkiye'nin

Çakmaklı Füze Üssü'nde görevli dört Amerikan personeli Florya'da uğradıkları saldırı sonucunda öldürülmüştür (Evren, 1994: 19).

Her geçen gün artan suikast, terör ve anarşi olayları üzerine Milli Güvenlik Kurulu (MGK) mevcut durumun önlenmesi için 18 Aralık 1979 tarihinde sıkıyönetim uygulamasının iki ay daha uzatılması hususunda tavsiye kararı almıştır. Aynı gün dönemin başbakanı Süleyman Demirel'in başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nda tavsiye kararı incelenerek TBMM'ye sunulmuştur. TBMM'de alınan karar üzerine sıkıyönetim uygulaması iki ay müddetle uzatılmıştır. Bu karar VI. Süleyman Demirel Hükümeti tarafından alınan ilk sıkıyönetim uzatma kararı olmuştur (Evren, 1994: 2-5).

Hükümetin bu konudaki tutumundan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin en üst kademelileri hiç de hoşnut değildiler. Bu nedenle dönemin Genelkurmay Başkanı Kenan Evren'in talimatı üzerine İkinci Genelkurmay Başkanı Haydar Saltık tarafından 11 Eylül 1979 yılında çalışma grubu kurmuştur. NATO Askeri Komite Toplantısı dönüşünde Orgeneral Kenan Evren, gittiği 1. Ordu Komutanlığı'nda üst düzey subaylarla toplantı yapmıştır. 21 Aralık 1979 yılında gerçekleşen toplantı sonucunda siyaset erbabına uyarı mektubu gönderilmesi hakkında karar kabul edilmiştir. Kurul toplantısı zamanı kararlaştırılan uyarı mektubunun hazırlanması kararı ise 24 Aralık 1979'da uygulamaya koyulmuştur. Genelkurmay Başkanı Org. Kenan Evren, Kuvvet Komutanları, Genelkurmay İkinci Başkanı'na ve Jandarma Genel Komutanı'na Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tutum ve tavrını ortaya koyacak bir mektup metninin yazılması emrini vermiştir. Çok geçmeden hazırlanan ve 17 Aralık 1979 günü dönemin Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e verilen bu mektup bir ihtar niteliği taşımıştır. Ayrıca dönemin birçok siyaset erbabı

tarafından bu mektup muhtemel askeri müdahaleye işaret etmekteydi. Mektupta ilgi çeken nüans uzun süredir devam eden uzlaşmaz durum idi (Evren, 1994: 107).

Türk Silahlı Kuvvetleri, ülkedeki çekişme ve anarşinin nedenini siyasi partilerin istikrarsız tutumuna bağlamaktadır. Ayrıca kanunların Türk Silahlı Kuvvetleri'ne verdiği yasal destek üzerine gerekirse bu istikrarsızlığı gidermek adına müdahalede bulabileceklerinin de bir nevi haberi veriliyordu.

Kenan Evren'in görüşü üzerine teklif edilen uyarı mektubu, 1 Ocak 1980 yılında Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e verilmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri'ne mensup üst düzey komutanlarla Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk arasında geçen bir buçuk saatlik toplantı sonrası mektup basına sızmıştır. Çok geçmeden ihtar mektubu, 2 Ocak 1980 günü dönemin başbakanı Süleyman Demirel'e ve eski başbakan Bülent Ecevit'e iletilmiştir. Aynı gün, yani 2 Ocak 1980 tarihinde Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Başbakan Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit arasında gerçekleşen görüşmede gergin anlar yaşanmıştır. Eski Başbakan Bülent Ecevit ihtar mektubunun Süleyman Demirel başbakanlığındaki hükümetin uyguladığı yanlış kararlar nedeniyle yazıldığını beyan etmiştir. Buna karşılık Süleyman Demirel, Başbakanlığını yaptığı 47. Hükümet'in başına iki ay önce geldiğini delil göstererek Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından mektubun yazılmasında asıl müsebbibin Bülent Ecevit'in rehberlik ettiği hükümet olduğunu söylemiştir (Hürriyet, 1980).

Bu tartışma sadece iktidarla sınırlı kalmamış, mektubun basına sızması sonucunda muhalefet liderlerini de tartışmanın içerisine almıştır. Şöyle ki, MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yazılan mektubun mevcut hükümete yönelik olmadığını söylemiştir. Buna karşılık olarak MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ise

ordunun ülkenin hayrını güderek böyle bir mektup yazdığını ifade etmiştir. Necmettin Erbakan'ın böyle bir açıklanmada bulunması, onun takındığı genel tavrına zıt olmuştur. Necmettin Erbakan'ın böyle bir düşüncede bulunmasının birçok nedeni ve sebebi olabilir. Konuyu geniş bir çaptan ele alıp incelediğimiz zaman Necmettin Erbakan'ın böyle bir tutumda olmasını şöyle açıklayabiliriz; Necmettin Erbakan'ın genel başkanlığını yaptığı MSP hem CHP hem de AP döneminde üstlendiği görevler sırasında karşılaştığı zorlukları ve müsebbipleri yakından tanımıştır. Bu da ülkenin selameti için ciddi tehdit olmuş ve yurt içerisinde anarşinin yayılmasına olanak tanımıştır. Necmettin Erbakan büyük ihtimalle bunu göz önünde bulundurarak mevcut durumdan kurtulmayı askerle iş birliğinde görmüştür. Her ne kadar bu tutum Necmettin Erbakan'ın genel tutunduğu tavra zıt olsa da hüsn-ü niyetle konuya yaklaştığı sonucu çıkarılabilir (Evren, 1994: 15).

Çok geçmeden Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yazdığı mektupta askerın önerdiği AP-CHP koalisyonu dönemin başbakanı Süleyman Demirel tarafından bir kez daha reddedilmiştir.

2.1.4.2. Gün Sazak'ın Suikasta Uğraması

Milliyetçi Cephe Hükümeti'nde MHP'den gümrük ve tekel bakanı olarak görev alan Gün Sazak, yolsuzluğu ve kaçakçılığı önlemede büyük bir mücadeleye girişerek başarı kazanan bir siyasetçiydi. Verdiği mücadeleye CHP yakın bir görüşe sahip olan Abdi İpekçi dahi birçok farklı kesimden kişinin takdirini kazanmıştı (Milliyet, 1978).

Gün Sazak'ın bakanlığı süresince tütün ürünlerini Amerika'ya karşı yerlileştirmeye çalışması ve ülkedeki şiddet olaylarında kullanılan kaçak silahların sınırdan geçirilmesini

önlemek amacıyla yaptığı çalışmalar, Gün Sazak'ı Devrimci Sol (Dev-Sol) örgütü ve birçok yapının hedefi haline getirmişti. 27 Mayıs 1980 tarihinde MHP genel başkan yardımcılığı görevini yürütürken suikast sonucu hayatını kaybetmiştir (Milliyet, 1980). Bu suikast başta Muhsin Yazıcıoğlu olmak üzere ülkücü gençliği derinden etkilemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, Gün Sazak'ın hayatını kaybetmesinin yıl dönümü olan 27 Mayıs 1985 tarihinde Mamak Cezaevi'nde "Gün Duyguları" şiirini yazmıştır (Yazıcıoğlu, 2007: 47). Siyasetçilere yönelik yapılan ve darbeye giden süreçte önem arz eden suikastlardan birisi de eski Başbakan Nihat Erim'in öldürülmesi olmuştur (Milliyet, 1980).

2.1.5. 12 Eylül Askeri Müdahalesi

Bayraktar olarak bilinen Türk Silahlı Kuvvetleri'nin darbe girişimi hakkında emir 8 Eylül 1980'de Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren tarafından imzalanmıştır. Bu emre binaen TRT ve PTT başta olmak üzere önemli devlet binaları ve kademelerine el konularak 12 Eylül 1980 günü gece saat 03: 00'da ihtilal başlamıştır. Darbe başladığı saatte sırasıyla İçişleri Bakanlığı, 10 dakika sonra T.C. Emniyet Genel müdürlüğü, akabinde Polis Koleji ve Polis Telsiz İstasyonu mukavemet olmaksızın TSK mensupları tarafından ele geçirildi. Saat 03: 45'e geldiğinde TSK tüm yurt genelinde teyakkuz haline geçmiştir. 04: 00'da ise TRT'de TSK tarafından hazırlanan darbe metni okutulurken tüm yurt genelinde hükümete TSK tarafından el konulduğu duyuruldu (Hüsem, 2019: 16).

Darbe bildirisinin ilanından hemen sonra yurdun belli bir kesimi için geçerli olan sıkıyönetim uygulaması tüm yurt geneli için uygulanmaya başlandı. Aynı zamanda ikinci bir emre kadar vatandaşların 05: 00'dan itibaren sokağa çıkmalarına yasak getirildi. Meclisin iki

kanadı feshedilerek üyelerinin dokunulmazlık hakkı kaldırıldı. Bu zikredilenlerin hemen akabinde darbenin TSK üst düzey komutanları arasında komuta zincirine bağlı olarak cereyan ettiği açıklandı. O gece imzalanan 4 numaralı bildiriyle Milli Güvenlik Konseyi yeniden kuruldu. Böylece Orgeneral Kenan Evren MGK Başkanı seçildi. MGK üyeleri; Orgeneral Nurettin Ersin Kara Kuvvetleri Komutanı, Orgeneral Tahsin Şahinkaya Hava Kuvvetleri Komutanı, Nejat Tümer Deniz Kuvvetleri Komutanı, Sedat Celasun ise Jandarma Genel Komutanı olarak atanmıştır. Milli Güvenlik Konseyi (MGK) genel sekreteri vazifesine ise Orgeneral Haydar Saltık getirilmiştir (Evren, 1994: 65).

Yukarıda da ifade edildiği üzere 12 Eylül darbesi sonrası kabul edilen sıkıyönetim kararıyla tüm yurt geneli sıkıyönetim haline geçti. Ayrıca Sıkıyönetim komutanlarına her alanda yönetim hakkı tanınıyordu. Bildiride yer alan komutanlara dikkat edilirse eski sıkıyönetim komutanlarının eski vazifelerinde kaldığını görebiliriz. Aynı şekilde yeni atamada Kara Kuvvetleri'yle birlikte Deniz ve Hava Kuvvetleri'nden de atamalar yapılmıştır (Engin, 2015: 80).

12 Eylül günü kabul edilen en önemli bildirimlerden bir diğeri siyasi parti liderlerinin gözetim altına alınması yönünde olmuştur. Şöyle ki, siyasi parti liderlerini gözetim altında tutmak için Gelibolu ve Uzunada'ya götürüldü. Ancak MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'e ulaşılamadığı için o, gözetim altına alınanlar sırasında yer almamıştır. Bu kararın hemen akabinde Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren yaptığı açıklamada Cumhuriyetin son iki yılı ile Sakarya Meydan Muharebesi'ni karşılaştırmıştır. Ona göre Cumhuriyet'in son iki yılı içerisinde 5241 kişi anarşi ve terör nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Buna karşılık Sakarya savaşında ise 5713 kişi ana vatanları için şehit olmuştur. Bu önemli hususa Kenan Evren'in

dikkat çekmesinin başlıca nedenlerinden biri Siyasi parti idarecilerinin ve hükümetin anarşiye göz yumması olmuştur. Eğer hükümet zamanında doğru olan müdahaleyi yapsaydı, anarşi ve terör yurt genelinde yayılmayacaktı (Dursun, 2018: 95).

Bunun üzerinden çok geçmeden Milli Güvenlik Konseyi'nin kabul ettiği 7 numaralı bildiri ile tüm siyasi partiler yasaklandı. Siyasi partilerin binaları sıkıyönetim komutanları tarafından gözetim altına alındı ayrıca 7 numaralı bildiriyle Milliyetçi İşçi Sendikası Konfederasyonu (MİSK) ve Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) gibi kuruluşlar da yasaklanarak kuruluş başkanlarının gözlem altına alınacağı duyuruldu. 12 Eylül olaylarına kadar geçen zaman diliminde uygulanan sıkıyönetimden bahsederken zikrettiğimiz bazı hususlar darbe sonrası uygulanan sıkıyönetimde de olduğu gibi kaldı. Türk Hava Kuvvetleri, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kızılay dışındaki kurumlar için para toplamak yasaklandı. Bankalarla ilgili de bazı düzenlemeler getirildi. 7 numaralı bildiriye ikinci bir emre kadar bankaların faaliyeti durduruldu. 13 Eylül 1980 tarihinde kabul edilen 10 numaralı bildiriyle ise bankaların faaliyeti onarıldı. Bu bildiride bankaların 15 Eylül 1980 tarihinden itibaren faaliyete başlayabilecekleri açıklanmıştı. 12 Eylül'de kabul edilen 7 numaralı bildiri gerekçesiyle 13 Eylül'den başlayarak siyasi parti binalarının üzerinde yerleşen tüm tabelalar ve siyasi parti isimleri indirilmeye başlandı. Darbe nedeniyle durdurulan spor müsabakaları ve etkinlikler Milli Güvenlik Konseyi'nin 13 Eylülü 1980 tarihinde imzaladığı 13 numaralı bildiriyle yeniden teşkil edilmeğe başlandı. Müsabakaların izlenmesi kuralları ise sıkıyönetim komutanları tarafından kabul edilecek bildiriler sayesinde düzenleneceği her kese duyuruldu. İşçilerin maaşlarına %70 oranında zam yapılması MGK açıklamaları arasında yer alan başlıklardan biri idi. Ayrıca bu

açıklamada işçilerin kendi istekleri ve yaşadıkları olumsuz bir olay dışında işten çıkartılmayacakları bildirilmiştir (Dursun, 2018: 5).

Darbe sonrasında hükümet başına gelen Kenan Evren kamuoyunun ve subaylarının önünde birçok mesele duruyordu. Bu konular hem Türk hem de dünya medyasının ilgi odağı haline gelmişti. Darbeden tam üç gün sonra, yani 16 Eylül 1980 tarihinde düzenlediği basın toplantısında Kenan Evren önlerinde duran ve halledilmesi gereken başlıca konuların şunlar olduğunu açıkladı:

- Anayasa.
- Siyasi Partiler Kanunu.
- Seçim Kanunu Üzerinde Değişikliğin Yapılması.
- Cumhurbaşkanı Seçimlerinin Kolaylaştırılması.
- Ceza Kanununun Yeniden Düzenlenmesi.
- İşçi-İşveren İlişkilerinin Yeniden Düzenlenmesi (Demir, 2017: 64).

Bu düzenlemeler neticesinde cunta kökenli kurucu anayasa oluşturulmuş, mevcut partiler kapatılarak tekrar açılması yasaklanmış, siyasetçilere siyaset yasağı getirilmiştir. 1960 Anayasası'na göre daha az sosyal haklar tanınmıştır. Seçim barajı getirilerek demokratik temsiliyet kısıtlanmıştır.

2.1.5.1. 12 Eylül ve Ülkücü Hareket

12 Eylül gecesi aralarında ülküçülere yaptığı sorgularla, işkencelerle tanınmış olan Zeki Kaman'ın da olduğu bir ekip MHP genel merkezine gelerek arama yapmıştır. Arama

sonrası MHP genel merkezinde bulunan 8 genç ekip tarafından tutuklanmıştır (Türkeş, 1982: 65). Arama sırasında MHP lideri Alparslan Türkeş ne evinde ne de parti genel merkezinde bulunabilmişti. Türkeş, ordu içindeki subayların darbenin olacağına dair uyarması üzerine tedbir olarak evini terk etmiştir. Alparslan Türkeş, üç gün boyunca partiye yakın bir akademisyenin evinde misafir kalmış daha sonra da teslim olmaya karar vermiştir. Alparslan Türkeş, diğer parti genel başkanlarının yanına Uzunada'ya götürülmüş, burada sıkıyönetim başsavcısı Nurettin Soyer tarafından sorgulanmıştır (Turgut, 1995: 435-443).

MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in eski bir subay olması ve eski Milli Birlik Komitesi mensubu olması nedeniyle devlet içinde ki görevlilerle güçlü bir bağı bulunmaktadır. Bu bağlar vesilesiyle 12 Mart 1971 Muhtırası'nın olacağını önceden haber almıştı. Yeni bir ihtilal olacağını da tekrardan bu güçlü bağları vesilesiyle önceden öğrenmiştir. Alparslan Türkeş, ihtilalden haberi olduktan sonra bir süre tedbir olarak gizlenmiş ve ihtilalin sol bir cunta tarafından mı yoksa hiyerarşi içinden mi yapıldığını öğrenmek için beklemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu ve ülkücü gençlik lider kadrosu arasında ilk başlarda ihtilalin ülkücülere karşı olmadığı, onlara dokunulmayacağı görüşü varken daha sonra yapılan gözaltı ve işkenceler ile bu görüş değişmiştir. İhtilale karşı durmak, teşkilatları örgütleyerek ihtilale karşı mücadele verme fikri oluşmuş fakat uygulanmamıştır. MHP Genel Başkanı ve ülkücü hareketin lideri Alparslan Türkeş, ihtilalin sol gruplar veya başka ideolojik cuntalar tarafından yapıldığını, hiyerarşi içinde gerçekleştiğini öğrendikten sonra cuntacılara teslim olmuştur. MHP genel merkezinin ve Alparslan Türkeş'in ihtilal gecesini nasıl karşıladığını nasıl hareket ettiğini Katılımcı 8 şöyle anlatmaktadır:

Oran sitesine giderken yolda artık o Konya yolundan çıktık, Oran'a doğru döndüğümüzde yolda bir yerde durduk. Burada bekleyin dedi başbuğ. Yolun karşısına geçti. Bir araç var birisi tamir ediyormuş gibi kafasını sokmuş arabaya. Rahmetli başbuğ da gitti arabaya kafasını soktu. Bir şeyler konuştular. Bana göre bilgi alış verişi oldu. Çünkü gelince konuştuklarından onu anladım. Sonra başbuğ tekrar bu tarafa doğru gelirken baktım onu tanıdım o vatandaşı. Kendisi doktordu ve milli istihbarat teşkilatı ile de ilişkili olduğunu duyardık. Başbuğ geldi arabaya tekrar bindiğinde bugün çok tedbirli olmamız gerekecek dedi. Sonra ev ve bölge ile ilgili talimatlar verdi, korunması için. Anladığımız ihtilal geliyor. O zaman Nihat Özer Kolordu komutanı, sıkıyönetim komutanı Ankara'nın ve bize düşman bir zihniyetteydi. Yani gerekirse evi korumak için çatışmaya girilmesi gerektiğini söyledi. Eve çıktı evde yaklaşık bir saat kadar kaldı. Sonra Yaşar Okuyan geldi. Zırhlı yeşil bir araba ile geldi. Başbuğ elinde çanta ile çıktı bizim genç arkadaşları kastederek çocuklar burada kalsın dedi. Ben Başbuğ'un makam arabasında o zırhlı araba da Bahçelievler'de bulunan Yaşar Okuyan'ın evine geldik. Orada içeri girerken dedi ki bana bir palto bul dedi. Bide kasket dedi. Ben gittim genel merkezden Mehmet Güçlü'den aldım. Yapılıdır o da. Başbuğ giydi paltoyu, kolları içeride kalıyordu. Kaskette kaşının üstüne kadar düştü. Oradan Yaşar Okuyan'ın arabasına bindiler siz burada kalın gelmeyin dedi. Orada ihtilalden önce son görüşümüzdü. Yalnız giderken bir Gazi Osman Paşa mevzu geçti. Orada evi vardı başbuğun. Ben dedim ki oraya geçiyorlar herhalde. Daha sonraları öğrendiğimiz de orada Halil Şıvgın'ın evine gitmişler. Sağı solu temizlemeye başladık. Arkadaşlara söylemedim ne olacağını. Herkese her şey söylenmezdi. Bugün önemli bir gün temizlik yapalım dedim. Sonra Hasan Çağlayan'a söyledim. Muhsin Başkan'ı aradım ulaşamadım. Bahçelievler'de kullanıldığı iddia edilen araca bindik Hasan Çağlayan ile. Eskişehir yoluna çıktık. Radyoevine gittik, Etlik tarafında tanklar dururdu, birlik vardı oraya baktık. TRT'ye çıktık, TBMM, Genelkurmay oraları da dolaştık gece ihtilal olacak diye. Çok farklı bir şey görmedik. Sonra arkadaşlar ile Bahçelievler'de öğrenci evinde konuyu açtım bu gece ihtilal olacak dedim. Yalnız olacak ama bir hareket görmedik. Arkadaşlar da olup olmayacağı konusunda tereddütteydi. Olursa ne yapalım. Kimisi dedi ki bize dokunmaz biz devlet millet vatansever kişileriz, derdimiz yok. Ondan sonra aranmamız çıkarsa gider teslim oluruz. Bir kısım dedi ki yok ihtilal bu ne olacağı belli olmaz, ihtilal olursa biz kaçalım dediler. Bende niye kaçalım, ihtilal yapıyorlarsa karşı duralım, ulaşabildiğimiz yerlerde direniş grupları oluşturalım dedim ama pek taraftar bulamadım. Sonra sabaha karşı tankların palet seslerini duyduk ve ihtilal öyle yavaş yavaş gerçekleşti (Katılımcı 8, 2022).

Ülkücü gençliğin liderlerinden Ramiz Ongun, Alparslan Türkeş'in yurtdışına çıkın talimatıyla yurtdışına gitmiş, Ülkü Yolu Derneği Genel Başkanı Yaşar Yıldırım Isparta'da 24 Aralık 1980 tarihinde, Ülkücü Gençlik Derneği Eski Genel Başkanı Hasan Çağlayan Ankara'da 28 Ocak 1981 tarihinde, Ülkücü Gençlik Derneği Eski Genel Başkanı Şefkat Çetin ise Ankara'da 1984 yılında yakalanmıştır. 12 Eylül Askeri Müdahalesi'nin gerçekleşmesi ile lider kadrosunun dışında parti ve dernek genel merkez yönetimi, il yönetimleri ve birçok mensubu tutuklanmıştır.

12 Eylül İhtilali'ni gerçekleştiren cunta idealist gençliği silindir gibi ezerek, cezaevlerine, işkencehanelere doldururken gençliği siyasetten uzaklaştırmak, başka unsurlar üzerine ilgilerini odaklamak için, depolize etmek için spor ve magazini araç olarak kullanmış, bu araçlara teşvik etmiştir (Şehsuvaroğlu, 2015: 232).

2.1.5.2. 12 Eylül ve Muhsin Yazıcıoğlu

“Muhsin Yazıcıoğlu, darbeden önceki gün memleketi olan Sivas Şarkışla'da Hasan Bölücek'in evinde bulunmaktaydı. Muhsin Yazıcıoğlu'na bir haber gelerek birtakım söylentilerin ortada dolaştığı ve Türkiye geneli arama yapılacağı söylemişti. Yazıcıoğlu, arkadaşlarıyla yaptığı istişare sonucunda askeri bir müdahalenin olabileceğini düşünmüştü. Hasan Bölücek'in evinde kalırken gece uyandırılarak darbenin yapıldığı haberini radyodan dinlemişti. Muhsin Yazıcıoğlu, Sivas'taki teşkilatları darbeye karşı uyararak ailesi ile vedalaşmış ardından Ankara'ya gitmek üzere hareket etmiştir. Yol üzeri Kayseri'ye uğrayarak buradaki teşkilat yöneticileri ile durum değerlendirmesi yapmıştır” (Katılımcı 8, 2022).

“Muhsin Yazıcıoğlu Ankara'ya geldiğinde ölkücü gençlik liderleri olan Şefkat Çetin, Ramiz Ongun, Hasan Çağlayan gibi isimlerle görüŐerek istişarede bulunmuştur. Daha sonra Yazıcıoğlu Anadolu'nun farklı Őehirlerine giderek askeri müdahaleye hazırlıksız yakalanan teşkilatları toparlamaya çalışmış ve kaçak durumunda bulunan ölküçölere güvenilir bir barınma sağlamaya çalışmıştır” (Katılımcı 9, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu, Ankara'ya döndüğünde tutuklanan ölküçölerin, C-5 adlı yerde özel sorgulardan geçirildiğinin ve işkence edildiğinin haberini almıştır. Alparslan Türkeş, Muhsin Yazıcıoğlu'na haber göndererek yurt dışına çıkmasını aksi takdirde yakalarlarsa çok işkence edeceklerini iletmiŐtır. Muhsin Yazıcıoğlu gelen bu habere, arkadaşlarım işkence görürken, idam sehpaalarına çıkarılırken ben yurt dışına çıkamam, onların yanında olmam gerekir diyerek bu isteği reddetmiŐtır (Öznur, 1999: 611-612).

Muhsin Yazıcıoğlu, 28 Ocak 1981 tarihinde kaçak ölküçölülerle buluŐmayı planlarken gelen bir ihbar üzerine Zeki Kaman ve Dürüst Oktay'ın başında bulunduğu bir ekip tarafından evi sarılarak yakalanmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, elleri ve gözleri bağlanmış bir etraftan kendisine vurulduğunu ifade etmiŐtır. Bu Şekilde 12 Eylül'den tam 5 ay sonra tutuklanarak ölküçölüler için özel hazırlanmış olan işkence ve sorgulama göreceklere C-5'e götüröldüğünü Şöyle anlatmaktadır:

Atatürk Öğrenci Yurdu'nun önünde gözümü bağlayıp ellerimi kelepçelediler. Başka bir ekibe devrettiler. Ama gerçekte devir miydi yoksa o süsü mü verdiler, anlayamadım. Bir nizamiyeden geçtiğimi anladım. Kolundan tutarak indirdiler. Daha orada saçından solundan arkamdan tekme atmaya başladılar. “Kolumu bırakın.” diye direndim. Arkadan enseme vuruldu, kafam bir yere çarptı ve alnından aŐađıya doğru ılık ılık kan aktı. “Bir dakika baŐım “ dedim “geber lan” dediler “Zaten gebereceksin...” dediler. Hakaret ede ede, vura vura götürdüler, ayakkabılarımı, çorabımı çıkarttılar. Bir kalasın üzerine sırt üstü

yatırıldım ve iple bağlandım. O zaman ki, Ülkü Ocakları'nda, MHP gençlik kollarında görev yapmış ama henüz yakalanmamış olan kişileri soruyorlardı.

Kendi vicdanım da doğru kabul ettiklerimin dışında hiçbir şeyi asla kabul etmeyeceğim. Gerekirse bir ülkücü işkence masasında ölür. Böyle bir psikoloji ile karşı koyuyorum. Beni yatırır yatırmaz serçe ve ayak parmaklarından devreyi tamamlayacak şekilde cereyan verdiler. Bundan çok etkilenmedim. Sonra bütün çamaşırlarımı çıkarttılar. O zaman hayat duygusuyla direnmeye başladım ve orada ilk hatayı yaptım. Çünkü yapılandan etkilenmiş olduğumu anladılar.

Kollarım açık olarak, üzerime omuzumdan bir kalas bağladılar, “T” şeklini aldım. Bir sandalyenin üzerine çıkartıldım. Kalas tavanda bir yere çengelleri asıldı, sandalye altından çekildi, havada sallanarak boşlukta kaldım. O şekildeyken küçük parmağımdan ve tenasül uzvumdan elektrik verdiler. İşkenceden ziyade soyundurulmuş olmaktan etkilendiğim anlaşıldığı için, sonraki sorgulara soyundurularak alındım (Bakiler, 2015: 226).

Muhsin Yazıcıoğlu, C-5'te gördüğü işkence ve sorgularla üzerine suçlar yıkılmak istenmiştir. İşkence zoruyla başka kişilerden ifade alınarak Bahçelievler Olayı, Erzurum Mahallesi'nin taranması ve benzeri faili meçhul olaylar ile Muhsin Yazıcıoğlu hakkında suç isnat edilmeye çalışılmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu işkencelerle alınan ifadesinde bu suçların hiçbirini kabul etmemiştir.

2.1.5.3. Cezaevi Günleri ve Karıştır-Bariştir Uygulaması

12 Eylül Askeri Müdahalesi olduğu zaman cezaevlerinde sol ve sağ mahkûmlar karışık halde koğuşlarda kaldırıılarak karıştır-bariştir uygulanması uygulanmaktaydı. Muhsin Yazıcıoğlu, 26 gün süren işkence ve sorgunun ardından Mamak Askeri Cezaevi'ne götürülmüştür. Cezaevine geldiği ilk günlerde kafes adı verilen bir yerde sol ve sağ görüşlü

tutuklularla beraber kalmıştır. Kafeste dayak atılarak askeri eğitim görmüş ve cezaevi kuralları öğretilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu verdiği bir röportajda karıştır-barıştır uygulamasının uygulandığı kafesi şöyle anlatmaktadır:

Mamak Cezaevi'nde kafes diye bir yer var. Üç tarafı demir parmaklıklar ile çevrili. Biz de girdik o kafese. Her hareket için izin almak zorundasınız. İzinsiz oturduğunuz için coplanıyorsunuz. İster bir kişi ol, ister yirmi kişi, belli saatlerce kal, rahat, hazır ol, yerinde say, uygun adım marş. Kafesin içinde dört dönüyorsunuz. Ayağını şaşırttın. "Gel bakayım", dayak. Niye gözüme baktın? Dayak. Solcular da, ülkücüler de aynı kafeste. Konuşmak yasak. Kesinlikle, sağına-soluna bakamıyorsun. Sadece önüne bakacaksın. Çağrıldığın zaman tavana bakarak gideceksin (Öznur, 2016: 293).

Muhsin Yazıcıoğlu, kafesten sonra bir müddet karıştır-barıştır uygulamasının uygulandığı bir koğuştta kalmış daha sonra iki buçuk metrekairelik hücreye alınmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, aynı hücrede üç tane sol görüşlü kişi ile beraber kalmıştır. Bu kişilerden solun lider kadrosunda olanlardan Dev Yol Merkez Komite Üyesi Nasuh Mitap, Dev-Genç Genel Başkanı Mehmet Ali Yılmaz'dır. Muhsin Yazıcıoğlu, zaman içinde beraber kaldığı solcularla konuşma imkânı olmuş ve onlara aklında soru işareti kalan bazı olay ve eylemlerin sormuş onların içinde de iyi niyetli vatanperver, milletin menfaatini düşünen kişiler olduğunu düşünmüştür. Bu kişilerle aralarında geçen bir diyalogu Muhsin Yazıcıoğlu şöyle anlatmaktadır:

Biz Mamak cezaevinde tecrit hücresinde kalıyoruz. Yanında Dev-Genç Genel Başkanı Mehmet Ali Yılmaz ve Devrimci Yol Merkez Komite Üyesi Nasuh Mitap kalıyor. Söz sözü açtı sonunda onlar bana sordular, ODTÜ'ye niçin müdahale ettiniz, diye. Dedim siz boykot yapmıştınız, biz de sizin bu hâkimiyet mücadelesi anlamında yaptırırız bu boykota razı olmadık. Siz niye boykot yapmıştınız diye sordum "Henry Kissenger'ın Türkiye ziyaretini protesto için yaptık, Vietnam katili Türkiye'ye gelmesin diye yaptık" dedi. "keşke bize söyleseydiniz de, Tandoğan meydanında beraber miting yapsaydık"

dedim. Neden okulda yapıyorsunuz bunu? Neden eğitim engelliyorsunuz? Neden Kızılay'da yapmıyorsunuz? Neden havaalanında yapmıyorsunuz? (Erkoca, “2, 5 Metrekare Hücre, 3 Dev Gençli, Bir de Ben, ” 2000: 14).

Muhsin Yazıcıoğlu, beş buçuk yıl beraber hücrede yattığı sol liderlerle birbirlerinin haklarını koruyarak kaldıklarını, askerlerin içlerinden birine dayak attıkları zaman birbirlerinin yarasını sardıklarını ifade etmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, dışarıda düşman oldukları devrimcilere işkence yapılırken üzüldüğünü ve bazen de dayanamadığını belirtmiştir. Bir solcu gence yapılan işkenceye karşı çıktığı için cezaya çarptırılmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu ve ülkücü gençler kendilerini ziyarete gelen ailelerine görüş günleri kendilerine yapılan işkencelerden kalan izleri göstermemeye çalışmıştır. Cuntacılar tarafından ülkücü gençlere İstiklal Marşı'nın okutulması dahi bir işkence olarak uygulanmıştır (Öznur, 2016: 308-309).

“Sokakları paylaşamayanlar, mahallelere sığmayanlar, şehirleri görüşemeyenler hatta Türkiye'yi birbirini sığdıramayanlar, iki buçuk metre kare hücreye sığıldılar. İki buçuk metre kare hücrede birlikte yaşama imkânı bulduk. Orada bir hukuk kurduk ve yaşadık.” (Erkoca, “2, 5 Metrekare Hücre, 3 Dev Gençli, Bir de Ben, ” 2000: 14).

diyerek 12 Eylül'ü ve yaşattıklarını özetleyen Muhsin Yazıcıoğlu karıştır-barıştır uygulamasına özetleyerek uygulamanın neden başarısız olduğunu şöyle açıklamıştır:

İnsanları bir araya getirip zorla karıştırıp zorla barıştırmaya çalıştılar. 4 solcu arasında bir ülkücü koyup güya barıştırdılar. Uygulamanın zararları da faydaları da oldu. Bizler, Sol görüşlü arkadaşlar için de iyi niyetli, dış bağlantıları olmayan, ülke menfaatlerini fikir sahibi olduğunu gördüğümüz arkadaşlarımızla diyaloga girme imkânı bulduk. Ancak diğer taraftan pek çok zararı da oldu. Cepheleşmenin artmasına yardımcı oldu. Mesela ben beş buçuk sene onlarla beraber oldum. Ayrıca Sol görüşlü olanlardan doğrudan dışa bağımlı olanları tespit etme imkânı sağladık. Kısacası karışık ama pek fazla barışamadık. (Kara, Gündüz, 1996).

Muhsin Yazıcıoğlu ve hapisteki ülkücüler yıllardır çatışma içerisinde oldukları sol görüşlü kişilerle aynı cezaevini paylaşınca birbirlerini yakından tanıma ve anlama fırsatı bulmuşlardır. Bu yakından tanıma ile genel anlamda aynı coğrafyanın insanı olduklarını, aynı toprakların kültürüne sahip olduklarını kavramış ve karşıdakilerinin, Türkiye'yi en az kendileri kadar sevdiğini anlamışlardır. Bu durum Muhsin Yazıcıoğlu'nun ve ülkücülerin demokrasi anlayışlarına katkı da bulunmuştur. 12 Eylül öncesi Ülkücü Gençlik Derneği genel başkanlarından Katılımcı 6 bu durumu şöyle özetlemiştir:

Her zaman sol gruba bizi başkaları anlattı, bize de sol grubu başkaları anlattı. Ancak hapishaneye düştükten sonra onları her şeyiyle birebir görmeye başladık onlarda bizi görmeye başladı. Ancak bizim bir araya geliplerimiz demokratik bir ortamda olmadığı için birbirimize yaklaşmamız fikirleri netçe söyleyip tartışmak kolay olmadı. Bu fırsat zaman zaman ortaya çıktı. Muhsin Yazıcıoğlu Başkan'ın şöyle bir avantajı oldu tecritte yattılar, orada yatınca tecrit içerisinde gruplaşma fazla olmuyordu. Dört tane insan kalıyorlardı, sohbet ediyorlardı. Ancak koşullarda kalan arkadaşlarımız arasında sanki Berlin Duvarı vardı. Aynı odada kalmamıza rağmen arada duvar vardı, insanlar ayrıştı. Burada bizden daha çok sol grup bizden etkilendi aslında. Onlar bizi Amerika'ya Türkiye'yi satan insanlar olarak görüyorlardı, bizde onları Türkiye'yi Rusya'ya satan insanlar olarak görüyorduk. Fakat içeriye girdiğimizde onların, bizimde etten, kemikten kandan, aynı memleketten ve aynı hamurdan yoğrulmuş insanlar olduğumuzu daha net anladık. Onların üzüntüleriyle bizim üzüntülerimizin, onlardaki hasletlerin bizdeki hasletlerle aynı olduğunu gördük. Netice itibariyle aynı toprakların insanlarıyız biz. İstisnai olduklarına inandıklarım vardı ancak genel olarak vatan haini olmayan birçok insanı gördük.

Ve felsefemizde şuydu: ya işte üç tane komünist ölmüş buna kim çok sevinir? Kavganın karşı grubu sevinir ancak bunlar şüursüz sevgidir. Asıl sevinenler o gün Türkiye'nin düşmanlarıdır. Çünkü Türkiye'de korkunç bir ayrışmışlık var ve insanlar birbirlerini öldürüyorlar. Onlar için ha ülkücü ölmüş ha komünist ölmüş fark etmez. Onlar bunun sevinci içindeydiler. Bizim düşüncemiz buydu rabbime şükürler olsun. Bir ana ağlıyor bir baba kardeşler bacılar ağlıyor. Belki de komşumuz belki de köylümüz bunlar. Biz bunları şüurlu bir şekilde anlatır duruma gelmiştik. Belki de bu lider kadronun

birikiminden, şuurlu hareketlerinden kaynaklanan bir durumdu bu. Yani hapishaneden çıktıktan sonra bu bizde daha da netleşmiş hale geldi. Iğdır'da ülkücülerle PKK'lıların arasında çatışma çıktığında bizi, kavgayı gidip büyütmemiz ve harlamamız mevzusunda zorladılar. Yani o da kurgulanmış bir hareketti, bu durum hapishaneden önce olsa atlar giderdik oraya. Ve topluma ve Türkiye'ye zarar verebilirdik. Ancak bu oyunun farkına varıp olayı durdurduk. Ondan sonrada zaten Türkiye'de yeniden milleti birbirine kırdıramayacaklarını anladılar. Şimdi Muhsin Yazıcıoğlu'nun fikriyatındaki değişikliklerden birisi bu olabilir. 12 Eylül öncesi gidip müdahale edebilirdi ancak hapishane hayatından sonra durdurdu (Katılımcı 6, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu ve ülkücü gençlik ile sol örgüt ve liderleri karıştır-barıştır uygulaması ile uğruna kavga ettikleri devlet tarafından beraber işkenceye uğramış, birbirlerini tanıma, görüşlerini, tutumlarını öğrenme imkânı bulmuşlardır. Bu durum gençlikte temel insan hakları ve hürriyetleri konusunda, demokrasi hakkında algılarını, bakış açılarını değiştirerek hapisten çıkmalarından sonraki süreçte siyasete atıldıklarında bu konulara değinmelerine neden olacaktır.

2.1.5.4. Yargılama

Askeri savcı Nurettin Soyer ve diğer beş savcı tarafından 29 Nisan 1981 tarihinde oluşturulan 945 sayfalık bir iddianameyle "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası" resmen açılmıştır. İlk duruşma 19 Ağustos 1981 tarihinde yapılmıştır (Akınar, 2016: 170) Milli güvenlik konseyinin 16 Ekim 1981 tarihinde aldığı karar ile MHP kapatılmış ve tüm mal varlığına el konulmuştur. Duruşmalar toplu halde görülmüş ve yaklaşık beş yüz kişinin olduğu ilk duruşmada ülkücü gençler herkesi şaşkınlığa uğratan bir eylem gerçekleştirmiştir. Ülkücü sanıklar liderleri Alparslan Türkeş salona girdiği an hep bir ağızdan İstiklal Marşı'nı okuyarak

onun herkes tarafından ayakta karşılanmasını sağlamışlar ve hepsinin dimdik durduğunu ailelerine, dava arkadaşlarına, mahkeme heyetine göstermek istemişlerdir. Bunun yanı sıra liderleri Alpaslan Türkeş'e de sen dik dur biz arkadayız mesajı vermek ve idamla yargılanan arkadaşlarına moral vermek istemişlerdir. İstiklal Marşı'nın okunması hadisesinde meşvereti kuran ve organize eden Muhsin Yazıcıoğlu olmuştur. Ülkü Ocakları'nda gösterdiği liderliği, cezaevinde de mahkemede de göstermiştir. Muhsin Yazıcıoğlu verdiği bir röportajda bu anı şöyle anlatmaktadır:

Mahkeme için 400 kişi baraka salonda toplandık. Birbirimizle konuşmamız yasaktı. Fısıltıyla konuşarak bir karar aldık ve arkadaşlarımızı haberdar ettik. Dedik ki, "Türkeş Bey salona girince hep birlikte ayağa kalkacağız. Mahkeme heyeti içeri girince de İstiklal Marşı okumaya başlayacağız. "Yeterli iletişimi kuramadığımız için olacak, Türkeş Bey içeri girince bütün arkadaşlarımız ayağa kalktılar ve hep bir ağızdan İstiklal Marşı'nı okumaya başladılar. Bu sırada mahkeme heyeti henüz yerini almamıştı. Kürsünün arkasından sadece kafaları görünüyordu. İstiklal Marşı okundu için hazır ol vaziyetinde beklediler. Enteresan bir enstantane oluşmuştu ("12 Eylül Rejimi İstiklal Marşı'nı Cop Gibi Kullandı," 2006: 15).

Toplamda 333 duruşma yapılan MHP ve ülkücü kuruluşlar davası 5 yıl 11 ay sürmüştür. 9 Nisan 1985 tarihinde cezaevinden çıkan Alpaslan Türkeş siyasi yasaklı bulunmaktaydı (Satılmış ve Turhan, 2002: 423). MHP ve ülkücü kuruluşlar davası 7 Nisan 1987 tarihinde sonuçlanmış onlarca kişi müebbet hapse kadar ceza almış ve beş kişi idam cezasına çarptırılmıştır. Bu idamların yanı sıra dört kişi de daha önceki yargılamaların neticeye varması nedeniyle idam edilmiştir (Türkiye, 1987).

Cuntacılar tarafından işkence altında alınan ifadeler ve bunun yanı sıra kanıtsız, hukukta olmayan gereksiz nedenlerle Nurettin Soyer tarafından birçok ülkücü hakkında cezai

işlem istenmiştir. Bunlara örnek olarak MHP Milletvekili ve Genel Başkan Yardımcısı Agâh Oktay Güner'in Ülkü Ocakları'nda seminer vermesinden dolayı Nurettin Soyer'in Agâh Oktay Güner hakkında idam istemesini gösterebiliriz (Bakiler, 2015: 31). Muhsin Yazıcıoğlu, beş buçuk yılı hücrede olmak üzere toplam yedi buçuk yıl cezaevinde kaldıktan sonra 9 Nisan 1987 tarihinde beraat ederek serbest bırakılmıştır. Fakat Muhsin Yazıcıoğlu'nun yargılaması 17 yıl sürmüş ve hiçbir ceza almadan beraat etmiştir (Başaran, "Derin Millet İktidar Olmalıdır, " Referans, 2003)

Ülkücü harekete mensup kişiler, 12 Eylül'de uğruna canlarını vermeyi göze aldıkları devletin eliyle kendilerine işkence edilmesi ve senelerce cezaevinde kalmaları nedeniyle hayal kırıklığına uğramışlardır (Bora-Can, 2015: 82) Darbenin kendilerini çok etkilemeyeceğini düşünen ülkücüler, devrimciler ile aynı koşulda olmuşlar, hatta daha ağır işkencelerden geçmişlerdir. Bu yüzden ülkücüler, dönüşüme uğramış daha sonraki siyasi hayatta da ülkücü camiadan kopmuşlardır (Eren, 2019: 67).

"12 Eylül'den sonra cezaevinde yatan gençlerde fikri dönüşüm, değişim olmuştur. Kendisini öğrenci olayların içerisinde bulan, sağ fikri yapısı sağlam olmadan kuru kuruya milliyetçilikle, vatan, millet sevdasıyla o fikre sahip olan gençlerin cezaevinde okuma, kendilerini geliştirme fırsatları olmuştur. Cezaevi sürecinden önce idealizm hiçbir etken olmadan insanlarda oluşmuştur. Kendi kültür yapısına göre benimsemişlerdi. Fakat cezaevinde bazı kişilerin de etkisiyle veyahut bazı sivil toplum kuruluşlarının ve cezaevine götürdükleri kitapların etkisi ile cezaevinde kamplaşmalar olmuştur. Bazı ülkücüler arasında komünistlerle çatışırken hayatlarını kaybeden arkadaşlarının şehit olup olmadıklarına dair tartışmalar, sorgulamalar başlamıştır. Çünkü bu kişiler o kadar derin konulara girerek, cezaevinde içinde

buldukları boşluktan dolayı okuyarak fikir kargaşası içine girmişlerdir. Muhsin Yazıcıoğlu ve diğer ülkücüler net bir şekilde ihtilal öncesi girdikleri mücadeleyi samimi bir şekilde savunmuş, vatan için mücadele ettiklerini ve vefat eden arkadaşlarının şehit olduklarını savunmuşlardır. Cezaevinde okuma fırsatı bulan ülkücüler arasında farklı ideolojik ve dini akımlardan etkilenenler olsa da kendini geliştiren, üniversite okuyan, dil öğrenen ülkücüler de olmuştur. Farklı ideolojik ve dini akımlardan etkilenen ülkücüler de radikalleşmeler görülmüş hatta tekfirde bulunanlar görülmüştür” (Katılımcı 2, 2022).

Ülkücüler içerisinde ki bu dönüşümü ve sorgulamaları BBP'nin eski yayın organı olan Gündüz gazetesinin eski genel yayın yönetmeni ve eski Bizim Ocak genel merkez yöneticisi Katılımcı 7 şöyle anlatmaktadır:

12 Eylül MHP ve ülkücü kuruluşlar davasında cezaevine giren ülkücüler yani aksiyondan cezaevine giren ülkücülerin büyük bir çoğunluğu iç sorgulamaya girdiler. Muhsin Başkan'ın iç sorgulaması daha da derinleşti ama sadece işin aksiyon planında kalan birçok insan kendisini sorgulamaya başladı. Yani ben ülküçüyüm tamam güzel, sorun değil ama eksiklerim neler? Ölçüp tarttığımda, milliyetçiliği vatanseverlik olarak gören canını ortaya koyan ülkü ocaklarının vatansever olduğu idrakine vardı insanlar. İnanç noktasında durumum ne ameli noktada durumum ne? Bunu sorgulayınca İslami yönden bir şey oldu. Açtırma sürecine girdiler. O dönemde cezaevinden mektuplar gelirdi bizim ocak dergisine. O mektuplarda hep dini sorgulamalar görürdük. Ama çok yoğun hatta yer yer ifrata varan, aşırılıklara varan yaklaşımlar görürdük. Ahmet Yesevi çizgisinin de ötesine taşan yaklaşımlar. Ahmet Yesevi çizgisi malum sırat-ı müstakim, orta yol, ehl-i sünnet vel cemaat çizgisidir. Cezaevinde onu da zorlayan fikirler gelirdi. O yüzden de ülkücülerden bir kısmının İslami hassasiyetlere daha ön plana almaya başladılar. Milliyetçilik fikrinin biraz daha geri plana atmaya başladılar. Ve bu denge biraz şaşı o süreçte. Ülkücü hareket, Tanrı korusun ve yüceltsin sözünden sonra Tanrı Dağı kadar Türk Hıra Dağı kadar Müslüman sloganına geldi. En son geldiği nokta darbe zamanında, kanımız aksa da zafer İslam'ındı. Türkçülükten başlayıp Türk-İslam'a oradan da en son sadece İslam'a kadar gelen şeydi. Ama

tabii Muhsin Yazıcıoğlu daha başından beri zaten Türklükle İslamiyet'i birbirini destekleyen unsurlar olarak görürdü (Katılımcı 7, 2022).

Cezaevlerinde kalan ülkücüler hapishaneyi “medrese-i yusufiye” olarak adlandırılmıştır. Ülkücüler arasında Kur'an'ı Kerim okumasını bilmeyenler cezaevlerinde öğrenmiş, dini hassasiyetleri daha da artmıştır. Yoğun okumalar yapılmış, iç sorgulamalara gidilmiştir (Avcı ve Koç, 2022: 277). Medrese-i yusufiyede kalan ülkücüler işkence görürken daha da İslamileşmiş hapisten çıktıktan sonra da daha çok İslami söylemlerde bulunmuşlardır (Kantar, 2018: 218). Devleti baba olarak gören ülkücüler devlet tarafından işkenceye maruz kalınca devleti sorgulamış ve Türkeş'in dâhi tutuklanması nedeniyle Alparslan Türkeş hakkında olan sorgulamalar başlamıştır (Öztunç, 2008: 53). Fakat Muhsin Yazıcıoğlu'nda fikri ve teşkilat açısından herhangi bir sorgulama, fikri dönüşüm olmamıştır.

2.2. Hapisten Siyasi Arenaya: MÇP'li Yıllar

Muhsin Yazıcıoğlu, 7 Nisan 1987'de mahkeme sonucu tahliye almış 9 Nisan 1987 tarihinde yedi buçuk yıl suçsuz yere hapis yattıktan sonra serbest bırakılmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu hapisten çıktıktan sonra “Nerede Kalmıştık?” diyerek davasına, arkadaşlarına ve camiasına olan sadakati göstermiştir. Muhsin Yazıcıoğlu hapisten çıktıktan sonra hapiste kalan ülkücülerin ve onların ailelerinin ihtiyaçlarının giderilmesinin ilk yapılması gereken iş olarak düşünmüştür. Bu maksatla Muhsin Yazıcıoğlu, daha önce cezaevinde kalan ülkücülere ve ailelerine yardım ederek kendini “Mamak'a adayan adam” olarak isimlendirilen Galip Erdem'in başkanlığını yaptığı SOGEV vakfının başına geçmiştir. Alparslan Türkeş, küs olduğu Galip Erdem'i SOGEV'in başkanlığının yürütmesini istememiş ve bu nedenle Muhsin Yazıcıoğlu'nun

başkan olmasını istemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu başkanlığı döneminde ve daha sonraki süreçte hapisshanede bulunan ölkücölere ve onların ailelerine düzenli olarak yardım etmiştir (Kösoğlu, 2002: 42-46).

SOGEV'in yanında Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları Gençlik, Kültür ve Sanat Ocakları'nı kurmuşlardır. Bu yapılanmanın amacı ölkücü gençleri tekrardan bir araya getirmek olmuştur. Gençlik, Kültür ve Sanat Ocakları başka bir deyişle Ölkü Ocakları'nın devamı niteliğindedir (Yanardağ, 2002: 366).

Ölkücü hareket siyasi arenada 1983 yılında kurulan Muhafazakâr Parti ile daha sonra da ismi değişerek Milliyetçi Çalışma Partisi olarak temsil edilmekteydi. Her ne kadar ölkücü bir parti bulunsa da 12 Eylül sonrasında ölkücüler dağılmış ve farklı siyasi partilerde, siyaset yapıyor durumdaydı. Her ne kadar Alparslan Türkeş gerek siyasi yasaklı döneminde gerekse yasağın kalktığı ve MÇP'nin başına geçtiği dönemde buna tam anlamıyla engel olamamıştı. Özellikle parti içerisinde Türkesiz, Türkeş'in genel başkan olmadığı bir yönetim isteyen kesim olmuştur.

Cezaevinden çıkan ölkücüler, senelerce hapis yatmanın, işkenceye uğramanın yanından hapisten çıktıktan sonra parasızlıkla, işsizlikle karşı karşıya kalmışlardır. Zor şartlarda hayatlarını idame ettirmiş, düzen kurmuş, evlenmişlerdir. Devlet kadrolarına girememişlerdir. Bu zorlukları çekerken hapiste yatan arkadaşlarını düşünmek zorunda ve onlara yardım etmek durumunda kalmışlardır. Bir boşluğa düşen ölkücüler arasında bazı kişiler para kazanmak için farklı yollara başvurmuşlardır. Medrese-i yusufiyeliler, gençliğini cezaevlerinde bırakıp çıktıktan sonra parti içerisindeki gruplaşmalara tanık olmuşlardır. Uğruna mücadele ettikleri

fikre uzak olan insanların partide görev yaptıklarını görmüşlerdir. Alpaslan Türkeş'in ülkücüleri toplamak üzere davetiyle partiye katılan Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları, zaman içerisinde bu kişilerle ters düşmüşlerdir. Bu durumu ÜGD eski Genel Başkanı ve BBP Eski Çorum Milletvekili Katılımcı 6 şöyle açıklamaktadır:

Hapishaneden çıktığımız zaman zor şartlarla hayata başladık biz. Evimizin geçimini sağlayamayacak şartlarda başladık. Hapishaneden çıkan binlerce kardeşlerimiz çok zorlandılar, bunlar devlet kadrolarına alınmadılar. Korkunç bir hayat mücadelesi başladı, bu mücadelede ister istemez bazı arkadaşlarımız kolay para kazanmak için yanlış yollara gittiler. Partide zor şartlarda hayatını devam ettiriyor. Ekonomik olarak devam edebilmek için fikri olarak farklı insanlarla beraber olmak gerekti. Ve bunlar parti içerisinde çok etkili olmaya başladılar. Biz mücadelenin içinde hayatımızı canımızı ortaya koyarak gelmişiz. Fakat yönetici olarak bir kısım insanları bu kadronun kabul etmesi mümkün değil ve bunlar partinin siyasetine de hâkim olmaya başladılar yani ta ki manevi değerlere varıncaya kadar, hatta ve hatta o zaman Türkiye de PKK'nın ayrıcılığı ve bölücülüğü meselelerine varana kadar birçok noktada düşünce farklılıklarımız ortaya çıktı. Bu farklılıklar bir ceviz kabuğunu doldurmayacak büyüklükte olabilir. Ancak parti içerisinde menfaat çatışmaları olunca bunlar çok büyütüldü. Bu sefer parti içerisinde bu kadroların hamaseti biraz daha fazla, fikir ve düşüncelerde birlikteliği ön plana çıkartarak tavizsizlik olan ülkücü tabanı biraz daha tasfiyesi ortaya çıktı. Bu süreç yavaş yavaş öyle noktalara geldi ki, önümüzdeki seçim ve kongrelerde artık bu tabandan gelen insanların yer alamayacağı noktaya gidiş oldu. Ya kabullenip susup fikrini söylemeyeceksin ya da fikrini söylediğin zamanda dışlanacaksın. Bizim tarzımız olarak buna tamamen karşıydık, bu sefer sertleşmeye başladı sertleşince kırılmalar oluyor. Şimdi bir kısım arkadaşımız bu konuyla ilgili yumuşadı. Fakat onların problem değil dediği şeyler bizim gibi partiden ayrılanlar için iman meselesi haline dönüştü. Bu sefer bir baktık ya biz niye bu hayatın mücadelesini verdik, bu kadar insanımız neden şehit oldu? Bunları düşününce biz daha da asabileştik. Belki birçok arkadaşımız söylememiştir ama tartışmanın boyutu fiiliyata doğru gitti. Gidince de Allah göstermesin bünyenin içinde daha sıkıntılı ve kötü durumlar oluşacağı düşünülerek sadece fikir ve düşünce olarak bir noktada kalsın düşüncesiyle partiden ayrılma fikri ortaya çıktı. Partide kaldığımız halde parti içerisinde komünist ülkücü gibi

gözükölmeye başlayacaktık. Allah göstermesin öyle değil de yani birbirimize karşı artık düşman olarak göreceğimiz noktaya doğru gidiş vardı. Böyle olsa biz gençlikten gelen birikimle galip gelebilirdik fakat burada galip olmak bile büyük bir mağlubiyet ve ihanettir (Katılımcı 6, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu'nun da dâhil olduğu ölkücü gençlik liderleri, ölkücü hareketteki bu dağınıklığı önlemek amacıyla yaptıkları bir toplantıda, ölkücüleri MÇP çatısı altında toplamak amacıyla topluca MÇP'ye üye olmaya karar vermişlerdir. Dokuz ölkücü gençlik lideri, Milliyetçi Çalışma Partisi'nin 27 Kasım 1988'de Ankara'da yapılan ikinci olağan büyük kurultayından önce MÇP'ye üye olmuşlardır. Yapılan MÇP ikinci kurultayında Muhsin Yazıcıoğlu bir konuşma yapmıştır. Yaptığı konuşmada demokrasiye şöyle vurgu yapmıştır:

Milletin yönetime katılmasına güçlendirecek düzenlemelere cesaretle gidilmeli, millete güvensizlik gösterilmelidir. Sivil topluma gerçekleştirebilmek için bütün kurumlarıyla demokratik hayatı öлке geneline yaymak kaçınılmazdır. Bu açıdan da mahalli idarelerin güçlendirilmesi ve merkezden idarenin bürokratik labirentlerden kurtarılarak yeniden yönetime ağırlık kazandırılması gerekir. Bu yöneliş, gerçekten Merkezi idareleri de güçlendireceği gibi halkın kendi iradesini, kendi hayatında geçerli kalmasını sağlayacaktır. En küçük toplum kesitinden, öлке geneline kadar her kademedeki geleneğimizdeki şura anlayışıyla günümüzün demokratik yaklaşımı, kararların oluşmasında belirleyici faktör kılınmalıdır (Öznur, 2016: 272-273).

Muhsin Yazıcıoğlu, MHP Genel Sekreteri Devlet Bahçeli'nin yanında genel sekreter yardımcısı görevine getirilmiş ve diğer ölkücü gençlik liderleri merkez karar yönetim kurulu üyeliğine getirilmiştir (Turhan, 2019: 71). Milliyetçi Çalışma Partisi hızlı bir toparlanma sürecine girmiştir. Türkiye, 26 Mart 1989 tarihinde yerel seçimlere gitmiştir. MÇP lideri Alparslan Türkeş, seçim çalışmalarında sık sık 12 Eylül sonrası diğer partilerde görev alan

lkclere yuvaya dnn çağrısında bulunmuştur (Milliyet, 1989). MP daha önceki seçimde %3 barajını aştamadığı için resmi medya organlarından ve hazine yardımımdan yararlanamamıştır. (Bora, 2015: 375)

Erdal İnönü'nün genel başkan olduğu SHP seçimlerde birinci çıkarken iktidar partisi olan Anavatan Partisi %15 oy kaybederek %21'e kadar gerilemiş ve büyük bir şaşkınlığa uğramıştır. Milliyetçi alışma Partisi ise %4, 14 oy alarak Elazığ, Erzincan ve Yozgat belediye başkanlıkları ile 10 ilçe belediye başkanlığını kazanarak büyük bir başarı elde etmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu ve diğer lkc gençlik liderlerinin MP 'ye katılmalarının seçimde elde edilen başarıya katkı sağladığı gözlemlenmiştir (Arıkan, 2008: 25). Seimdeki başarının diğer bir kazanımı da Anavatan Partisi'nde ve Doğru Yol Partisi'nde bulunan lkclerin bir kısmının Milliyetçi alışma Partisi'ne geri dönmüş olmalarıdır (Uzun, 2005: 296). MP yöneticileri, Anadolu'nun orta bölgelerinde kazandıkları başarı ile 12 Eylül öncesindeki yükselişini yakalayabileceğini ve iktidara gelebileceğini düşünmüştür (Nihat ve Cemiloğlu, 1995: 115).

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in görev süresinin dolması nedeniyle cumhurbaşkanlığı seçimi yapılacaktır. Alparslan Türkeş ve MP yöneticileri ortaya atılan cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi fikrini desteklemiştir. Bu görüş yeterli desteği bulamamış TBMM'de yapılan seçimlerde Anavatan Partisi genel başkan aynı zamanda başbakan olan Turgut zal cumhurbaşkanı seçilmiştir. Turgut zal'ın genel başkanlık ve başbakanlık koltuğunu önce Yıldırım Akbulut daha sonra da Mesut Yılmaz devralmıştır.

Alparslan Türkeş, bu değişiklikten dolayı erken seçimin olacağını tahmin etmiştir. Alparslan Türkeş'in tahminleri doğru çıkmış ve Başbakan Mesut Yılmaz genel seçimleri bir yıl erkene alarak 20 Ekim 1991 tarihinde sandığa gitmiştir. Bazı muhalefet partileri seçim yasasını

adaletsiz bularak bu kanunun değişmesini istemişlerdir. Başbakan Mesut Yılmaz, seçim yasasında değişikliğe gitmiş fakat muhalefetin istediği ilkeleri uygulamamıştır. MÇP Genel Başkanı Alparslan Türkeş yeni seçim yasasına tepki göstererek anayasaya ve eşitliğe aykırı olduğunu vurgulamıştır. Alparslan Türkeş, erken seçimi önceden tahmin ettiği için erkenden seçim çalışmalarına başlamış, Muhsin Yazıcıoğlu'nun da içinde bulunduğu bir kurul oluşturularak teşkilatlanma çalışmaları yürütülmüştür. (Toker, 2021: 114).

Milliyetçi Çalışma Partisi'nin ve diğer siyasi partilerin önünde duran en büyük engellerden birisi de 12 Eylül sonrası Kenan Evren tarafından konulan %10 barajıydı. Partiler genel seçimlerde ne kadar milletvekili kazanırsa kazansın Türkiye geneli %10 barajını geçemezse meclise giremeyeceklerdi. Ülkücü hareket gerek MHP gerek MÇP döneminde %10'a yaklaşmış fakat hiçbir zaman baraj oranını yakalayamamışlardır. Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan, Alparslan Türkeş'e teklif götürerek seçime beraber girme arzusunu dile getirmiştir. Alparslan Türkeş, seçim ittifakı teklifini değerlendirdikten sonra Erbakan'a olumlu yanıt vermiştir (Çalışlar, 1997: 62).

Muhsin Yazıcıoğlu, seçimleri partinin bir ivme kazanacağını düşünerek fırsat olarak düşünmüştür. Bu nedenle Milliyetçi Çalışma Partisi'nin tek başına seçimlere girmesini arzu etmiştir. Seçim ittifakının nasıl yapılacağını görüşmek üzere Refah Partili Recai Kutan'ın evinde Refah Partisi heyeti ve Devlet Bahçeli'den, Muhsin Yazıcıoğlu'ndan oluşan MÇP heyeti bir araya gelmişlerdir. Yapılan görüşmeler neticesinde seçim bölgesinde en çok oy alan partinin birinci sırada diğer partinin ikinci sırada aday gösterilmesi kararlaştırılmış ve seçimlere Refah Partisi çatısı altında gidilmesi kabul edilmiştir (Dereli, 1996: 84-87).

Refah Partisi ve Milliyetçi Çalışma Partisi arasındaki seçim ittifakına daha sonra Islahatçı Demokrasi Partisi de katılmıştır. Alparslan Türkeş ve Aykut Edibali partilerini seçimden çekmiş ve kendileri ile birlikte adaylarına Refah Partisi listelerinden göstermiştir (Kalyoncu, 1992: 37). Böylece 1987 yılında birleşme girişiminde bulunan üç parti seçim ittifakı yaparak tekrardan bir araya gelmiştir. Refah Partisi, MÇP ile yapılarındaki farktan dolayı Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki tabanından kayıp yaşayacağını düşünerek Alparslan Türkeş'in seçimde bağımsız aday olmasını istemiştir. Milliyetçi Çalışma Partisi, Refah Partisi'nin bu isteğini sert bir şekilde reddetmiştir. Bu nedenle MÇP, Islahatçı Demokrasi Partisi ile seçimlere ortak gitme kararı almıştır. Daha sonra Erbakan, Milliyetçi Çalışma Partisi'nin Orta Anadolu'da aldığı oy oranını düşünerek tekrardan ittifakta mutabık kalmıştır. MÇP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, diğer adaylarla birlikte MÇP 'den istifa edip Refah Partisi'ne katılmış ve Yozgat'tan aday olmuştur (Toker, 2021: 97). MÇP Sivas il teşkilatının ısrarları üzerine Muhsin Yazıcıoğlu da Sivas'tan ikinci sıra milletvekili aday olmuştur (Dereli, 1996: 90).

Yapılan seçim sonucunda Refah Partisi çatısı altındaki ittifak yüzü 16.9 olarak 62 milletvekili çıkarmıştır. Bu milletvekilleri içerisinde Alparslan Türkeş dâhil 19 MÇP'li, Refah Partisi listesinden meclise girmeyi başarmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu da Sivas milletvekili olarak seçilmiştir. Seçim ittifakı yapan üç parti seçim sonrasında tekrardan birleşmeye niyet etmiştir. Fakat bu girişim başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Alparslan Türkeş'e göre başarısızlığın nedeni Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın tutumu olmuştur (Bölük, 2019: 95-96).

“Muhsin Yazıcıoğlu, Ökkeş Şendiller, İsmet Gür gibi isimler seçim bölgelerinden adaylık listesini delerek tercih oyları ile milletvekili seçilmişlerdir. Bu durum halkın tepeden konulan adaylar yerine kendi arzu ettikleri kişileri meclise sokarak millet iradesini meclise

demokratik bir şekilde taşınmıştır. MÇP yöneticileri ve Alparslan Türkeş Anadolu’da yaptıkları seçim çalışmaları ve mitinglerde Sosyaldemokrat Halkçı Parti’nin PKK’ya yakınlığı ile bilinen DEP ile yaptığı seçim ittifakından bahsederek onlara verilen oyun PKK’ya verildiği, teröre destek olunacağı, şehitlerimizin katillerine oy vermeyin denilerek seçim propagandası yapılmıştır. Bunun dışında ihtilalin getirdiklerini kaldırarak daha demokratik bir ortam oluşturulacağı vaadi verilmiştir. Seçimden sonra meclisteki partilerin birliği ile halkın istediği kişiye oy verip meclise sokmasını sağlayan daha demokratik bir sistem olan tercihle seçim sistemi kaldırılmıştır “ (Katılımcı 11, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu ve diğer MÇP kökenli milletvekilleri ve İDP kökenli milletvekilleri ile kendi partilerine dönüş yapmıştır. Alparslan Türkeş’in tekrardan genel başkan seçildiği ve milletvekillerinin MÇP’ye döndüğü üçüncü olağan genel kurultayı, Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının MÇP’de yaşayacakları kırılmaların başlangıcını oluşturmaktadır.

2.2.1. Milliyetçi Çalışma Partisi’nden Kopuş

Muhsin Yazıcıoğlu 12 Eylül öncesinde de parti üst kademeleri ile fikir ayrılıkları yaşarken bunu verdikleri mücadele ile göz ardı edebiliyordu. Fakat yedi buçuk sene inandıkları dava uğruna cezaevinde yattıktan sonra fikir ayrılıkları göz ardı edilemez bir duruma gelmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları 12 Eylül öncesinde de İslami söylemleri sıklıkla kullanırken cezaevinde bu söylemler daha da perçinlenmişti. Tempo dergisi 1988 yılında çıkan 51. sayısında “Başbuğ’un Halefi” kapağı ile Muhsin Yazıcıoğlu’nu Alparslan Türkeş’ten sonraki lider olarak göstermiştir (“Başbuğ’un Halefi, ” 1988). Muhsin Yazıcıoğlu’nun ülkücü hareket içindeki bu etkisine karşı başka bir hizip oluşmuştur. Cezaevinde senelerce hapis yatan medrese-i yusufiyeli

olarak isimlendirilen ülkücüler ve onların liderleri konumuna gelmiş olan Muhsin Yazıcıoğlu, cezaevlerinde iç hesaplaşmalara gitmiş, arkadaşlarını idam sehplarına göndermişlerdir. Cuntacılara kafa tutan yusufiyeli ülkücüler “Allah’ın birliği ve peygamberinin risaleyi dışında her şeyi sorgular” görüşünü benimsemişlerdir.

Bu kapsamda yusufiyeli ülkücüler, ülkücü harekette sorgulanamaz olarak kabul edilen lider-teşkilat-doktrini sorgulamaya başlamışlardır. 12 Eylül öncesinde “Kanımız aksa da zafer İslam’ındır”, “Çağrımız İslam’da dirilişedir” sloganlarını kullanan Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları 12 Eylül sonrasında da bu sloganları kullanmaya devam etmişlerdir. Cezaevine girince daha da İslami bir kimliğe sahip olmuşlardır. MÇP’nin sekülerleştiğini öne sürerek partiyi ve Alparslan Türkeş’i eleştirmişlerdir. Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla birlikte komünizm tehlikesi dünyada ortadan kalkmış ve Soğuk Savaş dönemi sona ermiştir. Bu değişimlerle birlikte Alparslan Türkeş daha ılımlı hale gelmiş, gerek partisinin siyasi çıkarlarını düşünmüş gerekse solculara sıcak bir tutum sergilemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu ve yusufiyeli ülkücüler, devrimciler ile olan çatışmalarında onlarca arkadaşlarını kaybetmeleri nedeniyle Alparslan Türkeş’in solun iktidarını onaylayacak düzeyde olan ılımlı yaklaşımına karşı çıkmışlar, statükoya başkaldırmışlardır. Bu başkaldırı Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları tarafından zorunlu olarak görülürken, ülkücü hareket içindeki bir grup tarafından ihanet olarak görülmüştür.

2.2.1.1. Parti İçi Demokrasi Sorunu

Milliyetçi Çalışma Partisi içerisinde gözle görülür bir şekilde Alparslan Türkeş ve çevresi ile ilk ters düşme olayı Ankara il kongresinde olmuştur. Ülkücü hareket tarihinde bir ilk

gerçekleşmiş ve kongreye iki liste halinde gidilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, partide elini güçlendirmek adına ve yusufiyeli ülkücüleri genel merkez üzerinde güçlü kılmak için il kongrelerine kendi listelerini götürmüştür. Muhsin Yazıcıoğlu'nun listeleri 22 ilde Alparslan Türkeş'e rağmen il kongrelerini kazanmış ve il başkanlığı görevine Yazıcıoğlu'nun arkadaşları gelmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun bu başarısı parti içerisinde şaşkınlık oluşturmuştur. MÇP Ankara il kongresini Muhsin Yazıcıoğlu'nun listesinden Basri Erdem kazanmıştır. Alparslan Türkeş kongre sonucuna sinirlenerek MÇP Ankara il yönetimini feshetmiştir (Bayraktar, 2016: 89). Daha sonra aynı olaylar Ankara Mamak, Yenimahalle, İzmir ve İstanbul'da da olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu parti içi demokrasi sorununu şöyle anlatmıştır:

Demokratik bir anlayışla tabanın arzu ve görüşlerini tavana kolaylıkla iletebileceği mekanizmanın oluşturulmasını, yine il ve ilçe kongrelerinden genel merkeze kadar tam bir demokratik anlayış içerisinde ve üyelerin iradesinin serbestçe kullanıldığı bir ortamla kongrelerin yapılmasını söyleye geldik. Fakat bütün bunlar olmadı ve baştan beri engellemeler ile karşı karşıya kalındı. Ankara il kongresi yapıldı, sırf sayın genel başkan istemiyor diye feshedildi. Çözüm için istifa etsinler yeniden kongre yapılsın görüşünü ortaya sermemize rağmen benim dediğim olacak ve olmalıdır anlayışı ile istifa etmiş olan Ankara İl Kongresi'nin yönetimine ayrıca fesih yoluna gittiler. Ankara, Yenimahalle İlçe Kongresi'nde de aynı hadise oldu. Buna benzer hadiseler, İstanbul ve İzmir kongrelerinde de cereyan etti. Birçok yerde benzer hadiseler yaşandı (Öznur, 2016: 47-48).

Muhsin Yazıcıoğlu, ülkücü tabanın düşüncelerinin parti yönetimine yansımadığını, parti üst yönetiminde bulunan bir kesimin Alparslan Türkeş'e yakınlık göstermeye çalıştığını ve bunun da tabanda tepki ve sıkıntıya neden olduğunu ifade etmiştir. Yazıcıoğlu'na göre İnançları, fikri yapıları sebebiyle tepki gösterilmesi gereken yerlerde statükonun muhafaza

edilmesine yönelik tutum sergilenmiştir. Katılımcı 8 parti içerisinde yaşadıkları bu sıkıntıyı şöyle aktarmıştır:

Partiye katıldıktan sonra da partide bizim partiye bakışımız, başbuğa bakışımız bir politikacının bakışı değil. Başbuğa bakışımız o bir döneme imzasını atmış, fikir ve aksiyonla bir dönemin lideri. Bizde onun kurduğu teşkilatlarda o fikirleri geliştirerek onun güvendiği, itimat ettiği insanlar olmuşuz. Biz böyle bakıyoruz. Yani o lider ve baba biz de onun kadrolarıyız. Parti de o fikir ve inançlarımıza yani dava dediğimiz şeye giden amiral gemisi. Böyle bakıyorsun yani. Parti bizim için gaye değil amaç değil. Amaca giden bir araç. Böyle bakınca bugün ki politikacılarla uyuşmuyordu bizim bakışımız. Başbuğa böyle bakıyorduk diye söylememin sebebi, biz onu samimi olarak seviyorduk, itimat ediyorduk ama herhangi bir şekilde de bir yanlışlık sadır olursa da efendim bunu yapmasak gibi de itirazlarımız oluyordu. Zaten partiye girerken de bazı şeyleri öne sürdük. Şu insanlarla nasıl beraber olacağız veya şu politikalar nasıl olacak dediğimizde, gelin düzeltin siz olmazsanız onlar olur demişti. Şimdi bir şekilde biz oradayız ama yine onlar orada. Yan yana haşır olmaktan korktuğumuz insanlarda orada. Biz şunu kavrayamıyoruz; bir siyasi partinin, bu siyasi parti de her renkten her tondan insanlar olabilir. Ama biz diyoruz ki biz ideolojik bir yapıyız, bizim bir davamız var. O zaman bu amiral gemisinin kaptanı ve kurmaylarının bu davanın omurgasını oluşturacak donanımda olması gerektiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla çelişiyorsun. Onların yaşantısını gördüğünde, onların sohbetlerindeki hafif meşriyatı gördüğünde biz bunlarla nasıl beraber olacağız diyorsun. İzlenen politikalarda da diyelim ki bir başörtüsü meselesi oluyor bizim için çok önemli bir mesele ama bakıyoruz ki parti de herkes için önemli değil. Gençlik ayağa kalkıyor ve bize yükleniyor. Bu konuda netice alıcı çalışma yapın diyor. Ama biz yüklendiğimiz zaman duvara tosluyoruz (Katılımcı 8, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu, ülkücü tabanın idealist, muhafazakâr, demokratik, milli bir anlayış ve duygu içerisinde olduğunu fakat elit parti yönetiminde kısa dönem siyasi çıkarların olduğunu savunmuştur. “Kol kırılır yen içinde kalır” düsturu ile hareket etseler de cereyan eden hadiseler tıkanıklığa sebep olmuştur. Bu tıkanıklık ülkücü hareketin iktidarını engellemiştir. Bu tıkanıklığın aşılması gerektiğini düşünerek hareket etmişlerdir.

2.2.1.2. MKYK Listesinin Delinmesi

Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının parti içerisinde yaşadığı diğer bir sıkıntı da MÇP 3. olağan genel kurulu olmuştur. Milliyetçi Çalışma Partisi 3. olağan genel kurulunda otuz asil ve 30 yedek üyeden oluşan 60 kişilik merkez karar yönetim kuruluna Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları da başvurmuştur. Bu çarşaf listede Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları alt sıralarda yer alarak liste dışında gözükmiştir. İlk 60 kişi MÇP genel sekreteri olan Devlet Bahçeli'nin seçtiği kişilerden oluşmaktaydı. MÇP içerisindeki başka bir grup temsilcisi olan Muharrem Şemsek'de liste dışında kalmıştır. Daha sonra da Devlet Bahçeli'nin listesinin yanında Muhsin Yazıcıoğlu ve Muharrem Şemsek kendi listelerini çıkarmış, kargaşaya meydana gelmiştir. Alparslan Türkeş, bu kargaşaya müdahale etmek zorunda kalmış, delegelerin çabaları ile Muharrem Şemsek, Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları listeyi delerek MKYK'ya girmeyi başarmışlardır (Bayraktar, 2016: 90).

Medrese-i yusufiyeli ülkücüleri temsil eden Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları MKYK'ya girmeyi başarsalar da başkanlık divanında görev alamamışlardır. Anadolu'nun farklı yerlerindeki parti teşkilatlarından gelen tepkiler üzerine Muhsin Yazıcıoğlu, tekrardan genel sekreter yardımcısı olmuş Mustafa Mit'de genel başkan yardımcılığına getirilmiştir. Bu görevlendirmeler ile tatmin olmayan yusufiyeli ülkücülerde, 12 Eylül Askeri Müdahalesi'nde general olan, İslam karşıtı söylemlerde bulunan Hulki Cevizoğlu ve Turgut Nasuh'un Alparslan Türkeş tarafından genel başkan yardımcısı yapılmaları rahatsızlık oluşturmuştur (Umur, 2017: 83)

Muhsin Yazıcıoğlu'nun Milliyetçi Çalışma Partisi'nden kopuşundaki en büyük siyasi kırılım MÇP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in DYP-SHP Koalisyon Hükümeti'ne

güvenoyu verilmesi isteği olmuştur. Aslında 12 Eylül öncesinde de Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları Alparslan Türkeş'in Kemalist, seküler söylemlerde bulunmasından ve başörtüsü hakkındaki düşüncesinden dolayı fikri ayrılık yaşamışlardı. Fakat bu ayrılığı Alparslan Türkeş ve ekibinin yetişme koşulları nedeniyle göz ardı etmişlerdi. Geniş bir kitleye hitap eden ve bu kitlenin birleşmesine yönelik çıkarılan Nizam-ı Âlem Dergisi'nin Alparslan Türkeş'in emri ile kapatılması ve Muhsin Yazıcıoğlu ile arkadaşlarının bunu örtbas etmesi bu fikri ayrılığa somut bir örnek olarak gösterilebilir (Dereli, 1996: 79).

Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının MÇP'den ayrılmasının birçok nedeni vardır. Genel olarak Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarına parti de ambargo uygulanmış, Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarını parti içerisinde ki kendi yükselişlerine, makamlarına tehlike olarak gören bazı kişi ve gruplar tarafından ayrılmaları için tahrikler yapılmıştır. Alparslan Türkeş, Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarına karşı doldurulmuş, araya fitne sokulmuştur. BBP genel Başkan Yardımcısı Katılımcı 2 ayrılışın nedenlerini genel olarak şöyle özetlemiştir:

DYP-SHP Hükümeti'ne güvenoyu verilmesi mevzusu bide çekiç güç mevzusu kafaları çok karıştırdı. Biz Ülkücü hareket olarak Avrupa Birliği'ne karşı çıktık. Avrupa Birliği Hristiyanların kulübüdür, onlar ortak olacak biz pazar olacağız dedik. Hep bu fikrindeydik geçmişte de. Zaten bizi Avrupa Birliği'ne almazlar Müslüman olduğumuz için, alsalar da kullanırlardı fikrindeydik. Nitekim Bizim dediğimiz oldu hâlâ almadılar. Çekiç gücün 6 ayda bir süresi uzatılıyordu. Çekiç Güç PKK'lılara lojistik destek sağlıyordu. Bu tespit edilmişti. Hatta helikopterlerle dağdaki PKK'lılara battaniye, yiyecek, silah attıkları da istihbarat tarafından tespit edildi. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları çekiç gücün konumlanmasına 6 ay daha uzatılması için mecliste hayır dediler. Çekiç güç ülkeden gitmesi lazım bunlar büyük İsrail'in kurulmasına atlama tahtası olarak kurulmaya çalışılan Kürt devletini kurmaya uğraşan bir güçtür buna bizim müsaade etmemiz lazım dedi Muhsin

Yazıcıoğlu ve arkadaşları. Türkeş Bey'e de Muhsin Yazıcıoğlu bilhassa bizim bunu uzatmak için evet demememiz lazım dedi. Rahmetli Türkeş bir kere daha verelim fakat ikinci sefer geldiğinde vermeyelim dedi. İkinci sefer geldiğinde yine uzatmak için evet verelim deyince o zaman ipler koptu. İkinci olay ise SHP-DYP Hükümeti'nin kurulması için güvenoyu verilmesi meselesi vardı. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları güvenoyu vermeyelim dedi, Türkeş bey de verelim dedi. Bizim güvenoyu vermeme sebebimiz SHP'nin içerisinde PKK'lılar vardı. SHP kendi listesinden PKK'lıları aday yapmış ve milletvekilleri seçilmişlerdi. Yüzden de biz o hükümete güvenoyu vermeyelim dedik. Orada da anlaşmazlık çıkmıştı. Bizim çizgimizden esas olarak bazı sapmalar olmuştu. Ülkücü hareketin genel fikri yapısı Türk İslam ülküsüdür. Türklük bedenimiz İslamiyet ruhumuzdur diyorduk. Biz bu anlayıştaydık. Kuru kuruya bir etnisite peşine konuşmuyorduk. Türklük üst kimliktir kesinlikle bizim derdimiz Türk kültürü ile ilgilidir. Türk kültürünün dejenerasyonunu engellemek, onun önüne geçmek, milli kültürü oluşturmak ve bunu gençlere aşılarmaktı arzumuz. SHP-DYP hükümetine destek verilmesi, fikri yapıdaki sıkıntılardan dolayı istemeye istemeye de olsa ayrılmak zorunda bırakıldık. Kendi içerimizde sıkıntılar çıkacaktı Ülkücü hareket parçalanacaktı. Muhsin Başkan ülkücüleri birbirine kırdırttırmam dedi (Katılımcı 2, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının ayrılışında ki temel sebepler DYP-SHP Hükümeti'ne güvenoyu verilmesi, Çekiç Güce evet denilmesi, bütçe oylamasına evet denilmesi, parti içi demokrasinin olmayışı, ideolojik ayrılıklar, parti içerisinde Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının programlarının engellenmesi, kazandıkları il kongrelerin iptal edilmesi, Gözyaşı Geceleri'nin yasaklanması ve Bizim Dergâh dergisinin basılması olaylarını sayabiliriz.

2.2.1.3. DYP-SHP Koalisyon Hükümeti'ne Güvenoyu Verilmesi

Anavatan Partisi, 20 Ekim 1991'de yapılan genel seçimlerde ikinci parti olarak meclise girmiş ve böylece sekiz yıllık ANAP iktidarı son bulmuştur. Cumhurbaşkanı Turgut

Özal, mecburiyeten hükümet kurma görevini Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Süleyman Demirel'e vermiştir. Alparslan Türkeş, yine bir Milliyetçi Cephe Hükümeti kurulacağını düşünüp, arzusunu dile getirirken Süleyman Demirel, DYP-SHP Koalisyon Hükümeti'ni kurma yoluna gitmiştir. Sosyal Halkçı Parti seçime terör örgütü PKK'ya yakınlığı ile bilinen HEP ile ittifak yaparak gitmiş ve HEP'li siyasetçiler SHP çatısı altında meclise girmiştir.

Alparslan Türkeş, DYP-SHP Koalisyon Hükümeti'ne güvenoyu vereceklerini teşkilatlarına bildirmişti. Muhsin Yazıcıoğlu, Alparslan Türkeş'e bu hükümetin kurulmasında ki tehlikeleri ve zararları anlatmış, meydanlarda seçim propagandası yaparken SHP'ye verilen oyların PKK'ya verildiğini savunduklarını söylemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, hükümet protokolünün belli olmadığı bir koalisyona güvenoyu vermenin anlamsız olduğunu düşünerek kaygılarını Alparslan Türkeş'e iletmiştir. Alparslan Türkeş "yanlışta da beraber olacağız" diyerek konuyu kapatmıştır (Yazıcıoğlu, Yeni Hafta, 1992).

Alparslan Türkeş'in Süleyman Demirel ile olan yakınlığından dolayı, Erdal İnönü'nün genel başkanlığını yaptığı SHP içindeki HEP'li milletvekillerinin kurulacak olan DYP-SHP Koalisyon Hükümeti ile iktidara taşınmasından ve 12 Eylül öncesi mücadele ettikleri sol görüşe destek verilmesinden dolayı ülkücü taban da rahatsızlık oluşturmuştur. Açıklanan hükümet protokolünde önemli bakanlıkların SHP'ye verilmesi daha büyük bir tepkiye neden olmuştur (Aykol, 2011: 99). Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları yapılan oylamada hükümete güvenoyu vermeyip kurulu terk etmişlerdir. MÇP'den kopuş sürecindeki en büyük etken olan bu olayı Muhsin Yazıcıoğlu şöyle açıklamıştır:

SHP-DYP Koalisyonu oluşmuştu. O zaman DEP'liler SHP'nin içinde. Ben böyle bir koalisyona oy vermeyi içime sindiremediğimi söyledim. Oy vermeyeceğini ifade ettim. Bazı arkadaşlarımızın da böyle bir düşünceleri oldu. Meydanlarda SHP'ye verilen her

oy PKK'ya verilmiş demektir diye propaganda yaptık. Burada SHP'nin iktidarına oy verirsek bu çelişki olur. Vicdani olarak da doğru bulmuyorum.

Tabii bu görüş ayrılığı. Türkeş Bey farklı düşündü, ben farklı düşündüm. Bu hükümete dört kişi güvenoyu vermedik. Rahmetli ısrar etti. Hatta benim kolumdan tutarak meclisin içine girdik. O zaman oylamalar işaretle, açık bir şekilde yapılıyordu. Oylama başlarken yan yana oturuyorduk. Ben o anda kendisine, Efendim ben bu hükümete güvenoyu veremem. Beni anlayışla karşılayın. Kendime olan saygımı kaybedemem. Bana müsaade edin dışarıya çıkayım. Bunun gerekçesini de hareketimize zarar vermeyecek şekilde ifade edebilirim. Yan yana duruyoruz. Siz kabul diyeceksiniz ve ret diyeceğim. Bu yakışmaz. Şık da olmaz. Müsaade edin çıkayım. İznini almak istedim. Hayır, dedi kalınp, kabul oyu verilecek. Ben de 'C-5'te işkence görmekten daha beter bir psikoloji içerisindeyim şu anda. Ben böyle bir şeyi asla kabul etmeyeceğim' dedim. 'Duygumu iyi anlayın diye söylüyorum. Müsaade edin.' Buna rağmen 'Hayır' dedi (Işık, Tercüman, 2005).

Muhsin Yazıcıoğlu, Alparslan Türkeş'in kendisinin salondan ayrılmasına izin vermemesi üzerine siyaseti yapamadığını ve milletvekilliğinden istifa etmek istediğini söylemiş ardından da Türkeş'in yanında istifa dilekçesi yazmıştır. Alparslan Türkeş, Muhsin Yazıcıoğlu'nun yazdı dilekçeyi yırtıp çöpe atmıştır. Bunun üzerine Muhsin Yazıcıoğlu arkadaşlarıyla beraber oradan ayrılmıştır. Yapılan oylamada MÇP'li dört milletvekilinin oy kullanmadığı belirlenmiş ve bu olay parti içerisinde Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarına karşı oluşmuş olan hizip tarafından Muhsin Yazıcıoğlu'nun, Alparslan Türkeş'in emirlerine uymadığı söylenerek aleyhinde kullanılmıştır. Hâlbuki Muhsin Yazıcıoğlu bir milletvekili olarak arkadaşları ile beraber milletvekili iradesini ortaya koymak, demokratik haklarını kullanmak istemiştir (Öznur, 2016: 211).

Ömer Umur'un, BBP kurucularından ve 19. Dönem MÇP milletvekili olan Saffet Topaktaş ile yaptığı görüşmede, MÇP genel sekreteri Devlet Bahçeli'nin Muhsin Yazıcıoğlu, Ökkeş Şendiller, Esat Bütün ve kendisinin katıldığı bir toplantı yaparak, DYP-SHP Hükümeti'nin desteklenmesinin MÇP'ye getireceği faydaları anlatmıştır. Dört milletvekili kendileri ile çelişmemek için hayır vereceğini söylemiştir. Devlet Bahçeli, Alparslan Türkeş'e yaptıkları toplantının neticesinde Ökkeş Şendiller hariç diğerlerinin ikna olup evet vereceğini iletmiştir. Oylama da dördünün de hayır vermesi Alparslan Türkeş'in sinirlenmesine neden olmuştur. Saffet Topaktaş, o gün Devlet Bahçeli'nin kendilerine "Sizinle artık siyasi birlikteliğimiz bitti" dediğini ifade etmiştir (Umur, 2017: 88). Bu durum, MKYK listesinde Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının alt sıralarda yer almasını sağlayan Devlet Bahçeli'nin böyle bir tutum sergilemesi ile Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının partiden kopmalarını sağlayan etkenlerden birinin Devlet Bahçeli olduğu ihtimalini ortaya çıkarmaktadır.

DYP-SHP Koalisyon Hükümeti için yapılan güven oylaması sonucu hükümet kurulmuş ve Süleyman Demirel başbakan, Erdal İnönü'de başbakan yardımcısı olmuştur. Alparslan Türkeş, hükümetin kurulmasından sonra başbakan Süleyman Demirel ile birlikte SSCB'nin dağılmasından sonra bağımsızlıklarını yeni kazanmış olan Türk cumhuriyetlerine beraber gezide bulunmuştur. MÇP, koalisyon ortağı olmasa da Alparslan Türkeş'in, Süleyman Demirel ile yaptığı bu gezi, ikilinin ne kadar yakın olduğunu göstermektedir (Yıldız, 2021: 26).

DYP-SHP Hükümeti'nin bütçe planı oylamaya sunulmuş, Alparslan Türkeş bir toplantı yaparak bütçe teklifine evet verilmesini istediğini söylemiştir. Evet oyunun verilmesinin, ülkücülerin mevcut bürokratik kadrolarının korunacağı ve yeni kadrolar alınacağını, seçim barajının düşürülebileceği gibi faydalar sağlayacağını söylemiştir. Muhsin

Yazıcıoğlu da bunun üzerine söz alarak evet verebileceklerini, karşı olmadıklarını fakat tartışılmadan peşin bir hüküm verilerek milletvekili iradelerinin yok sayılmasına karşı çıktığını söylemiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde evet oyu verme kararı alınmıştır (Umur, 2017: 84-86).

Türkiye'de konuşlanmış olan Çekiç Gücü'nün konuşlanma süresinin 6 ay daha uzatılması Muhsin Yazıcıoğlu'nun, MÇP yönetimi ile ters düştüğü başka bir fikir ayrılığı olmuştur. Parti içerisinde Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarına bir ambargo uygulanıyor, Muhsin Yazıcıoğlu'nun gideceği taşra teşkilat programları MÇP genel merkezi tarafından iptal ediliyordu. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının kurduğu Gençlik Kültür ve Sanat Ocakları Derneği genel başkanı olan Ulvi Batu, Muhsin Yazıcıoğlu'na yakınlığı ile bilinen Bizim Dergâh Dergisi'nin GKSO teşkilatlarında bulundurulmasını yasaklamıştır. Ulvi Batu yine yayınladığı genelgede Bizim Dergâh Dergisi şubelerince organize edilen ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun konuşma yaptığı "Gözyaşı Geceleri"nin düzenlenmesini yasaklamıştır (Pekmezci ve Büyükyıldız, 1999: 204). Taşra teşkilatlarından ve yusufiyeli ülkücülerden bu genelgeyle koyulan yasaklara tepki gelmiş, sert açıklamalar da bulunulmuştur (Selim Yusufoğlu, 1993: 95-96)

2.2.1.4. Bizim Dergâh Dergisi'nin Basılması

Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının Milliyetçi Çalışma Partisi'nden kopmalarının son noktaya geldiği olay Bizim Dergâh Dergisi merkezinin basılması olayı olmuştur. Ankara Üniversitesi dil tarih ve coğrafya fakültesinde MÇP genel merkezinin yakın kontrolünde olan Bizim Ocaklı bir grup Bizim Dergâh ekibinden bir genci dövmüşlerdir. Buna karşılık olarak da

Bizim Dergâhlılar, Bizim Ocaklılar'ın kaldığı bir yurdu basması ile ayrılık olayları şiddet olaylarına dönmüştür (Bora ve Can, 2004: 42-43). Daha sonra Alpaslan Türkeş'in eski şoförü ve GKSO Genel Başkanı Ulvi Batu'nun da içinde bulunduğu bir grup Bizim Dergâh Dergisi merkezini basarak ileride Nizam-ı Âlem Ocakları genel başkanlığı görevini de yapacak olan Bizim Dergâh Genel Yayın Yönetmeni Emir Kuşdemir'i ağır şekilde yaralamışlardır. Muhsin Yazıcıoğlu saldırının ertesi günü dergi merkezini ziyaret ederek partisinden istifa edeceğini açıklamıştır (Umur, 2017: 93). Muhsin Yazıcıoğlu, MÇP'den ayrılışlarının son noktası olan Bizim Dergâh baskınıni şöyle özetlemiştir:

Ciddi bir gedik açıldı. Anadolu'dan bizimle ilgili yapılmış programlar merkezden iptal ettirildi. Yaptırımlar, planlar başladı. Açık bir şekilde istifaya zorlandık. Önceden programlanmış davetler iptal ettirildi. İller iptal etmedi. Bazı yerler buna rağmen davetlilere devam ettirdiler. Bu programları yaparken, Parti içine yönelik bir program değildi. İç çelişkileri gündeme taşıyan toplantılar değildi. Normal konferanslardı. Türkiye'nin genel sorunlarını tartışıyorduk. Sonra da çıkarılan bir dergi vardı. O derginin gelen merkez idarehanesi basıldı, orada silah kullanıldı. Baktık ki ülkücü ülkücüyü vursun ülkücü ülkücü ile kavga mı etsin. İşin demokratik zarafet ölçüsünden çıktığını görünce o gün istifa ettim. Önceden parti içinde bir organizasyon yapalım ve bu bir bölünme noktasına getirsin, ondan sonra da yeni bir siyasi parti organizasyonu bunun içinden çıkartalım diye planlanmış programlı olarak getirilmiş bir nokta değildir. Şartlar sürüklenip getirdi (Işık, Tercüman, 2005).

Muhsin Yazıcıoğlu her ne kadar Alparslan Türkeş'e ulaşmak istese de Alparslan Türkeş orali olmamıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, arkadaşlarıyla beraber istişarelerde bulunmuş, toplantılar yapmıştır. Ülkücü tabanın dinlenmediği, meşveret usulünün yapılmadığını, idealizmin partide artık olmadığını, çürümüşlüğü olduğunu düşünerek bu yapı ve anlayışla

artık ilerlenemeyeceği kararına varmışlardır (Dereli, 1996: 104). Katılımcı 8 Alpaslan Türkeş ile aralarında oluşan kopukluğa şöyle değinmiştir:

Başbuğ diyor ki girelim hep beraber evet verelim. Bizimkiler güven oylaması için diyor ki efendim biz girsek hayır veririz. O zaman bari girmeyelim. Yok, girersin girmezsin... Netice de biz bundan haberdar değiliz; her lidere şu fısıldanırsa o insan hapı uutar “Efendim bunların sizin yerinizde gözleri var. Bunlar her şeye karşı çıkıyor. Bunların sizin yerinizde gözleri var”. Zaten gidilen programlarda Muhsin Başkan’a gösterilen ilgi, alkışlar çok daha hissedilir şekilde farklı. Bu sefer başbuğ tedbir almaya başlıyor. Bizim haberimiz yok. Yani ona deniliyor ki bunlar seni devirip yerine geçecek. Bizim bundan haberimiz yok. Biz onu baba gibi biliyoruz. Gördüğümüz bir yanlışlık varsa da harbiden söylüyoruz. Bu sefer her şeye karşı çıkmış insanlar oluyorsun. Sonra baktık ki bizim görevler kısıtlanmaya başlandı, dışlanmaya başladı sonra birtakım gerginlikler bir takım gençlik arasında sıkıntılı şeyler. En son Dergâh Dergisi basıldı, silahlı olarak basıldı. Orada Emir Kuşdemir yaralandı. Dedik ki herhalde biz atılmak isteniyoruz. Madem öyle istifamızı verelim. İstifa ettik. İstifa ettikten sonra başta Aksaray, Kahramanmaraş ve ilçeleri, İstanbul ve birçok ilçesi, Ankara’nın hemen hemen bütün ilçeleri yani diyebilirim ki yirmi beş ilçenin birçoğu, taşrada da birçok il ve ilçeler istifa ederek bu işi protesto ettiler. Yani bizim ayrılmamızda bizimle beraber hareket ettiler (Katılımcı 8, 2022).

Alpaslan Türkeş, MÇP içindeki bu kırılmalara karşı hiçbir çaba göstermemiş sadece partideki bazı kişilerin Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarını geri döndürme çabaları olmuştur (Dereli, 1996: 104). Soeunların çözümüne yönelik adımlar atılmamasına karşın Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları MÇP’den istifa etmek zorunda kalmışlardır.

2.2.1.5. Milliyetçi Çalışma Partisi’nden İstifa

Muhsin Yazıcıoğlu, milletvekili arkadaşları Ahmet Özdemir, Saffet Topaktaş, Esat Bütün, Ökkeş Şendiller, İsmet Gür ve bazı MÇP genel merkez yöneticileri 7 Temmuz 1992

günü Ankara Maltepe Dügün Salonu'nda düzenledikleri bir basın açıklaması ile Milliyetçi Çalışma Partisi'nden istifa etmişlerdir. İstifalarının Milliyetçi Çalışma Partisi'ni bölmek, ideolojik düşüncelerini terk etmek gibi bir düşünceleri olmadığını, idealist çizgilerini korumak ve maziden beri süregelen davalarını korumak adına istifa ettiklerini ifade etmişlerdir (Akar, 2019: 64).

Muhsin Yazıcıoğlu basın açıklamasında dürüst siyaset anlayışlarını, inançlarını MÇP'de yürütemeyeceklerini, fikri yapıda sapmalar olduğunu, siyasi yapının içinde çürümüşlük, siyasi karar almada anlaşmazlıklar olduğunu, oportünist bir anlayışın olduğunu ileri sürerek fevri bir karar almadan istişareler sonucunda partiden istifa ettiklerini açıklamıştır. Kendilerinin Müslüman ve demokrat, fikirde milli, Türk kimliğini esas alan, sivil ve katılımcı, ilkeli hareket eden bir anlayışa sahip olduklarını açıklayan Muhsin Yazıcıoğlu bundan sonra nasıl bir yol izleyeceklerini şöyle beyan etmiştir:

Milliyetçi hareketin kitlesi bu çizginin prensipleri etrafında bütünleşmiştir. Ancak ne yazık ki, bu kesin, Parti'nin tepe örgütlenmesinde hep geri plana itilmiş, böylelikle tavan-taban bağlantısını koptuğu dramatik bir yapı ortaya çıkmıştır. Aslında bu yapı, ülkemiz siyasi hayatında gözlemlenen iktidara gelen partiler değişse bile her halükârda iktidarı paylaşan az sayıdaki seçkin ile halk arasındaki derin uçurumun MÇP'deki tezahüründen başka bir şey değildir. Geleceğe yönelik siyasi faaliyetlerimizin nasıl seyir izleyeceğini halkla kuracağımız geniş çaplı istişareler belirleyecektir. Önümüzdeki dönem ben ve arkadaşlarım köy köy kasaba kasaba Anadolu'yu dolaşarak tavanı ve tabanı ile bütünleşmiş bir milli hareketi örgütmeye çalışacağız (Yazıcıoğlu, 1992: 17-18)

Alparslan Türkeş, Milliyetçi Çalışma Partisi'nden istifa edenler için sert bir tepki göstererek Milliyetçi Çalışma Partisi'nden ayrılanların ülkücü hareketi hançerlediğini, düşmanın ekmeğine yağ sürdüklerini söylemiştir (Turhan, 2009: 811). Kendisine karşı tavır alıp,

istifa edenlerin artık ülkücü olmadığını, ülkücülük kavramını kendisinin bulduğunu, ülkücülüğün kitabını kendisinin yazdığını, gerçek ülkücülerin MÇP'de olduğunu, kendisinin olmadığı yerde ülkücülüğün olmayacağını ifade etmiştir (Yusufoğlu, 1992: 145).

2.3. Lider Sultalığından Meşveret Anlayışına

Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının MÇP'den istifa etmeleri ülkücü hareket tarihinde ilk kez görülen bir durum olmuştur. İlk kez ülkücü hareketin tartışılmazı olan lider-teşkilat-doktrin üçlü saç ayağı tartışılmış, lider Alpaslan Türkeş'e, kararlarına ve otoritesine karşı çıkmıştır. Ülkücü hareketteki tabuları yıkan anlayışlar ortaya konulmuştur. Bunlar meşveret, çokluk içinde birlik ve mutlak hakikat dışında her şeyin tartışılabilirliği anlayışıdır.

2.3.1. Çokluk İçinde Birlik: Yeni Oluşum Hareketi

Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları istifa ettikten sonra Anadolu'nun her yerinden Milliyetçi Çalışma Partisi'nden istifalar gelmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları neden istifa ettiklerini, nasıl bir yol izleyeceklerini tabana daha iyi anlatabilmek için Nizam-ı Âlem dergisi ve Yeni Hafta gazetelerini çıkarmışlardır. İlk başta parti kurma düşünceleri olmadığı için Nizam-ı Âlem Ocakları adında bir gençlik kuruluşu oluşturulmuştur. Ankara Dedeman Oteli'nde 15 Temmuz 1992 tarihinde geniş katılımlı bir toplantı düzenleyen Muhsin Yazıcıoğlu, istifa nedenlerini ve nasıl bir yol izleyeceklerini anlatmıştır. Daha sonra il il gezerek MÇP içindeki muhalif kesim ve istifa edenler ile istişare toplantıları yapmıştır (Umur, 2017: 109).

Muhsin Yazıcıoğlu, Esat Bütün'ü Avrupa'daki ülkücüleri kendi yanlarına çekmek ve destek almak için görüşmeler yapmak üzere Avrupa'ya göndermiştir. Daha sonra Avrupa

Türk-İslam Birliği “Yeni Oluşum”a destek olma kararı almıştır (Tanıl ve Can, 2004: 53). Bu süreçte Muhsin Yazıcıoğlu ve yeni oluşuma MÇP içerisinde bir kısım iftiralar atılmıştır. Bunlar MÇP’yi bölmeye çalıştıklarını, Turgut Özal’dan ve Fetullah Gülen’den destek aldıkları gibi iftiralar dır (Dereli, 1996: 106). Yazıcıoğlu bunların abes bir iftira olduğunu ifade etmiştir (Öznur, 2016: 192). Cumhurbaşkanı Turgut Özal, yeni oluşumun lideri konumundaki Muhsin Yazıcıoğlu ile görüşmek istemiş yapılan görüşme sonrası Muhsin Yazıcıoğlu Yeni Hafta’ya verdiği demeçte siyasi bir teklif almadığını dış politika ve Türkiye’deki gelişmeleri konuştuklarını söylemiştir (Yazıcıoğlu, Yeni Hafta, 1993).

Yeni Oluşumun ülkücü harekette, ülkücü tabanda karşılık bulmasını engellemek, itibarlarını zedelemek için bazı karalama kampanyaları başlatılmış ve iftiralar atılmıştır. MÇP’ye meclisten katılım olacağı, bu sayede mecliste MÇP’nin grup kuracağını, bunun Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları tarafından engellendiği iddia edilmiştir. Bunun yanı sıra Muhsin Yazıcıoğlu’nun ayrılması, MÇP’yi bölmeye için Turgut Özal’ın desteklediği ve para sağladığı, Yeni Oluşumun bu paralar ile kurulduğu iftiraları atılmıştır. Hâlbuki Yeni Oluşum kişilerin bağışları, ceplerinden çıkardıkları para ile kurulmuş, idame ettirilmiştir. İnançları ve demokrasi için başlatılan bir hareket, demokratik olmayan yöntemlerle başka bir partiyi bölme çalışmalarına dâhil olamaz. Bu iftiralara ve karalamalara yeni oluşumun etkili ismi, dönemin Kahramanmaraş milletvekili Katılımcı 11 şöyle cevap vermiştir:

Büyük Birlik Partisi kuruluşundan itibaren istişareye dikkat edildi, tepeden inmece bir mantıkla hareket edilmedi. Çok ciddi bir zemin buldu hareket. Arkasından 19'u yirmi yapacaktık, grup yapacaktık, bunlar ayrıldılar yapamadık diye söylem yaydılar. Fakat işin aslı öyle değil. Biz 19'u 20 yapmıştık daha oylamalar olmadan önce. ANAP'lı Mersin milletvekili Ali Er ikna edildi. Ali Er bize güven oylaması yapıldıktan sonra geleceğim dedi. Fakat bizimkiler evet oyu verince Ali Er vazgeçti. İnanđığım dava için gelirim beni para ile

satın alamazsınız, PKK'lıların bulunduğu bir hükümete oy vermiş insanlarla ben beraber olmam dedi adam. Daha sonra on dokuzu yirmi yapacaktık bunlar ayrılmasaydı dediler ama altı tane Anavatan Partisi'nden milletvekili alındı on dokuz yine yirmi yapılmadı. Anavatan Partisi'nden belki de yirmi tane milletvekili bize katılacaktı ama evet oyu verildiği için katılmadılar. İşin aslı şu on dokuzu yirmi yapıp grup kurmayı istemedi parti. O zaman Demirel ile anlaştılar. Biz partiyi kurduğumuz zamanda iftiralar, hakaretler, çok büyük sıkıntılar yaşandı. Anavatan Partisi'nden para aldılar gibi iftiralarda bulundular. Biz partiyi kurarken yedi milletvekili arkadaşımız araba kredisi kullandı bankadan. O paralarla partiyi kurduk, daha sonra onları ödedik. Bizim hiçbirimize en çok yakışmayan bu tür suçlamalar oldu (Katılımcı 11, 2022).

Yeni Oluşum Hareketi tarafından oluşumunun temel ilke ve esaslarını belirleyen Milli Mutabakat Metni yayınlanmıştır. “Çokluk içinde birlik” vurgusunun yapıldığı çağrıda, İslam’ın tevhit anlayışı ile birlikte toplumun her kesiminden insanın asgari ortak noktada yani İslami çizgide buluşarak, sivil, katılımcı, İslami ve milli bir siyaset yapmak üzere tüm topluma çağrıda bulunulmuştur. Yayınlanan Milli Mutabakat Metni’nin bir kısmı şöyledir:

Bir ihtilal, bir işgal, bir dış baskı vs. Olmadan da ülkemizdeki milli güçlerin sivil toplum içinde kendi yollarını kendilerinin aydınlayabileceği, açabileceği bir oluşumu hazırlamaları mümkündür. Yarın, artık bugündür. İnsanlarımız, umut dolu bir çağın eşin de başkaları tarafından yapılan bir tarihin akışı içinde sürüklenirken birbirlerini küsme, birbirlerini mahkûm etmeye lüksüne sahip değildirlere. Küfrün, riyanın, ahlaksızlığın başını alıp gittiği, kendi çocuklarımıza bizimkinden daha kötü bir dünya bırakmanın muhtemel görüldüğü gezegenimizde Müslümanlar birlik olup geleceklerini kurmak zorundadır. İhtilafı rahmet olarak niteleyip “milli mutabakat”ın oluşacağı zemini bütün samimiyetimiz ve dürüstlüğümü izle kurmaya azim ettiğimizi beyan ediyoruz. Çağrımız bütün insanlardır (Yazıcıoğlu, 1998: 211).

Bu dönemde Yeni Oluşum Hareketi yeni bir birliktelik oluşturmak için çeşitli ittifak görüşmelerinde bulunmuştur. Hasan Celal Güzel ve Aydın Menderes ile görüşülmüş fakat sonuç alınamamıştır. Daha sonra Islahatçı Demokrasi Partisi lideri Aykut Edibali ile birliktelik kurma çalışmaları yürütülmüştür. Aykut Edibali'nin lider olmak istemesi nedeniyle bir birliktelik oluşturulamamıştır. Fakat İDP Milletvekili Recep Kırış ve bazı İDP genel merkez, taşra yöneticileri istifa ederek Yeni Oluşum'a katılmışlardır (Akpınar, 2016: 218-219).

İDP'den olan katılımlarla birlikte yeni oluşumun sadece ülkücü tabana hitap etmediği, İslami görüşe sahip sağ cenah tarafındaki kişilerinde yeni oluşumu desteklediği görülmüştür. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları 5 ay süren Anadolu'daki istişare toplantıları sonucunda 6 Aralık 1992 tarihinde Siyasi Karar Kurultayı'na gitmiştir. Yaklaşık yirmi bin kişinin katıldığı meşveret usulüne dayanarak tabanında kararda etkili olduğu kurultayda partileşme kararı alınmıştır (Yazıcıoğlu, 1998: 212)

Muhsin Yazıcıoğlu, ayrılış ve yeni oluşum sürecinde MÇP içinde bulunan ve aktif siyasete dâhil olmamış kişilerden birçoğunu özellikle medrese-i yusufiyelilerin çoğunu mücadelesine katmış, beraber yol yürümeye ikna etmiştir. Bir kısmı da Muhsin Yazıcıoğlu'nun karakterinden, vasıflarından dolayı onun yanında bulunmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun 12 Eylül öncesi fikirlerin silahlarla savunulduğu bir dönemde gerek ocak genel başkanlığı yaptığında gerek diğer görev yaptığı dönemlerde karakteri, idealistliği, fedakârlığı, samimiyeti ve arkadaşlarına yaptığı yardımlar, kendisini onların yerine adeta kurşuna atması, hapisshanedekilere yaptığı yardımlar ve kaçaklara sahip çıkması onu ülkücüler arasında Muhsin Başkan yapmıştı. Özellikle ihtilal zamanı Alpaslan Türkeş'in isteğine rağmen arkadaşlarını bırakmayarak yurt dışına gitmeyişi, cezaevinde dik duruşu, ülkücülerini motive etmesi,

cezaevinden çıktıktan sonra da hapisteki ülkücülere ve onların ailelerine yardımda bulunması onun itibarını daha da arttırarak gerçek mana da taşmedreselilerin lideri, ülkücü hareketinde ikinci adamı konumuna getirmiştir (Avcı ve Koç, 2022: 153). Bu sebeple Yeni Oluşum Hareketi ve ardından kurulan BBP hızlı bir şekilde teşkilatlanmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu'nun neden Muhsin Başkan olarak anıldığını Katılımcı 6 şöyle açıklamıştır:

Bu dönem içerisinde Muhsin Yazıcıoğlu tam o işlerin alevlendiği dönemde ülkü ocaklarında aktif rol alan bir insan oldu. Üniversite birinci, ikinci sınıfa gelmiş bu durum söz konusu belki kırk yaşında olsa böyle bir şey olmayacak ancak yaşının itibariyle teşkilatlarda görev alışı itibariyle korkusuz ve tepki alabilen bir insandı. Bu ister istemez kendini ortaya koydu ve arkadaş çevresi içinde de onu kendi arkadaşlarından daha önde bir lider karakteri vardı. Hiçbir zaman ne grubun arkasında ne de ortasında kalmıştır. Her zaman grubun en önünde tehlikelere karşı fedakârlıkla mücadele etmiş ve arkadaşlarını koruyup kendini öne atmış. Gözü kara mert bir lider oluşu onu hareketin liderleri arasına sürüklemiş. O başkanlığı bırakmış, ondan sonra gelen başkanlarda onunla birlikte bu işi yürütmeye gayret etmiş. Yani, çok sıkıntılı kargaşaların olduğu dönemlerde Muhsin Yazıcıoğlu ortaya çıkmış ve şartlar onu bir yerlere sürüklemiş. Bu şartlar içerisinde ortaya koyduğu tutumlar bu hareketin lideri olma vasfına yükseltmiştir (Katılımcı 6, 2022).

12 Eylül öncesi ülkücü gençlerin Muhsin Yazıcıoğlu'na nasıl baktığını, nasıl itibar duyduğunu, 1978 yılında gıyabında idam kararı çıkan 1990 yılına kadar on iki sene kaçak yaşamış olan dönemin genç ülkücülerinden ÜGD Zile Eski Başkan Yardımcısı Mehmet Dimen, Muhsin Yazıcıoğlu ile yaşadığı bir olayda şöyle değinmiştir:

“1988 senesiydi, üzerimdeki idam kararının zaman aşımına uğrayıp kalkmasına iki sene kalmıştı. Kaçak yaşamaktan bunalmış, ruh halim bozulmuştu. Bu sebeple Muhsin ağabeye teslim olmak istediğimi söylemeye yanına gittim. Muhsin ağabeyin yanına vardığımda çalışma bakanı ile oturuyordu. Bana buyur Mehmet dedi, bende ağabey bakan bey var deyip anlatmak istemedim. Bana sen anlat, rahat ol dedi. Bende

bakan beye on senedir kaçak olduğumu, idam kararımın olduğunu, yakalandığımda idam edileceğimi anlattım. Muhsin ağabey beni teskin etti ve oradan ayrıldım. Biz, Muhsin ağabeye anamıza, babamıza güvenir gibi güvenirdik. Çünkü onun hiçbir koşulda hiçbir zaman bizi teslim etmeyeceğini biliyorduk. Bakan beye de bu nedenle anlattım.” (Mehmet Dimen, 2018).

Siyasi Karar Kurultayı’nda lider sultanın olmadığı, toplumun değerleri ve sivil toplumcu bir anlayışla iktidara gelmeyi gaye edinen Sivil İnisiyatif Programı kabul edilmiştir. Kurulacak olan siyasi partinin kimliğini, hedeflerini belirleyen Sivil İnisiyatif Programı hareketin milliyetçilik çizgisini, sivil katılımcı yanını, istişareye dayalı demokratik bir siyasi yapı olacaklarını göstermiştir (Yıldız, 2021: 33). Sivil İnisiyatif Programı’nı ilk okuyan Hasan Çağlayan olmuştur. Katılımcı 6, Sivil İnisiyatif Programı’nın BBP dışında birçok parti, hükümet tarafından yer yer kullanıldığı, ilham alındığını ve günümüze göre de güncel olduğunu ifade ederek şöyle değerlendirmektedir:

Şu anda ben şuna inanıyorum hâlâ gerçekten bu prensipler ülkeyi idare eden illa tüzüklere konması gerekmez, adalet ve insanların birbirlerine karşı düşünce farklılıklarındaki tahammüller açısından farklılıklar açısından renklerin, farklılıkların hatta mezheplere varıncaya kadar hepsinin çok güzel bir şekilde ifadesi vardır orada. Bunların aynı metne bağlı olarak partilerin icraatına girebilirse ülkeye dirlik beraberlik gelir. Zaten o iki metninde düşüncenin de ülkenin birlik beraberlik ve dirliği var. Bunları tam manasıyla ifade eden ortaya konulmuş bir metindir. Ben şu anda ve bundan sonraki yıllarda da ülkenin yönetimine hâkim kılınması gereken düşünceler olarak görüyorum bunu zihnimde de kalbimde de taze koruyorum (Katılımcı 6, 2022).

“Sivil İnisiyatif Programı toplumun her kesiminden insanı kucaklayarak bir kimlik altında toplayıp tabanın hâkim olduğu bir demokrasiyi hedeflemiştir. Sivil İnisiyatif Programı

ve Milli Mutabakat Metni ortak yaşama sanatını içeren anayasal bir metin görevi içermektedir. Bu iki metin bir arada yaşayabilmek için toplumun hukuki mevzuat çerçevesi ve fikri çerçevesi mahiyetinde olmuştur” (Katılımcı 9, 2022).

2.3.2. Büyük Birlik Partisi’nin Kurulması

Siyasi Karar Kurultayı’nda partileşme kararının akabinde tabanında partiye katkısının olması amacıyla parti isminin ve ambleminin oluşturulması için bir yarışma düzenlenmiştir. Yüzlerce isim arasından ilk beşe kalan isimler istişare kurulunda değerlendirilmiş ve Büyük Birlik Partisi ile hilal içinde gül üzerinde mutabık kalınmıştır. Seçilen amblem, Türk dünyasının ve İslam dünyasının birliğini temsil etmekteydi (Yazıcıoğlu, 1998: 212).

“Büyük Birlik Partisi, lider sultasına karşı çıkan, meşvereti temel alan demokratik bir ilkeyi benimsemiştir. Çokluk içinde birlik anlayışıyla toplumun her kesiminin ortak payda da buluşmasını, beraber kardeşçe yaşadığı, fikir özgürlüğünün olduğu, “hepimiz aynı kilimin desenleriyiz” mantığıyla farklılıkları zenginlik olarak benimsendiği bir anlayışa sahip olmuştur. Parti içi demokrasi, “Allah’ın birliği ve peygamberinin risaleti dışında her şeyi tartışırız” denilerek meşveret anlayışı ile sağlanmıştır. Herhangi bir etnisitenin üstünlüğünü benimsemeyen, kültüre dayalı bir milliyetçilik fikrini BBP’ye ilke edinmişlerdir. İdeoloji olarak da İlay-ı Kelimetullah, Nizam-ı Âlem, Türk-İslâm birliği, Turancılık fikirlerini ilkelerine eklemişlerdir” (Katılımcı 2, 2022). Katılımcı 12, BBP’nin neden lider sultasına karşı olduğunu, nasıl bir demokrasi algısına sahip olduğunu şöyle açıklamıştır:

Biz de belki saltanat geleneğinden dolayı bir lider kültü vardır. Lider kültü belki toplumun demokratik kültürü özümsemediği veya halkın eğitim-öğretim düzeyinin yükselmediği veya kentleşmenin belli bir düzeye ulaşmadığı dönemlerde liderlerin belki belirleyiciliği söz konusu olabilir, kritik zamanlarda değişim süreçlerinde. Ancak demokratik kültürün yerleştiği bir ortamda tek adam, mutlak yanılmaz lider anlayışı doğru değildir, demokratik kültür için. O yüzden o da lider sultasına karşıyız diyerek yani lider belli bir organizasyonun sözcüsü durumunda belli düşüncenin, belli bir fikrin, belli bir insan grubunun görüş ve düşüncelerini kamuoyuna transfer eden, aktaran bir lider boyutunda olması gerektiğini derdi. Dolayısıyla liderin şahsiyetinin kutsallaştırılması ve bütün her yapıp ettiğinin doğru kabul edilmesi bu anlamda doğru değildir diyordu. Dolayısıyla bizim demokratik Milli Mutabakat Metni dediğimiz o metinde de muhafazakâr demokrasi iması yapıyor idi (Katılımcı 12, 2022).

Parti ismi ve amblemi belirlendikten sonra yapılan istişareler sonucunda parti kurucular kurulu üyeliğine 99 kişinin ismi üzerinde karar kılınmıştır. 29 Ocak 1993 tarihinde parti kuruluş dilekçesi verilerek Büyük Birlik Partisi resmen kurulmuştur. Büyük Birlik Partisi resmi olarak kurulduktan sonra yaklaşan yerel seçimlere katılabilmek ve siyasi arenada iyi bir şekilde yarışabilmek için hızlı bir teşkilatlanma dönemine girmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları Anadolu'yud gezerek Büyük Birlik Partisi'nin teşkilatlarını kurmaya çalışmıştır. Büyük Birlik Partisi kurulduğunda mecliste 7 milletvekili ile temsil edilmekteydi.

Türkiye'de terörün, faili meçhul cinayetlerin toplumsal hadiselerin ve toplumsal kutuplaşmaların arttığı bir dönemde yedi milletvekili, Büyük Birlik Partisi adına mecliste çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Büyük Birlik Partisi, 31 Temmuz 1993 tarihinde 1. olağan kurultayına gitmiştir. Anadolu'nun dört bir yanından gelen coşkulu bir kalabalık ile yapılan kurultayda Muhsin Yazıcıoğlu genel başkanlığa seçilmiş şu konuşmayı yapmıştır:

Ben, yüreği Tillolu, Menzilli, Arvaslı, apakçurlu bir Kürde sevdalı ve Tuğrul atam kadar Eyyubi'yi de kendime ced bilen Sivaslı bir Türk olarak ve ben bin yıllık tarihinde bir tek Yezid ile tanışmamış, yüreği Ehlibeyt sevgisi ile dopdolu, semahları, demeleri, nefesleri kilimin özgün bir deseni diye sevmiş Bir Müslüman olarak alır ve derim ki; 'alış kurtul', 'sev kurtul', 'oku kurtul'.

Kuvvetliden yana değil, Hak'tan ve halktan yanayız. Haksızlığı savunup, herkesle birlikte olmak yerine, Hakk'ı savunup, yalnız kalmayı tercih ederiz. Ancak, kuvvetin Hak'ta olduğunu bilenlerdeniz, inanç kuvvettir... En büyük kuvvettir, inançlarımızdan güç alarak ve zihni donanımı yüksek kadrolarla el ele vererek aşamayacağımız engel yoktur. Her şeyi, her yönüyle sizlerle istişare edeceğiz. Sizleri Yeni kurulmuş bir partinin kuvvet kazanmasına değil, yeniden yeşerteceğimiz ve temeli aşk ile yorulmuş bir büyük medeniyeti ihya ve inşaya davet ediyorum (Avrupa Türk Birliği, 2013).

Muhsin Yazıcıoğlu'nun yaptığı bu konuşma aslında Büyük Birlik Partisi'nin nasıl bir yol izleyeceğini, nasıl bir kadroyla hareket edeceğini ve yöntemlerini ifade etmiştir. Konuşmasında birlik, demokrasi, sosyal iktidar gibi kavramları vurgulamış, adaleti ve Türk-İslam medeniyetini yeniden inşa edeceklerini ve ihtişamlı günlerine geri dönme amacıyla olduklarını söylemiştir.

2.3.3. Büyük Birlik Partisi'nde Siyasi Mücadele

Büyük Birlik Partisi, kuruluşunun üzerinden henüz çok bir zaman geçmeden 27 Mart 1994 yerel seçimlerine girmiştir. Kısıtlı bir şekilde seçim bölgelerinde aday gösteren Büyük Birlik Partisi, yeni bir parti olduğundan dolayı ve bu yüzden yeterince topluma kendisini tanıtamadığından dolayı %0, 94 oy almıştır. Bu dönemde Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları

başta iç meseleler olmak üzere Azerbaycan, Çeçenistan, Bosna Hersek gibi sorunlarla da ilgilenmişlerdir (Kocaman, 2010: 95-102)

20 Kasım 1991 tarihinde kurulmuş olan DYP-SHP Koalisyon Hükümeti, SHP içindeki ayrılmalar ve bunun neticesinde ortaya çıkan CHP'nin tekrar kurulması ve SHP'nin 1995 yılında CHP'ye katılmasıyla birlikte 1993 yılından itibaren devam eden koalisyon, DYP-CHP Koalisyon Hükümeti olarak devam etmiştir (Zürcher, 2004: 425). DYP-CHP Koalisyon Hükümeti'nin kendi aralarında uzlaşmaya giderek genel seçimleri bir yıl erkene almışlardır. Yapılan 1995 genel seçimlerinde Necmettin Erbakan liderliğinde ki Refah Partisi birinci parti olmuştur.

Muhsin Yazıcıoğlu genel başkanlığındaki Büyük Birlik Partisi, seçim yasasındaki adil olmayan maddelerden, özellikle %10 olan seçim barajı nedeniyle ittifak görüşmelerinde bulunmuştur. Mesut Yılmaz liderliğindeki ANAP ile anlaşarak Büyük Birlik Partisi adaylarının ANAP listelerinden aday olduğu bir seçim ittifakı üzerinde mutabık kalınmıştır. BBP, ittifaktan yedi milletvekili çıkararak mecliste temsil hakkı bulmuştur. BBP'li milletvekilleri seçimden sonra ANAP'tan istifa ederek tekrardan BBP'ye geri dönmüştür. Fakat Esat bütün, BBP'ye geri dönmeyerek ANAP'ta kalmaya devam etmiştir (Bora-Can, 2004: 64-65).

2.4. Refah-Yol Hükümeti'nin Kurulması ve 28 Şubat

ANAP'ın tek parti iktidarının sona ermesinin ardından Türkiye koalisyon hükümetleri dönemine girmiştir. Bu dönemde kurulan koalisyon hükümetleri liderlerin anlaşmazlıkları nedeniyle kısa sürede dağılıyor ve başka koalisyon hükümetleri kuruluyordu.

Bu sürecin devamında Refah Parti'sinin herhangi bir koalisyon ile iktidara gelmesi ordu kademelerince istenmiyordu. Bunun sebebiyse Refah Partisi'nin laik cumhuriyet rejimine karşı tehlikeli olarak görmeleri idi. Baskılara karşı Refah Partisi'nin koalisyon hükümeti ile iktidara gelmesi 28 Şubat Postmodern Darbesi'ne giden sürecin başlangıcı olmuştur.

2.4.1. Zorlama Hükümet: Ana-Yol Koalisyon Hükümeti

“Necmettin Erbakan, yaptığı görüşmeler neticesinde hükümet kurmayı başaramamıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, bu süreçte ANAP-RP koalisyonunun kurulmasını arz etmiş ve bu yönde Mesut Yılmaz ile görüşmüştür. Bu arada Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı, TÜSİAD yöneticileri ve bazı medya sahipleri, ANAP-DYP Koalisyonu'nun kurulması için Tansu Çiller ve Mesut Yılmaz'a baskı yapmışlardır. Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı ve kuvvet komutanları, 7 Şubat 1996 tarihinde ANAP mensubu Meclis Başkanı Mustafa Kalemlî'ye Mesut Yılmaz'a söylemesi için RP ile koalisyon kurmamalarını, hükümeti DYP ile kurmaları arzularını mesaj olarak vermiştir. Bu komutanlar ardından TBMM'de “Laiklik ve Atatürkçülük” konuşmasından dolayı Mustafa Kalemlî'yi tebrik etmişlerdir. ANAP-RP arasında ön protokol hazırlanmış, iki partinin alacağı bakanlıklar dahi belirlenmiştir” (Katılımcı 5, 2022).

“ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, 21 Şubat 1996 günü Hürriyet gazetesinde çıkan mülakatında “Refah'ın denenmesi gerektiğine inanıyorum” demiştir. Bu açıklama statükocu kesimleri rahatsız etmiştir. Bazı komutanlar, iş adamları tepkilerini ANAP'lı Meclis Başkanı Mustafa Kalemlî ve bazı ANAP kurmaylarına iletmişlerdir. Gösterilen sert tepkiler Mesut Yılmaz'ı korkutmuştur. Yılmaz, RP ile hükümet kurmaktan vazgeçmiştir. 24 Şubat

1996’da ANAP-RP görüşmeleri sona ermiştir. Mesut Yılmaz, askerlerin baskıları sonucu Refah Partisi ile koalisyon hükümeti kurmayacaklarını, RP lideri Necmettin Erbakan’a söylemiştir” (Katılımcı 5, 2022).

“ANAP-RP Koalisyonu kurulmak üzereyken Mesut Yılmaz’ın geri adım atmasına karşın Muhsin Yazıcıoğlu neden böyle davrandığını sorunca Mesut Yılmaz, istemiyorlar diyerek apoletlileri kastedip omuzlarını göstermiştir. Mesut Yılmaz’ın bu davranışından kurulacak olan koalisyonu ordunun istemediğini, dışarıdan müdahale olduğu anlaşılmıştır” (Katılımcı 5, 2022). Muhsin Yazıcıoğlu, RP-ANAP koalisyonunun kurulmasını askerlerin engellediği yönündeki iddialara açıklık kazandırılmasını söyleyerek şu tarihi cümleleri sarf etmiştir:

Kimse millet iradesi dışında bir iradeyi Meclis’e dikte ettiremez. Genelkurmay, Cumhurbaşkanı, yetkililer, iddialarla ilgili açıklama yapmalıdır. Kimse ordumuzu iç siyasetin içine çekmez. Ordumuzu yıpratmaya kimsenin hakkı yoktur. Orduyla milleti karşı karşıya getirmeyin (Katılımcı 5, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu, Mesut Yılmaz’ı RP ile koalisyon kurması için ne kadar ikna etmeye çalışsa da Mesut Yılmaz demokrasiden yana tavır sergilemeyerek askerlerin ve sermayedarların baskısına boyun eğmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, Mesut Yılmaz’a “Anadolu’da güzel bir söz var; el sıkıştıktan sonra döneklik olmaz” diyerek tepki göstermiştir. Bu olayı Muhsin Yazıcıoğlu’nun o dönemdeki yakın koruması olan Katılımcı 10 şöyle anlatıyor:

Refah-Yol Hükümeti kurulmadan önce Muhsin Başkan ANAP ile Refah Partisi’nin iktidar olması için çok mücadele vermiştir. Birebir görüşmeler yapmıştır aracılık yapmıştır. Kendisine bakanlıklar makamlar mevkiler teklif edildiği süreçte bile kaynaştırılmıştı ikisini aslında. Kamuoyu ile çok paylaşılmamıştı ama bir gün sonra

koalisyonu açıklama kararı gece alınmıştı. Ama aynı gece askerler Mesut Yılmaz'ı arayıp üstü kapalı tehdit ederek sabah Mesut Yılmaz'ın çark etmesine sebep olmuştu. Mesela Muhsin Başkan'ın birebir ağzından duymuştum ben o zaman Mesut Yılmaz'ı Muhsin Başkan aradı o gün dedi ki akşam biz her şeyi bitirmiştik akşam ne oldu? O da ya bir şey yok falan filan diyerek işte arkadaşlar şu bu deyip bir bahane uydurmaya çalıştı. Muhsin Başkan da tabii siyasi tecrübesi ve analizi çok iyi olan bir liderdi. Sen o işi geç bana işin aslını söyle, kim ne yaptı da gece sen karar değiştirdin dediğinde Mesut Yılmaz apolet işareti yapmıştır. Muhsin Başkan yine orada Türk demokrasisi adına aslında bir örnek veya Türkiye'nin geleceği için bile bir örnek teşkil eden duruş sergilemişti. Bunu belki birçok insan bilmiyordur. Mesut Yılmaz'a direkt dedi ki gel biz bu hükümeti kuralım ve seni kim tehdit ettiyse ilk onlar emekliye sevk edelim. Artık Türk demokrasisinde, milletin oyları ile gelen insanlar devleti kimsenin baskısı olmadan yönetebilirsin milletin bekledi iktidar gerçekleşsin dedi. Ama Mesut Yılmaz bilerek o iş o kadar kolay değil ya deyip sen de çok anlamazsın gibi imalarda bulunmuştur. Muhsin Başkan da biz hücreleri gördük idam sehpa larını da gördük, bizim Allah'tan başka kimseden korkumuz yok, gel Türkiye'nin kaderi ile oynama deyip yüklenmesine rağmen Mesut Yılmaz korkusundan yanaşmadı. Ve daha sonra sol bir iktidar geleceğine Refah-Yol Hükümeti gelsin diye yine Muhsin Başkan aracılık yaptı. Yine hiçbir beklenti içine girmeden tamamen ülke kazansın vatan millet kazansın Türk demokrasisi kazansın diye Refah-Yol hükümetine güvenoyu vererek Refah-Yol Hükümeti'ni iktidar yaptırdı (Katılımcı 10, 2022).

RP lideri Necmettin Erbakan hükümet kuramayınca Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, hükümet kurma görevini Mesut Yılmaz'a vermiştir. Üç ay süren ANAP-DYP Hükümeti kurulmuştur. Fakat yeterli güvenoyunu alamadığından dolayı anayasa mahkemesi tarafından hükümet kurulumu iptal edilmiştir. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel hükümet kurma görevini tekrardan Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan'a vermiştir (Karatepe, 2018;17). Muhsin Yazıcıoğlu, Ana-Yol Hükümeti'nin dış baskılar ile kurulduğundan ve kanlı bıçaklı olan iki liderin başkanlığında kurulmasından dolayı dağıldığını ifade etmiştir:

Hükümet oluşumu çabaları sırasında biz ANAP ve Refah koalisyonunu ülke çıkarları açısından daha yararlı bulmuştuk. Bunu, bu partileri olan sempati bizden değil, demokrasiye olan inancımız ve milli iradeye saygının böyle bir iradeye gerekli kıldığından hareketle savunmuştuk. O zaman da, zorlayıcı ve milli iradeye rağmen ortaya çıkarılacak bir hükümetin kalıcı olmayacağını ifade etmiştik. Yanılmadığımızı da ortaya çıkmıştır. ANA-YOL Hükümeti'nin Bu kadar çabuk sona ermesinin başlıca sebeplerinden birisi zorlama bir hükümet olmasıdır, ikincisi, birbiriyle seçim öncesi adeta kanlı bıçaklı olan iki liderin, aynı kulvarda kendini ispat çabaları içerisinde olmaları ve bir değerini ekarte etmeye hedefini unutarak yapay bir şekilde anlaşmaya, uzlaşmaya (Yazıcıoğlu, Gündüz, 1996).

Muhsin Yazıcıoğlu'nun arzu ettiği RP-ANAP Koalisyon Hükümeti'nin ön protokol hazırlanmasına rağmen Mesut Yılmaz'ın gördüğü baskılar neticesinde geri çekilmesinden dolayı hükümetin kurulamaması ve Ana-Yol Koalisyon Hükümeti'nin kurulması 28 Şubat'a giden süreçte cuntacıların etkisini göstermektedir. Refah Partisi ile kurulacak herhangi bir koalisyon hükümetinin nasıl bir tepkiyle karşılaşacağına dair endişeleri, sezgileri ortaya çıkarmaktadır.

2.4.2. Muhsin Yazıcıoğlu'nun Kilit Rolü: Refah-Yol Hükümetinin Kurulması

Refah Partisi lideri Necmettin Erbakan, DYP Genel Başkanı Tansu Çiller ile koalisyon kurma konusunda görüşmüş ve ilk iki yıl kendisinin sonra ki iki yılda Çiller'in başbakanlık yapacağı bir koalisyon hükümeti üzerinde anlaşmaya varmışlardır. Fakat bu koalisyon hükümeti için güven oylamasında 7 milletvekili eksikliği bulunmaktaydı. Bu yüzden Büyük Birlik Partisi, hükümet kurulma noktasında kilit bir role bürünmüştür. Muhsin Yazıcıoğlu'na ve Büyük Birlik Partisi'ne bu kilit rolünden dolayısıyla Refah Partisi kanadından güven oylamasında evet vermesi için ANAP tarafından da hayır vermesi için baskılar

yapılıyordu. Bu baskılara karşı, Muhsin Yazıcıoğlu hükümet protokolüne göre kararlarını belirleyeceklerini söylemiştir (Yazıcıoğlu, Gündüz, 1996).

Muhsin Yazıcıoğlu, iki partiyi de yolsuzluk iddiaları nedeniyle eleştirmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, Necmettin Erbakan'ı seçimden önce ve seçimden sonra yaptığı açıklamalar ve davranışlarla çelişkili hareket ettiğini, kendilerinin İslam'ı temsil ediyormuş gibi bir hataya düştüklerini düşünerek tenkitte bulunmuştur:

RP'nin seçimlerden önce sergilediği katı tutumunun arkasında, ortaya koyduğu aşırı yumuşaklık bir noktada inandırıcılığını kaybetmiştir. Bunlar birer çelişkidir. Bir taraftan, siyaseti bir menfaat paylaşımına gibi yürütüp, diğer taraftan da siyaseti aşırı idealize ederek, partiyi sanki dün gibi takdir edip o şekilde kendi iç dinamiklerini oluşturuyor (Yazıcıoğlu, Gündüz, 1996).

Türkiye 'de İslami çizgi, anlayış tarihsel olarak ehlisünnet vel cemaat, mezhep imamlarının, müçtehitlerin görüşleri ve tasavvufi minvalde ki ihlas üzerine kurulmuştur. Necmettin Erbakan liderliğinde ki Millî Görüş Hareketi, bu çizgiyi reddeden İran'daki Şii İslam devriminden etkilenmiş ve bu devrim Millî Görüş kadrolarında hayranlık oluşturmuştur. Bu hayranlık bu kadrolarda, Türkiye'de de İran'da ki gibi böyle bir rejimin uygulanabileceği, böyle bir devrimin olabileceği dürtüsünü ortaya çıkarmıştır (Milli Gazete, 2007). Bu durum ordu içinde ki komuta kademesi içerisinde Refah Partisi'ne karşı bir yargı oluşturmuş, hükümetin kurulmasında ve hükümet kurulduktan sonra ki süreçte hükümet ve ordu arasında gerginliğin olmasına sebep olacaktır. Genel de İslami gruplarda ki diğer grupları öteleyici, doğru benim mantığı Millî Görüş Hareketi'nde ve partilerinde de görülmüştür. İslamiyet'i biz temsil ediyoruz, siyasette toplumun İslam hassasiyeti bizde temsil buluyor görüşü hâkim olmuştur. Hâlbuki

Anadolu'da "Ben" yerine "Biz" mantığı, görünüşten öte öz yani ihlas ön plana çıkmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, bu temsiliyet iddiasından dolayı Necmettin Erbakan ve kadrosunu eleştirmiştir:

Refah, tabii ki kendi söylemleriyle kendisini bu açmaza soktu. “Biz ve diğerleri” dedi, kendisini İslam’ın temsilcisi olarak takdim etti. ‘Size Müslümanların iktidarını önledi dedirtmem’ sözünü ben meclis kürsüsünden Refah Grubu’na ve bizzat Erbakan’a söyledim. Refahyol kurulmadığı takdirde İsrail’le yapılan anlaşmalar çöpe atılacaktı, Başörtülülere rektörler selam duracaktı, Çekiç Güç, faiz kaldırılacaktı ama hepsini Yazıcıoğlu önledi diyeceksiniz. Ama siz bunları yapmayacaksınız, yapamayacaksınız. Sizin aslında böyle bir takatiniz yok dedim.’ Bunlar meclis zabıtlarında var. Yoksa kimse İslam’ın temsilcisi olamaz, Müslümanların iktidarı diye bir iddiada bulunamaz. Bu ülkede başbakanlık yapmış bütün insanlar Müslüman’dır (Düzel, Sabah, 1997).

DYP ve RP liderleri güvenoyu için eksik olan milletvekili sayısını tamamlamak için Muhsin Yazıcıoğlu ile görüşmüşlerdir. Yapılan görüşmede güven oylamasında evet verilmesi taahhüdünde Büyük Birlik Partisi’ne kurulacak olan bakanlar kurulunda bakanlık vermeyi teklif etmişlerdir. Fakat bu teklifler, BBP tarafından hesapsız menfaatsiz bir şekilde güvenoyu kullanacaklarını söyleyerek reddedilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, hükümetin kurulması sürecinde güvenoyu vermemeleri için birçok tehditlere maruz kalmıştır. Kendisine yapılan bir ziyarette tehdit edildiğini, bu yönde uyarıldığını aktarmıştır. Bu tehdite karşı “*seni, bana gönderenlere git söyle; benim adım Muhsin Yazıcıoğlu bu güvenoyunu vereceğim. Hem de vermeyecek olsam bile meclisin iradesini ispat etmek için vereceğim.*” diyerek tehditlere karşı demokrasinin, millet iradesinin yanında yer almıştır. Bu tehditlerden dolayı Muhsin Yazıcıoğlu hükümetin bir an önce kurulması gerektiğini savunmuş ve desteklemiştir (Büyük Birlik Partisi İstanbul İl Başkanlığı, 2019).

BBP içerisinde bazı kişiler bakanlık alınması gerektiğinin bazı kişiler de Muhsin Yazıcıoğlu'nun karşılıksız hükümeti desteklemesinin daha doğru olduğunu savunmuştur. Katılımcı 9 ve Katılımcı 11 ile yapılan mülakatta kadrolaşmak gerektiği, eğer bakanlık alınsaydı koalisyonun hemen dağılmayacağını veya RP ve DYP'nin başarısızlığı neticesinde BBP'nin dik duruşu ve aynı zamanda koalisyon ortağı olması nedeniyle 28 Şubat sürecinden daha iyi bir oy potansiyeli ile çıkmış olacağını savunmuşlardır. Katılımcı 11, koalisyona karşılıksız güvenoyu verilmesinin BBP'yi düşüşe geçirdiğini iddia etmiştir:

Biz orada yanlış yaptık. Büyük Birlik Partisi'nin düşüşe geçişi orada başladı. Hükümeti destekliyorsun ama bizim yapmalarını istediğimiz hiçbir şey yapmadılar. Hatta bize çok ciddi zarar verdi Refah Partisi. Bir talep gittiği zaman Refah Partisi'ne hükümeti ayakta tutan Büyük Birlik Partisi'dir, onlara gidin denilerek milleti bizim üzerimize yönlendirdiler. Kendi istediklerini yaptılar ama bizim arkadaşlarımızın taleplerinin hiçbirini yerine getirmediler. Ciddi sıkıntılar oldu böyle olunca. Başkanın ifadesi ile antidemokratik güçlerin tepkisine karşı oy verdik. Bence yanlış yaptık, millet güçten yanadır. Üç dört bakanlık alarak hükümetin içerisinde yer alsaydık ne 28 Şubat olurdu ne de Refah-yol hükümeti giderdi. Bir diğer taraftan da biz millet nezdinde bize katil diyenlerle hükümet olmuşuz, o bizimle beraber bakan arkadaşlarımızla aynı koltukta oturmuş olacaktı (Katılımcı 11, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu'nun yeni kurulacak olan koalisyonun bakanlık teklifini reddetmesini savunanlar arasında Katılımcı 6 ve Katılımcı 8 vardır. Bakanlık alınsaydı BBP'nin ekonomik bir güce ve devlette kadrolara sahip olacaklarını fakat BBP'nin, Muhsin Yazıcıoğlu'nun karşılıksız koalisyonu desteklemesinden dolayı oluşan imajının olmayacağını, Muhsin Yazıcıoğlu'nun kerhen hükümeti desteklediklerini savunmuşlardır. Bunun yanı sıra hükümet programı hazırlanırken BBP'ye sorulmaması, fikirlerinin alınmaması gibi nedenlerle idealizme, ilkeciliğe dayalı kurulan BBP'ye yapılan "hangi bakanlığı istersiniz" teklifinin

hakaret olarak görüldüğü iddia edilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun bu nedenle kabul etmediğini ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun bakanlık almamakta haklı olduğu görüşünü Katılımcı 6 savunmuştur:

Çok çirkin bir teklifle geldi o gün ki hükümeti kuran Tansu Çiller ve Erbakan. Kendi aralarında oturup bakanlar kurulunu oluşturuyorlar ve hükümet programını yazıyorlar. Ve cumhurbaşkanına onaya götürüyorlar ve onaya giderken bende dâhil olmuş oldum. Ve bir iki milletvekili ve Muhsin Başkan'a da getirmiş oluyorlar ve başkanım biz işte şu isimlerle bakanlar kurulunu oluşturuyoruz ve hükümetin programı da budur. Sizin de isminizi yazmak istiyoruz veyahut sizin tavsiye edeceğiniz isimleri yazmak istiyoruz. Muhsin Yazıcıoğlu o zaman derdi ki tamam, benim ismimi yazın devlet bakanı olayım, başbakan yardımcısı olayım. Bir arkadaşımızda milletvekili olsun diyebilirdi ve alırdı da. Fakat Muhsin Başkan dedi ki: biz bu konuyla ilgili medyaya da açıklama yaptık, biz bu hükümeti kerhen destekliyoruz. Yani Müslümanların ve sağ kesimin iktidarını önledi dedirtmem dedi. Ama bize bu şekilde gelişiniz ahlaki değil, biz prensip sahibi insanlarız ve hareketimizin tamamı ilkeli hareket edebilecek şekilde bir araya gelmiş kadrodur. Bu kadro hazırlanışında kendisinin dâhil olmadığı bir programı okumadan ben bu hükümetin içerisine bu yönetime dâhil olacağım demez. Bu beni, inkârdır demektir. Siz hükümetin programını hazırlarken bizi çağırdınız mı, düşüncelerimizi aldınız mı? Almadınız, giderken bakanlık teklif ediyorsunuz. Ben bu ilkesizliği kabul etmiyorum. Getiren arkadaşlardan birisi de dedi ki: ben utanarak bu teklifi getirdim zaten size, hiç gelmemiş gibi varsayalım dedi. Tamam, siz gelmemiş olun bende bu ilkesiz ve çirkin teklifi almamış olayım. Hükümetinize destek vereceğiz buyurun gidin dedi. Şimdi bu arkadaşlarımıza söylendi. Bu şekilde bir bakanlar kurulunda yer almamız mümkün mü? Değil, ha eğer protokol hazırlarken bunu yapmış olsalardı, bizim yaptığımızın zerresi kadar yakınlık göstermiş olsalardı, bizde hükümetin içerisinde yer alırdık. Ama bu şartlarda yer almamız mümkün değil. Hükümeti desteklememizle ilgili meselede karşı gelen arkadaşlarımıza da birinci cümleyi söyledi: ben işte Müslümanların iktidarını önleyen bir lider, bir parti konumuna, kendimizi sokmam dedi. Bunun içinde bu hükümeti kerhen destekliyoruz diye cevap verdi. O arkadaşlarımızda gerçekten bu meseleye böyle bakıp düşününce çok hak verdiler. Dâhil olmamız konusundaki yaklaşımımızı da bu bizim aramızdaki ayrışmalara kırgınlıklara sebep

vermemesinin nedeni her şeyi net olarak ortaya koyuşumuzdan kaynaklı. Her şeyi tabanla beraber istişare halinde tek vücut olarak cevabını verdik (Katılımcı 6, 2022).

8 Temmuz 1996 tarihinde Muhsin Yazıcıoğlu'nun TBMM'de RP sıralarına karşı *“Müslümanların iktidarını engellediler sözünü size söyletmeyeceğim, kerhen de olsa bu hükümete destek vereceğiz”* sözünü söylediği konuşmasının ardından yapılan güven oylamasında BBP'nin desteğiyle 278 kabul oyu alarak Refah-Yol Hükümeti yani 54. Hükümet Necmettin Erbakan başbakanlığında kurulmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, zorunlu olarak desteklediği 54.Hükümet'in kuruluşuyla ilgili mecliste şu konuşmayı yapmıştır:

Bugün acaba millet iradesi mi yoksa bir kısım medyanın iradesi mi diye bizi bir tercihe zorladınız. İşte bu noktada ben milletin iradesinden yana tavrımı koymak istiyorum. Ama öbür tarafta bir şey söylüyorum; sizin iktidar olmanızı engellemek suretiyle efendim Müslümanların iktidarını önlediniz sözünü size söyletmeyeceğim. Ama bugün ki ortaya çıkmış olan koalisyonu –evet bu mecliste kürsüye gelmiş, bu memlekette başbakanlık yapmış herkes Müslüman- medyanın ortaya koymuş olduğu ifadeyi söylüyorum, istismarlara yol açmak istemediğimi söylüyorum. İşte bugün ortaya çıkmış olan koalisyonu şeffaflığı yeterince sağlamadığı ve bu noktada yeterince tartışma zemini oluşturmadığı için Sayın Erbakan'ın siyaset tarihimize geçmiş olan deyimiyle söylemek istiyorum; kerhen de olsa engellemeyeceğim (Abdullah Alptekin Has, 2013).

Muhsin Yazıcıoğlu yaptığı konuşmasında Refah Partisi'nin İslamın temsilcileri oldukları söylemlerini ve hükümeti desteklemediği takdirde Refah Partisi'nin müslümanların iktidarını engelledin şeklinde kendisine baskıda bulunacaklarını dile getirerek eleştiride bulunmuştur. Konuşmasında Muhsin Yazıcıoğlu, hükümetin kurulması için kerhen yani zorla, tiksinererek destekte bulunduğunu dile getirmiştir.

2.4.3. Refah-Yol Koalisyon Hükümeti'nin Yıkılması

Necmettin Erbakan başbakanlığında DYP-RP Koalisyon Hükümeti kurulduğunda Türkiye'de ekonomi çok zor durum altında bulunmaktaydı. Ekonomik bunalımın yanı sıra RP içinde ki İslamcı ve cumhuriyet karşıtı söylemler orduyu rahatsız etmekte ve ordunun hükümete tavır takınmasına sebep olmaktadır. Bu ekonomik bunalıma karşılık Necmettin Erbakan, havuz sistemini getirmiştir. Bu sistem, sermayedarları rahatsız etmiştir (Barışkan, 2021: 15). Hükümetin kurulmasının hemen ardından TSK ile yapılan toplantı da komutanların hükümete karşı tutumu, RP'lilerin kadınlar ile tokalaşmaması ve bunun da laiklik karşıtlığı olarak algılanması hükümetin ilk günlerinde gerginliğe sebep olmuştur, ileri ki süreçlerde olacaklara da perde aralamaktadır (Doğan, 2020: 201).

2.4.3.1. Necmettin Erbakan'ın Yurtdışı Gezileri

Laiklik karşıtı hareketler dışında yeni hükümetin dış politikada izleyeceği yolda 28 Şubat'a giden sürecin nedenlerinden birisi olmuştur. 54. Hükümet'in Başbakanı Necmettin Erbakan'ın ilk yurt dışı ziyaretini İran'a yapması, bu geziyle birlikte dış politikanın rotasını belirlemesi ve Libya gezilerinde yaşananlar tepkilere neden olmuştur. Necmettin Erbakan, İran'la iş birliği anlaşması imzalayacaklarını duyurmasından sonra İran'a uyguladığı yaptırımlar nedeniyle ABD tarafından tepkiye neden olmuş ve İran'ın terör örgütü PKK'ya destekte bulunması nedeniyle ordu, bu durumdan rahatsız olduklarını tepkileriyle ortaya koymuştur. İran yanlısı bir dış politika, hükümet ve ordu içindikileri karşı karşıya getirmiştir. Bu geziye Necmettin Erbakan ile giden heyet içerisinde BBP Çorum Milletvekili Recep Kırış da bulunmuştur.

Necmettin Erbakan, ikinci yurtdışı gezisini Türk müteahhitlerinin 160 milyon dolarlık alacaklarını görüşmek üzere Libya'ya yapmıştır. Libya, ABD ve bazı Avrupalı devletler tarafından terör devleti olarak ilan edilmişti. Necmettin Erbakan, BBP Kahramanmaraş Milletvekili Recep Kırış'ın da içinde bulunduğu bir Türk heyetiyle Libya'ya vardığında iyi bir karşılama olmamıştır. Türk heyeti saatlerce yemek için bekletilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Necmettin Erbakan ve Türk heyeti Libya devlet başkanı Muammer Kaddafi tarafından çadırda ağırlandırılmıştır. Bu durum ve Kaddafi'nin nahoş hareketleri Türk heyeti tarafından şaşkına uğratıp sinir ederken Başbakan Necmettin Erbakan tepkisiz kalmıştır. Muammer Kaddafi, konuşma yaparken PKK'nın saldırılarını meşru görür gibi konuşması, Türkiye'deki Kürtler'e Türkiye'nin eziyet ettiğini ve Kürtler'in devlet kuracağını söylemesi ortalığı germiştir. Türk heyeti bu açıklamayı hakaret olarak görerek küplere binerken, Necmettin Erbakan bu açıklamaya sessiz kalmış ve heyettekiler Necmettin Erbakan'ın bu hareketine tepki göstermiştir. Bu açıklama ve tepkisizlik adeta Türkiye'yi küçük düşürücü bir vaziyete sokmuştur (OdaTv, 2020). BBP Milletvekili Recep Kırış, Kaddafi'nin hakaretlerine ve Erbakan'ın sessiz kalmasına karşı heyet içerisinde ilk tepki koyan kişi olmuş, sert bir şekilde tepki göstererek toplantıyı terk etmiştir. Katılımcı 6, Necmettin Erbakan'ın yapmış olduğu yurtdışı gezileri hakkında şunları beyan etmiştir:

Şimdi hükümet o dönem İslam ülkelerine iki gezi yaptı. İran, Pakistan, Singapur, Endonezya, Malezya gezileri vardı ve bu gezilerde bende vardım. Yani hükümet bütün partilerden milletvekili aldı, 15-20 milletvekili vardı, Libya, Tunus, Cezayir tarafı gezilerde de Recep Kırış beyefendi vardı. İran, Endonezya'yla ilgili o zaman Türkiye'nin kargo uçaklarıyla ilgili Endonezya da bir sanayi gelişmişliği var, oradan faydalanabilecek şekilde güzel anlaşmalar ortaya koydu. Ve Pakistan ile Benazır Butto ile de güzel anlaşmalar yapıldı. Yani sadece bunlar basına yansıyan hadiselerdir bir de basına düşmeyen hadiseler vardı. Fakat istihbarat birimlerinin elinde olan bilgiler var. Ama onlarda

Türkiye'ye karşı dış dünyanın bakışını etkileyen şeylerdir. Orada Endonezya, Malezya, İran ile ilgili çekişmeli bir gezimiz oldu. İşte PKK'yı destekliyorsunuz, desteklemiyorsunuz meselesi gündeme geldi. Bizim oraya gittiğimiz günde İran'dan Türkiye'ye karşı PKK operasyon yaptı. Onların tarafında kalan PKK'lılar (PİJAK) operasyonu vardı. O gün o operasyonların emniyet genel müdürü de bizle beraberdi. Ona bilgiler, fotoğraflar geldi ve görüşmeye geldi. İran reddetti. Bizimkiler resimleri, fotoğrafları ortaya koydu, sert görüşmeler oldu. Fikir ayrılığı içerisinde bir gezimiz oldu İran'la. Fakat diğer ülkelerle Singapur hariç ciddi altyapılı görüşmeler sağladık. Çok enteresan Endonezya'daki o zaman bilim ve teknoloji bakanı, İspanya'daki milli savunma bakanı ve Necmettin Erbakan üçü aynı zamanda Almanya'da öğrencilermiş ve onlar orada çok yakın dostluklar kurmuşlar. Endonezya'ya giden bilim ve teknoloji bakanı, İspanya'dan kargo uçakları bilgisini İspanya'dan gizli olarak alıp gelip Endonezya'da onu kurmuş. Erbakan'da Türkiye'de böyle bir uçak sanayi kurmaya çalıştı aslında. Erbakan çok ileri görüşlü bir insandı. Bu sanayi teknoloji mevzusunda bunlarla ilgili ciddi altyapılı anlaşmalar yaptılar. Bunlar süper güçlerin istihbaratına yansıyan hadiseler. Libya'da tam hadise aklıma gelmiyor da. Erbakan'a karşı saygısızlık yapıyorlar tam hatırımda değil. Recep Kırış Bey orada çok sert bir tepki ortaya koyuyor ve toplantıyı terk eden ilk siyasetçi oluyor. Aslında BBP kadrolarına dışardan gelen bir milletvekilinin bile, bizi seven sayan birinin tavrını o zaman orada gördük. Bence unutulamayacak bir şeydir o (Katılımcı 6, 2022).

Necmettin Erbakan'ın liderliğini yaptığı Milli Görüş hareketi, İslam birliğini, Müslüman ülkelerin birlikteliğini savunmaktaydı. Necmettin Erbakan başbakanlığı sürecinde bu fikriyatını gerçekleştirmek için çalışmış ve bir kısım Müslüman devletler ile D-8'i kurmuşlardır. Bu geziler de D-8'in temel çalışmalarını oluşturmaktadır (Barışkan, 2021: 16). 28 Şubat'a giden süreçte yurtdışı gezilerin yanı sıra irtica yaygaraları medya tarafından, sermayedarlar tarafından, TÜSİAD ve ordu tarafından çıkarılmıştır. Bu durum ile ilgili Katılımcı 5 şu açıklamayı yapmıştır:

Tekelci sermaye ve oligarşik güçler, Refah-Yol hükümetinin yıkılması için kampanyalar başlattılar. "Sivil ihtilal kuvvetleri" çalışmaya başladı. Hükümetin ekonomide

kısa dönemdeki başarıları ve izlemiş olduğu bazı doğru siyasetler, çıkar çevrelerinin işine gelmedi. Yüksek faiz lobisi ve dış odaklar, Refah-Yol Hükümeti'nin yıkılması için Atina'da bir araya gelerek düğmeye bastılar. Ardından hükümeti sarsmak için tarikatlar, Aczimendiler, kalkancılar, kurban, türban, Kudüs gecesi, İran gezisi vb... gibi önceden hazırlanan senaryolar uygulanmaya konuldu. Bazı servisler tarafından özel olarak hazırlanan senaryolar, piyasaya sürüldü, Medyada manipülatif şekilde kullanıldı. Refah-Yol hükümetine karşı çıkan ordu, merkez medya, burjuvazi ve CHP, dört koldan antidemokratik girişimlerde bulundular. TSK, "İrtica, PKK'dan daha tehlikeli" dedi (Katılımcı 5, 2022).

2.4.3.2. Necmettin Erbakan'ın İftar Yemeği, Aczimendiler

54. Hükümet'i yıkmak, Başbakan Necmettin Erbakan'ı koltuğundan indirmek için bazı medya, sermaye güçleri ve ordu tarafından irtica hortladı yaygaraları çıkarılmış bunun için de bazı olaylar kullanılmıştır. Bunlardan ilki Başbakan Necmettin Erbakan'ın Türkiye'de ki cemaat ve kanaat önderlerine başbakanlık konutunda hu 11 Ocak 1997 tarihli iftar yemeğidir. Televizyon kanalları, başbakanlık konutuna giren kanaat önderlerini sarıkla gösterince bazı kesimler tarafından laikliğe aykırılık, cumhuriyet rejimine karşıtlık olarak algılanmış ve böyle lanse edilmiştir (Ağdag, 2010: 62). Hükümet ortağı Tansu Çiller'de bu duruma karşı bir açıklama yaparak cemaatleri yok saydıklarını dile getirmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, irtica yaygaralarına karşı irticanın tanımının yapılması gerektiğini milletin inançlarının ve değerlerinin irtica olarak görülmemesi gerektiğini söylemiştir:

İrticanın ne olduğuna açıklık getirilmesi lazım. İrticadan ne anlaşılıyor? İrtica bu milletin inançlarıysa, o inançlara sahip çıkanlar elbette olacaktır. Bize göre bu milletin inançlarını ve değerlerini irtica olarak kabul etmek en büyük haksızlık ve hatta inançlara karşı edepsizliktir. Bizim inançlarımız ve değerlerimiz çağlar üstü değerlerdir. Bu itibarla böyle bir yaklaşımı doğru bulmuyorum. İrtica adıyla hak ve hürriyetleri daraltmak çağdaşlık değildir (Kıran, Selam, 1998).

Genelkurmay Başkanlığı ve komutanlar tarafından Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e ve hükümete brifingler verilmiştir. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e 17 Ocak 1997 tarihinde verilen brifingte 'irtica tehlikesi' hakkında bilgi verilmiştir. Bu brifing dört saate yakın sürmüştü ve Süleyman Demirel'e 54 maddelik liste verilmiştir (Özdemir Çolak, 2017: 156).

Türkiye'de kendilerini "Aczimendi" olarak adlandıran laiklik ve cumhuriyet karşıtı söylemleri ve eylemleri ile ortaya çıkmış dini görünümlü bir cemaat ortaya çıkmıştı. Müslüm Gündüz liderliğinde Aczimendiler, giydikleri siyah cübbe ve sarıkla meydanlarda, cami önlerinde şeriat yanlısı, laiklik ve cumhuriyet karşıtı attıkları sloganlarla sık sık gündeme gelmekte, haberlerde gösterilmekteydi. Müslüm Gündüz katıldığı bir televizyon programında kemalizmin din olduğunu, demokrasinin dinsizlik olduğunu söylemiş, Mustafa Kemal ve İsmet İnönü hakkında sert söylemlerde bulunmuştur. Medyanın bu denli Aczimendileri göstermesi, haber yapması toplumda irtica korkusu çıkartmak, hükümeti karalamak ve yıkmak içinde bir neden oluşturmak amacını taşımaktaydı. Müslüm Gündüz'ün aralarında imam nikâhı olduğunu iddia ettiği Fadime Şahin adlı bir kadınla basılıp televizyonlarca, gazetelerce halka servis edilerek toplumda dini gruplara, İslamcı görüşlere karşı tepki oluşturulmaya çalışılmıştır. Yıllar sonra Fadime Şahin'in konsomatris olduğu, bazı eğitimlerden geçerek Müslüm Gündüz'ün yanına yerleştirildiği ortaya çıkmıştır. 28 Şubat'a giden süreç için böyle bir hadise hazırlanmış ve uygulanmıştır (Işık, 2018: 48-49).

2.4.3.3. Askeri Vesayete Yetki Devri: Kriz Masası

Bu süreçte ordunun baskısı ile başbakanlık kriz masası yönetmeliği oluşturulmuştur. Ocak 1997 tarihinde oluşturulan yönetmelik olağanüstü durum ve kriz tanımlarını tekrardan

yapmış ve genişletmiştir. Oluşabilecek herhangi bir krizin idaresi oluşturulan kriz masasına devredilmiştir. Bu kriz yönetmeliğine anayasa ve yasalarla ilgili eklemeler ve düzenlemeler yapılmıştır. Başbakanlık Kriz Masası yetkileri, başbakandan alınarak Milli Güvenlik Kurulu genel sekreterine yani orduya devredilmiştir (Bayramoğlu-İnsel, 2004: 92). Muhsin Yazıcıoğlu, kriz masası yönetmeliğini Başbakan Necmettin Erbakan'ın zorla imzalatırıldığı ortadaki söylemlere karşı bir röportajında Şunları söylemiştir:

Bir başbakana bir Şey zorla imzalatırılıyorsa, 'bunu zorla imzalattılar' demek kimseyi mesuliyetten kurtarmaz. Bir başbakan, bir kâğıdı zorla imzalıyor ve buna ses çıkartmıyorsa, ondan sonra devletin yönetimine de talip olamaz. Milletın önüne düŐmemelidirler. Milletın önüne çıkıp 'bunu bize zorla imzalattırıldılar' dememeliydi. İŞkence yapıldıysa, doktor raporu istemek zorundaydı. Siyasette bunu ilk defa görüyorum (Çalmuk, Gündüz, 1997).

Başbakanın yetkilerinin orduya devredilmesi durumu, fiili olarak askeri vesayetin olduğu anlamına gelmektedir. Genelkurmay Başkanlığı, MGK aracılığıyla aldığı bu yetkiyle Şehir merkezlerinde kriz masaları kurarak kamu kuruluşları üzerinde baskı kurabilecek ve atamaları denetleyebilecektir (IŞık, 2018: 57).

2.4.3.4. Askeri Vesayeti Tahrik: Kudüs Gecesi ve Tanklar

28 Şubat'a giden süreçte son nokta olan, tankları caddelerde yürüten bir hadise meydana gelmiştir. Refah Partili Sincan Belediyesi tarafından Kudüs Gecesi düzenlenmiştir. İran eski lideri Humeyni tarafından geleneksel olarak 31 Ocak tarihinde her sene düzenlenen bu organizasyon RP'li belediye başkanı tarafından Türkiye'de aynı tarihte düzenlenmiştir. Salonda

duvarlara Hamas ve Hizbullah örgüt liderlerinin fotoğrafları asılmış, programa İran büyükelçisi davet edilmiştir. Belediye Başkanı Bekir Yıldız yapmış olduğu konuşmasında Humeyni'yi ve İran rejimini överek Türkiye'deki cumhuriyet rejimini, laikliği eleştirmiştir. RP'li Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız konuşmasında, ileride devlet güvenlik mahkemelerinde yargılanacağı "Laiklere zorla şeriat enjekte edeceğiz, laikler şeriat gelecekler diye kıvraniyor." sözlerini sarf etmiştir (Sabah, 1997). Bekir Yıldız'ın konuşmasının ardından İran büyükelçisinin de aynı doğrultuda konuşma yapması medyada ve ülke gündeminde yankı bulmuştur. İran büyükelçisi Bagheri, Türkiye'yi kastederek "*Gençler ayakta, Amerika ile İsrail ile her gün anlaşma imzalayanlara Allah'ın cezasını verecekler.*" diyerek Türkiye'ye karşı tehditvari ve küstahça konuşma yapmıştır (Sabah, 1997). Refah Partisi kadrolarının söylemlerinin ve icraatlarının bazı kesimleri tahrik ederek 28 Şubat'a giden süreci hızlandırdığına dair durumu Muhsin Yazıcıoğlu'nun meclis danışmanı Katılımcı 3 şöyle ifade etmiştir:

"Refah Partisi'nin gerek Hasan Hüseyin Ceylan, Hasan Mezarıcı gibi genel merkez yöneticilerinin bazılarının, gerekse Merhum Erbakan Hoca'nın yakın çevresinde olsun bir kısım kurumlarının ve yerelde il, ilçe başkanları, Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız, Rize Belediye Başkanı Şevki Yılmaz gibi belediye başkanlarının çeşitli etkinlik, kutlama, mitinglerde yaptıkları konuşmalar ve söylemler laik çevrelerde ve sosyal demokrat kesimde ciddi rahatsızlıklara ve tedirginliklere sebep olmuştu. Erbakan Hoca'nın o dönem başbakan olarak başbakanlık resmi konutunda tarikat ve cemaat temsilcilerine verdiği iftar yemeği laikliğe ve Atatürk'ün koyduğu değerlere meydan okuma gibi algılandı. Başbakan Erbakan'ın cemaat ve tarikat liderlerine yaklaşması Müslüm Gündüz, Ali Kalkancı gibi İslam üzerinden istismarcıların iştahını kabarttı ve adeta onları cesaretlendirmişti. Sokaklarda, işlek meydanlarda Cumhuriyet, demokrasi ve Atatürk karşıtlığı sloganlar atılıyordu ve bu iş bir tür meydan okumaya dönüşmüştü. Hasan Mezarıcı'nın Atatürk'ün annesine yönelik verdiği araştırma önergesi bu işin zıvanadan çıktığının göstergesiydi.

Tabii her etkinin bir de tepkisi olacaktı. Halkın diğer tarafta duran laik, cumhuriyetçi, Atatürkçü kesiminde ise tedirginlik gittikçe artmaya başlamıştı. Huzursuzluk,

endişe ve korku derecesi yükselmişti. Diğer taraftan Türk Silahlı Kuvvetlerinin içerisindeki askeri vesayet heveslisi olan kesim kendilerine meşruiyet ve haklı gerekçeler yaratmak için medya üzerinde kamuoyu oluşturmuştu. Vesayetçi kesim askerler yanlarına üst düzey yargıyı da çekerek ülkeyi 28 Şubat Postmodern Darbe sürecine sokmuş oldular (Katılımcı 3, 2022).

Olayın patlak vermesinin akabinde hükümetin isteği doğrultusunda İranlı diplomatlar ve büyükelçi Türkiye'den ayrılmıştır. DYP'li İçişleri Bakanı Meral Akşener tarafından RP'li Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız görevinden alınmıştır. Daha sonra Bekir Yıldız ve organizasyonda olan kişiler devlet güvenlik mahkemesinde (DGM) yargılanmış ve hapis cezasına çarptırılmıştır (Sabah, 1997). Askeri vesayeti tahrik eden organizasyon ve belediye başkanının konuşması RP kadrolarının 28 Şubat'a giden süreçte etkili olduklarını göstermektedir.

2.4.3.5. Namlusunu Milletine Çevirmiş Tanka, Selam Durmam!

Kudüs Gecesi'nin hemen ertesi günü 3 Şubat 1997 tarihinde Genelkurmay Başkanlığı'nda toplantı yapılmıştır. Toplantıdan sonra ki gün yani 4 Şubat günü Etimesgut'tan tatbikat için kalkan tanklar Sincan'dan geçmiş ve iki tank arıza nedeniyle meydana kalmıştır (Sabah, 1997). Kudüs Gecesi'nin düzenlendiği Sincan'dan tankların geçmesi darbe söylemlerini güçlendirmiştir. Darbe söylemlerinin çıkması üzerine Genelkurmay Başkanlığı, tankların tatbikat için gittiğini söylemlerin asılsız olduğunu açıklamıştır. Hükümet ortakları Necmettin Erbakan ve Tansu Çiller de tankların Sincan'dan yürütülmesi olayını ört pas etmeye, geçiştirmeye çalışmışlardır (Salkın, 2010: 93). Ordu ile hükümet arasındaki gerginliği Refah Partili kadroların açıklamaları, konuşmaları ve faaliyetleri ile daha da körüklemiş, gerginliği

yatırtırmaya çalışmamışlardır. Bu durum için Muhsin Yazıcıoğlu şu beyanatı vermiştir:

Bu dalga en fazla Refah'ı altına alacak. Ama sağduyuyu kaybettiler. Bakın Taksim'e cami meselesi... Türban, hac meseleleri... Bu meseleler bugünün meselesi değil ki. Bunlar hükümet meselesi değil, sivil toplum kuruluşlarıyla ilgiliydi. Ama tedbirli ve sorumlu konuşma hassasiyetlerini o sıralarda kaybettiler. Bunu fırsat bilen birtakım dinamikler de hemen harekete geçirildi. Erbakan, başta kendi programlarından tavizler verdi. Ama sonra alttan sıkıştırıldı. Çünkü dün söylediklerini inkâr etti. Özellikle İsrail'le anlaşma, faizler, Batı'yla ilişkiler ve soruşturmalarda ilgili konularda zorlandı ve tabanına mesaj verecek şeylere girişti. Muhalefet dönemine, o dönemin söylemlerine geri döndü (Düzel, Sabah, 1997).

Çoğu kişi tarafından tankların yürütülmesi olayını ordu kanadından hükümete yapılan bir uyarı olarak görülmüştür. Bu olayın ardından birkaç kişinin darbe çılgınlıklarına karşı demokrasiyi savunarak ses çıkaranlar arasında Muhsin Yazıcıoğlu "*Namlusunu milletine çevirmiş tanka, selam durmam!*" diyerek sert biçimde tepkisini ortaya koymuştur (Yazıcıoğlu, Gündüz, 1997). Tankların Sincan'da yürütülmesine karşılık Muhsin Yazıcıoğlu'nun ortaya koyduğu tepkiyi Katılımcı 5 şöyle yorumlamıştır:

4 Şubat 1997'de Sincan'da yürütülen tanklar için Genelkurmay Karargâhı'na en sert tepkiyi Muhsin Yazıcıoğlu gösterdi. Milletın adamı, demokrasi savunucusu Muhsin Yazıcıoğlu, tankların sokağa çıktığı gün bayram eden ve askeri tahrik eden zinde güçleri, "Demokraside çözüm, asker çağırılmak değildir" diyerek uyarıyordu. Tankları alkışlayan antidemokratik çevreleri, Türkiye'yi maceraya sürüklemek isteyen karanlık çevreler olmakla itham etti ve onlarla mücadele etti. 5 Şubat 1997 tarihli Gündüz gazetesinde askerın siyasete müdahalesini eleştiren sözleri şöyleydi: "Bu çevrelere sesleniyorum. Rüzgâr eken, fırtına biçer ve bu fırtınadan mutlaka kendileri zarar görür." Muhsin Yazıcıoğlu iki gün sonra başka bir açıklamasında "Namlusunu milletine çevirmiş bir tankı asla alkışlamam" dedi. Bu sözleri de 7 Şubat 1997 tarihli Gündüz gazetesinde manşetten verildi. 4 Şubat 1997'de Sincan'da tank yürüten, milli irade ve demokrasi düşmanı, ulusalcı militarizme,

oligarşik güçlere; “Askerin yeri kışladır. Ordu sivil siyasete müdahale etmemelidir, ‘ordu göreve’ diyen darbeci zihniyet, demokrasi ve millet düşmanıdır.” diye haykırmış, cesareti ve dik duruşuyla milletin gönlünde taht kurmuştu (Katılımcı 5, 2022).

Sincan’da tankların yürümesinden kısa bir süre sonra 23 Şubat 1997 tarihinde Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir, Amerika Birleşik Devletleri’nde katıldığı bir baloda tankların Sincan’da tankların yürütülmesi olayını işaret ederek “demokrasiye balans ayarı yaptık” demiştir. Demecinin devamında Çevik Bir, irtica hareketlerinin vahim bir durum aldığını, MGK üyelerinin fikir birliği içinde olup MGK kararlarının uygulanması gerektiğini aksi durumda istenmeyen sonuçların olabileceğini söylemiştir (Akpınar, 2003:169). Bu söylem büyük bir yankı bulmuş, ordunun Türk demokrasisine, millet iradesine nasıl antidemokratik bir şekilde müdahalede bulduklarını ortaya koymuştur. “Orgeneral Çevik Bir’in bu sözüne karşı Muhsin Yazıcıoğlu net bir şekilde karşı çıkarak “*Demokrasiye balans ayarı yapmak, kimsenin haddi değildir. Bu ülkede demokrasi, asker, sivil herkese lazımdır. Demokrasiye balans ayarı yapmak, sivil otoritenin emrinde olan bir askeri bürokrata düşmez.*” açıklamasında bulunmuş ve tepki göstermiştir” (Katılımcı 5, 2022).

Bu dönemde sivil toplum örgütleri tarafından “Şeriata karşı kadın yürüyüşü” düzenlenmiştir. Yürüyüşe elli iki sivil toplum örgütü ve bazı partili kadınlar katılmıştır. Ankara’da düzenlenen yürüyüşe rektörler ön safta katılırken Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Deniz Baykal’da partilileri ile beraber katılmıştır. Yürüyüş Sıhhiye’den başlayarak Tandoğan Meydanı’na doğru devam etmiş, yürüyüş esnasında “irticaya hayır” “mollalar İran’a” sloganları atılmıştır (Akit, 1997).

28 Şubat sürecine giden önemli ve ses getiren açıklamalardan biri de 24 Şubat 1997 tarihinde deniz kuvvetleri komutanlığını yapan Oramiral Güven Erkaya tarafından yapılmıştır. Güven Erkaya gazetelere yaptığı açıklamada “irtica PKK’dan tehlikelidir” diyerek adeta hükümeti uyarılmış ve ordunun bakış açısını ortaya koymuştur. Bu açıklama dört gün sonra yapılacak olan Milli Güvenlik Kurulu toplantısının gergin geçeceğini ve konusunu işaret etmekteydi (Turan, 2011: 65).

Ordu içerisinde ki komutanların Refah Partisi’ne karşı tutumu, irtica söylemlerinde bulunmalarında Refah Partili kadroların sarf ettiği sözler ve eylemlerin de payı olmuştur. RP’li Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldızın konuşmasının yanında Refah Partisi mensubu Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Şükrü Karatepe’nin 10 Kasım törenlerinde yaptığı konuşmasında “bu zulüm rejimi değişmelidir” sözünü sarf etmiştir (Karatepe, 2018;43). Yine Şükrü Karatepe konuşmasında on kasım törenlerini kastederek “kan ağlayarak törene geliyorum” demesi ordu mensuplarının Refah Partisi’ne olan öfkesini daha da alevlendirmiştir (Akpınar, 2003: 130). Refah Partisi Milletvekili Hasan Mezarıcı’nın Mustafa Kemal Atatürk hakkında “veledi zina” demesi nedeniyle milletvekilliği düşürülmüştür (Birand-Yıldız, 2012; 88). Hükümet kurulurken dahi ordunun siyasetçileri uyararak Refah-Yol Hükümeti’nin kurulmasını istememesine ve tehditlerde bulunmasına rağmen hükümet kurulduktan sonra RP’li kadroların Atatürk’ü, rejimi, laikliği hedef alan konuşmaları orduyu tahrik ederek var olan yarannın kanatılmasına ve 28 Şubat’ın gerçekleşmesine neden olmuştur.

2.4.4. Tarihi MGK Toplantısı ve 28 Şubat Postmodern Darbe

28 Şubat 1997 tarihinde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Necmettin Erbakan, Tansu Çiller, içişleri bakanı, milli savunma bakanı, genelkurmay başkanı, kuvvet komutanları, MİT müsteşarı, MGK sekreteri ve emniyet genel müdürünün katıldığı MGK toplantısı gerçekleşmiştir. Bu toplantı yaklaşık dokuz saat sürmüştür (Alpat, 1999;65). MİT Müsteşarı Sönmez Köksal, “Radikal Dinci Akımların Rejime Etkileri” adında bir rapor sunmuştur. Genelkurmay Başkanlığı tarafından da “irticai faaliyetler” raporu sunulmuş Refah Partisi’ne yüklenilmiştir. Başbakan Necmettin Erbakan’ın başında bulunduğu icraatlarını anlatması üzerine Oramiral Güven Erkaya konumuz irtica diyerek cevap vermiştir. Bunun üzerine ortam iyice gerilmiştir. Bu toplantı da zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması dolaylı olarak imam hatip ortaokullarının kapatılması ordu kanadı tarafından istenmiştir (Yavuz, 2005: 329). Toplantı da ordunun, halk nezdinde yanlış algılandırılmaya çalışıldığı, laikliğin önemine vurgu yapıldığı bir konuşma komutanlar tarafından yapılmıştır. Toplantı da ordu kanadı tarafından on sekiz maddelik tedbir paketi sunulmuştur. Bu tedbirler, tarikatların kapatılması, bazı medyaların kontrol edilmesi, kıyafet kanununun uygulanması, Kur’an kurslarının denetlenmesi, cemaat ve tarikat okullarının Milli Eğitim Bakanlığı’na devredilmesi, Atatürk’e hakaretin cezalandırılması, laikliğin uygulanması gibi maddeler yer almıştır. Bu taslak, adeta ordu tarafından hükümete verilen bir talimat anlamını taşımıştır. Çünkü ordu bu maddelerin kesin bir şekilde uygulanmasını istemiştir, talimat vermiştir (Arikan, 2011: 126).

Milli Güvenlik Kurulu’nun bitmesinin ardından Başbakan Necmettin Erbakan imzalamadığı halde basına on sekiz maddelik bir “Milli Güvenlik Kurulu Bildirisi” verilmiştir. Erbakan’ın imzasının olmadığı halde bildirinin basına verilmesinin nedeni, psikolojik baskının

oluşturulmak istenmesi olmuştur. Bildiri de rejim karşıtı faaliyetler, buna karşı alınması gereken tedbirlere yer verilmiştir. Bildiride, maddelerin tersine bir hareketin huzuru bozarak yeni yaptırımlara sebep olacağı belirtilmiştir. Bu açıklama ile hükümet ve başbakan bu açıklama ile tehdit edilmiş ve basında geniş yankı bulmuştur. Askeri vesayetin, hükümete talimat niteliğinde ki bildirisi, bildiride yaptırımın yer alması MGK bildirisinin muhtıra olarak algılanmasına neden olmuştur. Nitelikleri görüş itibariyle 28 Şubat, postmodern bir darbe olarak nitelendirilmiştir (Yıldız, 2000: 95-97).

MGK kararlarının uygulanıp uygulanmadığını denetlemek amacıyla bu dönemde Oramiral Güven Erkaya tarafından Batı Çalışma Grubu (BÇG) kurulmuştur. Bu dönemde başörtüsüne karşı yasak, ambargo daha sert bir şekilde uygulanmıştır. Başörtülü öğrenciler üniversiteden içeri alınmamış, askerlerin başörtülü anneleri ve eşleri törenlere, askeri tesislere girememiştir. Yine bu dönemde Batı Çalışma Grubu tarafından binlerce fişleme gerçekleşmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri'nde görev yapan, Mustafa Kahramanyol gibi muhafazakâr asker ve subaylar fişlenmiş ve ordudan ihraç edilmişlerdir. Katılımcı 10, bu süreçte toplumda ki baskıyı ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun duruşunun önemini şöyle vurgulamıştır:

O dönemlerde Muhsin Başkan'ın gerçekten duruşu, izlediği yol, Türk siyasetinde belki tezlere konu olabilecek tarzda bir duruştu. O yıllarda yaşayanlar müthiş bir başörtüsü zulmüne uğramışlardı. Üniversitelerde sakalından, saçından tutun erkeklere bile giyim kuşamından dolayı bilhassa harp okullarında yani devletin bütün kurumlarında muhafazakâr, milli kesime müthiş bir baskı olduğu süreçlerde, Muhsin Başkan nerede bir zulüm varsa, başörtüsü zulmünde başörtülülerin yanında yer alırdı. Orada, içerisinde bir dışlanma veya üniversitelerdeki ikna odalarında kızlarımıza, o dönemde meşhur Nur Serterlere, İstanbul Üniversitesi'nde o en çalkantılı dönemde bile kimsenin açık ve net görüş beyan edemediği o baskın dönemlerinde bile Muhsin Başkan'ın üzerine kimse bir tehdit içermeyen halde veya Muhsin Başkan iktidar olmadığı halde Türk demokrasisi adına birçok

örnek teşkil edecek duruş sergiledi. Bunların en başında herkesin bildiği 28 Şubat süreçlerinde Sincan'da tanklar sokağa indi, namlusunun milletine çevrimiçi tankları asla selamlamam diyerek tarihe çok ciddi bir not düşmüştür (Katılımcı 10, 2022).

Necmettin Erbakan, ordu ile fikir birliğinde olduklarını ifade ederken Genelkurmay Başkanlığı, Atatürk ilkelerinden yana olanlarla birliktelik kurduklarını açıklayarak Necmettin Erbakan'ın açıklamasına karşı ters açıklama da bulunmuştur (Akpınar, 2003: 210). Başbakan Necmettin Erbakan, Milli Güvenlik Kurulu kararlarını ilk başta kabul etmemiş ve MGK'dan kararların biraz daha yumuşatılmasını talep etmiştir. Fakat bu talebi kabul görmemiştir. Necmettin Erbakan, talebinin reddedilmesi üzerine 13 Mart günü MGK kararlarını imzalamak zorunda kalmıştır (Ağdag, 2010: 78).

Necmettin Erbakan, MGK bildirisine ve MGK kararlarına karşı muhalefet partilerinden destek alamamıştır. Muhalefet ya MGK kararlarını imzalamasını ya da istifa etmesini Erbakan'dan istemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, Necmettin Erbakan'ın zafiyet gösterdiğini, net bir tavır koyamadığını, muhalefetinse darbeden medet umarak demokrasiden yana olmadıklarını savunmuştur:

Hükümet, normal hukuk kuralları içinde çözülecek veya normal mahkemelerin halledeceği işleri yapmadı. Hükümet, sivil idarenin yapması gereken şeylerde zafiyet gösterdi. Sincan'da bir Kudüs Gecesi yapıldı. Hükümet bu iş hiç yapılmamış gibi davrandı. Ama tankların da gezmesi gerekmiyordu. Bu sineğe tanla vurmak olurdu. Hükümet MGK kararları esnasında da açık bir tavır koyamadı. Orada herhangi bir itirazda bulunmazken, dışarıda itirazda bulundu. Dolayısıyla askerın hükümetle tartışması aleniye döküldü. Hükümet sivil otoriteyi kuramadı, muhalefet partileri de demokrasi sınavı veremedi. Kendi ürettikleri politikalarla hükümeti değiştirmek yerine darbeden medet umarak, askerın manevralarından istifade ederek hükümeti sıkıştırma yolunu denediler. Bir kısmı tanktan

alkışladı, bir kısmı “asker rahatsız” dedi. Burada parlamentoya, ANAP’a, CHP’ye, DSP’ye hepsine sorumluluk düşüyor. Bugün Türkiye’de herkes gece yatağa ihtilal olacak mı diye giriyor (Düzel, Sabah, 1997).

“Muhsin Yazıcıoğlu, MGK kararlarını ve kararların hükümete zorla imzalatırılmasını örtülü darbe olarak nitelemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, MGK kararlarının açıklamasının ardından *“Bu kararlar ancak demokrasi ve özgürlüklere düşman, otoriter, totaliter, dikta rejimlerinde uygulanır”* açıklamasında bulunarak askeri vesayete karşı tepkisini koymuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, hükümetin MGK’ya boyun eğmesinden dolayı Başbakan Necmettin Erbakan’a demokrasiye müdahale eden, sivil siyasete karışan, MGK kararlarını hükümete baskıyla imzalatırmaya çalışan cuntacı zihniyette ki komutanları emekli etmesini aksi takdirde hükümetin kısa zamanda yıkılacağı uyarısında bulunmuştur. Necmettin Erbakan, bu uyarıya karşılık Cumhurbaşkanı Demirel’in buna yanaşmayacağını ifade etmiştir” (Katılımcı 5, 2022).

2.4.5. Sözde İrtica İle Mücadele: Batı Çalışma Grubu, Beşli Çete, Brifingler

28 Şubat MGK kararlarının imzalanmasının ardından Genelkurmay Başkanlığı tarafından hükümetin MGK kararlarının uygulanmasında isteksiz davrandığını öne sürerek medyayı, meslek kuruluşlarını ve toplumu bilgilendirmek amacıyla sivil toplum kuruluşlarına brifingler verilmiştir. Brifinglerin verilmesiyle, irticayla mücadeleyi öne sürerek toplum ve kuruluşlar arasında hükümetin cumhuriyet açısından tehlikeli olduğu algısı oluşturularak hükümeti bu unsurlar aracılığıyla baskı altına alarak hükümetin istifasını sağlamayı amaçlanmıştır. 29 Nisan 1997 tarihinde verilen brifingte, Batı Çalışma Grubu’nun kurulduğunu

ve bu oluşumun irtica faaliyetlerini izleyeceği beyan edilmiştir. Üniversite ve meslek kuruluşlarına verilen 2 Mayıs'taki brifingte irticanın rejim için tehlikesi ve tüm kesimlerin mücadele etmesi gerektiği söylenmiştir. 11 Haziran'da yargı makamlarına verilen brifingte şeriatçı grupların ve İslamcılığın rejime karşı tehlikesinden ve dışarıdan fonlandığı konusunda, bazı şirketlerin irtica faaliyetleri yürüttüğü uyarılarında bulunulmuştur. Katılımcı 13, brifingleri Muhsin Yazıcıoğlu'nun en sert şekilde eleştiride bulunduğunu belirterek brifingler hakkında sivil vesayetin oluştuğunu, rejimin tehlikeye atıldığını ifade etmiştir:

Muhsin Yazıcıoğlu, bu brifingleri de en sert biçimde eleştirmiştir. Bu brifingler yargıyı, basını hizaya sokma faaliyetleriydi. Ve başkan bunun yanlışlığını her vesileyle dile getirmiştir. Sistem içinde herkesin görevi, yetkisi ve sorumluluğu bellidir. Asker askerliğini bilecek, yargı da yargı erkini temsil ettiğini bilecek, basın özgür hareket edecektir, etmelidir. Bunlar üzerinde bir hegemonya tesis etmeye kalkışmak rejimi tehlikeye atmaktır. Nitekim sonraki yıllardaki gelişmeler Türkiye'yi ifrattan tefrite taşımış, bu defa sivil bir vesayet sistemi oraya çıkmıştır (Katılımcı 13, 2022).

Genelkurmay Başkanlığı, hükümete yön vermek, MGK kararlarını uygulamak ve bu kararların toplumda yer edinmesini, toplum tarafından, kuruluşlar tarafından hükümeti baskı altına almak, hükümeti istifa ettirmek için “sivil silahsız kuvvetler” ya da “beşli çete” olarak adlandırılan TÜSİAD, TOBB, TESK, DİSK, TÜRK-İŞ sermaye kuruluşlarını devreye sokmuştur. Beşli çetenin yanı sıra Batı Çalışma Grubu'nun hükümeti karalamaya ve yıkmaya yönelik faaliyetleri olmuştur. Bu iki unsurun çalışmaları ve kamuoyu oluşturmaları Refah Partisi'nin kapatılmasına neden olacaktır (Atacan, 2000: 130). Katılımcı 12 Batı Çalışma Grubu'nu ve amaçlarını şöyle tanımlamıştır.

Batı Çalışma Grubu, 28 Şubat sürecinde Türkiye'deki dini faaliyetleri dinle ilgili çalışma alanlarını tanımak, bir anlamda dini grupların, partilerin, cemaatlerin,

derneklerin faaliyetlerini kontrol etmek amacıyla kurulmuştur. Ki o dönemde demokrasiye büyük bir tehdit olarak görülüyor idi. Daha doğrusu laik düzene tehdit olarak görülüyordu. Bu grup özellikle asker merkezde, tabii sivil uzantılarda vardı. Kendi devlet ve toplum anlayışına uygun olarak tehlike gördükleri, tehlikeli gördükleri özellikleri dini grup ve cemaatler veya Refah Partisi gibi AK Parti gibi İslamcı temelde örgütlenen partilerin faaliyetlerini takip etmek bunları kontrol etmek için kurulan bir çalışma grubuydu. Başında askerler vardı tabii sivil bileşenleri de vardı ama o dönemde pek çok temel hak ve özgürlüklere insan haklarına müdahale edilmiş. Toplum çatışmalı bir hale getirilmişti. Batı Çalışma Grubu o yüzden tarihte Türk toplumunun yaşadığı sıkıntılı dönemlerin bir mucidi olmuştur aynı zamanda (Katılımcı 12, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu, kriz masası yönetmeliğinin başbakanlık yerine MGK sekreterliğine devredilmesinin, devletin var olan teftiş mekanizmasını devre dışı bıraktığını bu durumun başbakanlığın demokratik haklarının askeri vesayete devredilmesi anlamına geldiğini öne sürmüştür (Çalmuk, Gündüz, 1997). Muhsin Yazıcıoğlu, ordunun siyasetten elini çekerek demokrasinin rayına oturtulması gerektiğini savunmuştur:

Ordumuzun, siyasetten elini çekmesi hem ordumuzun hem milletimizin menfaatinedir. En önemlisi, devletimizin menfaatinedir. Bu itibarla Batı Çalışma Grubu'nun faaliyetlerine kesin olarak son verildiğinin açıklanması gerekiyor. Sürekli olarak Türkiye'nin gündemini burada tutmakta fayda görmüyorum. Türkiye artık gündemini değiştirmeli. Asker kendi işini, siyasiler kendi işini, iktidar ve muhalefet, demokratik kurallar içerisinde kendi mücadelesini vermelidir. Medyamız da ısrarla askeri yeniden siyasetin içine sokmak ve askeri tartışma ortamının içine çekmek çabalarından vazgeçmelidir. Askerimiz zorla siyasetin içine çekilmeye çalışılmamalıdır. Genelkurmay Başkanlığı, eğer basında çıkan ifadeleri, haberleri yalanlamışsa, biz bu tavrını devam ettirmesini diliyoruz. İsrarla, “Hayır, Genelkurmay Başkanlığı yanlıştır, bizim yazdıklarımız doğrudur” şeklinde bir tavır ortaya koymak da son derece yanlıştır. Temenni ediyorum ki, askerimiz bu işlerden elini çeksin. Türkiye, gerçekten demokrasi rayına otursun (Temel, Gündüz, 1997).

Verilen brifingler geniş yankı bulurken, darbe endişesini daha da yaymıştır (Devecioğlu, 2019: 81-82). Yargı mensuplarına verilen bu brifingte genelkurmay başkanlığı, irtica ile mücadelede gerekli olduğu takdirde silahlı mücadeleye de girebileceğini beyan etmiştir (Hürriyet, 1997). Muhsin Yazıcıoğlu, Batı Çalışma Grubu'nun tasfiye edilmesi, TBMM'nin de bunun gerçekleştiğine dair ikna edilmesi gerektiğini savunmuştur. Kriz masası yönetmeliğinin demokratik mekanizmalar dâhilinde çalıştırılması gerektiğini, askeri vesayetin idare ettiği kriz masası yönetmeliğinin kaldırılmasını ifade etmiştir (Çalmuk, Gündüz, 1997).

2.4.6. Ara Rejim Hükümetinin Kurulması

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, 21 Mayıs 1997 günü laikliğe aykırı faaliyet yürüttüğü ve ülkeyi kaosa sürüklediği gerekçelerini öne sürerek Anayasa Mahkemesi'ne hükümet ortağı olan Refah Partisi'nin daimî olarak kapatılması için talepte bulunmuştur. Bu süreçte DYP'de istifalar olmuş ve hükümetin düşürülmesi için gensoru verilmiştir. İstifa eden DYP'li milletvekillerinin desteğine rağmen hükümet altı oy farkla gensoruyu atlatarak görev yapmaya devam etmiştir. Hükümet sarsıldığından dolayı başbakanlığa Tansu Çiller'i getirmek suretiyle değişikliğe gitmek istenmiştir. Bu arzu doğrultusunda Necmettin Erbakan, 18 Haziran 1997 tarihinde başbakanlıktan istifa etmiştir. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, hükümet kurma vazifesini DYP lideri Tansu Çiller'e vermek yerine diğer parti liderleriyle istişare ederek Anavatan Partisi Genel Başkanı Mesut Yılmaz'a hükümeti kurma vazifesini tevdi etmiştir (Ağdag, 2010: 84).

ANAP lideri Mesut Yılmaz'a hükümet kurma görevi verildikten on gün sonra ANAP, MHP ve Demokratik Türkiye Partisi (DTP) hükümeti kurulmuştur. 55. Koalisyon

Hükümeti'ni oluşturan bu partiler güven oylaması için dışarıdan CHP'den destek almışlardır. Kurulan yeni hükümet ilk olarak MGK kararlarında alınan imam-hatip öğrenimini kısıtlayan sekiz yıllık zorunlu eğitimi kanunlaştırmıştır. Bu dönemde Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) imam hatip liselerinden mezun olan öğrencilerin üniversiteye girişi engellenmiştir (Akıncı, 2013: 50). Muhsin Yazıcıoğlu, sekiz yıllık eğitimin kanunlaştırılması ve hükümetin millet iradesi yerine askeri vesayet tarafından kurdurulduğuna dair şunları söylemektedir:

Hükümetin kuruluş amacı asıl gerekçesi kesintisiz eğitim dayatmasını yasalaştırmaktır. Bu hükümet millete dayanarak kurulmuş değildir. Önce silahsal çoğunluğu sonra Çankaya devresiyle siyasal çoğunluğu ardından da yapılan transferlerle sayısal çoğunluğu elde eden bir hükümettir. Bu hükümet elbette dayandığı antidemokratik gücün taleplerini yerine getirecektir. Tabi ki kesintisiz eğitim, Sayın Yılmaz'ın başbakanlığına mal olacak bir meseledir. Şayet yasayı çıkarmasaydı, malum güçler altındaki koltuğu çekeceklerdi. Bunu yapmaya mecburdu. Verdiği sözün gereğini yerine getirdi. 5+3 formülünü uzun süredir savunan ANAP'ın iktidar olunca kesintisiz eğitimi savunmasının sebebi, iktidara gelmenin yolunun, bu yasadan geçtiğini bilmesidir (Kalem, Gündüz, 1997).

Ara rejim olarak adlandırılan bu azınlık hükümeti, askeri vesayet tarafından MGK kararlarının uygulanması ve irtica faaliyetlerinin önlenmesi için kurdurulduğu, hükümetin kuruluş yolunun MGK kararlarını uygulamaktan geçtiği iddia edilmektedir (Tayyar, 2009: 107). Nitekim hükümetin millet iradesinin temsil edilmesi yerine bir dayatma olan MGK kararlarını uygulama girişimi göstermektedir.

2.5. 367 Krizi ve 27 Nisan 2007 E-Muhtırası

28 Şubat Postmodern Darbesi'nin etkileri sürmekteyken Türkiye, 3 Kasım 2002 tarihinde yapılacak olan genel seçimlere hazırlanmaktaydı. İktidarda ki ANAP, MHP, DSP'nin oluşturduğu ANASOL-M Hükümeti döneminde 2001 Ekonomik Krizi patlak vermiştir. Ülkede krizden, artan buhrandan dolayı hükümet ortağı MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, erken seçime gitmek isteyerek koalisyon hükümetinin sonunu getirecek kararı almıştır. Seçime ittifak yaparak girmeyi hedefleyen BBP, DYP ile görüşmeye başlamıştır. Görüşmeler olumlu giderken DYP lideri Tansu Çiller'in BBP aday listelerinde Ökkeş Şendiller ve Musa Serdar Çelebi'yi istememesi üzerine Muhsin Yazıcıoğlu, arkadaşlarına sahip çıkarak seçim ittifakı görüşmelerine son vermiştir. 3 Kasım 2002 genel seçimlerine BBP'nin tek başına girme kararı alınmıştır. Seçimler neticesinde BBP %1 oy almış ve AK Parti ile CHP hariç diğer partiler gibi baraj altında kalmıştır. Seçimden sonra ki beş yıl boyunca BBP ve Muhsin Yazıcıoğlu siyasi çalışmalarını meclis dışında yürütmüştür.

2.5.1. Muhafazakâr Cumhurbaşkanı Seçilme İhtimaline Karşı Yükselen Sesler

Bu iktidar değişmesine rağmen bu dönemde türban sorunu ve laiklik sorunu devam etmekteydi. 2006 yılının ağustos ayında genelkurmay başkanının süresi dolacak ve yerine başka birisi göreve gelecekti 30 Temmuz tarihinde Orgeneral Yaşar Büyükanıt'ın genelkurmay başkanı olarak vazifeye atanacağı Çankaya Köşkü tarafından açıklanmıştır (Sabah, 2006). Yaşar Büyükanıt'ın genelkurmay başkanı olmasını takip eden süreçte cumhurbaşkanlığı seçimleri takip etmekteydi. TBMM'de çoğunluğu iktidarda ki AK Parti büyük bir farkla sağlamaktaydı. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'den sonra gelecek olan cumhurbaşkanı büyük olasılıkla AK Parti içerisinden olacaktı. AK Parti'den kadrosu içinden seçilecek ve türban meselesinin

hâlâ gündemde olduğu bir dönemde cumhurbaşkanının eşi türbanlı olacaktı. Bu durum Genelkurmay Başkanlığını ve belli bir kesimi rahatsız etmekteydi (Salkın, 2010: 121).

Bu dönemde CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, Recep Tayyip Erdoğan'ın cumhurbaşkanı olmaması gerektiğini, ordunun bu duruma müdahale etmesi gerektiği çağrısında bulunmuştur. Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt, bu çağrı karışığında ordunun duruma müdahale de bulunmayacağını söylemiş fakat ilerleyen süreçte açıklamalarıyla demokrasiye müdahale de bulunmaya çalışacaktır (Doğan, 2020: 276).

Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili ilk tikanıklık, kriz Yargıtay Eski Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu'nun 26 Aralık 2006 günü "*TBMM'deki oylamaya 367 milletvekili katılmazsa seçim iptal olur*" açıklaması ile başlamıştır. İktidarda bulunan AK Parti Hükümeti'nin 354 milletvekili bulunuyordu. Bu sayı cumhurbaşkanlığı için yeterli barajın geçilmesini sağlayamıyordu. İktidarın cumhurbaşkanı çıkarması için muhalefetten 367 milletvekili sayısını tamamlaması için destek alması gerekmekteydi. Bu durum "367 Krizi" olarak tabir edilen tikanıklığı ortaya çıkarmıştır (Yazıcı, 2018: 219).

2.5.2. Cumhuriyet Mitingleri

Cumhurbaşkanlığı seçimlerine doğru gidilirken Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın aday olacağı haberleri gündemde dolaşmaktaydı. Gerginlik devam ederken genel başkanlığını emekli Org. Şenel Eruyar'ın yaptığı Atatürkçü Düşünce Derneği öncülüğünde 29 sivil toplum kuruluşu tarafından ilki 24 Mart 2007 tarihinde Mersin'de olmak üzere birçok ilde AK Partili cumhurbaşkanı seçilmemesi için "Cumhuriyet Mitingleri" adıyla mitingler düzenlenmiştir. Emekli generallerden bazılarının mitinglerde faal rol oynaması darbe kuşkularını meydana çıkarmıştır. Mitingler esnasında "Cumhuriyetine sahip çık" "Çankaya'da imam istemiyoruz"

gibi sloganlar atılmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, laikliği öne çıkararak cumhurbaşkanlığı seçimlerine etki etmeye çalışılan bu mitingleri düzenleyenler hakkında orduyu göreve çağırmasının demokratik ve vatanseverlik olmadığını ifade etmiştir:

Meydanlar herkese açık, yasa çerçevesinde isteyen istediği şekilde tepkisini gösterir. Rektörlerin öğrenci toplama girişimlerine gelince bu kabul edilemez, bu devletin imkânlarını siyasi maksatla istismar etmekten başka bir şey değildir ve suçtur. Savcılar harekete geçmeli. Ayrıca orduyu göreve çağırarak, kışkırtarak gibi yöntemler demokratik olmadığı gibi hakiki milliyetçilikle de bağdaşmaz (Gündem, Yeni Şafak, 2007).

Atılan sloganlar, yapılan mitinglerin AK Partili cumhurbaşkanı seçilmesi ihtimalinin yanı sıra laik olmayan bir cumhurbaşkanı seçilmesi durumuna karşı yapılmıştır (Kapuci, 2015: 54-55). Yapılan Cumhuriyet Mitingleri'nin bazılarında CHP ve DSP destek vererek katılım sağlamışlardır (Tayyar, 2009: 296).

2.5.3. Özde Değil Sözde Cumhurbaşkanı

Gerginliğin sürdüğü süreçte cumhurbaşkanlığı seçimleri hakkında yorum yapmaktan kaçınan Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt bir basın açıklaması düzenleyerek seçimler hakkında konuşmuştur. İrtica söylemlerinin arttığı bu dönemde Org.Yaşar Büyükanıt'ın açıklama yapması demokrasiye müdahale olarak algılanmış, darbe söylemlerini gündeme getirmiştir. Org. Yaşar Büyükanıt yaptığı basın açıklamasında cumhurbaşkanının nasıl olması gerektiğine dair tarifte bulunmuştur. Bu açıklamasında laiklik vurgusunu ön plana çıkararak AK Parti'nin cumhurbaşkanı adayı hedef alınmıştır. Genelkurmay başkanının seçimler hakkında açıklamada bulunması demokrasiye müdahale anlamına gelmektedir. Genelkurmay başkanı yaptığı açıklamada seçilecek cumhurbaşkanının aynı

zamanda TSK'nın başkomutanı olacağını bu sebeple seçilecek cumhurbaşkanının, cumhuriyetin temel kurulu değerlerine, Atatürk ilkelerine, laikliğe sözde değil özde bağlı olması gerektiğini belirtmiştir:

Biz hem cumhurbaşkanımızın hem de aynı zamanda başkomutanımızın Silahlı Kuvvetler ve Türk milletinin sahip olduğu cumhuriyetin temel değerlerine, anayasamızda ifadesini bulan laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti idealine, devletin üniter yapısına bağlı ama sözde değil özde, bunu davranışlarına yansıtacak şekilde bir cumhurbaşkanının oraya seçileceğine olan inancımı belirtmek istiyorum (Büyükanıt, Vatan, 2007).

Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt'ın AK Parti'yi hedef alarak cumhurbaşkanı tarifi yaparak demokrasiye müdahale de bulunmasına iktidardaki AK Parti kanadından Bülent Arınç açıklama yaparak tepki göstermiştir:

Sayın Genelkurmay Başkanı çok doğru söyledi. Tabii öz ve sözün birbirine uyumlu olması lazım. Ama bir insan hem Atatürkçüyüm deyip, hem de darbe planları yapıyorsa veya cunta peşinde koşuyorsa, bunun özünden şüphe etmek gerekir (Hürriyet, 2007).

Genelkurmay başkanının açıklama yaptığı ve ortamın bunalımlı olduğu bir dönemde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in yaptığı açıklamalar gündemi daha da germiştir. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Harp Akademisi'nde 13 Nisan 2007 tarihinde yaptığı konuşmasıyla irtica söylemlerini kullanması 28 Şubat'ın etkisinin devam ettiğini göstermektedir. Cumhurbaşkanı rejimin ilk defa bu kadar tehlikede olduğunu, rejimin temel kuruluş ilkelerinin tartışma konusu haline getirildiği, laik cumhuriyet rejiminin İslam cumhuriyetine dönüştürülmeye çalışıldığını bunun da Türkiye için irtica olduğunu iddia etmiştir. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer cumhurbaşkanlığı seçimlerinde hassasiyet gösterilmemesi durumunda cumhuriyet rejiminin tehlikeye girebileceğini ileri sürmüştür. İrtica

ve laiklik söyleminin ağır bastığı açıklama E-muhtıra'ya giden süreci hızlandırmıştır:

Türkiye bölge için, ancak laik, demokratik hukuk devleti niteliğiyle örnek oluşturabilir, bu yöndeki deneyimlerini paylaşmaya hazırdır. Kimi ülkelerin düşün önderlerinin son yıllarda Atatürk'e ve Atatürkçü düşünce sistemine yönelttikleri yoğun eleştirilerin anlamı ve amacı açıktır. İşin dikkat çekici yanı, Türkiye Cumhuriyeti rejimini ılımlı İslam'a dönüştürmek için, dış ve kimi iç odakların çıkar birliği yapmaları ve bunu demokratikleştirme adı altında gerçekleştirmeye çalışmalarıdır. Oysa bu odakların bilmesi gereken üç önemli gerçek vardır: Birincisi, ister 'ılımlı', ister 'köktenci' olsun, din devletiyle demokrasinin yan yana getirilmesi, tarihe ve bilime ters düşen bir yaklaşımdır. İkincisi, ılımlı İslam'ın çok kısa sürede radikal İslam'a dönüşmesi kaçınılmazdır. Üçüncüsü de, Türkiye Devleti, rejim seçimini cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte 84 yıl önce yapmıştır. Bu rejim, Atatürk ilke ve devrimleriyle ulusçuluğuna bağlı, laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti temelinde biçimlenen aydınlanmacı ve çağdaş bir rejimdir (Sezer, Hürriyet, 2007)

Muhsin Yazıcıoğlu, cumhurbaşkanlığı seçimindeki tıkanıklığı Türkiye'de sistem sorunundan dolayı olduğunu, sistemin açık olmadığını savunmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'na göre cumhurbaşkanını meclisin seçmesinden dolayı iki başlılık oluşmuş, milletin iradesi cumhurbaşkanlığı seçimine yansımamaktadır. Buna çözümü olarak ta cumhurbaşkanını meclis değil de milletin seçmesi gerektiğini savunmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, bu sorunun çözümü için hiçbir adım atılmadığını, cumhurbaşkanlığı seçimlerinin adil olmayacağını eğer bir cumhurbaşkanı seçilirse de herkesin bunu kabul etmesi gerektiğini ifade etmiştir:

Türkiye'de sorunun adı sistem sorunudur. Sistem açık değildir. Sistem milletin doğrudan iradesini yansıtmıyor. Şimdi hep meclisini seçiyorsunuz meclisin içerisinden hükümet çıkıyor, hükümeti denetlemesi gereken meclis hükümetin vesayeti altında kalıyor. Şimdi bu meclisten cumhurbaşkanı seçiliyor, cumhurbaşkanlığı seçen meclis ama cumhurbaşkanının yetkileri meclisin üstünde. Dolayısıyla hem iki başlı bir görüntü var hem de birbirinin önünü tıkayan sistem söz konusu. Burada cumhurbaşkanının doğrudan halk

tarafından seçilmesi tüm şaibeleri ortadan kaldırır. Demokrasiyi doğrudan uygulamış olursunuz, milletin iradesi esas olduğu için de buna müdahale hakkı kimsede olmaz. Netice itibarıyla Sayın Ahmet Necdet Sezer'in seçimini hatırlayın. Beş tane parti lideri araya geldi belirlediler. Meclisin bahçesinde aday olanlar tartaklandı, meclis kendi güvenliğini bile sağlayamadı ve sonuçta güya milletin iradesiyle seçilmiş oldu. Şu anda da milletin iradesinin ne kadar yansıtacağı tartışmalı. Seçim sisteminden kaynaklanan bir tartışma var. Haklılar ya da haksızlar. Neticede buna itiraz eden muhalefet haklı değil. Çünkü geçmişte bu seçim sistemi değiştirmeye yönelik hiçbir adım atmadılar ama bugünkü iktidar da haklı değil çünkü 4, 5 yıl içinde onların da bu sistemi değiştirme imkânları vardı ama yapmadılar. Dolayısıyla sistem milletin önüne tıkamaktadır. Cumhurbaşkanı seçimini de adil olacağı inancında değilim. Ancak bugünkü kanunlara göre cumhurbaşkanlığı seçme hakkı anayasamıza göre TBMM'ye aittir. Seçilirse bunu gayrimeşru diye kabul etmek doğru değildir (Yener, "Seçimi Millet Yapmalı," 2007: 13).

Genelkurmay başkanının ve Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in yaptığı açıklamalar 28 Şubat Postmodern Darbesi'ndeki askeri vesayetçi, cuntacı zihniyetin devam ettiğini, demokrasinin bu odaklar tarafından şekillendirilmeye, millet iradesinin yok sayılmaya çalışıldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra Muhsin Yazıcıoğlu'nun tutumu, demokrasiye inancını, demokrattığını anti-demokratik hareketlere karşı tepkisini ortaya koymaktadır.

2.5.4. Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde 367 Krizi

Cumhurbaşkanlığı seçimleri yaklaşırken AK Parti'nin adayının hâlâ Başbakan Recep Tayyip Erdoğan olacağı gündemde dolaşmaktaydı. İktidarda bulunan AK Parti 24 Nisan 2007 tarihinde yaptığı toplantı ile cumhurbaşkanı adayının Abdullah Gül olduğunu açıklamıştır. Süreç devam ederken Sabih Kandoğlu'nun 367 milletvekili barajı tekrar gündeme gelmiştir. Cumhurbaşkanının seçilmesi için muhalefete de ihtiyaç vardır. Fakat muhalefet partileri AK

Parti'nin adayına destekte bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra bu demokratik olmayan 367 barajı ve askeri vesayetin öne çıktığı, cumhurbaşkanlığı seçimlerine müdahale eden basın açıklamaları için herhangi bir adım atmamışlardır (Dursunoğlu-Yazıcı, 2018: 219). Muhsin Yazıcıoğlu, muhalefet partilerinin kriz ve askeri vesayet karşısında demokrasiden yana adım atmadıklarını savunur. Siyasetin millete dayanılarak yapılması gerektiğini, milletin iradesinden yana olmak gerektiğini eğer bir sorun varsa demokrasi içerisinde çözülmesi gerektiğini, demokrasiye herhangi bir müdahalede bulunulmamasının, partilerin askeri vesayete sırt dayayarak siyaset yapmalarının gerektiğini ifade etmiştir:

Yasalarımız TBMM'nin iradesi ile değiştirilmelidir. Biz demokrasinin bütün kurum ve kuralları ile yaşamasını istiyoruz. Sorunlarımızı gerginlikle kavgayla darbe ile çözmek niyetinin bile ortaya getirilmesine karşıyız. Tabii ki siyasette yanlışlıklar varsa onunla mücadele edecek olan yine siyasettir. Demokrasilerde yönetme hakkı siyasetindir, yönetme hakkını almak için millete dayanarak siyaset yapacağız ve milletin iradesiyle yanlışlıkları düzelterek onun dışındaki hiçbir yöntem tasvip edilmez. hukukun dışına çıkan demokrasi kurum ve kurallarının dışına çıkılarak yapılacak olan her türlü dağıtma tepeden imece anlayışlar jakoben anlayışları kabul edilemez. Dolayısıyla tabii ki herkesin demokrasiye sahip çıkması hukuk çerçevesinde kalarak sorunların çözümüne katkıda bulunmasını isterim (Yener, "Seçimi Millet Yapmalı, " 2007: 13).

Cumhuriyet Mitingleri yapılmaya devam ederken 27 Nisan 2007 tarihinde cumhurbaşkanlığı ilk tur seçimi yapılmıştır. İktidardaki AK Parti seçime Abdullah Gül'ü aday yaparak girmiştir. Fakat Abdullah Gül ilk turda yeterli evet oyu alamamıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, halka güvenilmeyerek cumhurbaşkanının seçilmesine engel olduğunu ifade ederek tepki göstermiştir. Katılımcı 3, Muhsin Yazıcıoğlu'nun millet iradesinin temsili için verdiği demokrasi mücadelesini şöyle anlatmıştır:

Rahmetli Muhsin Başkan cumhuriyetin demokrasiyle taçlanması gerektiğine inanır ve fırsatta da bunu deklare ederdi. Her türlü dayatmaya, ekonomik, askeri, yargı, bürokratik vesayete karşı dururdu. “Evet, Türkiye İran olmaz ama Türkiye’yi Suriye de yaptırmayız” diyerek Türk Silahlı Kuvvetlerinin içerisinde 28 Şubatçılar’ın niyetini sezip bundan da rahatsız olan büyük bir subay ve ordu mensubunun dikkatini çekerek bir cümle ile 28 Şubat postmodern askeri darbesini durdurmuş ve Türk Demokrasisinin önün açmıştı. Yine E-muhtıra’da da “Meclise seçtirmiyor, halka güvenmiyorsun, nesin sen?” diye çıkışarak Türk Demokrasisinin bir kez daha arkasında durmuştu. E-muhtıra’ya en sert ve had bildiren cevabı Büyük Birlik Partisinin internet sayfasına koydurmuştu. Halkın iradesiyle seçilmiş Türkiye Büyük Millet Meclisine hiçbir dayatmanın yapılamayacağını ve seçimle gelen hükümetin üzerinde hiçbir baskının oluşamayacağını bunun içinde her türlü mücadeleyi vereceğini söylerdi. Tutumuyla da bunu ortaya koyardı (Katılımcı 3, 2022).

AK Parti’nin meclisteki 354 sandalyesi evet oyu verirken muhalefet partileri seçime katılmamıştır. Sadece CHP’den yedi milletvekili seçimin denetlenmesi amacıyla seçime katılmıştır. Toplam da 361 milletvekilinin katıldığı seçimde Abdullah Gül 357 oy alarak 367 barajını aşamamıştır. Böylelikle seçim ikinci tura kalmıştır. İlk tur seçiminin ardından ana muhalefet partisi olan CHP seçimlerin anayasaya aykırı olduğunu iddia ederek seçimlerim iptal edilmesi için Anayasa Mahkemesine başvuru da bulunmuştur (Kapuci, 2015: 58).

2.5.5. Org. Yaşar Büyükanıt’ın Kaleminden E-Muhtıra

Cumhurbaşkanlığı seçimleri ilk turda herhangi bir adayın yeterli oy alamaması sebebiyle ikinci tura kalmıştır. İlk tur seçimlerinin ardından gece saat 23.00 civarı Genelkurmay Başkanlığı internet sayfasından bir bildiri yayınlanmıştır. Genelkurmay Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt tarafından bizzat kaleme alınan bildiri ülkede 28 Şubat’tan sonra askeri bir müdahalenin en net biçimde ortaya çıktığı bir hadise olmuştur. Bu antidemokratik bildiri

internet sayfası üzerinden yayınlanması sebebiyle E-muhtıra olarak nitelendirilmiştir (Doğan, 2020: 279).

28 Şubat'ın üzerinden henüz on yıl geçtikten sonra yayınlanan bu bildiri ile demokrasi askeri vesayet tarafından sekteye uğratılmak istenmiş, milletin iradesinin mecliste temsil ve tercihi engellenmeye çalışılmıştır. Cumhurbaşkanlığı seçimleri dolayısıyla hükümete karşı yayınlanan bu bildiri de 28 Şubat Postmodern Darbe sürecindeki gibi laiklik, Atatürkçülük ve irtica vurgusu yapılmıştır. Genelkurmay Başkanlığı tarafından yayınlanan bildiride cumhurbaşkanlığı seçimlerinin cumhuriyetin temel ilkelerinden olan laikliğin tartışılma noktasına getirildiği, durumun vahim olduğu Türk Silahlı Kuvvetleri'nin laikliğin koruyucusu olup ortadaki durumda taraf olduğunu belirtilmiştir. Gerekli olduğu takdirde ordunun bu duruma müdahale edebileceği öne sürülmüştür. Genelkurmay Başkanlığı tarafından demokrasiyi açık ve net bir şekilde tehdit eden bu açıklama fiili bir müdahalenin olabileceği endişesini oluşturmuştur. Bildiri de cumhuriyetin temel değerlerinin, laikliğin aşındırılmaya çalışıldığı, irtica faaliyetlerinin arttığı ve bu faaliyetleri yapanların dini duyguların arkasına sığınarak devlete meydan okuduğundan bahsedilmiştir. Bildiri de irtica faaliyetleri bölücü terör örgütü PKK ile mukayese edilmiştir (Posta, 2007). Bu mukayese 28 Şubat sürecinde de ordu mensupları tarafından yapılmıştır. Bu durum demokrasiye müdahale eden iki durumda da aynı zihniyetin olduğunu ortaya koymaktadır.

Genelkurmay Başkanlığı'nın yayınladığı E-muhtıra'da 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'na denk gelen Kutlu Doğum Haftası nedeniyle yapılan faaliyetlerin bazıları irtica faaliyeti olarak nitelendirilmiş ve hedef alınmıştır. Bildiride Kur'an okuma yarışması düzenlenmesi, bazı illerde Org. Yaşar Büyükanıt'ın çağdışı olarak nitelediği başları kapalı bir

şekilde çocukların Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle düzenlenen programlarda koro halinde ilahi söylemeleri, Denizli’de bir beldede kadınları dini seminer verilmesi, Altındağ’da okul müdürlerine Kutlu Doğum Haftası programına katılım emri verilmesini irtica olarak gösterilerek endişeyle izlendiği bildirilmiştir. Düzenlenen bu programlar hakkında önlem alınmadığı ve mülki makamların izin verdiği, programların anayasaya aykırı olduğu öne sürülmüştür. Cumhurbaşkanlığı seçiminin yanı sıra bu programların irtica olarak nitelendirilmesi E-muhtıra’nın yayınlanmasının önemli sebeplerinden biridir. Muhsin Yazıcıoğlu, Kutlu Doğum programlarının hedef alınmasıyla ilgili programların özel olarak 23 Nisan’a denk getirilmediğini bunun tesadüf olduğunu 23 Nisan’ın da Kutlu Doğum’un da Türk milletinin değerleri olduğunu ikisinin birbirine alternatif olamayacağını savunmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, bu programların denetlemesini müfettişlerin yapabileceğini, bunun bir sorunmuş gibi gösterilmesinin yanlış olduğunu ileri sürmüştür:

Türk Silahlı Kuvvetleri’mizin Kutlu Doğum Haftası’na karşı olması düşünülemez. Kutlu Doğum Haftası çerçevesinde yapılacak etkinliklerin gayet doğal, gayet sıradan davranışlar olduğunu bu haftanın gerektirdiği faaliyetler olduğunu bilmeyecek kadar süreçten uzak olduklarını düşünüyorum. Şimdi böyle bir faaliyetin milli eğitime bağlı bir okul salonunda yapılmasını eleştirebilirsiniz. Bu faaliyetin okul yerine belediye ya da kültür salonlarında yapılmasını arzulayabilirsiniz. Bu ayrı konu. Ama diyelim ki abartılı tiyatral birtakım gösteriler yapıldıysa orada bunun soruşturacak olan müfettişlerdir, yargı vardır, onlar oraya gider gereğini yapar. Bunun bütün Türkiye çapında bir sorun gibi gösterilmesi uygun değildir (Kurban, “Merkez Sağ Sürekli Darbelerin Alkışçısı Olmuştur, ” 2007: 9).

Genelkurmay Başkanlığı tarafından yayınlanan E-muhtıra’nın son kısmında belli bir kesim hedef alınarak düşman ilan edilmiştir. Bu kesim “Ne mutlu Türk’üm diyene” anlayışına

karşı çıkan kişiler olarak tabir edilmiştir. İnternet üzerinden yayınlanan muhtıra bildirisinin bir kısmı şöyledir:

Son günlerde, Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde öne çıkan sorun, laikliğin tartışılması konusuna odaklanmış durumdadır. Bu durum, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından endişe ile izlenmektedir. Unutulmamalıdır ki, Türk Silahlı Kuvvetleri bu tartışmalarda taraftır ve laikliğin kesin savunucusudur. Ayrıca, Türk Silahlı Kuvvetleri yapılmakta olan tartışmaların ve olumsuz yöndeki yorumların kesin olarak karşısındadır, gerektiğinde tavrını ve davranışlarını açık ve net bir şekilde ortaya koyacaktır. Bundan kimsenin şüphesinin olmaması gerekir.

Özetle, Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ün, "Ne mutlu Türküm diyene!" anlayışına karşı çıkan herkes Türkiye Cumhuriyeti'nin düşmanıdır ve öyle kalacaktır.

Türk Silahlı Kuvvetleri, bu niteliklerin korunması için kendisine kanunlarla verilmiş olan açık görevleri eksiksiz yerine getirme konusundaki sarsılmaz kararlılığını muhafaza etmektedir ve bu kararlılığa olan bağlılığı ile inancı kesindir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur (Posta, 2007).

Cumhuriyet değerlerinin, laikliğin, rejimin korunmasına yönelik müdahale de bulunabileceğini, bu korumayı kendisi üzerinde kanunların verdiği bir görev olarak görmüştür. Bildiri de Genelkurmay Başkanlığı'nın kanunlarla kendisine görev addetmesi, E-muhtıra'yı ve demokrasiye herhangi bir müdahale durumunu meşru bir zemine oturtulma çabası olduğu aşikârdır

2.5.6. E-Muhtıra'ya Karşı İlk Tepki: Muhsin Yazıcıoğlu

Genelkurmay Başkanlığı tarafından yayınlanan demokrasiye müdahale eden E-muhtıra kamuoyunu sarsmıştır. Henüz iktidar dâhil hiç kimse herhangi bir açıklama ve eylemde bulunmamışken, mecliste sandalyeye sahip olmayan BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu, partisinin internet sayfasından E-muhtıra'ya karşı tepki göstermiş ve askeri vesayeti reddetmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun 28 Şubat Postmodern Darbe sürecinde olduğu gibi kendisi hedef alınmadığı halde, hükümette bulunmadığı halde milletin iradesini yaşatmak, demokrasiyi korumak ve sürekliliğini devam ettirmek adına ilk tepkiyi koyması gerçek manasıyla demokrasi söylemlerini sadece sözde, söylemde bırakmadığını tam anlamıyla savunduğunu ortaya koymuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun bu tepkisi Türk siyasetinde demokratik kırılımlarda demokrasinin, milletin iradesinin savunucusu konumunda olduğunu göstermiştir.

Muhsin Yazıcıoğlu'nun E-muhtıra'ya karşı yayınladığı bildiri sekiz maddeden oluşmaktadır. Bildirinin ilk maddelerinde iktidarda bulunan mevcut AK Parti hükümetinin ülkeyi yönetebilecek kabiliyetinin olmadığı, milli meselelerde hassasiyet göstermeyerek milli varlığı tehlikeye düşürdüğünü ileri sürmüştür. AK Parti hükümetinin cumhurbaşkanını halkın seçmesi gibi demokrasinin önündeki tıkanıklıkları açacak reform paketlerini gündeme getirmediğini iddia etmiştir. Bildirinin devamında hükümetin yetersizliğinin demokrasiye müdahale için haklı kıldığını, askerlerin başına Irak'ta çuval geçirilirken dahi, tam bağımsızlık, üniter devlet yapısı sistemli şekilde yok edilirken kullanılmayan sert üslubun Kutlu Doğum Haftası ile ilgili yapılan programları rejime tehlike olarak görüp kullanılmasının asıl milli tehlike olduğunu savunmuştur. Cumhuriyet ile manevi değerlerin karşı karşıya getirilmesinin milli birliğe zarar vereceği, Genelkurmay Başkanlığı'nın kendisine Anayasa'da

yer verilmeyen bir yetki yüklediğini, anayasanın üstüne çıkılamayacağını, demokrasiye müdahalenin hiçbir kanun veya kurala dayandırılarak meşrulaştırılamayacağını ifade edilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, yayınladığı bildirisinin son kısmında demokrasinin sekteye uğratılmaya çalışıldığı bu krizi atlatabilmek için muhalefet ve iktidarı demokrasiden yana tavır koymaya davet etmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, hiçbir şekilde askeri vesayete, demokrasiye müdahaleye, dayatmaya destek olmayacaklarını, milletin iradesi dışında kurulacak herhangi bir hükümeti gayri meşru sayacaklarını ilan etmiştir:

Kastedilen şayet iç hizmet kanunu ise bilmelidir ki Çağdaş bir hukuk devletinde böyle bir kanunda başka hiçbir kanunda yürürlükteki anayasanın üzerine çıkamaz. Dolayısıyla anayasa ortada dururken demokrasi ve hukuk nizamına karşı yapılmak istenilen herhangi bir müdahale hiç kimse, hiçbir yazılı veya meşrulaştıramaz.

Demokrasi ve hukuk düzeninin tehlikeye düştüğü böylesi kriz dönemlerinin asgari zayıyla atlatılabilmesi için sadece iktidarlara değil muhalefet partilerine sivil toplum kuruluşlarına ve bilhassa hukuk ve yargı organlarına da görev ve sorumluluk düştüğü açıktır herkesi Türkiye'nin milli demokratik laik ve sosyal hukuk düzenine karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmeye çağırıyoruz.

Bugünden itibaren Türk siyasi hayatının içine gireceği süreçte demokrasi ve hukuk dışı Bir tasarruf ve dayatmaya destek vermeyeceğimizi ısrarla vurguluyor ve bilhassa 12 Mart döneminde görüldüğü tarzda Türkiye Büyük millet meclisi dışında kurulacak ve milli iradenin tecelligâhı olan meclisi devre dışı bırakacak her türlü iktidar ve hükümet formülüne gayrimeşru ve hukuk dışı sayacağımızı şimdiden ilan ediyor Büyük Türk milletini birlik ve beraberlik içinde davranmaya vakar ve sükûnetini muhafaza etmeye davet ediyoruz.

Ancak bir kere daha ifade ediyoruz ki ne birlik beraberlik endişemiz ne de bakar ve sükûnet çağrımızı demokratik hassasiyetler ve meşru hukuka sadakatteki kararlılığımızı devam ettirmemize engel olmayacaktır. Yüce milletimiz ve değerli kamuoyumuza saygıyla arz ederiz (Haber Kritik, 2012).

Muhsin Yazıcıoğlu, önceki askeri müdahalelerde gösterdiği dik duruşu E-muhtıra’da da göstererek demokrasiye, millet iradesine olan bağlılığını yayınladığı bildiri ile 28 Şubat sürecinden sonra tekrardan göstermiştir. Hangi koşul ve tehdit altında olunursa olunsun demokrasinin, millet iradesinin yaşatılmasından ve korunmasından yana samimiyetle ve cesaretle bir tutum sergilemiştir.

2.5.7. İktidardan E-Muhtıra’ya Karşı Açıklama

Muhsin Yazıcıoğlu’nun yayınladığı bildiriden sonra iktidarda bulunan AK Parti Hükümeti acil bir şekilde toplanarak E-muhtıra’ya karşı nasıl bir tutum sergileyecekleri konusunda görüşmüşlerdir. Adalet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Cemil Çiçek, Genelkurmay Başkanlığı’nın yayınladığı E-muhtıra’ya karşı hükümet adına karşı bildiri okumuştur. 28 Şubat Postmodern Darbesi’nde Necmettin Erbakan başbakanlığındaki Refah-Yol Hükümeti’nin askeri vesayete karşı milli iradeyi savunamayıp pasif davranmasından sonra E-muhtıra karşısında Genelkurmay Başkanlığı böyle bir tepki beklememiştir. Hükümetin karşı bildiri yayınlaması ilk defa askeri vesayete, askeri müdahaleye karşı sivil otorite karşı koymuştur. Hükümet adına Cemil Çiçek’in E-muhtıra’ya karşı açıklaması şöyledir:

Dün Genelkurmay Başkanlığı tarafından çeşitli konulardaki görüşlerini ifade eden bir açıklama basın yayın organlarına gece yarısı verilmiş ve Genelkurmay Başkanlığı’nın internet sitesinde yayınlanmıştır. Bu açıklama hükümete karşı bir tutum olarak algılanmıştır. Kuşkusuz, demokratik bir düzende bunun düşünülmesi dahi yadırgatıcıdır. Öncelikle söylemek isteriz ki, başbakana bağlı bir kurum olan Genelkurmay Başkanlığı’nın herhangi bir konuda Hükümete karşı bir ifade kullanması demokratik bir hukuk devletinde düşünülemez. Genelkurmay Başkanlığı, hükümetin emrinde, görevleri anayasa ve ilgili yasalarla tayin edilmiş bir kurumdur. Anayasamıza göre, genelkurmay

başkanı görev ve yetkilerinden dolayı başbakana karşı sorumludur. Bu metnin basın yayın organlarına verilmesi ve Genelkurmay'ın internet sitesinde yayınlanmasındaki zamanlama manidardır. Öncelikle, devletimizin yüce makamı olan cumhurbaşkanlığına 11. cumhurbaşkanını seçme sürecinde böyle bir metnin, hem de gece yarısı ortaya çıkması son derece dikkat çekicidir. Bunun, bu hassas dönemde, Anayasa Mahkemesi eksenli tartışmalar yapılırken ortaya çıkması, yüce yargıyı etkilemeye yönelik bir girişim olarak algılanacaktır. Herkes şunu açıkça bilmelidir ki, hükümetimiz, devletimizin anayasanın 1, 2 ve 3. maddelerindeki temel ve vazgeçilmez ortak değerleri, ülkemizin birlik ve bütünlüğü, milletimizin saygınlığı, Türkiye'nin laik, demokratik ve sosyal bir hukuk devleti olma niteliği konusunda herkesten daha fazla taraftar ve hassastır. Türkiye'nin milli birlik ve bütünlüğü ve Türk milletinin esenliği bu değerlerin korunması ile mümkündür. Cumhuriyetimizin temel niteliklerine, anayasa ve yasalara aykırı, gerçek ve tüzel kişiler tarafından zaman zaman ortaya konan hiçbir tutum ve davranışı tasvip etmek mümkün değildir (Çiçek, Hürriyet, 2007).

Cemil Çiçek, okuduğu bildiriye Genelkurmay Başkanlığı'nın hükümete bağlı olduğunu, başbakana karşı sorumlu olduğunu yapılan bildirin hükümeti hedef aldığını ve demokrasiye aykırı olduğunu belirtmiştir. Cemil Çiçek, açıklamasında Türkiye'deki bütün sorunların demokrasi içerisinde çözülmesi gerektiğini, demokrasi dışı davranışların cumhuriyete ve demokrasiye, devletin temel değerlerine telafisi zor zararlar verdiğini, hükümetin buna müsaade etmeyeceğini ifade etmiştir (Gürsoy, 2014: 185).

2.5.8. Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanı Seçilmesi

Muhsin Yazıcıoğlu'nun daha sonra da hükümetin E-muhtıra'ya tepkisinden sonra Anayasa Mahkemesi, cumhurbaşkanlığı ilk tur oylamasından sonra CHP'nin ilk tur oylamasının iptaline yönelik başvurusunu karara bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesi, seçimlere 367

milletvekilinin katılmamasını öne sürerek ilk tur oylamayı 1 Mayıs 2007 tarihinde iptal etmiştir (Özbudun, 2009: 15). Mahkeme sonrası hükümet 22 Temmuz 2007 tarihinde erken seçimlere gitme kararı almıştır. Erken seçim kararının ardından Abdullah Gül cumhurbaşkanı adaylığından çekilmiş daha sonra da hükümet anayasanın bazı maddelerinde değişikliğe gitmiştir. Cumhurbaşkanını halkın seçmesi, dört yıllık görev süresi, toplantı yeter sayısının toplam milletvekili sayısının üçte biri gibi değişiklikler yapılmak istenmiştir. Fakat anayasa değişikliği Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından veto edilmiştir. Düzenleme meclis tarafından tekrar cumhurbaşkanına gönderilmiş, cumhurbaşkanı tarafından da referanduma taşınmıştır (Doğan, 2020: 284).

Hükümetin erken seçim kararının ardından 22 Temmuz 2007’de erken seçim yapılmış ve AK Parti tekrardan tek başına hükümet kurma görevini üstlenmiştir. Seçimden sonra Abdullah Gül tekrardan cumhurbaşkanlığı adaylığını ilan etmiştir. MHP’nin de parti grubu olarak meclise girdiği seçim sonrasında mecliste cumhurbaşkanlığı seçimi yapılmıştır. MHP, AK Parti’nin 367 barajını aşması için cumhurbaşkanlığı seçimine katılmıştır. Üçüncü tur oylama da Abdullah Gül 28 Ağustos 2007 tarihinde cumhurbaşkanı seçilmiştir (Günel, 2009: 445) Abdullah Gül’ün cumhurbaşkanı seçilerek krizin aşılmasından sonra cumhurbaşkanlığı seçimi ile ilgili anayasa değişikliği için referandum 21 Ekim 2007 tarihinde gerçekleşerek halk tarafından değişiklikler için olur alınmıştır (Kapuci, 2015: 65).

2.6. Faili Meçhul Cinayetler ve Bağlantıları

E-muhtıra gerçekleşmeden önce Türkiye’de birçok cinayet, saldırı gerçekleştirilmiştir. Bu eylem ve cinayetleri yapanların hepsi gençlerden oluşmaktaydı. Bu

dönemde Büyük Birlik Partisi'nin gayri resmi olarak gençlik hareketi konumunda ki Alperen Ocakları ismi karıştırılmak istenmiştir. Dolaylı yoldan BBP ve Muhsin Yazıcıoğlu hedef alınmıştır. Alperen Ocakları bu dönemde oldukça aktif, ideolojik ve heyecan olarak parlak dönemini yaşamaktaydı. Muhsin Yazıcıoğlu'nun özgül ağırlığı, demokrasiden ve milletin iradesinden yana askeri vesayete, devlet dışı yapılanmalara karşı tutumundan dolayı hedef haline gelmiştir. Alperen Ocakları'nda ki gençlerin heyecan, vatanperverlik, İslam'a olan yakınlık duyguları kullanılarak Muhsin Yazıcıoğlu ve BBP hedef alınarak itibarsızlaştırılmaya çalışılmıştır. Bazı askeri kökenli dernekler veya kimliği gizli şahıslar tarafından Alperen Ocakları'na gelip giden gençler bazı eylemlere azmettirmeye çalışılmıştır. Alperen Ocakları ve Anadolu'daki şubeleri dernek statüsünde olduğu için şubelerin kapısı herkese açık olmuştur. Dışarıdan herhangi bir gencin Alperen Ocakları'na gidip daha sonra da bazı azmettiriciler tarafından eylemler de bulundurulması Alperen Ocakları'nı hukuken bağlamasa da üzerinde algı oluşturulmuştur.

2.6.1. Rahip Santoro Cinayeti ve Danıştay Saldırısı

Muhsin Yazıcıoğlu'nu ve Alperen Ocakları'nı zan altında bırakan ilk eylem Rahip Santoro cinayeti olmuştur. Trabzon'da 5 Şubat 2006 tarihinde 16 yaşındaki Oğuzhan Akdin tarafından Rahip Santoro kilise de vurularak öldürülmüştür. Oğuzhan Akdin, misyonerlik faaliyetlerinde bulunduğunu duyduğu Rahip Santoro misyonerlik faaliyetinde bulunduğunu aralarında çıkan dini tartışmanın akabinde silahla ateş ederek Rahip Santoro'yu öldürmüştür. Katil zanlısı Oğuzhan Akdin'in Trabzon Alperen Ocakları'na gidip geldiği ileri sürülerek

Muhsin Yazıcıoğlu ve BBP üzerinde medya üzerinden baskı oluşturulmaya çalışılmıştır (Çağdaş Kocaeli, 2011).

Muhsin Yazıcıoğlu'nun baskı altına alınmaya çalışıldığı ikinci olay ise Danıştay saldırısı olmuştur. Danıştay ikinci dairesi, Ankara'da görev yapan bir öğretmen'in okul dışında başörtüsü takmasını, öğretmen'in mesleğinden ihraç edilmesine sebep olarak görmüştür. Bu karardan iki ay sonra 16 Mayıs 2006 tarihinde Avukat Alparslan Arslan tarafından Danıştay İkinci Dairesi'ne saldırı düzenlenmiştir. Yapılan silahlı saldırı da üye hâkim Mustafa Yücel Özbilgin hayatını kaybederken daire başkanı ve üç üye de yaralanmıştır. Saldırının ardından Av. Alparslan Arslan'ın Alperen Ocakları'na mensup olduğu, Alperen Ocakları'na gidip geldiği öne sürülmüştür. Bu iddia üzerinden medya kullanılarak Muhsin Yazıcıoğlu ve BBP hedef alınarak algı oluşturulmuş, baskı yapılmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, Danıştay saldırısını gerçekleştiren Avukat Alparslan Arslan'ın Alperen Ocakları ile bağının olduğu iddialarını yalanlayarak Alperen Ocakları'nın, Danıştay'ın başörtüsü kararıyla ilgili Alperen Ocakları'nın suç duyurusunda bulunması nedeniyle hedef olarak alındığını savunmuştur:

Danıştay'ın aldığı kararlar içinde bizimde tasvip etmediğimiz olmuştur. Bu son başörtüsü kararı da onlardan bir tanesidir. Özelleştirme konusunda aldıkları kararları ise yüzde yüz destekledik. Başörtüsü kararıyla ilgili Alperen Ocakları suç duyurusunda bulunmuştur. 'Herhalde bu suç duyurusundan dolayı bizi olayın içine çekmek istiyorlar' diye düşündüm. Danıştay saldırısını yapan kişi Nizam-ı Âlemci değildir. Detaylı araştırdım, kesinlikle böyle bir şey yok (Pamir, Milliyet, 2006).

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından saldırının laikliğe karşı yapıldığı öne sürülmüştür (Doğan, 2020: 273). Saldırının ardından yapılan soruşturmada saldırının faili olan Avukat Alparslan Arslan'ın Ergenekon Davası sanıkları ile telefon görüşmeleri yaptığı

ortaya çıkmıştır. Av. Alparslan Arslan'ı saldırıyı yapması için Ergenekon Davası sanığı emekli Yüzbaşı Muzaffer Tekin'in azmettirdiği iddia edilmiştir (Milliyet, 2006). Bu saldırı ile BBP, Alperen Ocakları ve Muhsin Yazıcıoğlu ismi Ergenekon Olaylarına ve karanlık, provakatif işlere çekilmek istenmiştir.

2.6.2. Fırat: Hrant Dink Cinayeti

Muhsin Yazıcıoğlu ve BBP camiasının en çok baskı altında kaldığı durumlardan bir tanesi de Hrant Dink cinayetidir. Malatya doğumlu Ermeni kökenli olan Hrant Dink Türkiye'deki Ermenilere yönelik Agos gazetesini çıkartmaktaydı. Hrant Dink, gazetesindeki söylemlerinden dolayı Türklüğe hakareten yargılanmış ve altı ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Hrant Dink'in Türklüğe hakareten yargılanması Trabzonlu olan Ogün Samast'ın milli ve manevi duyguları suiistimal edilerek bu cinayeti işlemesine azmettirilmiştir. Bunun yanı sıra Hrant Dink cinayetine Muhsin Yazıcıoğlu ve Alperen Ocakları karıştırılmak istenmiştir (Kılıç, Sabah, 2008). Hrant Dink cinayetini işleyen Ogün Samast'ı cinayeti işlemesi için 2004 yılında Trabzon'da McDonald's'a bombalı eylem yapan Yasin Hayal azmettirmiş, fikir vermiştir (Soykan-Ergün, 2007: 152). Yasin Hayal, bombalama eylemini yapmadan önce Trabzon'da Alperen Ocakları'na giden eylem sonrasında da Alperen Ocakları genel merkezi tarafından ocak camiası ile irtibatı kopartılmış birisidir. Hrant Dink, Türklüğü aşağılamak suçlamasından dolayı bazı tepkiler almıştır. Hrant Dink, 19 Ocak 2007 tarihinde ikinci vakti İstanbul Şişli'de sahibi olduğu Agos gazetesinin bulunduğu binadan çıkarken silahla suikasta uğramıştır (Şahin, 2010: 12).

Hrant Dink'in olay yerinde hayatını kaybetmesi gündemde infial oluşturmuştur. Yapılan alışmalar neticesinde suikastı düzenleyen kişinin 17 yaşındaki Trabzonlu Ogün Samast olduğu anlaşılmıştır. Soruşturmanın ilerletilmesinin ardından Ogün Samast'ı, Yasin Hayal'in azmettirdiği ortaya çıkmıştır. Yasin Hayal'in tutuklanmasından sonra suikastı Erhan Tuncel adından Trabzon Emniyet Müdürlüğü istihbarat muhbirinin planladığı, Yasin Hayal'in azmettirmesi ile de Ogün Samast'ın gerçekleştirdiği anlaşılmıştır. Suikast ncesinde Yasin Hayal, Ogün Samast'ın İstanbul'a gitmesi için para, cinayeti işlemesi için silah temin etmiştir. Polis muhbiri Erhan Tuncel'in Muhsin Yazıcıoğlu ile toplu bir fotoğraf karesinde bulunması ve bunun medyaya servis edilmesi ile Hrant Dink suikastı Muhsin Yazıcıoğlu ve kurduğu yapılarla yıkılmak istenmiştir (Gizligider, 2010: 216-217). Katılımcı 8, Muhsin Yazıcıoğlu'nun halkın içinden birisi olduğunu, fotoğraf çektirmek isteyen hiç kimseyi kırmadığını, Hrant Dink'i 12 Eylül öncesinde sol rgtlerde Fırat kod adıyla görev yaptığından beri tanıdıklarını, Ermeni Diasporasına karşı Türkiye'yi savunan Hrant Dink ile herhangi bir kavgalarının olmadığını ifade etmiştir:

Muhsin Başkanla herkes fotoğraf ektirebilir. Bir dakika sen fotoğrafa girme demez. Fotoğrafa girenlerden birileri de başka niyetli de olabilir. Bugün de hâlâ bizimde yaşadığımız bir şeydir. Buradan yola çıkararak Hrant Dink olayında Muhsin Başkan'a bağlantı kurmaya çalıştılar. Hrant Dink'i biz Fırat kod adlıyken tanırız. DHKP-C'nin Tunceli-Malatya-Elzığ askeri operasyon sorumlusuyken tanırız. O Fırat'la biz düşmanız. Ama Ermeni Diasporası'na karşı dik duran burası benim vatanım, burayı karıştırmayın diye Diasporaya karşı çıkan Hrant Dink ile bizim bir kavgamız yok. Dolayısıyla bide terörü iliklerine kadar yaşamız insanlarız biz Muhsin Başkan'la. Bu yolların çözüm olmadığını Türkiye'de herkesten çok iyi bilen birisi kimdir deseler Muhsin Başkan'ı söylerim. Birilerine suikast yapılarak yok edileceğini düşünmesi Muhsin Başkan'ın mümkün değil. Dolayısıyla atmak istedikleri leke tutmadı (Katılımcı 8, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu, Ergenekon Davası'nın içine cinayetler aracılığıyla Büyük Birlik Partisi'nin çekilmeye çalışıldığını iddia etmiş. BBP'nin ve Alperen Ocakları'ndaki gençlerin provakatif olayların içine çekilmemesi, kullanılmamaları için tedbir aldıklarını, bilgilendirme de bulduklarını, Erhan Tuncel'in içlerine sızdırıldığını ve bunun mahkeme tutanaklarında geçtiğini bu nedenle kendilerinin mağdur olduğunu ifade etmiştir:

Bu fotoğraf karesindeki bizim arkadaşımız değil zaten. O fotoğraf karşısında yer alan kişi emniyetin, Jitem'in bizim içimize koymuş olduğu bir kişi. Bu, artık gizli saklı değil. Bunlar mahkeme zabıtlarına girmiş, kendi itirafları olmuş, telefon kayıtlarında var. Yani anlamak mümkün değil. Birileri bizim içimize bir kişi koymuş, sonra bunu bir cinayette kullanmış. Bunlar artık mahkeme zabıtlarına kadar girmiş, mahkemenin istikameti de bu tarafta. Burada asıl mağdur edilen bizim hareketimiz. Ama hâlâ bunu bir virüs gibi bize yapıştırıp üzerimizden çıkartmak istemiyor bazı basın organları. Yoksa onun dışında bir şey söz konusu değil. Dolayısıyla, ama bütün bunlardan hareket ederek biz gençlerimizi topladık onlarla konuştuk, teşkilatlarımızla görüştük. Her türlü provokasyona karşı uyanık olunmasını, dikkatli davranılmasını, hareketimizin bir üst olarak kimileri tarafından kullanılmasına geçit verilmemesini ve kendi tecrübelerimize dayanarak bu tür provakatif hareketlerin içerisinde bizim hareketimizin çekilmemesi için, gençlerimizin istismar edilmemesi için neler yapılabileceğini uzun uzadıya konuştuk ve bununla ilgili gerekli tedbirleri de aldık (Ünal, "Hrant Dink Cinayetinin Partimizle ve Alperen Ocaklarıyla İlgisi Yoktur," 2008: 6).

ABD'de sözde Ermeni Soykırımı tasarısı ABD meclisine gelmesine yakın bir dönemde Hrant Dink cinayetinde ve sonrasında Ermeni kimliğinin öne çıkarılması Muhsin Yazıcıoğlu'na göre ayrı bir provokasyon olduğunu kanıtlıyordu (Öznur, 2015: 522). Hrant Dink suikastında ilerleyen süreçte Erhan Tuncel'in Trabzon Emniyet Müdürlüğü ile defalarca görüştüğü, suikastın olduğu gün İstanbul'da olduğu ortaya çıkmıştır. Suikastın olacağına Erhan Tuncel tarafından bilgi sahibi olan Trabzon Emniyet Müdürü Ramazan Akyürek cinayetin

işlenmesini önlemeye çalışmamıştır. Daha sonra ki süreçte Ramazan Akyürek'in FETÖ mensubu olduğu ve cinayetin Ramazan Akyürek tarafından FETÖ lehine önlenmediği ortaya çıkmıştır (Sözcü, 2021). Hrant Dink cinayetinin işlenmesi ve Muhsin Yazıcıoğlu, BBP, Alperen Ocakları üzerine yıkılmaya çalışılmasında FETÖ bağlantısı olduğu meydana çıkmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu'nun en son atadığı Alperen Ocakları Eski Genel Başkanı Katılımcı 1, cinayet ve FETÖ bağlantısını, Muhsin Yazıcıoğlu üzerinde algı oluşturulmasını şöyle anlatmıştır:

Bu cinayetler bugün daha iyi anlaşılıyor ki özellikle Hrant Dink üzerinden gittiğiniz zaman dönemin Trabzon Emniyet Müdürü Ramazan Akyürek ve istihbarat şefleri, jandarma istihbarat memurları bunların hepsi FETÖ Terör Örgütü organizasyonu davasında suçlu bulunup cezaevinde yatmaktadırlar. FETÖ, Gladyo'nun adeta Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin son yıllardaki uzantısı şeklinde çalışmıştır. Ve bu tarz örgütler sansasyonel bir cinayet işleyerek ülke gündemini yönlendirme ve manipülasyon faaliyetleri yürütürler. Ve bu organizasyonları tertip ederken sadece bir kişiyi öldürmeye odaklanmazlar. Öldürdükleri kişinin suçunu kime atacıklarını da daha cinayeti işlemeden tasarlarlar. Dolayısıyla bu isimler, bizim yapılarımız da daha öncesinden belirli akıllarca gösterilmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu ile fotoğrafları çektirilmiştir böyle yönlendirmeler yaptırılmıştır. Ve netice itibariyle de dinamik bir yapısı olan dinamik bir gençlik örgütü olan Muhsin Yazıcıoğlu'nun ismi bu olaylara karıştırılarak bir taşla iki kuş vurulmuştur aslında. Bir, işlenilen cinayetlerin yani Hrant Dink cinayetinin bir suçlusu kamuoyu önüne atılmıştır bu vesileyle bu Cinayeti işleyen FETÖ Terör Örgütü perdelenmiştir. İki muhafazakâr sağ milliyetçi gelenekte gelecekte tamamen yerli ve milli hiçbir uluslararası çıkar gurubuyla hayatta menfi bir ilişki içerisinde bulunmayacak ve siyaseten de Türkiye'nin yönetimine talip olan büyük ihtimalle de dönüp dolaşıp Türk halkının seçme ihtimalinin yüksek olduğu Muhsin Yazıcıoğlu ismini sansasyonel cinayetler marifetiyle marjinal pozisyona getirme eylemini

gerçekleştirmişlerdir. Yapmış oldukları bu ilişkilendirme yöntemi ile bir taşla iki kuş vurmuşlardır. Bu son yıllarda herkes tarafından aşikâr olmuştur. Hem Muhsin Yazıcıoğlu'nun şiddete karşı bir lider olduğu herkes tarafından aşikâr olduğu, cenazesıyla herkesin yüreğini dağlayan ve gerçek ifade etmek istedikleri bir lider olduğu hem de netice itibariyle FETÖ Terör Örgütü'nün bu işleri yaptığı herkes tarafından aşikâr oldu (Katılımcı 1, 2022).

Muhsin Yazıcıoğlu, Hrant Dink'i Anadolu'nun, kültürümüzün bir yadigârı, emaneti olarak görmüştür. Hrant Dink'in suikasta uğrayarak hayatını kaybetmesinin ardından Hrant Dink için bir şiir kaleme almıştır: “Kan sızıyor Fırat'ın delinmiş tabanından toprağıma / Bağrımda ki Mehmetler ağlıyor / Oğlunu Fatih koyan bütün Ermenilerle birlikte...” Muhsin Yazıcıoğlu'nun kendisiyle karşıt görüşe sahip Hrant Dink'in ardından üzülen ve şiir yazması Muhsin Yazıcıoğlu'nun insana bakışını, demokrasiye olan bağlılığını ortaya koymuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, Anadolu içinden çıkmış her bir insana, Türkiye vatandaşı her bir bireye ve bütün insanlığa sevgiyle, saygıyla, insanı, insan olduğu için seven bir anlayışla insanlığa bakmıştır. Herkesin teröre destek olmadığı müddetçe düşüncesini hür iradesiyle söyleyebilmesini, savunabilmesini savunmuştur. Sol görüşlü Hrant Dink'in suikastı Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokrasiye, insan haklarına verdiği önemi göstermektedir (Sabah, 2007).

III. BÖLÜM

DAVA VE DEMOKRASİ KAVRAMLARI ÇERÇEVESİNDE MUHSİN YAZICIOĞLU

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma kaynak taraması ve birebir yapılan görüşmeler ışığında, olağan dışı durumlarda Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokrasiyi sürdürmek için nasıl bir tutum içinde olduğunu inceleyerek, Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava söyleminin etkisi ile anti demokratik hareketler karşısındaki tutumunun Türk demokrasi geleneği üzerindeki etkisini anlamayı amaçlamaktadır.

Anti demokratik askeri müdahalelerin işkencelerine ve hapis cezalarına maruz kalan idealist gençlik liderlerinden birisi de Muhsin Yazıcıoğlu'dur. 12 Eylül Askeri Müdahalesi'nde yedi buçuk yıl cezaevinde kalmış ve bir kısmını da karıştır-barıştır uygulaması neticesinde karşıt görüşlü olduğu gençlik lideri ile aynı hücrede yatmıştır. Cezaevi dışında çatışma içinde oldukları kişilerle cezaevi hücrelerinde konuşarak anlaşabildiklerini, her iki tarafında fikirlerini savunurken kendi kanaatlerince ülkesi için hareket ettiklerini fark etmiştir. Herkesin düşüncesini özgürce ifade edebildiği bir siyasi ortamı istediğini, tek çözüm yolunun demokrasi olduğu düşüncesini hapisten çıktıktan sonra dile getirerek demokrasinin önemine vurgu yapmıştır. Savunduğu dava için işkence ve cezaevi gören Muhsin Yazıcıoğlu hapisten çıktıktan sonra siyasete atılmış ve ileri süreçlerde anti-demokratik olan parti içi lider sultasına karşı Büyük Birlik Partisi'ni arkadaşlarıyla beraber kurmuşlardır. Muhsin Yazıcıoğlu'nun milliyetçi, maneviyatçı, demokrat olarak nitelediği BBP, sahip olduğu sekiz milletvekili ile kilit noktası durumundayken, RP-DYP Koalisyon Hükümeti'nin kurulmasını sadece demokrasinin işlemesi için karşılıksız olarak sağlamışlardır. 28 Şubat sürecinde de Muhsin Yazıcıoğlu tüm baskılara ve tehditlere rağmen hükümetin dağılmasına izin vermemiş, askeri vesayete ve darbeye karşı durarak demokrasinin

yanında yer almıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, demokrasiyi baltalamaya yönelik bazı toplumsal olayların ve suikastların devlet dışı yapılanmalar tarafından organize edildiğini ve derin devlet olgusuna da karşı durarak demokrasi dışında jakoben anlayışı kabul etmeyerek Türk demokrasi geleneğinde iz bırakmıştır. Halkına benzeyen devlet anlayışıyla Muhsin Yazıcıoğlu 367 Krizinde Cumhurbaşkanı seçimlerinde demokrasiden yana tavır alarak halkın isteğinin olmasını desteklemiştir. 27 Nisan 2007 tarihinde gerçekleşen E-muhtıra'ya en çok karşı çıkan siyasetçilerden birisi olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava söylemi, anti-demokratik hareketler karşısında geniş bir yankı bulmuş ve Türk demokrasisinde derin izler bırakmıştır. Araştırmanın amacı bu izleri, etkiyi ortaya koymayı gaye edinmektedir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada kullanılan yöntem, nitel araştırma yöntemi kapsamında literatür taraması ve görüşme metoduna dayanmaktadır. Çalışmada yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi kullanılmış, ana sorular danışman ile birlikte belirlenmiş olup ayrıca konuşmanın seyrine göre de görüşülen kişilere çeşitli sorular sorulmuştur. Görüşme yapılan kişiler “Katılımcı” olarak kodlanmıştır. İlgili dönemlere yönelik arşiv kayıtları ve literatür incelenerek sorular bu çerçevede oluşturulmuştur.

3.3. Örneklem Bilgileri

Katılımcı 1 – Muhsin Yazıcıoğlu'nun son dönemlerinde Alperen Ocakları genel başkanlığı görevini ifa etmiştir.

Katılımcı 2 – Genç Ülkücüler Teşkilatı kurucuları arasında yer almış, daha sonra da Ülkü Ocakları'nda görev yapmış, MÇP Mersin kurucu il başkanlığı, BBP teftiş kurulu başkanlığı, BBP genel başkan yardımcılığı görevlerinde bulunmuş ve partideki görevine devam etmektedir.

Katılımcı 3 – 1995-1997 yılları arasında BBP Adana Milletvekili Prof.Dr. Orhan Kavuncu'nun danışmanlığı ve 2008 yılında Muhsin Yazıcıoğlu'nun danışmanlığı görevlerini ifa etmiştir.

Katılımcı 4 - Alperen Ocakları genel başkan yardımcılığı ve Alperen Ocakları genel başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.

Katılımcı 5 - MÇP Altındağ ilçe başkanlığı, BBP kurucular kurulu üyeliği, BBP genel başkan yardımcılığı, BBP YİK başkanlığı ve BBP genel başkanlığı görevlerini icra etmiş, ülkücü harekete yönelik eserleri ile bilinen araştırmacı yazardır.

Katılımcı 6 - 12 Eylül öncesinde Ülkü Ocakları genel başkanlığı, BBP kurucular kurulu üyeliği, BBP genel başkan yardımcılığı ve BBP 20. dönem Çorum milletvekilliği görevlerinde bulunmuştur.

Katılımcı 7 - 1987-1992 yılları arasında Bizim Ocak genel merkez kadrosunda görev almış, Gündüz ve Muhalif gazetelerinin genel yayın yönetmenliğini icra etmiş halen Türk Ocakları genel merkez yöneticiliğinde ve Yazarlar Birliği üyeliğinde bulunmaktadır.

Katılımcı 8 – 12 Eylül öncesinde Muhsin Yazıcıoğlu'nun genel başkanlığını yaptığı dönemde Ülkü Ocakları genel başkan yardımcılığı, MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş'in gençlik müşavirliği, MÇP MKYK üyeliği, BBP kurucular kurulu üyeliği ve BBP genel başkan yardımcılığı görevlerini ifa etmiştir.

Katılımcı 9- Muhsin Yazıcıoğlu'nun öğrencilik döneminde ev arkadaşlığını yapmış, 12 Eylül öncesinde Ülkü Ocakları genel başkanlığı, Muhsin Yazıcıoğlu'nun genel başkanlığını yaptığı dönemde Ülkü Ocakları genel başkan yardımcılığı, Genç Arkadaş ve Hasret gazetelerinde yazarlık, BBP YİK üyeliği görevlerinde bulunmuştur.

Katılımcı 10 - Muhsin Yazıcıoğlu'nun 1993 yılından itibaren uzun yıllar boyunca yakın korumalığını ve 2015-2019 yılları arasında Alperen Ocakları genel başkanlık görevlerini, 2020 yılında BBP başkanışmanlık ve halen BBP genel başkan yardımcılığı görevini yürütmektedir.

Katılımcı 11- 12 Eylül öncesi ÜGD Kahramanmaraş İl başkanlığı, 1988-1991 MÇP Kahramanmaraş il başkanlığı, 19. Dönem MÇP ve BBP Kahramanmaraş milletvekilliği, 20. dönem BBP Kahramanmaraş milletvekilliği, BBP kurucular kurulu üyeliği, BBP genel sekreterliği, BBP genel başkan yardımcılığı görevlerini icra etmiştir.

Katılımcı 12- BBP MKYK üyeliği, BBP YİK üyeliği görevlerini ifa etmiş, halen dekanlık görevini icra eden profesör doktordur.

Katılımcı 13- 12 Eylül 1980'den önce Ocak, Töre, Devlet, Hasret, Genç Arkadaş gibi dergi ve gazetelerde yazmış, 20. Dönem BBP Adana milletvekilliği, BBP genel merkezin çeşitli görevlerde bulunmuş, Muhsin Yazıcıoğlu Düşünce Akademisi ve Stratejik Araştırmalar Merkezi (MUHSİYAD) kurucu başkanlığı, Kazakistan'da rektör vekilliği ve kurucu rektörlük görevlerinde bulunmuştur.

Katılımcı 14- Genç Ülkücüler Teşkilatı'nın kurucu genel başkanlığı, Ülkücü İşçiler Derneği kurucu genel başkanlığı, çeşitli ülkücü sendikalarda faaliyet ve çeşitli ülkücü dergi ve gazetenin çıkarılmasında görev almıştır.

Katılımcı 15- BBP kurucular kurulu üyeliği, BBP MKYK üyeliği ve BBP Konya il başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.

Katılımcı 16- Alperen Ocakları Uşak il başkanlığı ve Alperen Ocakları genel başkan yardımcılığı görevlerinde bulunmuş, mevcut olarak Alperen Ocakları mütevelli heyetinde bulunmaktadır, öğretmendir.

Katılımcı 17- 1996 yılından 2000 yılına kadar Selçuklu Sosyal Güvenlik Eğitim Vakfı'nın (SOGEV) Samsun şube kuruculuğunu ve yöneticiliğini; 2000 yılından 2010 yılına kadar Alperen Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı'nın Samsun İl Başkanlığını; 2010-2011 yılları arasında da Alperen Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı'nın Karadeniz Bölge Başkanlığı görevlerini yürütmüş, akademisyendir.

Katılımcı 18- 1975 yılında Ülkü Ocakları Mecidiyeköy kurucu ilçe başkanlığı ve 1978-1980 İstanbul Ülkü Ocakları ve ÜGD il başkanlığı görevlerini ifa etmiştir.

Katılımcı 19- 12 Eylül öncesi Ülkü Ocakları'nda çeşitli görevlerde bulunmuş, çeşitli ülkücü yayın organlarında yazılar yazmış, Gündüz gazetesinde köşe yazarlığı, 12 yıl BBP genel başkan yardımcılığı görevinde bulunmuş mevcutta Milli Yol Partisi genel başkanlık görevini yürütmektedir.

3.4. Görüşme Süreci

Araştırma çalışması güçlendirmek ve kaynak oluşturmak amacıyla Muhsin Yazıcıoğlu'nun arkadaşları ve onunla beraber siyaset yapan kişilerle birebir görüşme yapılmıştır. Toplamda 19 kişi ile görüşme gerçekleştirmiş olup bu kişiler arasından 13 kişi ile birebir görüşme gerçekleştirilmiş olup 6 kişiden de yazılı olarak beyan alınmıştır. Birebir görüşülen bu 13 kişi ile toplamda 650 dakika görüşme gerçekleştirilmiş ve yazıya aktarılmıştır.

Katılımcı 3, Katılımcı 5, Katılımcı 13, Katılımcı 16, Katılımcı 17, Katılımcı 18 yazılı olarak görüşme sorularına cevap veren kişilerdir.

Katılımcı 10, Katılımcı 11 ile Ankara'da 14 Mart 2022 tarihinde birebir görüşme yapılmıştır.

Katılımcı 7 ve Katılımcı 8 ile Ankara'da 17 Mart 2022 tarihinde birebir görüşme yapılmıştır.

Katılımcı 2 ile Ankara'da 18 Mart 2022 tarihinde birebir görüşme yapılmıştır.

Katılımcı 12 ile Konya'da 18 Mayıs 2022 tarihinde birebir görüşme yapılmıştır.

Katılımcı 1, Katılımcı 4 ile Ankara'da 5 Ekim 2022 tarihinde birebir görüşme yapılmıştır.

Katılımcı 15 ile 22 Ekim 2022 tarihinde Konya'da birebir görüşme yapılmıştır.

Katılımcı 6, Katılımcı 9, Katılımcı 14 ve Katılımcı 19 ile 15 Mart 2022 tarihinde Ankara'da birebir görüşme yapılmıştır.

Katılımcı 17'den 25 Eylül 2022 tarihinde görüşme sorularına yazılı olarak cevap alınmıştır.

Katılımcı 3'den 29 Eylül 2022 tarihinde görüşme sorularına yazılı olarak cevap alınmıştır.

Katılımcı 18'den 30 Eylül 2022 tarihinde görüşme sorularına yazılı olarak cevap alınmıştır.

Katılımcı 5'den 5 Ekim 2022 tarihinde görüşme sorularına yazılı olarak cevap alınmıştır.

Katılımcı 13'den 23 Ekim 2022 tarihinde görüşme sorularına yazılı olarak cevap alınmıştır.

Katılımcı 16'dan 27 Kasım 2022 tarihinde görüşme sorularına yazılı olarak cevap alınmıştır.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yavuz Ağırlioğlu ile 3 Ekim 2022 tarihinde iletişime geçilmiş fakat programlarının yoğunluğundan dolayı görüşme gerçekleştirilememiştir.

Servet Avcı, 7 Kasım 2022 tarihinde görüşme sorularına programı uygun olmadığından geri dñnüşte bulunmamıştır.

Yalçın Topçu ile yoğunluğundan dolayı birebir görüşme sağlanamamış, 3 Kasım 2022 tarihinde tedavi görmesi nedeniyle görüşme sorularımıza yazılı dñnüş yapılamamıştır.

Emir Kuşdemir, 19 Ekim 2022 tarihinde işlerinin yoğunluğundan görüşme sorularına yazılı olarak dñnüşte bulunmamıştır.

BBP Genel Başkanı Mustafa Destici ile 4 Ekim 2022 tarihinde BBP genel merkezinde yüz yüze gelinmiş fakat yoğunluğundan dolayı görüşme soruları cevaplanmamıştır.

Hasan Bölücek ile görüşme sağlanmış fakat hastalığından dolayı görüşme sorularımızı cevaplayamamıştır.

Fevzi Koçoğlu ile 12 Ekim 2022 tarihinde görüşme sağlanmış fakat eşinin hastalığından dolayı görüşme sorularımızı cevaplayamamıştır.

Mustafa Semerci ile 21 Eylöl 2022 tarihinde görüşölmüş fakat yoğunlukları nedeniyle görüşme sorularına yazılı olarak dñnüşte bulunulmamıştır.

Muhsin Yazıcıoğlu'nun oğlu Fatih Furkan Yazıcıoğlu ile 4 Ekim 2022 tarihinde görüşme sağlanmaya çalışılmış fakat ulaşılamamıştır.

Haşim Akten ile görüşme yapılmış fakat görüşme sorularına yönelik net cevap alınmadığı için çalışmada kullanılmamıştır.

3.6. Bulgular

Araştırma dâhilinde, görüşmelerden elde edilen bulgular ışığında aşağıda verilen yedi ana tema ortaya konmuştur:

Tema 1: Muhsin Yazıcıoğlu'nun Davası

Tema 2: Muhsin Yazıcıoğlu'nun insan haklarına bakışı, demokrasi anlayışı

Tema 3: Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava anlayışının Türk siyasetinde tezahürü

Tema 4: BBP'nin kuruluş ilkeleri

Tema 5: Muhsin Yazıcıoğlu'nun, Türkiye'deki demokratik kırılımlarda sergilediği tutum

Tema 6: Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk demokrasi geleneği üzerindeki etkisi

Tema 7: Muhsin Yazıcıoğlu'nun "Muhsin Başkan" olarak anılmasının sebebi

3.6.1. Tema 1: Muhsin Yazıcıoğlu'nun Davası

Muhsin Yazıcıoğlu'nun davası temel olarak ilay-ı kelimetullah için nizam-ı âlem davası ve Türk-İslam ülküsü olarak tarif edilmiştir. Bunun yanı sıra kültüre dayanan bir milliyetçilik anlayışına, İslami ahkâm ve değerlerin yaşatılmasına dayanan bir anlayışa sahiptir. Türk milletini oluşturan temel değer ve unsurların ileriye taşınmasını, toplumun her kesiminden insanların fikirlerini hür bir şekilde ifade edebildiği, insanların inançlarını hür bir şekilde

yaşayabildiği, adaletin, milli birliğin sağlandığı ve diğer coğrafyalara Türk milletinin elini uzatan bir devlet ve toplum anlayışına sahipti ve bunu gerçekleştirmeyi gaye edinmiştir. Ayrıyeten Muhsin Yazıcıoğlu'nun birleştirici, barışçı ve ilerlemeci milliyetçilik anlayışı Türkiye sınırlarında ki Türk toplumlarının haklarını korumayı gaye edinmiş ve Turancılık anlayışı ile de tüm Türk toplumlarını bir araya getirmeyi dava edinmiştir.

Bütün katılımcılar Muhsin Yazıcıoğlu'nun davasının İlay-ı Kelimetullah için nizam-ı âlem davası ve Türk-İslam ülküsü olduğunu beyan etmişlerdir. Buna ek olarak Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 10 ve Katılımcı 15; Muhsin Yazıcıoğlu'nun Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar kaynaşmış, müreffeh, bütünleşmiş, kaynaşmış bir Türk dünyası, Türk birliği gerçekleştirmeyi hedeflediğini söylemişlerdir. Katılımcı 2 bu görüşüne ek olarak Muhsin Yazıcıoğlu'nun siyasete ahlakın hâkim kılma mücadelesinde olduğunu söylemiştir. Katılımcı 2, Muhsin Yazıcıoğlu'nun davasını şöyle ifade etmiştir:

Türk İslam ülküsü, İlay-ı Kelimetullah için Nizam-ı Âlem davasıydı. Muhsin Yazıcıoğlu'nun davasının adı bu. Milli ve İslâmî hassasiyeti olan insanları buraya davet ediyordu. Bu fikrin etrafında toplanmaya davet ediyordu. Adriyatik'ten Çin Seddine kadar birleşmiş, kaynamış bir Türk dünyası hayalî vardı. Bu Türk dünyasını kesinlikle kurduğu mücadelesinde de yürütmüştür. Siyasete ahlaki hâkim kılma arzusu vardı. Siyasete girme sebebi de belli ki gençliğinde aldığı o ruhla inandığı davaya siyasetin vasıta olacağına inandığı için de siyasete girip, siyasete de bu mücadeleyi verdi (Katılımcı 2, 2022).

Katılımcı 1, Katılımcı 4, Katılımcı 6, Katılımcı 7, Katılımcı 8, Katılımcı 11 ve Katılımcı 19; Muhsin Yazıcıoğlu'nun insan hak ve hürriyetlerinin korunmasını, insan onurunun yaşatılmasını; Türk milletine, insanlığa hizmet etme, dünya barışını sağlama, Türk milletini

refaha, muasır medeniyetlere, çağ ötesine ulaştırma ve güçlü bir devlet gayesine sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcı 6 buna ek olarak Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türklük gurur ve şuuruyla, İslam ahlak ve fazileti ile bir gençlik yetiştirme sevdası içerisinde olduğunu söylemiştir.

Katılımcı 13 ve Katılımcı 18 ise Muhsin Yazıcıoğlu'nun medeniyet tasavvuru davasına sahip olduğunu Türk-İslam medeniyetinin yeniden inşaa edilmesini, Türk milletinin özüne, değerlerine ihtişamlı günlerine dönmesini ve tarihteki gibi dünyaya yön vermesini istediğini belirtmişlerdir.

3.6.2. Tema 2: Muhsin Yazıcıoğlu'nun İnsan Haklarına Bakışı, Demokrasi Anlayışı

Muhsin Yazıcıoğlu, insana İslam'da ki bakış açısıyla bakmış, insanı Allah'ın yarattığı en önemli varlık olarak görmüş, her şeyde insanı merkeze koymuştur. İnsana bakarken sevgi ve barışı önde tutmuştur. Her türlü din, dil, ırk, mezhep ve meşrep ayrımına karşı çıkmış, insanların inançlarını hür bir şekilde yaşayıp değerlerini korumasını savunmuştur. “Çokluk içerisinde birlik” anlayışı ile insanları müşterek noktalarda birlik olması gerektiğini savunmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun anlayışına göre en güçsüz insan en güçlü kişiden hakkını rahatlıkla alabilmelidir. Muhsin Yazıcıoğlu, temel insan hak ve hürriyetlerinin korunmasından, insanın yaşama hakkının yaşatılmasından yana olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, her türlü antidemokratik hareketlere, darbelere karşı durmuş, demokrasinin yaşatılması için bedel ödemiştir. Muhsin Yazıcıoğlu, demokrasiyi sadece bir söylem olarak kullanmamış demokrasiyi partisi içerisinde uygulamış ve Türk siyasetinde demokrasinin işlevselliğini korumaya çalışmıştır. Kısacası Muhsin Yazıcıoğlu, demokrasiye inanmıştır.

Katılımcı 1, Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 4, Katılımcı 5, Katılımcı 6, Katılımcı 7, Katılımcı 9, Katılımcı 11, Katılımcı 12, Katılımcı 15, Katılımcı 17 ve Katılımcı 19; Muhsin Yazıcıoğlu'nun insanı merkeze koyduğunu, insanı eşref-i mâhluk olarak, yaradılanı severiz yaradandan ötürü anlayışıyla sevdiğini, ötekileştirmeden, ayırım yapmadan tüm insanları kucakladığını, insan hak ve hürriyetlerine yapılan ihlallere karşı olduğunu, kendisinin de bu konuda cezaevinde mağdur olduğunu beyan etmişlerdir. Bu katılımcılar Muhsin Yazıcıoğlu'nun insanların refah içerisinde yaşamasını istediğini, hukukun üstünlüğüne inandığını en güçsüzün en güçlüden hakkını alabildiği bir düzen istediğini, demokrasiyi içselleştirdiğini ifade etmişlerdir.

Bunlara ek olarak Katılımcı 5, Katılımcı 6, Katılımcı 7, Katılımcı 13, Katılımcı 14, Katılımcı 16 ve Katılımcı 17; Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokrasiyi her türlü sorunun çözüm merkezi olarak gördüğünü parti içi demokrasi anlayışına, meşverete önem veren son derece demokrat bir yapıya sahip olduğunu, sivil anayasa, sivil katılım, sivil toplum kavramlarına inanarak söylemelerinde kullandığını, herkesin fikrini hür bir şekilde söylemesi gerektiğine inanan bir demokrat olduğunu beyan etmişlerdir.

Katılımcı 8, Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokrasiye ve insan haklarına bakışını şöyle detaylandırmıştır:

Öncelikle Muhsin Başkan yaratılmış olmaktan dolayı Hz. Âdem ve Hz. Havva validemize nispetle bütün insanlığın yaşama hakkı olduğuna ve onların belli değerlerinin muhafaza edilmesine inandı. Yani inancı fikri, düşüncesi, kültürü ne olursa olsun insanı Allah'ın yarattığı kutsal varlıklar olarak görüp öyle bakardı. Demokrasi kavramı çok farklı yorumlanabilecek elastikiyeti olan bir şeydir. İnsanların birbirlerinin haklarına tecavüz etmeden bir yönetim tarzını savunmuştur. Demokrasi deyip insanlar demokrasi adına

zulümde götürebiliyor. Herkes aslında kendi inandığı ideolojisi önüne demokrasi kavramını koyabilir. Muhsin Yazıcıoğlu da inançlı bir dava adamı olarak o demokrasi tarifini bu inancı çerçevesinde yorumlayan birisiydi (Katılımcı 8, 2022).

Katılımcı 10 ve Katılımcı 17, Muhsin Yazıcıoğlu'nun insanlar arasında ırk, din dil, mezhep, parti hiçbir unsur gözetmediğini, insanlar arasında ayırım yapmadığını ve darbelerde örnek, rol model söylemlerde, tavırlarda bulunarak demokrasinin işlevselliği için mücadele ettiğini ifade etmişlerdir.

3.6.3. Tema 3: Muhsin Yazıcıoğlu'nun Dava Anlayışı Türk Siyasetinde Tezahürü

Muhsin Yazıcıoğlu, ilkeli hareket etmeyi, ilkeyi, ahlakı Türk siyasetine getirmiştir. Bireysel ve parti menfaatlerinin ülke menfaatlerinden daha üstün olmadığını, ahlaklı siyaset anlayışını Türk siyasetine getirmiştir. Oy kaygısıyla partilerin ahlaki olarak alçalmaması gerektiğini, siyasette yalan ve iftiranın ülkeyi ve toplumu ayrıştırdığı görüşünü savunmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun ilkeli duruşu, siyaset ahlakı Türk siyasetine damga vurmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, BBP'nin kuruluşunda ortaya koyduğu parti ilkesi olan meşveret anlayışını Türk siyasetine kazandırmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, milletine benzeyen bir devlet olması gerektiğini, siyasetin milletin değerleriyle çelişmemesi gerektiği anlayışını Türk siyasetine kazandırmıştır. Siyaset yapmak için hiçbir güce ihtiyaç olmadığını, para ve medya gücü olmadan da siyaset yapılabileceğini ortaya koymuştur. Muhsin Yazıcıoğlu sadece söylemlerde bulunmamış kendisi bu söylemleri hayatında uygulayarak Türk siyasetine ayrı bir örnek olmuştur. Siyasi başarı için eğilmemiş, tutarlı, ilkeli ve kararlı hareket etmiştir. Siyaseti ülkesi ve davası için hizmet aracı olarak gören örnek bir dava ve devlet adamı olmuştur.

Bütün katılımcılar Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk demokrasi ve siyasi tarihine derin iz bıraktığını, duruşuyla ve söylemleriyle model bir şahsiyet olduğunu, her kesimden her partiden saygı gördüğünü beyan etmişlerdir.

Katılımcı 3, Katılımcı 9, Katılımcı 13, Katılımcı 16 ve Katılımcı 18; Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk siyasetine seviye, ilke, siyasi etik getirmeye çalıştığını, ülke menfaatinin birey ve parti menfaatlerinden önce olduğu anlayışını getirmeye çalıştığını, millette derinliği olan, doğruyu tek başına olsa da söyleyen, Türk siyasetine damga vuran bir lider olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 4, Katılımcı 5, Katılımcı 6, Katılımcı 7 ve Katılımcı 11; Muhsin Yazıcıoğlu'nun bütün insanların derdine koştuğu seksen milyonun evinden kalkan cenaze olduğunu ifade ederek Yazıcıoğlu'nun siyaset anlayışının herkes tarafından kabul edildiğini, menfaat için hiçbir şeye tevessül etmediğini, siyasal ve toplumsal ağırlığı olduğunu beyan etmişlerdir.

Katılımcı 8, Katılımcı 15 ve Katılımcı 17; Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava anlayışının herkes tarafından kabul gördüğünü, onun bir söylemde bulunduğu zaman hem uyduğunu hemde çevresine uyguladığını, inandığı gibi yaşayan biri olduğunu ifade etmişlerdir.

3.6.4. Tema 4: BBP'nin Kuruluş İlkeleri

Büyük Birlik Partisi, lider sultanlığını reddeden bir anlayışla kurulmuştur. Temel ilkelerini Milli Mutabakat Metni ve Sivil İnisiyatif Programı oluşturmuştur. Milli Mutabakat Metni'nde "Allah'ın birliği ve peygamberinin risaleti dışında her şeyi tartışırız" anlayışıyla lider sultanlığı reddedilmiş, meşveret ve istişare anlayışı getirilmiştir. "Çokluk içinde birlik" anlayışıyla da toplumu ortak bir zeminde bir araya getirmeyi, bir kılmayı hedeflemiştir. BBP'nin

kuruluş ilkelerinde sivil katılım, demokratlık, maneviyatçılık, milliyetçilik, dürüst, ilkeli, ahlaklı siyaset anlayışı yer almıştır. Millet iradesinin, millet değerlerinin siyasette temsil edilmesi gaye edinilmiştir. BBP'nin kuruluş temel ilkesi Türkiye'nin birliğini ve egemenliğini korumaktır.

Katılımcıların hepsi BBP kuruluş ilkelerinin Milli Mutabakat Metni'nden ve Sivil İnisiyatif Programı'ndan meydana geldiğini, lider sultalığına karşı duran bir ilkenin hâkim olduğunu, dürüst ve ilkeli siyasetin temel anlayışlar olduğunu beyan etmişlerdir. BBP'nin "hepimiz aynı kilimin desenleriyiz" sloganı ile kurulduğunu, çoğulcu bir siyasi kültür anlayışının, sosyal iktidar gayesinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcı 3, "*BBP'nin kuruluş ilkesi; Türkiye Cumhuriyeti devletine ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olarak korumak; demokrasi ve temel insan haklarıyla hukukun üstünlüğüne dayanan bir düzen kurmayı hedeflemiştir*" diyerek açıklamıştır. Katılımcı 4'te böyle bir beyanda bulunmuştur.

Katılımcı 6, BBP kuruluş ilkelerini oluşturan Milli Mutabakat Metni ve Sivil İnisiyatif Programı'dan günümüzdeki mevcut partiler dâhil birçok partinin ilham aldığını ve bazen bu metin ve programın içeriğini kullandıklarını ifade etmiştir. Katılımcı 6, bu metinleri günümüzde ve sonraki yıllarda da ülkenin yönetimine hâkim kılınması gereken düşünceler olarak görmüştür.

Biz Büyük Birlik Partisi'ni kurarken esas aldığımız umdeler mevcut sistem içerisinde bir siyasi partinin koyacağı umdeler değildi. Yani biz başka bir şeyler koyduk. Bir Allah'ın birliği bizim tartışılmazımızdır. İki Kur'an'ın Allah kelamlığı bizim tartışılmazımızdır. Üç Resûlullah'ın risaleti bizim tartışılmazımızdır. Sivil inisiyatiften bahsettik, hür düşünceden bahsettik. Lider sultalarına karşıyız dedik. Bunun karşılığı demokrasi filan değil. Hür iradenin beyanıdır ve uygulamasıdır (Katılımcı 6, 2022).

Katılımcı 8 ifadesinde bulunarak BBP kuruluş ilkelerinin o dönem mevcut sisteme aykırı olduğunu, savunulmasının mevcut sistemi rahatsız edeceğini belirterek BBP kuruluş ilkelerinin ayırt edilmesi gereken farklarını ortaya koymuştur.

Katılımcı 9, BBP'nin kuruluş ilkelerinin daha geniş bir birliktelik yelpazesi hedeflediğini belirterek BBP hareketinin herkes tarafından kabul gördüğünü bütün partilere alternatif ikinci parti konumunda olduğunu beyan etmiştir.

Katılımcı 10, . BBP'nin tam demokratik, herkesin inandığı gibi yaşadığı, kimsenin kimseye karışmadığı, adaletin olduğu bir dünya düzenini hâkim kılmak için kurulmuş bir siyasi hareket olarak nitelendirmiştir.

Katılımcı 15: Azınlığın çoğunluğa tahakkümünü kesinlikle önlenmesi. Halkın çıkarlarının parti ve şahıs menfaatlerinin önünde olması. Rüşvet, yolsuzluk ve adam kayırmannın kesinlikle önüne geçilmesi. Her işte liyakatin ön planda olması BBP kuruluş ilkeleri olduğunuz Katılımcı 16 ise sadece milli iradeye müracaat ederek siyaset yapmanın BBP ilkesi olduğunu ifade etmişlerdir.

3.6.5. Tema 5: Muhsin Yazıcıoğlu'nun, Türkiye'deki Demokratik Kırılımlarda Sergilediği Tutum

Muhsin Yazıcıoğlu, 12 Eylül öncesinde şiddet ve kin ortamını bitirmek adına münazara yapma çağrısında bulunmuştur. 12 Eylül İhtilali'nin zulmüne en çok maruz kalan kişilerden olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, demokratik zeminde milletin değerlerini, inançlarını, milli birliğini korumak adına her şeyi göze alarak tavrını ortaya koymuştur. Türkiye'de demokratik geleneğin yerleşmesi ve işlevini koruması için mücadele etmiştir. Demokratik kırılımlarda millet iradesinin temsil edilmesi gerektiğini açıkça savunmuştur. Türkiye'de

yaşanan kritik süreçlerde sancılı, siyasetin krize girdiği dönemlerde demokrasinin tek çözüm yolu olduğunu, her şeyin mecliste çözüme kavuşması gerektiğini vurgulamıştır. Kimden ne şekilde gelirse gelsin darbelerin, baskıların karşısında yer almıştır. Jakoben, vesayetçi anlayışa karşı durmuştur. 28 Şubat ve E-muhtıra dönemlerinde vesayetçi anlayışa, demokrasiye müdahaleye ilk tepki koyan kişi Muhsin Yazıcıoğlu olmuştur Muhsin Yazıcıoğlu, demokrasiye inanmış, inandığını da savunmuştur.

Katılımcıların hepsi Muhsin Yazıcıoğlu'nun 12 Eylül İhtilâli'nin bütün işkence, tecrit ve uygulamalarına maruz kaldığını, demokratik kırımlarda demokrasiden ve millet iradesinden yana kimsenin cesaret gösteremediği şekilde inanarak tavır gösterdiğini ve bunun için de bedel ödemeyi göze aldığını ifade etmişlerdir.

Katılımcı 1, Katılımcı 4, Katılımcı 5 Katılımcı 6, Katılımcı 7, Katılımcı 14, Katılımcı 15, Katılımcı 16, Katılımcı 17 ve Katılımcı 18; Muhsin Yazıcıoğlu'nun 28 Şubat Postmodern Darbe ve 27 Nisan 2007 E-muhtıra sürecinde iktidar ortağı olmadığı ve bu darbelerin kendisini hedef almadığı halde cesurca ilk tepkiyi koyduğunu, darbelere karşı açıklamalarda bulunarak demokrasinin yaşatılması gerektiğini, askeri vesayete karşı olduğunu, ülkeye zarar vereceğini dile getirildiğini ve sivil inisiyatiften, millet iradesinden yana olduğunu ifade etmişlerdir. Buna ek olarak Muhsin Yazıcıoğlu'nun 28 Şubat Postmodern Darbe sürecinde “Namlusunu milletine çevirmiş tanka selam durmam” ve Türkiye İran olmaz, Cezayir olmaz ama Suriye yapılmasına da biz müsaade etmeyeceğiz “ sözünün o dönem çok büyük yankı bulduğunu önemli bir rol üstlenerek cuntacı, BAAS'cı zihniyetin Türkiye'ye getirilmeye çalışıldığını dile getirerek buna karşı mücadele ettiğini beyan etmişlerdir.

Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 8, Katılımcı 11, Katılımcı 12, Katılımcı 13, Katılımcı 19; Muhsin Yazıcıoğlu'nun sivil, demokratik, özgürlükçü bir yapıya sahip olduğunu

hesapsız bir şekilde milletin değerlerini, inançlarını, milli birliği muhafaza etmek için her türlü tavrı, tutumu sergilediğini; insan hakları, demokratik geleneğin yerleşmesi, millet iradesinin yönetime yansması konusunda her türlü mücadeleyi verdiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcı 1: “Gençlik yıllarında 1977-78 yıllarında ülkenin bir kaosa doğru sürüklendiğini sezerek o zamanki Ülkü Ocakları genel başkanlığı görevi marifetiyle Türkiye genelinde eller silah değil kalem tutmalı diye afiş çalışması yapmıştı ve dönemin TRT yetkililerine bizi Dev-Yol’un, Dev-Sol’un gençlik liderleri ile televizyonda tartıştırın, biz konuşamazsak, bizim konuştuğumuzu kitleler görmezse kavga etmeye mecbur edilebilirler uyarısında bulunmuştu. Fakat o dönem kavga çıkana kadar o kavgayı engelleyici tüm sorumlulukları yerine getirmiş olmasına rağmen birileri Türkiye’ye bu girdaba sürüklediler. Daha sonra Muhsin Yazıcıoğlu’nu demokrasi kırılımlarından en bariz 28 Şubat sürecinde görüyoruz. 28 Şubat sürecindeki malûm çıkışı Türkiye’yi Afganistan, İran yapmayacağız fakat Türkiye’nin Suriye olmasına rağmen müsaade etmeyeceğiz çıkışıydı. Güvenoyu alması ile ilgili de o dönem oluşan konjonktürde 7 milletvekiliyle belirleyici bir pozisyona oturan Muhsin Yazıcıoğlu aslında inanan insanların iktidarına engel oldu dedirtmem kendisi için söylemişti. En bariz aklıma gelen üç çıkışı buydu”.

Katılımcı 2: “Muhsin Başkan, demokratik platformların tümünde milletin hak ve hukukunu hesaba katmadan milletin değerlerini, inançlarını ve milli birliğini muhafaza edecek her türlü tavrı ortaya koymuştur. Bu bakımdan özellikle Muhsin Yazıcıoğlu; insan hakları, kadın hakları ve demokratik geleneğin yerleşmesi, milletin hür iradesinin yönetime yansması hususunda her platformda söylemesi gerekeni esirgmeden söyleyen bir liderdi.”

Katılımcı 3: “Rahmetli başkan kritik dönemlerde, siyasetin krize girdiği, çıkmaza girdiği dönemlerde ve sancılı dönemlerde Türk siyasetine çok şey katmıştır. Parti kapatma davalarında, hükümet kurulmalarında milletin seçimine, milletin tercihlerine riayet edilmesini savunurdu. Ülke sorunlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında milletin temsilcilerinin tartıştığı ve hür iradeleri ile aldığı kararlarla çözülmesi gerektiğine inanırdı. Meclis dışında hiçbir çözümü kabul etmezdi.” diyerek bu durumu izah etmiştir.

Katılımcı 10 ve Katılımcı 16, Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk demokrasisinin pusulası olduğunu herhangi bir yalpaamada, demokrasiye ayar verilmeye çalışılan dönemlerde demokrasiyi yoluna sokan, doğru yolu gösteren kişi olduğunu, Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokratik tutumu ve söylemlerinin 15 Temmuz gecesinde de herhangi bir kaygıya kapılmadan insanların darbeye karşı sokağa çıkmalarında etkili olduğunu, insanlara pusula görevi gördüğünü beyan etmişlerdir.

3.6.6. Tema 6: Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk Demokrasi Geleneği Üzerindeki Etkisi

Muhsin Yazıcıoğlu, insan hakları ve demokrasiyi korumak adına çekinmeden inandıklarını savunmuş bir liderdi. İnanışlıları uğruna en ağır işkencelerden geçmiş, hücrelerde kalmıştır yıllarca. Antidemokratik dönemlerde en ağır şartlarda her şeyi göze alarak demokrasiyi savunmuştur. 28 Şubat, E-muhtıra, 367 Krizi gibi Türk demokrasisinin şekillendirilmeye çalışıldığı dönemlerde her türlü anti demokratik girişimlerin karşısında durmuş, tavrını ortaya koymuştur. Özellikle tankların Sincan'da yürüdüğü dönemde “namlusunu milletine çevirmiş tanka selam durmam” diyerek cesaretini göstererek Türk

demokrasisi için pusula olacak tarihi bir tavır sergilemiştir. Hiçbir gücün meclisten üstün olmadığını, tankların gölgesinde siyasetin ahlaksızlık olduğunu vurgulamıştır. Muhsin Yazıcıoğlu'nun oy kaybı gütmekten, geri adım atmadan, çekinmeden sergilediği bu tutum Türk demokrasi tarihine ışık tutmanın yanında Muhsin Yazıcıoğlu döneminde ve sonraki dönemlerdeki siyasetçilere ve topluma örnek olarak demokratik kırımlarda izlenilmesi gereken yolu göstermiş, pusula olmuştur.

Katılımcılar genel olarak Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokrasinin korunması için büyük mücadele ettiğini, demokrasinin üstünlüğüne inandığını ve bu konuda diğer siyasetçilere örnek olduğunu, kendi özgül ağırlığı olduğunu beyan etmişlerdir.

Katılımcı 1, Muhsin Yazıcıoğlu'nun milliyetçilik geleneğinden gelmesine rağmen "hepimiz aynı kilimin desenleriyiz" ifadesi ile farklılıkları zenginlik olarak telâkki etmesinin Türkiye'deki tartışma konularının yumuşak bir geçişe bürünmesine, kolay geçişlerin sağlanmasına neden olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 2, Katılımcı 11, Katılımcı 15, Katılımcı 18 ve Katılımcı 19; Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk demokrasisinin yerleşmesi için için mücadele ettiğini ve bunun milley hayatına yansıdığını, sivil anlayışa katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun hukuk dışı yapılanmalara karşı çıktığını, inandığı değerlerden taviz vermediğini, milletin vicdanı olduğunu beyan etmişlerdir.

Katılımcı 3 ve Katılımcı 13, demokrasinin şekillendirilmeye çalışılmasına, siyasi yasaklara, anti demokratik uygulamalara, seçmen tercihinin ve millet iradesinin yok sayılmasına karşı çıktığını, insanları da bu mücadeleye yönelttiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcı 5, Katılımcı 14 ve Katılımcı 17; Muhsin Yazıcıoğlu'nun aldığı oydan fazla ağırlığının olduğunu, temel meselelerde sözüne, tavrına iktidarın dâhi itibar ettiğini,

siyasetçileri demokrasiden yana tavır almaları için uyardığını, onlara rol model olduğunu beyan etmişlerdir.

Katılımcı 6 ve Katılımcı 16, Muhsin Yazıcıoğlu'nun fikirlerini baskı ile kullanmayacak herkesin fikrini hür bir şekilde söyleyebilmesini sağlamaya çalıştığını, istişare yaparak sonuçlarına uyduğunu, demokrasi konusunda millete mal olmuş bir demokrat olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcı 7, Katılımcı 8, Katılımcı 10 ve Katılımcı 12; Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokrasiyi araç olarak kullanmadığını, demokrasiye inandığını, sözlerinin, tavırlarının hâlâ dile getirildiğini ve örnek alındığını toplum ve siyasetçiler nezdinde karşılık bulduğunu, 15 Temmuz'da bu karşılık bulmanın insanların sokağa inmesinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcı 7 bu durumu şöyle izah etmiştir

Muhsin Yazıcıoğlu inanıp cümle kuranlardan biriydi. Demokrasiyi bir yere gelmek için araç olarak kullanmadı. Demokrasi havarlığı yapmadı. Demokrasinin zaaflarına da dikkat çekti. Ama demokrasiye gerçekten inandı. Bu ülke için doğru seçim olduğunu düşündü. Bu çağ için doğru seçim olduğunu düşündü. Ve bunun için de gerekli mücadeleye her platformda yaptı. Onun cuntaya karşı çıkışı ya da dini siyasete alet edenlere karşı çıkışı elbette ki demokratik bir tavırdan dolaydır. Ve o tavır, bu sözler hâlâ terennüm ediliyor. Terennüm edildikçe Muhsin Yazıcıoğlu'nun hatırası yaşayacak ve Türk demokrasisi daha da güçlenecektir. Çünkü şu anda dünya genelinde genel geçer rejim bu. Ve bunun için de gerçekten buna karşı durmak bir tarafa fazlasıyla destek verdi. Özellikle dini inançlar, düşünce hürriyeti, yaşama hürriyeti, fikir hürriyeti bunun mücadelesini verdi Muhsin Yazıcıoğlu. Yaşantısıyla bizzat demokrat bir insandı. Ve söylemiyle de öyle. Dolayısıyla Türk demokrasisi Muhsin Yazıcıoğlu'na elbette bir şeyler borçlu. Fazlasıyla borçlu. Ama bunu inanın bir alacak verecek meselesi olarak görmüyordu. Devletinin milletine borç

vermezdi Muhsin Yazıcıoğlu. Canını verirdi, zamanını verirdi, mesaisini verirdi ama hâlâ devletine olan sorumluluğunu yerine getiremediğini düşünürdü. Daha fazlasını yapması gerektiği idrakindeydi, bize de onu tavsiye ederdi. Demokrat bir adamdı net söylüyorum (Katılımcı 7, 2022).

3.6.7. Tema 7: Muhsin Yazıcıoğlu'nun "Muhsin Başkan" Olarak Anılmasının Sebebi

Muhsin Yazıcıoğlu, öğrencilik yıllarından beri diğergam olmuştur. Her zaman fedakâr olmuş, elindeki her şeyi çevresi ile paylaşmıştır. 12 Eylül öncesinde ve cezaevi sürecinde cesaretini ortaya koymuştur. Cefa çekmekten geri durmamıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, vefa, doğruluk, yiğitlik, güvenilirlik, samimiyet gibi birçok vasfı kendisinde toplamıştır. Kendisinden büyükler ve küçüklerde kendisine saygı duyup başkanlık sıfatını ona yakıştırmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, mücadelede en ön safta yer almıştır. Arkadaşları için ölmeyi şeref bilmiş birisidir. Muhsin Yazıcıoğlu, şahsiyeti ve tavırlarıyla Türkiye'deki herkes, her kesim tarafından kabul edilmiş birisi olarak şemsiye görevi görmekteydi. İşkencelerde dahi inandıklarından taviz vermemiş kararlı, inançlı bir lider olmuştur. Halkın içinden çıktığını her zaman hissettirmiş, adaletten yana olmuştur. Herkesin hakkını koruyarak samimiyetlerini, güvenlerini kazanmıştır. Bu yüzden "başkan" olarak anılmıştır. Vefatı ve cenazesi ile de bu vasfını kanıtlamıştır.

Bütün katılımcılar ortak olarak Muhsin Yazıcıoğlu'nun çevresine karşı gösterdiği fedakârlık, diğergamlık duygusundan, sıkıntılı günlerde sıkıntıya karşı en önde göğüs gerdiğinden dolayı ve ağırbaşlı tutum, söylem ve liderlik vasfından dolayı "başkan" olarak anıldığını beyan etmişlerdir.

Katılımcı 1, Katılımcı 2, Katılımcı 3, Katılımcı 5, Katılımcı 6, Katılımcı 9, Katılımcı 13, Katılımcı 15, Katılımcı 17; Muhsin Yazıcıoğlu'nun, samimiyeti, dürüstlüğü, vasfı, mücadeleci ruhu, liderlik karakteri, dik duran, zalimlere boyun eğmeyen karakteri, fikri yapısı, devletine, milletine olan sadakati, fedakârlığı ile başkanlık sıfatına milleti ve arkadaşları tarafından ona layık görüldüğünü beyan etmişlerdir.

Katılımcı 6, Katılımcı 7, Katılımcı 8, Katılımcı 10, Katılımcı 12, Katılımcı 14, Katılımcı 16 ve Katılımcı 18; Muhsin Yazıcıoğlu'nun henüz yirmili yaşlarda şiddet olaylarının, ölümlerin arttığı bir dönemde Ülkü Ocakları gibi büyük bir gençlik yapılanmasını daha da büyüterek yüz binlerce genci kontrol ettiğini, mücadelede ve 12 Eylül işkencehanelerinde en önde olduğunu, arkadaşlarını her zaman korumaya çalıştığından dolayı efsane başkan olarak anıldığını ifade etmişlerdir.

Katılımcı 17, Muhsin Yazıcıoğlu'na "başkan" sıfatının kendisini sevenler tarafından layık görüldüğünü şöyle açıklamıştır:

Böyle bir sıfat yakıştırılmasının arkasında Muhsin Yazıcıoğlu'nun gençlik yıllarından itibaren yüklenmiş olduğu sorumlulukları layıkıyla taşıma iradesini göstermiş olması yatmaktadır. Bir topluluğun önünde olmak, onlara baş olmak çok cazip gibi gözükse de getirdiği ağır sorumluluklar düşünüldüğünde son derece külfetli ve meşakkatli bir iştir. Muhsin Yazıcıoğlu, bu sorumluluğu ve paralelinde getirmiş olduğu külfet ve meşakkati hiç yüksünmeden ve gerektiğinde kendi ikbal ve istikbalinden ciddi fedakârlıklar yaparak üstlenmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'na bu sıfatın yakıştırılmasında, onun kendi mücadele arkadaşlarına ve sorumluluğunu taşıdığı insanlara karşı yüksek sorumluluk duygusuyla hareket etmesinin yanı sıra hiçbir ayırım yapmadan, "insan" sıfatı taşıyan herkese aynı duyarlılıkla yaklaşmış olmasının da rolünün büyük olduğunu düşünüyorum.

Katılımcı 11, Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk demokrasisine, milli iradesine, Türk milletinin ve insanlığın haklarının korunması için verdiği mücadele ile Türk dünyasında ve İslam dünyasında zulme uğrayanların haklarını savunmuş ve mağdurlarına ulaşarak yardım ettiği için Muhsin Yazıcıoğlu'nun "başkan" olarak anılma hakkı elde ettiğini, millet nezdinde bayraklaştığını beyan etmişlerdir.

Katılımcı 4 ve Katılımcı 19, Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türkiye'nin bugün unsurlarının ortak noktası, herkes kesimin kabulü olduğu için, herkese dokunabildiği, herkes tarafından sözüne itibar edildiği için "başkan" olarak anıldığını ifade etmişlerdir.

SONUÇ

Muhsin Yazıcıoğlu, milliyetçiliğin oluşturduğu bir siyasi hareketin lideri konumunda bulunmaktaydı. Muhsin Yazıcıoğlu'nun milliyetçi kimliği nasıl inkâr edilemezse siyaset alanında sergilediği hasbi ve demokrat tutum da gözden kaçırılmayacak kadar vurguluydu, önemliydi.

Muhsin Yazıcıoğlu'nun benimsediği milliyetçilik anlayışının mahiyeti, tamamen bu topraklara özgü sayılması gereken birleştirici bir milliyetçilik anlayışıdır. Bu milliyetçilik imparatorluk kültüründen tevarüs ettiğimiz kadim dünya görüşümüzün yeni adı. Tarih sahnesine yeni çıkmış bir topluluğun kimlik arayışı çerçevesinde el yordamıyla üretilmiş değildir. Bu milliyetçilik anlayışı, Batılı anlamdaki milliyetçilikle açıklanamaz bir tabiata sahiptir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava anlayışı onu demokrasiye, millet iradesinin yaşatılmasına ve demokratik yollara yöneltmiştir.

Anadolu'dan kopup gelen Muhsin Yazıcıoğlu, duygusal bir karaktere sahip olmakla birlikte genç yaşlarda önemli vurgulamalarda bulunmuş, önemli faaliyetler gerçekleştirmiştir. 12 Eylül İhtilali öncesi dâhi demokrasiden, barıştan yana tavır almış, Türk gençliğinin birbirine karşı olan kavgaların son bulması için önemli çağrılar yapmıştır. Arkadaşlarıyla çıkardıkları Genç Arkadaş dergisinde “Eller kalem değil, silah tutmalı” manşetiyle tüm gençliğe özellikle de karşıt gruplara kavgaların son bulması için çağrıda bulunmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, şiddet olaylarının fikir tartışmalarına dönüşmesini istemiş, bu doğrultuda cumhurbaşkanı dâhil devlet yöneticilerine sol gruplarla kendileri arasında fikir münazaraları düzenlemelerini istemiştir.

12 Eylül İhtilali ile birlikte uğruna can vermeyi göze aldıkları devlet tarafından asılsız iddialar ve iftiralar nedeniyle işkencelerden geçmiş, yargılanmış ve gençliklerini

hücrelerde, cezaevlerinde geçirmişlerdir. Muhsin Yazıcıoğlu, yıllarca hücrede, cezaevinde kalmış ve beraat etmiştir. Bu dönemde ülkücüler cezaevlerinde kendilerini iç sorgulamaya çekmiş, hesaplaşma yapmıştır. Bu hesaplaşma neticesinde çoğu ülkücü de dönüşümler meydana gelmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'nda diğer ülkücüler gibi bir dönüşüm fikri bir dönüşüm söz konusu olmamıştır. Çünkü Muhsin Yazıcıoğlu, ihtilal öncesinde de aynı fikir ve eğilimlere sahiptir. Daha da İslami bir kimlik kazanan ülkücüler cezaevlerini medrese-i yusufiye olarak görmüşlerdir. Ülkücüler içerisinde kutsiyet atfettikleri devlet tarafından işkence görmeleri bir kırılım noktası ve hayal kırıklığı olmuştur.

Muhsin Yazıcıoğlu ve diğer ülkücüler cezaevlerinde sol görüşlü kişilerle yakından tanışma, fikir ve mazi hesaplaşmaları yapma fırsatları olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, sol gençlik liderleriyle aynı hücrede kalmış ve içlerinden bazılarının kendileri kadar vatansever olduklarını görmüştür. Bunun neticesinde gençliğe birbirini kırdırarak ihtilale zemin hazırlandığının farkına varmıştır. Cezaevlerinde yıllarca kaldıktan sonra ülkücüler hayat mücadelesi ile karşı karşıya kalmışlardır. Muhsin Yazıcıoğlu, bu mücadelenin yanında “Nerede kalmıştık?” diyerek SOGEV’in başına geçmiş ve cezaevindeki ülkücülerini ve ailelerini unutmamıştır. Bu davranışı ile inançlarına olan bağlılığını ve istikrarını ispat etmiştir.

Muhsin Yazıcıoğlu, siyaseti idealist birinin icraa edemeyeceği bir mecra olduğunun farkına varmış fakat mücadele etme konusunda kararlı olmuştur. İnanıqları dava uğruna, gençliklerini işkencelerde, hücrelerde geçirerek bedel ödeyen bir neslin liderlerinden olan Muhsin Yazıcıoğlu, taban ve partililer arasındaki saygınlığı ve karşılığı nedeniyle parti içerisinde bazı kişilerce istenmemiştir. Ülkü Ocakları genel başkanlığı sürecinde de meşveretten yana hareket eden Muhsin Yazıcıoğlu, davası ile ters düştüğüne inandığı parti politikaları ve

parti içi demokrasi nedeniyle MÇP'den arkadaşlarıyla beraber ayrılmıştır. İdealleri uğruna işkence gören Muhsin Yazıcıoğlu, idealleri uğruna kendisini adadığı camiadan kopmayı göze almıştır. İlay-ı Kelimetullah için nizam-ı âlem davasını benimsemiş, “Yeni Oluşum Hareketi” adıyla lider sultanlığına karşı çıktıklarını beyan ederek “Allah’ın birliği ve peygamberinin risaleti dışında hiçbir mutlak hakikat tanımıyoruz” söylemi ile bu beyanı destekleyerek yeni bir yapılanma içerisine girmişlerdir. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının bu söylemleri ve MÇP’de ki başkaldırıları MHP ve Ülkü Ocakları’nın yapılanma olarak kuruluş saç ayağı olan lider-teşkilat-doktrin teslisinin sarsıldığını, Muhsin Yazıcıoğlu liderliğinde ki medrese-i yusufiyeliler nezdinde çöktüğünü göstermektedir.

Muhsin Yazıcıoğlu öncülüğünde Yeni Oluşum Hareketi anayasa niteliğinde olan Milli Mutabakat Metni’ni ve Sivil İnisiyatif Programı’nı yayınlamışlardır. Meşverete dayalı, sivil katılımcı, sivil toplumcu, bir anlayışa sahip olan bu programlar neticesinde de bu ilkelere sahip Büyük Birlik Partisi kurulmuştur. BBP’de liderliğin ağırlığı olsa da genellikle meşverete dayalı hareket edilmiştir. Bu durum parti içi demokrasi anlayışının geliştiğini göstermektedir.

BBP’de mücadelesini sürdüren Muhsin Yazıcıoğlu, millet iradesinin temsili için önemli mücadelelerde bulunmuştur. 1991 Seçimlerinde “O inançlarınızı meclise taşıyacak” sloganıyla girdiği mecliste bu sloganın altını doldurmaya çalışmıştır. Refah-Yol Koalisyon Hükümeti’nin kurulması aşamasında önemli bir role sahip olmuş ve tüm baskılara karşı istememesine rağmen hükümetin kurulmasını sağlamıştır. Apoletliler tarafından dâhi tehdit edilmesine karşın istemeyerek de olsa Refah-Yol Hükümeti’ni destekleyerek net bir şekilde demokrasiden yana, milletin iradesinin yaşatılması ve temsil edilmesinden yana tavır almıştır. Teklif edilen bakanlıkları reddederek bu hükümeti desteklemesi, demokrasiye olan inancını,

ilkeli siyasetini göstermektedir. Karşılıksız bir şekilde demokrasinin yanında yer alması, Türk siyasetinde ve Türk demokrasi geleneğinde önemli bir iz bırakmıştır.

Muhsin Yazıcıoğlu tepeden inmece siyasete karşı milletin hukukunu savunmayı seçmiştir. 28 Şubat sürecinde askeri vesayete karşı durmuş, tankların Sincan'da yürütmesine, "Namlusunu milletine çevirmiş tanka selam durmam" diyerek Türk demokrasi tarihine geçen önemli bir tepki koymuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, "Tankın gölgesinde siyaset ahlaksızlıktır" diyerek askeri vesayetten medet umarak iktidara karşı siyaset yapanları uyarılmış, meclisin üstünde bir gücün olmadığını dile getirerek demokrasiye inanılması gerektiğini ve demokrasinin üstünlüğünü savunmuştur. Ordu ile milletin karşı karşıya getirilmek istenmesine karşı çıkmış, demokratik yönetimlerde çözümün askerileri çağırmak, milletin değerlerine karşı siyaset yapmak olmadığını dile getirerek millet iradesinden yana tavır koymuştur.

Muhsin Yazıcıoğlu ne koşulda olunursa olunsun ne tür krizle karşılaşırsa karşılaşılsın demokrasiye inanılması gerektiğini tek çözümün demokrasi olduğunu savunmuş ve bu doğrultuda hareket etmiştir. Demokrasiye olan sarsılmaz inancı ve demokrasiyi çözüm yolu olarak görmesi Türk demokrasi geleneği açısından demokrasinin sağlam zeminde yürütülmesine yardımcı olmuştur. Baskılara boyun eğmeyerek söylemde bulunması, milletvekillerinin görüşlerini hür bir şekilde ifade etmesi açısından Türk demokrasisi açısından önem arz etmektedir. Tutumu, söylemleri, herhangi bir menfaat gözetmeksizin siyaset yapması ile Türk demokrasisine ve siyasetine ahlaki olarak değer katmıştır. Muhsin Yazıcıoğlu, demokrasinin egemen birleştirici bir güç olduğuna inanmış, toplumdaki ve siyasetteki kutuplaşmayı, ayrışmayı herkesin hür şekilde fikrini söyleyebildiği bir ortamın, demokrasinin çözüm getireceğini savunmuş ve Türk demokrasisine bu anlayışı getirmeye çalışmıştır.

28 Şubat Postmodern Darbe'nin gerçekleştikten sonra başbakan dâhi herhangi bir açıklama yapamazken askeri vesayete karşı çıkararak “Türkiye, İran olmaz, Cezayir olmaz ama Suriye yapılmasına da biz müsaade etmeyeceğiz” diyerek demokratik tavrını, demokrasiden ve millet iradesinden yana tavrını ortaya koyarak darbe ortamında cesaretini göstermiştir. Bu tutumu, siyasetçilere izlenilecek yol açısından örnek olmuş, millet iradesinin korunması gerektiğini söyleminden ziyade davranışıyla ifade etmiştir. Siyaseti yalnızca politikacıların yapmasının demokrasinin işlevselliği açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Demokratik kırımlarda genellikle siyasetçiler geri çekilirler, nasıl hareket edeceğini konusunda çekimser kalırlar. Ama Muhsin Yazıcıoğlu, tamamen söylemden öte demokrasiye inanmış ve karakterinde de bunu özümsemiş birisi olduğu için demokratik kırımlarda örneğin 28 Şubat Postmodern Darbesi'nde iktidar ortağı olmadığı halde hemen bir tepki koyması bu özümsemişliğin bir göstergesidir.

Muhsin Yazıcıoğlu, irtica söylemlerinin devam ettiği, 28 Şubat'ın etkisinin sürdüğü bir dönemde 27 Nisan 2007 E-muhtırası'na karşı ilk tepkiyi göstererek bir bildiri yayınlaması Türk demokrasisinin yaşatılması adına bir güvence konumunda olduğunun göstergesi olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu, ilk tepkiyi ortaya koyarak diğer partilerinde tepki koymalarına cesaret kaynağı olmuştur. E-muhtıra'ya giden süreçte Muhsin Yazıcıoğlu ve BBP üzerine çeşitli cinayet ve olaylar üzerinden algı oluşturulmak istenmesi, demokrasinin güvencesi konumunda olan Muhsin Yazıcıoğlu'nun bu itibarının millet nezdinde yıkılmak istendiği fakat başarısız olduklarını göstermektedir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun yaşı ve siyasi mücadelesine vakıf olduğunda Türkiye'deki demokrasiden uzaklaşmaya yönelik çabalar ve süreçlerde Muhsin Yazıcıoğlu'nun göstermiş olduğu tavır ve bulunduğu yer hep halkın, milletin yanı olmuştur. Bu

sebeple Muhsin Yazıcıoğlu, Türk demokrasisinin yerleşmesi noktasında pozitif katkı sağlamıştır. Darbeler karşısında, vesayet dönemlerinde mümkün olduğu kadar halktan yana bir duruş sergilemiş olması ve hukuk devleti kuralları içerisinde kalmak suretiyle demokrasinin korunması ve geliştirilmesinden yana söylemde, tutumda bulunmasından bu pozitif katkı çıkarılabilir. Görüşme yapılan katılımcılarda bu yönde görüş beyanında bulunmuşlardır, literatür taramasında da bu durum ortaya çıkmaktadır.

Muhsin Yazıcıoğlu'nun kaynaştırıcı, bütünleştirici milliyetçilik anlayışı, muhafazakâr kimliği, Anadolu insanının içinden çıkması ve Hoca Ahmet Yesevi'den günümüze ulaşan bir terkinin takipçisi olması, 12 Eylül İhtilali'nin zulmünü en ağır şekilde yaşamış biri olması, gerek 28 Şubat döneminde gerek E-muhtıra döneminde en sert biçimde tepki koymasına, demokrasiden yana olmasına neden olan etmenlerdir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun bu dönemlerde bulunduğu tutum, söylemler ve demokrasinin yaşatılması, millet iradesinin korunması adına verdiği mücadeleler, Türk demokrasi geleneği üzerinde derin bir etki bırakmıştır. Türkiye'de oluşabilecek herhangi bir demokratik kırılımlarda, Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava söylemi, demokratik tutumu, mücadelesi Türk siyasetine, Türk siyasetçisine ve Türk milletine pusula görevi görerek, yol gösterici olacaktır.

Muhsin Yazıcıoğlu'nun benimsediği milliyetçilik anlayışı onu demokratik siyasetin yoluna yöneltmiştir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun şahsında somutlaşan Türk-İslam ülkücülüğünün demokrasi deneyimi, yalnız milliyetçiler için değil, demokrasiyi millet iradesinin üstünlüğü diye anlayan diğer bütün “akraba topluluklar” için de bir işaret taşı olarak daima göz önünde tutulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2018). *Türkiye’de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi: Ülkü Ocakları Örneği*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Akçura, Y. (2018). *Türkçülük, Türkçülüğün Tarihi Gelişimi*, İstanbul: İlgü Kültür Sanat Yayınları.
- Akpınar, H. (2003). *28 Şubat: Postmodern Darbenin Öyküsü*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Akpınar, H. (2016). *Kurtların Kardeşliği, CKMP’den MHP’ye (1965-2005)*, İstanbul: Kamer Yayınları.
- Alpaslan, M. M. (1990). *Nizam-ı Âlem Ülküsü I*, İstanbul: Cihad Yayınları.
- Alpat, İ. (1999). *Hamamböcekleri, Ateştopu ve Askerler: 28 Şubat Sürecinde Türkiye*, İzmir: Mayıs Yayınları.
- Arıkan, E. B. (2008). *Türk Sağının Türk Sorunu: Milliyetçi Hareket Partisi*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Arikan, N. (2011). *28 Şubat Sürecinde Medya*. İstanbul: Okur Kitaplığı.
- Arvâsi, S. A. (1998). *Türk-İslam Ülküsü I*. İstanbul: Burak Yayınevi.
- Arvâsi, S. A. (1998). *Türk-İslam Ülküsü II*. İstanbul: Burak Yayınevi.
- Arvâsi, S. A. (2008). *Hasbihal-I*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınevi.
- Arvâsi, S. A. (2015). *Türk İslam Ülküsü*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınevi.
- Ataay, F. (2007). *12 Mart’tan 12 Eylül’e – Kriz Kıskaçındaki Türk Siyaseti ve 1978-1979 CHP Hükümeti*. Ankara: De Ki Yayınevi.

- Atacan, F. (2000). *28 Şubat 1997: Türk-İslam Sentezi'nin Sonu*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Ateş, T. (1994). *Demokrasi*. Ankara: Ümit Yayınları.
- Avcı, M. ve Koç, Y. (2022). *Pusudan Önce*. Konya: Morena Yayınevi.
- Avşar, B. Z. (1992). *Serdengeçtiden Serdengeçtilere. 2.Cilt*. İstanbul: Kamer Yayınları.
- Aykol, H. (2011). *Türkiye'de Sağ Örgütler: Bölüne Bölüne İktidar Olmak*. Ankara: Phoenix Yayınları.
- Bakiler, Y. B. (2015). *Muhsin Başkan*. İstanbul: Yakın Plan Yayınları.
- Bayramoğlu, A., ve İnel, A. (2004). *Bir Parti Bir Zümre: Türkiye'de Ordu*. İstanbul: Birikim Yayınları.
- Birand, M. A. ve Yıldız, R. (2012). *Son Darbe: 28 Şubat*. İstanbul: Doğan Kitap Yayınları.
- Birand, M. A., Bila, H., ve Aka, R. (2001). *12 Eylül Türkiye'nin Miladı*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Bora, T. ve Can, K. (2004). *Devlet ve Kuzgun, 1990'lardan 2000'lere MHP*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Connor, W. (1994). *Ethnonationalism: The Quest for Understanding*. (Aktaran. Özkırımlı) New Jersey: Princeton University Press.
- Çalışlar, O. (1997). *Refah Partisi Nereden Nereye*. İstanbul: Pencere Yayınları.
- Dahl, R. A. (2017). *Demokrasi Üzerine*. (Çev. Betül Kadioğlu) Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Deliorman, A. (2000). *Tanıdığım Atsız*. İstanbul: Orkun Yayınları.
- Dereli, M. (1996). *Başkanlar Konuşuyor*. Ankara: Yesi Yayınları.
- Derelioğlu, İ. (1977). *Türkiye'de Milliyetçilik Hareketi*. İstanbul: Toker Yayınları.

- Engels, F. Ve Marx, K. (2018). *Alman İdeolojisi*. (Çev. Olcay Geridönmez ve Tonguç Ok). İstanbul: Kor Kitap.
- Erdem, G. (1974). *Suçlamalar I*, Ankara: Töre-Devlet Yayınevi.
- Ersan, V. (2013). *1970'lerde Türkiye Solu*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Evren, K. (1994). *Zorlu Yıllarım I*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Feyizoğlu, T. (2005). *Fırtınalı Yıllarında Ülkücü Hareket*, İstanbul: Ozan Yayınları.
- Gökalp, z. (2008). *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak*. İstanbul: Kitap Zamanı Yayıncılık.
- Gökalp, Z. (2021). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Kapra Yayıncılık.
- Göze, A. (2016). *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Gözler, K. (2020). *Anayasa Hukukuna Giriş*, İstanbul: Ekin Yayınevi.
- Güler, K. K. (2017). *Alparslan Türkeş Türk Milliyetçiliği Fikri ve CKMP*. İstanbul: Deli Dumrul Kitap.
- Günel, E. (2009). *Türkiye'de Demokrasinin Yüz Yıllık Serüveni*. İstanbul: Karakutu Yayınları.
- Heywood, A. (2019). *Siyasi İdeolojiler*. İstanbul: BB101 Yayınları.
- Hüdavendigâr, O. (2014). *Düşünen Adamdan Mektup Var*. İstanbul: Uyanış Yayınevi.
- Karatepe, Ş. (2018). *Ara Rejimin Adaleti*, Ankara: A Kitap.
- Kösoğlu, N. (2002). *Galip Erdem*. Ankara: Alternatif Yayınları.
- Marx, K. (2015). *Kapital I. Cilt*. İstanbul: Yordam Yayınları.
- Melellan, D. (2012). *İdeoloji*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Nihat, M. ve Cemiloğlu, E. (1995). *Türk Siyasi Hayatında Milliyetçi Hareket*. Ankara: Turkuaz Yayınları.
- Oba, A. E. (2020). *Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Oktay, O. (2003). *Kendini Unutan Adam Galip Erdem*. Ankara: Yeni Avrasya Yayınları.
- Özbudun, E. (2009). *Türkiye'nin Anayasa Krizi*, Ankara: Liberte Yayınları.
- Özcan, A. (2010). *Osman Yüksel ve Serdengeçti Dergisi*. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı.
- Öznur, H. (1999). *Ülkücü Hareket C2 Teşkilatlar ve Mücadeleler*. Ankara: Alternatif Yayınları.
- Öznur, H. (1999). *Ülkücü Hareket C3 Provokasyonlar*. Ankara: Alternatif Yayınları.
- Öznur, H. (1999). *Ülkücü Hareket C6 Portreler*. Ankara: Alternatif Yayınları.
- Öznur, H. (2009). *21. Yüzyılda Bir Alperen Muhsin Yazıcıoğlu*. Ankara: Öncü Basımevi, Ankara.
- Öztunç, E. (2008). *Ülkücüler 12 Eylül'ü Anlatıyor 1. Cilt*. İstanbul: Babıalı Kitaplığı.
- Pekmezci, N. Ve Büyükyıldız, N. (1999). *Ülkücüler, Öteki Devletin Şehitleri*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Roberts, J. J. M. (2015). *Avrupa Tarihi*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Sander, O. (2020). *Siyasi Tarih-İlk Çağlardan 1918'*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Sartori, G. (1996), *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş*. (Çeviren Tunçer Karamustafaoğlu ve Mehmet Turhan), Ankara: Yetkin Yayınları.
- Satılmış, A. ve Turhan, M. (2002). *Ülkücü Hareketin ABC'Sİ*. Ankara: Altın Küre Yayınevi.
- Smith, A. (2003). *Ulusların Etnik Kökenleri*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Smith, A. (2004). *Myths and Memories of the Nation*. Oxford: Oxford University Press.

- Soykan, E. ve Ergün, D. B. (2007). *Sapan*. İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- Şahhüseyinoğlu, H. N. (2012). *Yakın Tarihimizde Kitlesele Katliamlar*. İstanbul: Berfin Yayınları.
- Şanlı, F. S. (2019). *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden Milliyetçi Hareket Partisi'ne -Tarihi Süreç, İdeoloji ve Politika- (1960-1969)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Şehsuvaroğlu, L. (2015). *Ocak Sönmesin Diye*. Ankara: Elips Kitap.
- Şenel, A. (2019). *Siyasal Düşünceler Tarihi*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Taneri, A. (1993). *Türk Kavramının Gelişmesi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Tanilli, S. (2006). *Uygarlık Tarihi*, İstanbul: Alkım Kitabevi.
- Taşer, D. (1974). *Mesele*. Ankara: Töre-Devlet Yayınevi.
- Taşkesen, A. (2011). *Türkiye'de Demokrasi Sancıları*. Ankara: Araştırma Yayınları.
- Tayyar, Ş. (2009). *Kıt'a Dur!*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tosun, K. (2011). *Milliyetçi Ülkücü Hareket*. Ankara: Aras Kardeşler Matbaacılık.
- Turgut, H. (1995). *Şahinlerin Dansı*, İstanbul: ABC Yayınları.
- Turhan, M. (2009). *Bilinmeyen Yönleriyle Alparslan Türkeş*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Turhan, M. (2010). *Ülkü Ocakları 1968-1980*, İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Turhan, M. (2014). *Ülkü Ocakları 1966-1980*. Ankara: Hazar Matbaası.
- Türkeş, A. (1975). *Milli Doktrin Dokuz Işık*. İstanbul: Kutluğ Yayınları.
- Türkeş, A. (1982). *Sorgu. 1. Cilt*. Ankara: Mayaş Yayınları.
- Umur, Ö. (2017). *Türk Siyasi Tarihinde Büyük Birlik Partisi*. Ankara: Maarif Mektepleri.

Uzun, T. (2005). *Türk Milliyetçiliği ve MHP*. Ankara: Ebabelayinevi.

Üzmez, H. (1992). *Şu Bizimkiler*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Yalçın, S. ve Yurdakul, D. (1997). *Reis: Gladio'nun Türk Tetikçisi*. İstanbul: Su Yayınları.

Yanardağ, M. (2002). *MHP Değişti Mi?*. İstanbul: Gendaş Yayınları.

Yavuz, H. (2005). *Modernleşen Müslümanlar-Nurcular, Nakşiler, Milli Görüş ve AK Parti*. İstanbul: Kitap Yayınevi.

Yayla, A. (2019). *Siyaset Bilimi*. Ankara: Adres Yayınları.

Yazıcıoğlu, M. (1992). *İhtilafın Rahmetinde Milli Mutabakata Doğru*. Ankara: Kardelen Yayınları.

Yazıcıoğlu, M. (1998). *Yeni Bir Dünya İçin Yeni Bir Türkiye*. Ankara: Seba Yayınları.

Yazıcıoğlu, M. (2007). *Dikeni Gül Eylemek*. Balıkesir: Liva Yayınevi.

Yıldız, A. (2000). *28 Şubat Belgeler*. İstanbul: Pınar Yayınları.

Yılmaz, T. S. (1997). *Türkiye'de Gençlik Hareketleri*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Yiğit, K. ve Özkaynar, K. Ş. (2017). *Ülkücü Hareketin Kronolojisi*. Ankara: Deli Dumrul Kitap.

Zeybek, N. K. (1995). *Ülkü Yolu*. İstanbul: Üçay Neşriyat.

İNTERNET

27 Nisan Muhtırasının Yıl Dönümünde BBP'den Şehit Muhsin Yazıcıoğlu Duruşu. (2012, Nisan 26).

Erişim tarihi: 17 Kasım 2022, [27 Nisan Muhtırasının Yıl Dönümünde BBP'den Şehit Muhsin Yazıcıoğlu Duruşu Haberi - Haber Kritik](#)

Alperen Ocakları Kapatılıyor!, (2011, Aralık 31). Erişim tarihi: 17 Kasım 2022, <https://www.cagdaskocaeli.com.tr/haber/4621928/alperen-ocaklari-kapatiliyor>

İNTERNET VİDEO

Abdullah Alptekin Has, (2013, Ocak 9). Muhsin Yazıcıoğlu Müslümanların iktidarını engelledi dedirtmem [Video].Youtube. [Muhsin Yazıcıoğlu Müslümanların iktidarını engelledi dedirtmem - YouTube](#)

Alparslan Göbelek. (2013, Nisan 3). muhsin yazıcıoğlu'nun düşündüren konuşması – YouTube [Video].Youtube. [muhsin yazıcıoğlu'nun düşündüren konuşması - YouTube - YouTube](#)

Avrupa Türk Birliği. (2013, Kasım 15). Muhsin Yazıcıoğlu - bbp 1'inci olagan kurultayı [Video].Youtube. [Muhsin Yazıcıoğlu - bbp 1'inci olagan kurultayı - YouTube](#)

Büyük Birlik Partisi İstanbul İl Başkanlığı, (2019, Şubat 28). Muhsin Yazıcıoğlu ve 28 Şubat Tavrı [Video].Youtube. [Muhsin Yazıcıoğlu ve 28 Şubat Tavrı - YouTube](#)

OdaTv. (2020, Şubat 27). Erbakan'ın tarihe damga vuran Kaddafi görüşmesinde neler yaşandı [Video].Youtube. [Erbakan'ın tarihe damga vuran Kaddafi görüşmesinde neler yaşandı - YouTube](#)

Üç Tuğ Medya. (2019, Ocak 7). Muhsin Yazıcıoğlu: Biz Türk millettiz! [Video].Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=OCDwNzKU934>

DERGİ

Arvasi: “Türk İslam Ülküsü Düşünmeyi Emreder”. (1990, Ocak). *Bizim Ocak*, 20, 9.

- Atsız, H. N. (1950, Ekim 20). 1944-1945 Irkçılık-Turancılık Davası. *Orkun*, 3, 10.
- Atsız, H. N. (1952, Ocak 18). Veda. *Orkun*, 3, 2-7.
- Başbuğ'un Halefi. (1988, Kasım 20). *Tempo Dergisi*, 51, 1.
- Erdem, G. (1972, Ağustos 21). Faşizm Suçlaması. *Devlet Dergisi*, 152, 8.
- Mustafa Cemiloğlu Öldü. (1976, Şubat 15). *Bozkurt Dergisi*, 44, 1.
- Serdengeçti, O. Y. (1947, Ekim). Bir Fakültenin İç Yüzü. *Serdengeçti*, 3, 4.
- Serdengeçti, O. Y. (1952, Ağustos). Ayasofya. *Serdengeçti*, 17, 2.
- Serdengeçti, O. Y. (1956, Mayıs). Allah, Millet, Vatan, Yolunda. *Serdengeçti*, 17, 3.
- Serdengeçti, O. Y. (1967, Temmuz 1). Körlük ve Nankörlük. *Milli Hareket*, 12, 16.
- Türkeş, A. (1989, Şubat). Can Dostum Seyyid Ahmed Arvâsi'nin Ardından. *Bizim Ocak Dergisi*, 59, 3.
- Yazıcıoğlu, M. (2007, Mayıs). Merkez Sağ Sürekli Darbelerin Alkışçısı Olmuştur!, (Rop. Kurban, E.)
. *Gerçek Hayat*, 345, 9.
- Yazıcıoğlu, M. (1997, Ekim). İdam Sehpasından 4 Defa Döndüm, (Rop. Yılmaz, C.). *İslam Dergisi*, 170, 11.
- Yazıcıoğlu, M. (2000, Eylül). 2, 5 Metrekare Hücre, 3 Dev Gençli, Bir de Ben, (Rop. Erkoca, Y.). *NTV Mag Dergisi*, 13, 14.
- Yazıcıoğlu, M. (2006, Eylül). 12 Eylül Rejimi İstiklal Marşı'nı Cop Gibi Kullandı, *Türk Yurdu Dergisi*, 229, 15.

Yazıcıoğlu, M. (2007, Nisan). Seçimi Millet Yapmalı. (Rop. Yener, U.) *Yarınlar İçin Düşünce Dergisi*, 18, 13.

Yazıcıoğlu, M. (2008, Mayıs). Hrant Dink Cinayetinin Partimizle ve Alperen Ocaklarıyla İlgisi Yoktur, (Rop. Ünal, Ö.) *Haber Portalı Dergisi*, 6.

GAZETE

Abdi İpekçi Öldürüldü. (1979, Şubat 2). *Milliyet*, s.1.

Ahlâksız Yürüyüş. (1997, Şubat 16). *Akit*, s.8.

Arınç, B. (2007, Nisan 14). Arınç: Büyükanıt'ın Sözlerini Olumlu Buldum. *Hürriyet*, s.2.

Arvâsi, S. A. (1978, Haziran 22). Ülkücü Egosunu Yenen İdealisttir. *Hergün* s.14.

Arvâsi, S. A. (1978, Mart 2). Neden Türk İslam Ülküsü, *Hergün*, s.15.

Arvâsi, S. A. (1979, Şubat 27). Ülkücü Hareket'in Politikası, *Hergün*, s.13

Batman, A. (1976, Aralık 1). Silahları Bırakalım, *Hürriyet*, s.7.

Bayramcı: Emirlerinizi Bekliyoruz. (1974, Ağustos 19). *Devlet*, 250, 4.

Bu Ne Rezalet. (1997, Şubat 2). *Sabah*, s.1.

Büyükanıt, Y. (2007, Nisan 13). Sözde Değil Özde Laik Başkomutan. *Vatan*, s.1.

Çiçek, C. (2007, Nisan 29). Hükümet Genelkurmay Açıklamasını Değerlendirdi, *Hürriyet*, s.4.

Erim Haince Öldürüldü. (1980, Temmuz 20). *Milliyet*, s.1.

Gerekirse Silah Bile Kullanırız. (1997, Haziran 12). *Hürriyet*, s.26.

Gün Sazak Öldürüldü. (1980, Mayıs 28). *Milliyet*, s.1.

Hasta Bir Dikta Hevesi. (1974, Mayıs 20). *Devlet*, s.237, s.1.

Hrant Dink Davasında Karar Açıklandı. (2021, Mart 26). *Sözcü*, s.3.

İran Devrimi Örnek Bir Devrimdir. (2007, Şubat 14). *Milli Gazete*, s.1.

Kaçakçılık. (1978, Ekim 12). *Milliyet*, s.11.

Kudüs Gecesi DGM'lik. (1997, Şubat 3). *Sabah*, s.16

Laiklik Muhtırası. (2007, Nisan 28). *Posta*, s.18.

MHP Davası Bitiyor. (1987, Nisan 7). *Türkiye*, s.1.

Onbinlerin Yürüyüşü. (1970, Mayıs 11). *Devlet*, 58, 1.

Ordu Uyarı Mektubu Verdi. (1980, Ocak 2). *Hürriyet*, s.1.

Sezer, A. N. (2007, Nisan 14). Rejim Büyük Tehlike Altında, *Hürriyet*, s.1.

Sincan Krizi, (1997, Şubat 3). *Sabah*, s.1.

Tanklar Sincan'da. (1997, Şubat 5). *Sabah*, s.1.

TSK'da Büyükanıt Dönemi Erken Başladı. (2006, Ağustos 1). *Sabah*, s.1.

Türkeş, A. (1969, Ocak 10). Komandoları Destekliyorum, *Hürriyet*. s.1.

Türkeş'ten Suçlama. (1989, Mart 7). *Milliyet*, s.9.

ÜGD 2. Kurultayı Yapıldı. (1978, Kasım). *Hasret*, 37, s.1.

ÜGD 3. Olağan Büyük Kurultayı Yapıldı. (1979, Nisan 14). *Hasret*, s.1.

Yazıcıoğlu, Dink İçin Şiir Yazdı. (2007, Ocak 17). *Sabah*, s.8.

Yazıcıoğlu, M. (1975, Kasım 3). Ümidimizi Dışarıdan Gelecek Dostluklara Değil, Milli Benliğimize Çevirelim, *Devlet*, 313, s.3.

Yazıcıoğlu, M. (1977, Ağustos 2). Eller Silah Değil, Kalem Tutmalı, *Hergün*, s.2

Yazıcıoğlu, M. (1978, Eylül 8). Katliamların Suçluları Yakalanmalı İktidar Görevini Yapmalıdır, *Hergün*, s.9.

Yazıcıoğlu, M. (1992, Ağustos 3). Muhsin Yazıcıoğlu'yla Mülakat: Yeni Serüvene Doğru, *Yeni Hafta*, s.5

Yazıcıoğlu, M. (1993, Ocak 18-24). İlkeli Birlikten Yanayız, *Yeni Hafta*, s.2.

Yazıcıoğlu, M. (1994, Aralık 30). Davanın Kitabını Arvası Hoca Yazdı, *Gündüz*, s.1.

Yazıcıoğlu, M. (1996, Eylül 13). 12 Eylül'de Kasıt Vardı. (Rop. Kara, S.). *Gündüz*, s.1.

Yazıcıoğlu, M. (1997, Ekim 18). Milli Uyanış Jakobenleri Telaşa Düşürdü, (Rop. Kalem, M.). *Gündüz*, s.2.

Yazıcıoğlu, M. (1997, Eylül 18). Darbeci Cunta Da Yargılsın, (Rop. Temel H.) *Akit*, s.3.

Yazıcıoğlu, M. (1997, Eylül 18). Yılmaz, Susurluk'u Kullandı, (Rop. Çalmuk, F.) *Gündüz*, s.2.

Yazıcıoğlu, M. (1997, Haziran 16). Asker Kışladan Çıktı, Darbe Kapımızı Çalabilir, (Rop. Düzel, N.) *Sabah*, s.5.

Yazıcıoğlu, M. (1997, şubat 7). Namlusunu Milletine Çevirmiş Bir Tankı Asla Alkışlamam, *Gündüz Gazetesi*, s.1.

Yazıcıoğlu, M. (1998, Temmuz 19-25). Bürokratik Cumhuriyet Demokrasiden Rahatsız, (Rop. Kıran, K.). *Selam*, s.8.

- Yazıcıoğlu, M. (2005, Eylül). Derin Millet İktidar Olmalıdır, (Rop. Başaran, N.) *Referans*, s.9.
- Yazıcıoğlu, M. (2005, Mart 3). İstifa Dilekçemi Türkeş Yırtıp Çöpe Attı, (Rop. Işık, M.). *Tercüman*, s.14.
- Yazıcıoğlu, M. (2006, Mayıs 22). Ağca'ya Çok Benziyor, (Rop. Pamir, B.). *Sabah*, s. 7.
- Yazıcıoğlu, M. (2007, Nisan 9). Orduyu Göreve Çağırarak Vatanperverlik Değildir, (Rop. Gündem, M.). *Yeni Şafak*, s.7.
- Yazıcıoğlu, M. (2008, Temmuz 14). Partimi Ergenekon'un İçine Çekmek İstediler, (Rop. Kılıç, E.). *Sabah*, s.12.
- Yazıcıoğlu, M. Ana-Yol Zorlama Bir Hükümetti. (1996, Haziran 10). *Gündüz*, s.3.
- Yüzbaşı Konuştu!. (2006, Mayıs 24). *Milliyet*, s.1.

MAKALE

- Ataman, M. (2014, Kasım). Milliyetçiliğin Dönüşümü: Eski ve Yeni Milliyetçilik. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 1-10.
- Akıncı, A. (2013, Aralık). Türk Siyasal Hayatında 1980 Sonrası Darbeler ve E-Muhtıra. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15/2, 39-58.
- Çoban, M. (2012, Mart). Milliyetçilik Teorileri, *Türk Yurdu Dergisi*, 295, 345-351.
- Demir, N. (2010). Demokrasinin Temel İlkeleri ve Modern Demokrasi Kuramları, *Ege Akademik Bakış*, 10/2, 597-611.

- Dursunoğlu, İ., ve Yazıcı, S. (2018). Türk Demokrasi Hayatında Askeri Uyarıları: 1971-2007 Muhtıralarının Karşılaştırılması, *Turkish Studies*, 13/22, 211-223.
- Gökalp, E. (2007). Milliyetçilik Kuramsal Bir Değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/1, 279-298.
- Seçen, H. (2012, Mart). Türk Milliyetçiliği ve Bilim: Ziya Gökalp, Mümtaz Turhan ve Erol Güngör'de Bilim Anlayışı, (Aktaran Eyüp Toprak, Türkiye'de Milliyetçilik Algısı, 2016), *Türk Yurdu Dergisi*, 295, 385-390
- Türkkan, R. O. (1942, Mart 12). Milliyetçilik (Milliyetçiliğin Şartları), *Bozkurt Dergisi*, 2, 31-32.
- Yalcı, A. (2021). Meşrutiyet Dönemi Aydınlarında İslamcılık Tartışmaları. *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16/8, 516-538.

TEZ

- Agdag, B. (2010). *28 Şubat Askeri Müdahalesi ve Türk Siyasetine Etkileri: Türkiye'de Asker Siyaset İlişkisinin Tarihsel Serüveni Bağlamında Bir İnceleme*. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akar, F. (2019). *Siyasette Liderlik Olgusu: Muhsin Yazıcıoğlu Örneği*. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akçalı, Y. (2007). *12 Eylül'den Günümüze Demokrasi Kültürü: Toplumsal ve Siyasal Dönüşümün Etkileri*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.

- Akkoç, A. (2013). *Bir Yönetim Biçimi Olarak Modern Demokrasi Süreci ve Sorunları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Aktaran, N. (2021). *II. Meşrutiyet Dönemi İslamcılık Akımının Medrese Algısı (1908-1919)*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Akyol, E. (2005). *Türkiye’de Demokrasinin Altyapı Koşulları Olarak Cumhuriyet Devrimleri*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Altuntaş, O. (2022). *1980-1997 Yılları Arasında Alpaslan Türkeş’in Siyasi Hayatı ve İdeolojisi*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi, Yayınlanmamış Doktora Lisans Tezi.
- Arslan, A. (2014). *Kapitalist İdeoloji ve Çalışma*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Arslan, G. (2021). *Türkiye’de Milliyetçi İdeolojinin Söylem Analizi Yöntemiyle İncelenmesi: 1997 Sonrası MHP Örneği*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Aygördü, Ü. (2021). *Dündar Taşer’in Hayatı ve Fikirleri Üzerine Bir İnceleme (1925-1972)*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Barışkan, S. (2021). *Türk Siyasi Tarihinde 28 Şubat Süreci*. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Bayraktar, Ö. (2016). *Ülkücü Harekette Bölünme: Milliyetçi Hareket Partisi ve Büyük Birlik Partisi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Beyhan, A. (2019). *Hüseyin Nihal Atsız'ın Romanlarında Siyasi, Sosyal ve Tarihi Meseleler*. Artvin Çoruh Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bölük, Z. (2019). *Milliyetçi Çalışma Partisi'nin Türk Siyasetindeki Yeri ve Önemi (1985-1993)*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Caner, O. (2021). *İdeoloji ve Milliyetçilik Kavramları Açısından Türk Milliyetçiliğinin Tarihsel Gelişimi*. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Cebeci, O. (2019). *Mehmet Akif Ersoy'un İslamcılıkla İlişkisi*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Cerit, M. (2019). *Siyasal Partiler, Parti İçi Demokrasi ve Siyasal Elitler*. Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çelik, H. B. (2022). *Millet ve Milliyetçilikten Milletler ve Milliyetçiliklere: Postmodern Dönemde Milliyetçilik*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Devocioğlu, E. (2019). *28 Şubat Sürecinde Medya ve Siyasal İktidar*, Niğe Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Doğan, E. (2020). *Türkiye’de Asker Siyaset İlişkisi; 28 Şubat 1997 ve 27 Nisan 2007 Süreçleri*, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Doyuran, D. (2021). *Demokrasinin Tarihsel Dönüşümünde Bir Uğrak Noktası: Agonistik Demokrasi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Eren, S. (2019). *Türkiye’de Milliyetçi Sağın Kurumsallaşması ve Milliyetçi Hareket Partisi’nin Evrimi*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gizligider, F. (2010). *Gazetecilik Meslek Etiğinin Kuramsal Açından İncelenmesi ve Örnek Olay Olarak Hrant Dink Cinayetinin Türk Basınına Yansıması*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Güntürk, S. (2018). *Hüseyin Nihal Atsız’da Kimlik, Kültür, Eğitim Kavramları*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gürsoy, Ö. E. (2014). *Türkiye’nin Avrupa Birliği Sürecine, Askeri Darbelerin Etkileri: 27 Nisan 2007 E-Muhtırası*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Hardal, E. (2016). *Antik Yunan'da Demokrasinin Ortaya Çıkışı*, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Hüsem, S. (2019). *Cumhuriyet Döneminde Sıkıyönetimler 1974-1983*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Işık, M. (2018). *28 Şubat Postmodern Darbe Sürecinde Rol Oynayan Aktörler Hakkında Bir Değerlendirme*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kandemir, M. (2021). *Kentsel Mekânda İdeoloji ve Yansımaları*. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Keskin, Y. Z. (2011). *27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi ve 12 Mart 1971 Muhtırası'nın Türk Devlet Teşkilatı ve Siyaset Hayatına Etkileri*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Köse, S. (2010). *Türk Demokrasi Hayatında 12 Mart 1971 Muhtırası*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kuş, Y. (2018). *Milliyetçilik ve Türkiye'de Milliyetçi Cephe Hükümetlerinin Kurulma ve Dağılma Süreçleri*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Küçükaya, H. (2020). *Türkiye Modernleşmesi ve İslamcılık Düşüncesi: Ehli Sünnet Dergisi Örneği*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Oğuzhan, M. (2019). *Demokrasi Teorisi ve Türkiye’de Demokrasiye Geçiş Süreci*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özcan, A. (2009). *Serdengeçti Dergisi ve Siyaset İlişkisi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir Çolak, A. (2017). *Devletin İşgal Edilmiş Hali: 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1997’ye Giden Süreç*. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Öztürk, S. (2022). *II.Abdülhamid’in İslamcılık Siyasetinin Ortadoğu’da Uygulanması*. Ankara Yıldırım Bayezid Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Pul, S. (2019). *Türkiye’de Gençlik Hareketlerine Bir Örnek: Ülkücü Hareket (1968-1980)*. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Salkın, M. E. (2010). *Türkiye’nin 1983-2007 Tarihleri Arası Sivil-Asker İlişkileri: Klasik Darbeden E-Muhtıraya*, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şahin, B. (2013). *İdeoloji Toplumsal Sınıflar ve İletişim*. Marmara Üniversitesi Radyo TV-Sinema Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şahin, G. (2016). *Demokrasinin Üç Temel Modeli*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Şahin, N. M. (2010). *Hrant Dink Cinayeti: Cinayete Giden Süreçte ve Cinayet Sonrasında Medya Haberlerinin Analizi*. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Targal, A. (2019). *Demokrasinin Gelişiminde Vergi Bilinci ve Vergi(leme)nin Önemi*. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Küresel Yönetişim ve Siyaset Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Toker, L. (2021). *Milliyetçi Çalışma Partisi 1985-1993*. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Toprak, E. (2016). *Türkiye’de Milliyetçilik Algısı (1960-1980)*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Turan, M. (2011). *Cumhuriyet Dönemi Demokrasi Hareketleri*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Turhan, E. (2019). *Bir Siyasi Aktör Olarak Muhsin Yazıcıoğlu ve Büyük Birlik Partisi (1993-2009)*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Varol, V. (2019) *Hatıralar ve Hatıratlar Işığında Ülkücü Gençlik Hareketi’nin Sözlü Tarihi (1970-1990)*. Marmara Üniversitesi Türkiyat Sosyal Bilimler Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yergin, A. (2021). *Türkiye’de İslamcılık (1975-1990)*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Yıldız, K. (2021). *Türk Siyasi Hayatında Muhsin Yazıcıoğlu ve Muhsin Yazıcıoğlu'nun Dönüşümcü Liderlik Yönünün Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisi*. Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Yılmaz, T, (2019). *Hüseyin Nihal Atsız'ın Din ve Toplum Görüşleri*, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Ekler

Bu çalışma kapsamında konuyla ilgili olarak Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava ve demokrasi anlayışı, siyasi, demokrasi mücadelesi ve Türk demokrasi geleneği üzerindeki etkisine yönelik yedi soru hazırlanarak Muhsin Yazıcıoğlu ile beraber mücadele etmiş kişilere sorulmuştur. Kişilere sorulan görüşme soruları aşağıda yer almaktadır:

Katılımcı 1

Muhsin Yazıcıoğlu'nun derin devlete bakışı ve mücadelesi nasıldı?

Hrant Dink Cinayeti, diğer olaylar neden ve nasıl yapıldı? Muhsin Yazıcıoğlu nasıl karşı hareket etti?

Alperen Ocakları ve Ocak gençleri kullanılmak istenildi mi?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun Ergenekon davasına tavrı, bakışı nasıldı?

Devletin içinde bir yapılanma varsa kim için diyor

Katılımcı 2

Ülkü Ocakları nasıl kuruldu?

Ülkü Ocakları komünizme tepki olarak mı doğdu yoksa ayrı bir ideolojiyi gerçekleştirmek için mi doğdu?

Ülkü Ocaklarının fikri temel yapısını ne oluşturmaktadır?

12 Eylül'den sonra cezaevinde ülkücü gençlikte fikri dönüşümler oldu mu?

Ayrılış sürecinde Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşları İslamcı yanları ağır bastığı için ayrıldılar sözü için ne diyorsunuz?

MÇP içerisinde parti içi demokrasi var mıydı?

1971 Muhtırası'na giden süreç nasıl olmuştur?

Ülkücü hareketin 1971 İhtilali'ne karşı bakışı nasıldı?

1971 Muhtırası'nı ülkücüler kendisine karşı yapmadığını düşünüp mu olumlu bakıyorlardı?

28 Şubat'a giden süreç nasıldı?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun devlet dışı yapılanmalara karşı bakışı nasıldı?

Hrant Dink Cinayeti, Danıştay Cinayeti Alperen gençler kullanılmak istendi. Paralel yapıya karşı duruşundan dolayı böyle bir oyun oynanmış olabilir mi?

BBP'ye, Muhsin Yazıcıoğlu'na bu cinayetlerin toplum nezdinde bir itibar zedelemesi oldu mu?

1993 yılında birçok olay ve cinayet oldu. Gazeteler de darbe sesleri algısı oluşturulmak istendi.

O dönemin havası nasıldı?

Katılımcı 3

Refah Partisi kadrolarının fiil ve söylemleri ile 28 Şubat Postmodern darbeye giden süreçte etkileri olmuş mudur? Nasıl olmuştur?

Muhsin Yazıcıoğlu 2007 E –Muhtıra'ya karşı nasıl bir tutum sergilemiştir?

Katılımcı 5

28 Şubat süreci nasıl gelişti, nasıl devam etti, Muhsin Yazıcıoğlu'nun tutumu nasıldı?

Katılımcı 6

Muhsin Yazıcıoğlu'nun fikri temelleri neye göre oluşmuştur, neler oluşturmuştur?

Cezaevi sürecinde Muhsin Başkan ve diğer ülkücülerde ne gibi bir fikri, demokratik değişiklikler ortaya çıkmıştır?

Demokrasi anlayışında da mı bir gelişme olmadı farklılık olmadı? Hapishanede solcularla vs. kaldı demokratik söylemleri daha da mı değişti?

Partiye girdiğinizde o zaman herhâlde parti içinde 3-4 farklı gruplaşma vardı sanırım, mesela bu ayrılış sürecinin ilk kopukluğu nerede başladı?

Milli Mütabakat Metni ve sivil İnsiyatif Programı'nı nasıl değerlendiriyorsunuz başkanım?

28 Şubat'a giden süreç nasıldı başkanım?

Parti içerisinde hükümetin kurulması aşamasında bakanlık alan illa teklif olmuştur, bizde hükümette bulunalım diyen kesim oldu mu?

Katılımcı 8 ve Katılımcı 11 ile görüştüğümde onlar bakanlığın alınması gerektiğini savundular; eğer alsaydık iktidar olabilirdik görüşündeydiler. Herhalde onlar o zaman tepki gösteren gruptandı, bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

28 Şubatı'a giden süreçte hükümetin rolü ne oldu. Libya'ya gidilmesi birtakım olayların olması G-7'nin kurulması, Kaddafi'nin kötü karşılaması, birçok olay oldu. Onları nasıl değerlendirirsiniz?

Kaddafi'nin PKK'ya (kürtlere) katliam yapıyorsunuz olayları mı acaba başkanım?

28 Şubat döneminde BBP demokrasiden yana büyük bir savunma yapıyor, buna rağmen BBP neden ciddi bir oy kazanıp önemli yerlere gelemiyor?

Muhsin Yazıcıoğlu ve Madımak Olayı hakkında ne düşünüyorsunuz?

O dönemde faili meçhul cinayetler oluyordu. Muhsin Yazıcıoğlu bunlarla ilgili ne düşünüyordu?

2000’li yıllarda Ergenekon olaylarında BBP’deki gençler kullanılmak istendi, bazı kişiler tarafından teklif geldiği “bunu öldürün, bu vatan haini” şeklinde istenmiş. Gençlik kolları olarak parti neden bir hedef haline getirildi? Mesela Hrant Dink’in öldürülmesi, kilise baskını vs. Muhsin Yazıcıoğlu’nun devlet dışı yapılanmalara (fetö vs.) bakışı nasıldı?

BBP’nin, Muhsin Yazıcıoğlu’nun, Türk siyasetinde ağırlığı/değeri nedir?

Muhsin Yazıcıoğlu’nun davasının Türk demokrasisi üzerindeki etkisi ne olmuştur, kendisinden sonraki süreçlere nasıl bir etki bırakmıştır, mesela 15 Temmuz’u göz önüne alabiliriz?

Katılımcı 7

Muhsin Başkan ve bütün ülkücü gençlik üzerine Türk Ocaklarının etkisi nedir?

Ayrılış sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?

28 Şubat’a giden süreci nasıl değerlendiriyorsunuz

Muhsin Başkan’ın Türkiye İran olmaz Cezayir olmaz Suriye olmasına biz izin vermeyeceğiz sözü Çevik Bir’e mi söylendi?

Muhsin Yazıcıoğlu’nun 28 Şubat’taki dik duruşuna rağmen neden sonraki seçimlerde kazanımı olmadı

E-Muhtıra dönemlerinde Ocak gençleri kullanılmak istenilmiş, BBP’ye operasyon yapılmak istenmiş nasıl değerlendiriyorsunuz?

367 Krizi E-Muhtıra tutumu davranışı, demokrasiye katkısı ne olmuştur?

Devlet dışı yapılanmalara karşı tutumu davranışı nasıldı?

Muhsin Başkan'ın demokrasi anlayışı nasıldı?

Hapishane süreci Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokrasi anlayışında değişiklik oluşturdu mu?

Cezaevindeki ülkücüler Muhsin Yazıcıoğlu'na neden bu kadar bağlıydı?

Muhsin Yazıcıoğlu, demokratik kısırlıklarda Türk milletine nasıl hareket edeceği konusunda bir pusula olmuş mudur?

Katılımcı 8

Muhsin Yazıcıoğlu ile ne zaman tanıştınız?

Tandoğan Mitingi nasıl bir atmosferde gerçekleşti?

Sivas Olayları nasıl gerçekleşti? Muhsin Yazıcıoğlu'da yargılandı mı?

Bahçelievler Olayı nasıl ve neden gerçekleşti?

Siyasete verilen uyarı mektubu nasıl karşılanıyor?

12 Eylül'ü nasıl karşıladınız?

Muhsin Yazıcıoğlu ihtilali nasıl karşıladı?

Sorgu ve İşkenceleri anlatır mısınız?

Mahkeme de İstiklal Marşı okunması nasıl gelişti? Atmosfer nasıldı?

Karıştır Barıştır Uygulaması ne zaman uygulandı?

Sizce uygulama başarılı oluyor mu?

Hapisten çıkış süreci ve SOGEV'i anlatır mısınız?

Dedeman Toplantıları neden düzenlendi?

Ayrılış süreci neden oldu?

28 Şubat'a giden süreç nasıl oldu?

2000'lerde Muhsin Yazıcıoğlu'na operasyon oldu mu, gençler kullanılmaya çalışıldı mı, devlet dışı yapılanmalara bakışı nasıldı?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun Türk demokrasi geleneği üzerindeki etkisi nedir?

Katılımcı 9

Cemal Bölücek'in Muhsin Yazıcıoğlu'na, ülkücü gençlere olan etkisi neydi?

12 Eylül Öncesinde Nasıl Bir Mücadele vardı?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun fikri temellerini ne oluşturuyordu?

Türk Ocakları'nın o dönem Muhsin Yazıcıoğlu ve gençler arasında nasıl etkisi olmuştur?

Sivas Olayları nasıl gelişti, Muhsin Yazıcıoğlu tutuklandı mı?

Bahçelievler Olayı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Dedeman Toplantıları neden ve nasıl yapıldı?

Muhsin Yazıcıoğlu hapisten çıkınca ülkücü gençliği nasıl toplamaya çalıştı?

Milli Mutabakat Metni'ni nasıl değerlendiriyorsunuz?

BBP'nin kuruluş ilkelerinin diğer partilerden ayıran özelliği neydi?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun 28 Şubat sürecinde ki demokratik duruşunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Demokrasiyi menfaatsiz bir şekilde destekledi diyebilir miyiz?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun devlet dışı yapılanmalara bakışı nasıldı?

Muhsin Yazıcıoğlu, Ergenekon olaylarında nasıl hareket etmiştir?

367 Krizi ve E-Muhtıra'da ki duruşu nasıldı?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokratik kırılımlarda ki dik duruşunun etkisi nedir?

Şiddet olaylarını engellemeye çalıştınız mı?

Katılımcı 10

Muhsin Yazıcıoğlu'nun nasıl bir demokrasi söylemi vardı

İlay-ı Kelimetullah İçin Nizam-ı Âlem Davası Nedir?

Alperen'in tanımı nedir? Alperen nasıl olmalıdır?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun demokratik kırılımlarda ki duruşunun kendisinden sonraki demokratik kırılımlardaki etkisi nasıl olmuştur?

Katılımcı 11

ETKO davası nasıl gelişti, nasıl süreci, içerideki oyunlar nelerdi?

Maraş olayları nasıl bir tezgahtı?

Genel olarak nasıl bir durum içinde MÇP'den koparıldınız

Muhsin Yazıcıoğlu 54. Hükümette niye bakanlık almadı?

Muhsin Yazıcıoğlu, sol ile anlaşmaya çalıştı mı?

28 Şubat'tan sonra BBP'nin dik duruşuna rağmen millet nezdinde neden bir karşılığı olmadı?

Devlet Bahçeli'nin ayrılış sürecine etkisi oldu mu?

Katılımcı 12

Batı Çalışma Grubu nedir?

28 Şubat öncesi başörtüsü neden ve nasıl sorun hale getirildi?

28 Şubat'ta giden süreç nasıl hazırlandı iktidar ve Türk siyaseti 28 Şubat'ı nasıl karşıladı?

28 Şubat'ta iktidar nasıl bir tepki gösterdi?

27 Nisan 2007 E-Muhtıra ve 367 krizi nasıl gelişti? Muhsin Yazıcıoğlu nasıl bir tutum sergiledi

Muhsin Yazıcıoğlu'nun derin devlete bakışı ve mücadelesi nasıldı?

Hrant Dink cinayeti, BBP'ye oynanan oyunlar ve diğerk cinayetler neden ve nasıl yapıldı Muhsin Yazıcıoğlu'nun üzerinde ne zaman alınmak istendi Muhsin Yazıcıoğlu buna karşı nasıl hareket etti?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun Ergenekon ve FETO'ya bakışı nasıldı? Genel olarak devlet dışı yapılanmalara bakışı nasıldı?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun Ergenekon Olayları'nda duruşu nasıldı?

Türk demokrasi geleneği üzerine Muhsini tavrı dediğimiz duruş büyük etkiler bırakmış mıdır?

Muhsin Yazıcıoğlu kendisinden sonraki demokratik kırılımlarda nasıl yol gösterici olmuştur?

Katılımcı 13

28 Şubat'a giden süreçte Necmettin Erbakan'ın veya Refah Partili kadroların eylem ve konuşmalarının etkisi olmuş mudur? Olduysa nasıl olmuştur?

28 Şubat'ta açıklanan MGK bildirimlerine karşı Muhsin Yazıcıoğlu nasıl bir tepki ortaya koymuştur?

Muhsin Yazıcıoğlu, Askeri vesayet baskısıyla Refah-yol hükümetinin yıkılarak yerine Ara Rejim olan Anasol-D hükümetinin kurulmasına nasıl tepki göstermiştir?

Muhsin Yazıcıoğlu, Genelkurmay'ın verdiği brifinglere karşı nasıl bir tutum sergilemiştir?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun devlet dışı yapılanmalara/paralel yapılanmalara bakışı, tavrı nasıldı?

Katılımcı 14

Ülkü Ocakları nasıl kuruldu?

Ülkü Ocakları komünistlere tepki olarak mı doğdu?

Ülkü Ocakları'nın çalışma kapsamı olarak amacı gayesi neydi?

Dünder Taşer'in ülkücü gençlik üzerindeki etkisi nasıldı?

Ülkücülerin 12 Mart Muhtırasına Bakışı Nasıldı?

Katılımcı 19

Türk-İslam ülküsü nedir?

İlay-ı Kelimetullah nedir?

28 Şubat sürecinde Muhsin Yazıcıoğlu'nun tavrı neydi?

Faili meçhul cinayetler ve devlet içindeki yapılanmalara Muhsin Yazıcıoğlu'nun tutumu nasıldı?

Ergenekon olayları olduğu sırada BBP içerisinde sızma oldu mu?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun FETO'ya bakışı nasıldı?

Muhsin Yazıcıoğlu'nun dava söylemi nasıldı?